

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ**  
**ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**  
**ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**

**ΠΜΣ: Εκπαιδευτικά Προγράμματα και Υλικό**  
**(Συμβατικές και Ε-Μορφές): Πολιτικές και Πρακτικές.**

**Κόρινθος, 2023**

**Διπλωματική εργασία με θέμα:** Απόψεις εκπαιδευτικών Αγγλικής Γλώσσας αναφορικά με τη πιλοτική εφαρμογή του νέου Προγράμματος Σπουδών Ξένων Γλωσσών στη Β' και Γ' Λυκείου

**Επιβλέπουσα καθηγήτρια:** Εύη Παπαλόη

**Επιτροπή αξιολόγησης:** Καρακατσάνη Δέσποινα, Τσιωτάκης Παναγιώτης,  
Φωτόπουλος Νικόλαος

**Φοιτήτρια:** Άννα Κουλούρη

**A.M.:** 3032202102012



Copyright © 2023 Άννα Κουλούρη

Με την επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας έκδοσης, εξολοκλήρου ή τμήματος αυτής για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση των μελετών για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τους συγγραφείς. Οι απόψεις και τα συμπεράσματα των κειμένων εκφράζουν τους συγγραφείς και μόνο.

## **ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ**

Με την παρούσα διπλωματική εργασία, ένα όμορφο εκπαιδευτικό ταξίδι ολοκληρώνεται. Στην διαδρομή αυτή, είχα την τύχη να γνωρίσω σπουδαίους ανθρώπους, τους οποίους θα ήθελα εδώ να ευχαριστήσω.

Θα ήθελα πρώτα από όλα να ευχαριστήσω όλους τους καθηγητές μου που με εμπιστεύτηκαν και μου ανέθεσαν αυτό το έργο και με τις γνώσεις που μου παρείχαν, συνέβαλαν στην επαγγελματική και προσωπική μου εξέλιξη.

Ευχαριστώ θερμά την επιβλέπουσα καθηγήτρια μου κ. Εύη Παπαλόη, για την ουσιαστική υποστήριξη και καθοδήγηση της κατά την εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ οφείλω να πω στους καθηγητές Αγγλικής γλώσσας των πρότυπων σχολείων που συμμετείχαν στην έρευνα και δέχτηκαν με μεγάλη προθυμία να μοιραστούν τις εμπειρίες τους από την σχολική μονάδα που υπηρετούν.

Ανεκτίμητο στήριγμα στάθηκαν οι γονείς μου και τους ευχαριστώ θερμά για όλη τη βοήθεια που μου προσφέρουν απλόχερα καθώς και τον σύζυγο μου και τον γιο μας για την κατανόηση, συμπαράσταση και έμπρακτη υποστήριξή τους.

*«Μόνο ό,τι δέχτηκες με τη ψυχή σου, αυτό μόνο μαθαίνεις και αυτό ενσωματώνεις στη ζωή σου και το χαρακτήρα σου» Dewey*

*Στον σύζυγό μου Ανδρέα και τον γιο μας Κυριάκο*

## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίληψη	VI
Abstract	VII
Συντομογραφίες	VIII
Εισαγωγή	1
<b>ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ</b>	2
<b>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 - Τα Προγράμματα Σπουδών</b>	3
1.1. Ορισμός του Προγράμματος Σπουδών και βασικά χαρακτηριστικά	3
1.2. Διακρίσεις των μοντέλων εκπόνησης προγραμμάτων σπουδών	4
Βάσει της οργάνωσης	4
Διακρίσεις βάσει των σταδίων υλοποίησης	5
Διάκριση ΠΣ ως προς τη μορφή	6
Διάκριση ΠΣ ως προς την δυνατότητα παρέμβασης από τον εκπαιδευτικό	6
Διάκριση ΠΣ ως προς το αποτέλεσμα της μάθησης	6
<b>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 - Τα Προγράμματα Σπουδών Αγγλικής Γλώσσας</b>	7
2.1. Ιστορική αναδρομή: Τα ΠΣ κατά την περίοδο 1935-2001	7
Το πρόγραμμα του 1935	8
Το πρόγραμμα του 1966	8
Το πρόγραμμα του 1969	9
Το πρόγραμμα του 1977	10
Teacher - training handbook 1983	10
Το πρόγραμμα του 1984	11
Το πρόγραμμα του 1999	11
Το πρόγραμμα του 2001	11
2.2. Το σύγχρονο συγκείμενο	12
2.2.1. Προτάγματα του 21 αιώνα ως οδηγός για την αναθεώρηση του προγράμματος σπουδών των Αγγλικών	12
2.2.2. Οι ιδιαιτερότητες της Αγγλικής γλώσσας	13
<b>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 – Φιλοσοφία και στόχοι του Νέου προγράμματος σπουδών για τα Αγγλικά στο Λύκειο</b>	14
3.1. Το Νέο ΠΣ για τα Αγγλικά (Στόχοι-Ειδικοί στόχοι -Δομικά περιγραφικά στοιχεία)	14

3.1.1. Το διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Σπουδών και η στρατηγική της διδασκαλίας στην τάξη	17
3.1.2. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού	19
3.1.3. Οι δείκτες αξιολόγησης	20
3.2. Το πρόγραμμα της Β Λυκείου (Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα επιπέδου B2 +)	21
3.2.1. Διδακτέα ύλη της Β Λυκείου- Περιεχόμενα	22
3.3. Το πρόγραμμα της Γ Λυκείου (Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα επιπέδου Γ1)	24
3.3.1. Διδακτέα ύλη της Γ Λυκείου- Περιεχόμενα	25
3. 4. Αξιολόγηση	27
<b>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 - Βιβλιογραφική επισκόπηση</b>	28
4.1. Απόψεις εκπαιδευτικών για ΠΣ. (παλαιότερα) στο γνωστικό αντικείμενο της διατριβής	28
4.2. Απόψεις εκπαιδευτικών για βασικές αρχές κατασκευής του νέου Π. Σ.	28
4.2.1. Διαφοροποιημένη διδασκαλία	29
4.2.2 Συνεργατική μέθοδος	30
<b>ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ</b>	
<b>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 - Μεθοδολογία έρευνας</b>	31
1.1. Σκοπός και ερευνητικά ερωτήματα	31
1.2. Επιλογή μεθοδολογικής προσέγγισης (ποιοτική έρευνα)	32
1.2.1 Θεματική ανάλυση	33
1.3. Περιγραφή ερευνητικού εργαλείου και αντιστοίχιση ερωτήσεων με τα ερευνητικά ερωτήματα	34
1.4. Δείγμα της έρευνας	37
1.5. Ζητήματα εγκυρότητας και αξιοπιστίας της έρευνας	39
1.6. Ηθικά ζητήματα	40
1.7. Περιορισμοί της έρευνας	40
<b>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 - Αποτελέσματα έρευνας</b>	41
2.1. 1ος Θεματικός άξονας: Γενική τοποθέτηση των εκπαιδευτικών που υλοποίησαν το νέο ΠΣ καθώς και αναλυτική περιγραφή του προγράμματος σπουδών έτσι όπως το παρουσίασαν αρχικά οι κατασκευαστές και σε σύγκριση με το τι αποκόμισαν οι εκπαιδευτικοί στην πράξη	41

2.2. 2ος Θεματικός άξονας: Ανάλυση της υλοποίησης του προγράμματος	66
2.3. 3ος Θεματικός άξονας: Πλεονεκτήματα του νέου ΠΣ	73
2.4. 4ος Θεματικός άξονας: Δυσκολίες που εντοπίζονται, αδυναμίες και τι θα μπορούσε να βελτιωθεί σύμφωνα με τους εκπαιδευτικούς	81
<b>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 - Συμπεράσματα</b>	98
<b>Βιβλιογραφία</b>	108
<b>Παραρτήματα</b>	
A. Εισαγωγικό κείμενο και εισαγωγικές ερωτήσεις	113
B. Συνεντεύξεις	114

## **Περίληψη**

Το νέο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών για τα Αγγλικά στο Λύκειο εκπονήθηκε από το ΙΕΠ και εφαρμόστηκε πιλοτικά το έτος 2021-2022. Στην παρούσα διπλωματική εργασία διερευνήθηκαν οι απόψεις των εκπαιδευτικών που το υλοποίησαν μέσω ημιδομημένων συνεντεύξεων και ποιοτικής ανάλυσης των δεδομένων που συλλέχθηκαν. Ο σκοπός ήταν η καταγραφή της δυναμικής του νέου προγράμματος και η έκθεση των αδυναμιών του. Κατά την έρευνα, οι επιλεγμένοι εκπαιδευτικοί που το υλοποίησαν σε πρότυπα και πειραματικά Λύκεια αρχικά απέδωσαν μία λεπτομερή περιγραφή του προγράμματος όπως το εξέλαβαν στην πράξη. Ακολούθως, τοποθετήθηκαν σε επιμέρους άξονες όπως η στοχοθεσία, τα θετικά στοιχεία που αποκόμισαν και οι δυσκολίες που αντιμετώπισαν. Εν κατακλείδι, υπέβαλαν τις προτάσεις τους για την βελτίωσή του και αποτελεσματικότερη εφαρμογή του σε ευρύτερη κλίμακα. Συμπερασματικά, το νέο πρόγραμμα σπουδών αποδεικνύεται ένα χρήσιμο και αποδοτικό εργαλείο στην φαρέτρα των εκπαιδευτικών κυρίως γιατί είναι ιδιαίτερα ελκυστικό για τους μαθητές και προσαρμοσμένο στις εκπαιδευτικές τους ανάγκες.

**Λέξεις κλειδιά:** Αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών, Αγγλικά, Λύκειο, θετικά στοιχεία, αδυναμίες, προτάσεις

## **Abstract**

The Institute of Educational Policy (IEP) developed a new curriculum for English language instruction at the high school level, which was piloted in the academic year 2021-2022. This study sought to evaluate the experiences of teachers who implemented the curriculum through the use of semi-structured interviews and a qualitative analysis of the data collected. The purpose of the research was to examine the dynamics of the new program and identify any potential weaknesses. During the course of the study, teachers who implemented the curriculum in both model and experimental high schools provided a detailed description of the program as it was experienced in practice. Subsequently, the teachers evaluated specific axes such as targeting, the positive elements they experienced, and any difficulties they encountered. Finally, they made suggestions for improving the program and more effectively implementing it on a larger scale. It can be concluded that the new curriculum is proving to be an effective and useful tool in the teachers' quiver, mainly because it is highly attractive to students and adapted to their educational needs.

**Key words:** Curriculum, English, Lyceum, positive elements, weaknesses, suggestions



## **Συντομογραφίες**

ΠΣ Πρόγραμμα Σπουδών

ΕΟΚ Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα

ΚΕΜΕ Κέντρο Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμόρφωσης

Δ.Ε.Π.ΠΣ Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών

ΕΣΠΑ Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς

ΙΕΠ Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΚΕΠΑ Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς

(ΣΤΕ) Συμβούλιο της Ευρώπης

## Εισαγωγή

Από τα χρόνια του Μεσαίωνα μέχρι το Βυζάντιο, οι Έλληνες ναυτικοί χρησιμοποίησαν τον μπούσουλα για να βρουν το δρόμο τους στα ναυτικά τους ταξίδια. Ο μπούσουλας δεν ήταν άλλος από τη σημερινή πυξίδα που αν και δεν προσδιορίζει την πορεία που θα ακολουθήσει ο ναυτικός είναι απαραίτητη για να μη χάσει το δρόμο. Στο ταξίδι της εκπαίδευσης, ο μπούσουλας είναι το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών. Σαν αρχαίο παλίμψηστον σε ιστορική περγαμηνή που έσβηναν και ξανά έγραφαν Έλληνες κλασικοί και Ιρλανδοί μονάρχαι, οι σύγχρονοι επαΐοντες της εκπαίδευσης αναθεωρούν, σβήνουν, διορθώνουν ή ξαναγράφουν τα προγράμματα σπουδών με κοινό τόπο να γίνουν χρησιμότερα για τους μαθητές. Άλλωστε σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο κόσμο όπου «τα πάντα ρει» σύμφωνα με τον Ηράκλειτο, η παρεχόμενη εκπαίδευση δεν θα μπορούσε να μείνει απaráλλακτη με το πέρασμα των χρόνων. Κοινωνικές, πολιτισμικές, οικονομικές, τεχνολογικές αλλαγές διαμορφώνουν μία νέα πραγματικότητα, η οποία έχει επιφέρει ως λογικό επακόλουθο αλλαγές στα προσόντα που χρειάζεται ο πολίτης ώστε να επέλθει η κοινωνική και οικονομική ευημερία. Ο ρόλος του σχολείου είναι καταλυτικός στην προετοιμασία της νέας γενιάς αφού η παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης μπορεί να οδηγήσει στη προσαρμογή του ανθρώπινου δυναμικού στα νέα κοινωνικά και οικονομικά δεδομένα κάτι το οποίο θεωρείται ζωτικής σημασίας για την διασφάλιση της ισορροπίας στην κοινωνία. Οι στόχοι της παρεχόμενης εκπαίδευσης αντανακλώνται στο πρόγραμμα σπουδών το οποίο επικαιροποιείται όποτε χρειαστεί σύμφωνα με τις ανάγκες της εποχής και του παγκόσμιου γίνεσθαι και καθρεφτίζει τον προσανατολισμό, το όραμα και την στρατηγική της εκάστοτε πολιτικής και εκπαιδευτικής αρχής για τη μελλοντική κοινωνία.

Το νέο πρόγραμμα σπουδών για τα Αγγλικά έχει σχεδιαστεί για να προσφέρει τις επικοινωνιακές δεξιότητες που είναι απαραίτητες σε ένα πολυπολιτισμικό περιβάλλον. Τα Αγγλικά αποτελούν τον κοινό κώδικα επικοινωνίας και η αποτελεσματικότητα του προγράμματος σπουδών θεωρείται ύψιστης σημασίας. Ο σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να διέλθει από ένα φιλοσοφικό μονοπάτι αριστοτελικών ερωτημάτων. Σε ποιο βαθμό κατανόησαν οι εκπαιδευτικοί που εφάρμοσαν το νέο πρόγραμμα σπουδών την ιδέα των κατασκευαστών; Μπόρεσαν να την υλοποιήσουν αποτελεσματικά; Τελικά η εφαρμογή του προγράμματος αποτέλεσε τη θεμιτή ανατρεπτική καινοτομία ή προσέκρουσε στην άμυνα των τετριμμένων, παγιωμένων εκπαιδευτικών πρακτικών και της άνεσης του οικείου παρελθόντος;

Στο πρώτο κεφάλαιο, έχουμε μία θεωρητική προσέγγιση της έννοιας πρόγραμμα σπουδών με αναφορές σε ορισμούς που έχουν υιοθετηθεί ανά την επιστημονική κοινότητα, με ανάλυση των κύριων χαρακτηριστικών που διέπουν τα προγράμματα σπουδών καθώς και τις βασικές τους διακρίσεις. Οι διακρίσεις αφορούν στα διάφορα μοντέλα εκπόνησης, στη διάκριση ανάμεσα σε επιδιωκόμενο, προσλαμβανόμενο και υλοποιούμενο, στη διάκριση ως προς την μορφή, καθώς και στην διάκριση ως προς την δυνατότητα παρέμβασης από τον εκπαιδευτικό και ως προς τα μαθησιακά αποτελέσματα.

Το δεύτερο κεφάλαιο, εξειδικεύεται στο πρόγραμμα σπουδών της Αγγλικής γλώσσας. Γίνεται μία συνοπτική ιστορική αναδρομή από τα πρώτα προγράμματα σπουδών ξένων γλωσσών μέχρι και τα προγράμματα του 21ου αιώνα ενώ προσεγγίζεται θεωρητικά και το σύγχρονο συγκείμενο, τα προτάγματα του εικοστού πρώτου αιώνα που οδηγούν στην αναθεώρηση του προγράμματος των Αγγλικών καθώς και στις ιδιαιτερότητες της Αγγλικής γλώσσας με την υπεροχή της στο διαδικτυακό υπερκείμενο.

Το τρίτο κεφάλαιο, αναλύει τη φιλοσοφία και τους στόχους του νέου προγράμματος σπουδών για τα Αγγλικά στο Λύκειο. Είναι μία εκτενής παρουσίαση του επιθυμητού, από τους κατασκευαστές, προγράμματος σπουδών με όλα τα δομικά, περιγραφικά και φυσιολογικά στοιχεία του νέου προγράμματος.

Στο τέταρτο κεφάλαιο, χρησιμοποιείται το ερευνητικό εργαλείο της βιβλιογραφικής επισκόπησης με χρήσιμα συμπεράσματα τόσο όσον αφορά τις απόψεις εκπαιδευτικών για παλαιότερα προγράμματα σπουδών όσο και για τις απόψεις τους σχετικά με την διαφοροποιημένη διδασκαλία και τη συνεργατική μέθοδο του νέου προγράμματος σπουδών.

## **ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ**

### **ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1- Τα Προγράμματα Σπουδών**

#### **1.1 Ορισμός του Προγράμματος Σπουδών και βασικά χαρακτηριστικά**

Με τον όρο πρόγραμμα ή προγραμματισμός εννοούμε την εκπόνηση ενός συγκροτημένου σχεδίου με προκαθορισμένους στόχους. Το πρόγραμμα συμπεριλαμβάνει χρονοδιάγραμμα, ενέργειες και διαδικασίες για την επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί (Γερογιάννης Κ., Μπούρας Α., 2007, σ. 482). Όσον αφορά το πρόγραμμα σπουδών, στην βιβλιογραφία αποτίθεται πληθώρα ορισμών και προσδιορισμών ενώ στην πλειοψηφία τους ενσταλάζουν στον προσδιορισμό ενός γραπτού προσχεδίου δράσης για την επίτευξη του εκπαιδευτικού στόχου στην εκπαιδευτική χρονιά. Κατά τον Westphalen(1982) με τον όρο εκπαιδευτικό πρόγραμμα (curriculum) εννοούμε τον παιδαγωγικό σχεδιασμό που προσπαθεί να περιγράψει a priori μία μελλοντική διαδικασία (Γερογιάννης Κ., Μπούρας Α., 2007,σ. 483). Η λέξη curriculum προέρχεται από το ρήμα currere, η οποία στα λατινικά σημαίνει τρέχω. Ετυμολογικά υποδηλώνει την ολοκλήρωση ενός κύκλου σπουδών (Matt Maxwell, 2002, κεφάλαιο 2, σ.13). Κατά λοιπούς επαίοντες το εκπαιδευτικό πρόγραμμα curriculum αποτελείται από δύο μέρη. Το πρώτο μέρος αφορά στις ενέργειες που λαμβάνουν χώρα στην εκπαιδευτική διαδικασία ενώ το δεύτερο μέρος αφορά στα μέσα που απαιτούνται για την υλοποίηση αυτής. Παρομοίως, οι Neagly και Evans (1967) ορίζουν το εκπαιδευτικό πρόγραμμα ως τις προσχεδιασμένες εμπειρίες που παρέχονται από το σχολείο στους μαθητές προς υποβοήθηση στην επίτευξη του εκπαιδευτικού σκοπού που δεν είναι άλλος από την αποδέσμευση της μεγιστοποίησης των δυνατοτήτων των μαθητών. (Γερογιάννης Κ., Μπούρας Α.,2007, σ. 483).

Αναφορικά με τα κύρια χαρακτηριστικά ενός προγράμματος σπουδών, ένας από τους παλαιότερους ερευνητές, ο Tyler (1949) αναφέρει τους στόχους, τα περιεχόμενα, την οργάνωση και τους τρόπους αξιολόγησης (Χατζηγεωργίου 2012, σ. 102). Ειδικότερα, σε ένα αποτελεσματικό πρόγραμμα σπουδών, το σύνολο των στόχων κατά την εκπαιδευτική διαδικασία είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με ένα γενικότερο και σαφώς διατυπωμένο σκοπό. Το περιεχόμενο, ως κύριο χαρακτηριστικό του αναλυτικού προγράμματος σπουδών, οφείλει να είναι συναφές με τις κοινωνικοοικονομικές τρέχουσες συνθήκες και καταστάσεις που υπαγορεύουν συνήθως και τους επιθυμητούς

εκπαιδευτικούς ανωτέρω σκοπούς. Η οργάνωση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων συμπεριλαμβάνει τις προτεινόμενες μεθόδους για την επίτευξη των διακεκριμένων στόχων ενώ ταυτόχρονα προτείνει επιστημονικά τεκμηριωμένες πρακτικές υπό μορφή συμβουλευτική με τη δυνατότητα πάντα της ευέλικτης εκπαιδευτικής πρακτικής του δασκάλου. Τέλος, όσον αφορά την αξιολόγηση, τα προγράμματα σπουδών περιλαμβάνουν τους τρόπους μέτρησης και καταγραφής της επίτευξης των τοποθετημένων στόχων με διαρκή ανατροφοδότηση προκειμένου να επιτευχθεί η διαρκής βελτίωση των μαθητών .

## **1.2 Διακρίσεις των μοντέλων εκπόνησης προγραμμάτων σπουδών**

Βάσει της οργάνωσης

Τα διάφορα μοντέλα εκπόνησης εκπαιδευτικών προγραμμάτων κατά τη σχεδίαση τους μπορούν να διακριθούν ανάλογα με τον τρόπο οργάνωσης της διδακτέας ύλης ή την ευρύτερη κατεύθυνση κατά την φιλοσοφική τους προσέγγιση. Έτσι, σύμφωνα με την οργάνωση, τα μοντέλα αναλυτικών προγραμμάτων διακρίνονται σε γραμμικά, σπειροειδή, με μορφή πυραμίδας, και με μορφή project (Χειμαριού Ε., 1987). Στα γραμμικά προγράμματα ακολουθείται μία διαδοχική δομή των διαφόρων ενοτήτων που διδάσκονται στους μαθητές. Ήτοι, καλούνται να διέλθουν μιας εμπειρίας μάθησης διαδοχικών ενοτήτων χωρίς κυκλική επάνοδο. Αντίστοιχα, στα σπειροειδή προγράμματα, οι επιμέρους ενότητες και οι γνωστικές εμπειρίες διατρέχουν κυκλική σπειροειδή μορφή ούτως ώστε να επιτυγχάνεται η δυνατότητα επανόδου σε ευρύτερη ενότητα μετά την ολοκλήρωση κάθε νέου εκπαιδευτικού θέματος. Στα αναλυτικά προγράμματα υπό μορφή πυραμίδας, η εκπαίδευση προβλέπει κοινή βάση για το σύνολο των μαθητών με την επιλογή εξειδίκευσης σε μία ή και περισσότερες εκπαιδευτικές περιοχές. Όσον αφορά τη μορφή project χαρακτηρίζεται από τον προσδιορισμό συγκεκριμένων χρονικών διαστημάτων και σύνταξη ομάδων στο πλαίσιο των οποίων αποσκοπείται η επίτευξη συγκεκριμένων εκπαιδευτικών πονημάτων.

Στη διάκριση των εκπαιδευτικών μοντέλων κατά τον τρόπο οργάνωσης της διδακτέας ύλης, τα μοντέλα χωρίζονται σε θεματοκεντρικά, μαθητοκεντρικά και προβληματοκεντρικά (Χειμαριού Ε., 1987). Τα θεματοκεντρικά αναλυτικά προγράμματα (subject-centered curriculum) είναι τα παλαιότερα και τα επικρατέστερα προγράμματα εκπαίδευσης και η λογική τους ανάγεται στην ταξινόμηση των γνωστικών αντικειμένων με ενθάρρυνση στην πρόσκτηση γνώσεων και την απομνημόνευση. Τα

μαθητοκεντρικά αναλυτικά προγράμματα σπουδών (learner-centered curriculum) αποσκοπούν στην κάλυψη των ψυχικών και εσωτερικών αναγκών των μαθητών ενστερνιζόμενα τα ενδιαφέροντά τους και αποσυνδέοντας την στείρα γνώση από τον αυτοσκοπό της εκπαίδευσης ενώ προτάσσει την απόκτηση εμπειριών ως μέσο για την επίλυση μελλοντικών προβλημάτων. Εν κατακλείδι, τα προβληματοκεντρικά αναλυτικά προγράμματα σπουδών (problem-centered and inquiry-centered curriculum) ενισχύουν την κριτική σκέψη με τη μέθοδο σύνθεσης και επίλυσης ζητούμενων προβλημάτων.

Διακρίσεις βάσει των σταδίων υλοποίησης

Όπως κάθε σχέδιο, από τη σύλληψη ως την εφαρμογή, υπόκειται σε αλλοιώσεις είτε αλλοτρίωσης είτε βελτίωσης. Έτσι και οι μελετητές των εκπαιδευτικών προγραμμάτων διακρίνουν τα εκπαιδευτικά προγράμματα σε τρία στάδια κατά την υλοποίησή τους. Σύμφωνα με τον Mc Knight (1979) υπάρχει το intended curriculum, το applied curriculum και το attained curriculum (Φλουρής Γ., 2006, σ.95). Το επιδιωκόμενο πρόγραμμα σπουδών (intended curriculum) αναφέρεται στην πρόθεση των αρμοδίων φορέων να καθορίσουν το προσφερόμενο πρόγραμμα για τους μαθητές κατά την εκπαιδευτική σχολική χρονιά. Το πρόγραμμα αυτό καθορίζεται γραφειοκρατικά με εκπόνηση νόμων, εγκυκλίων και συγκεκριμένων εγγράφων οδηγιών. Αναλύει συνήθως διεξοδικά το περιεχόμενο κάθε μαθήματος και στα σύγχρονα προγράμματα το σκοπό και συγκεκριμένους εκπαιδευτικούς στόχους. Δίνει διδακτικές κατευθύνσεις και περιγράφει δραστηριότητες που θα ήθελε ο δημιουργός του πονήματος να εφαρμοστούν και καθορίζει επιθυμητούς τρόπους αξιολόγησης και ανατροφοδότησης. Είναι προφανές ότι αφορά το θεωρητικό πλαίσιο του εκπαιδευτικού προγράμματος όμως κατά την υλοποίηση του προσλαμβάνουμε το applied curriculum. Το εφαρμοσμένο πρόγραμμα σπουδών (applied curriculum) περιλαμβάνει τον τρόπο υλοποίησης του προγράμματος από τους εκπαιδευτικούς, ήτοι τη μετάφραση του επιδιωκόμενου προγράμματος στην πράξη.

Η απόκλιση των δύο ανωτέρω προγραμμάτων σπουδών έρχεται να προσμετρηθεί με το κατακτηθέν πρόγραμμα σπουδών (attained curriculum), όσα δηλαδή έμαθαν οι μαθητές κατά τη σχολική χρονιά τα οποία προσμετρώνται με τις επιδόσεις σε τεστ και εξετάσεις για την καταγραφή των κερκτημένων γνώσεων, δεξιοτήτων και αξιών.

### Διάκριση ΠΣ ως προς τη μορφή

Ως προς τη μορφή τους, τα προγράμματα σπουδών χωρίζονται στα παραδοσιακά αναλυτικά προγράμματα σπουδών και στα νέα αναλυτικά προγράμματα σπουδών, *curricula* (Ματζαβινού, 2009). Στα παραδοσιακά προγράμματα, όπως μπορεί εύκολα να διακρίνει κανείς και στα παλαιότερα προγράμματα σπουδών στην Ελλάδα, δεν υπάρχει η προσήλωση στην επίτευξη συγκεκριμένων στόχων του πονήματος. Αντιθέτως, στα νέα προγράμματα η ανάθεση στόχων προς επίτευξη είναι σαφώς διατυπωμένη τόσο στο περιεχόμενο και στη μέθοδο διδασκαλίας όσο και στην αξιολόγηση .

### Διάκριση ΠΣ ως προς την δυνατότητα παρέμβασης από τον εκπαιδευτικό

Όσον αφορά την ελευθερία παρέμβασης που έχει ο εκπαιδευτικός στην υλοποίηση του αναλυτικού προγράμματος, τα προγράμματα σπουδών διακρίνονται κατά Goodlad, 1979 σε κλειστά και σε ανοιχτά αναλυτικά προγράμματα (Χρυσ αφίδης, Κ. 2004 σ.77). Τα πρώτα είναι επικεντρωμένα στα αποτελέσματα με κύριο σκοπό την επίτευξη των προδιαγεγραμμένων μαθησιακών στόχων και όχι στην μαθησιακή διαδικασία. Είναι συγκεντρωτικά με καθορισμένα διδακτικά περιεχόμενα και στόχους ενώ περιορίζουν και τον εκπαιδευτικό όσον αφορά το βαθμό που μπορεί να παρεκκλίνει κατά την υλοποίησή τους στην τάξη. Στον αντίποδα, τα ανοιχτά αναλυτικά προγράμματα προσφέρουν την ελευθερία στον εκπαιδευτικό να προσαρμόσει την εκπαιδευτική διαδικασία κατά την υλοποίηση του εκπαιδευτικού προγράμματος δίνοντας περισσότερη έμφαση στην διαδικασία της εκπαίδευσης παρά στην υλοποίηση των προδιαγεγραμμένων στόχων. Χρησιμοποιούνται πιο ελεύθερες διαδικασίες διδασκαλίας δίνοντας την δυνατότητα στους μαθητές να εκπαιδευτούν μέσα από διερεύνηση προβλημάτων και ανακάλυψη της γνώσης μέσα από εμπειρίες προσαρμοσμένες στις ικανότητες και τα ενδιαφέροντά τους.

### Διάκριση ΠΣ ως προς το αποτέλεσμα της μάθησης

Ως προς τα αποτελέσματα, ο Goodlad (1979) διακρίνει τα εκπαιδευτικά προγράμματα σε επίσημα και κρυφά.<sup>1</sup> Το επίσημο πρόγραμμα σπουδών αφορά την τυπική εκπαίδευση και έχει εγκριθεί να χρησιμοποιηθεί από επίσημους φορείς στο

---

<sup>1</sup> Γ. Ηρακλέους. *Θεωρητικές προσεγγίσεις στα Αναλυτικά προγράμματα σπουδών*. Ανακτήθηκε από

σχολείο. Το κρυφό πρόγραμμα σπουδών είναι ένα παράλληλο ανεπίσημο πρόγραμμα σπουδών που χρησιμοποιείται κυρίως στην άτυπη μορφή διδασκαλίας.

Στην πρώτη περίπτωση, στο επίσημο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών το λαμβανόμενο αποτέλεσμα αφορά τη μετρήσιμη απόδοση των μαθητών σε βαθμολογίες και επιδόσεις. Στον αντίποδα, στο κρυφό πρόγραμμα σπουδών καταλογίζονται οι επιδράσεις της εκπαιδευτικής διαδικασίας σε μη μετρήσιμα μεγέθη όπως η συμμόρφωση σε διδακτικές πρακτικές διαδικασίες. Τέτοιες είναι να σηκώνουν τα παιδιά το χέρι τους για να μιλήσουν, το να περιμένουν τη σειρά τους και γενικότερα να μάθουν να αλληλεπιδρούν. Σύμφωνα με τους Apple (1996) και Mc Laren (1994) το κρυφό αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών υπαγορεύει ιδέες, αξίες, αντιλήψεις και συμπεριφορές χρήσιμες τόσο στο λίκνο της εκπαίδευσης όσο και αργότερα στην κοινωνική συναναστροφή. Οι συμπεριφορές αυτές έρχονται ενίοτε και σε συνάρτηση με την κοινωνική και ταξική προέλευση των μαθητών. Κάθε μαθητής αφομοιώνει αντιλήψεις, ιδέες και πράξεις ανάλογες του κοινωνικού του υπόβαθρου προκειμένου να τις αξιοποιήσει στο μέλλον στην επαγγελματική του και την κοινωνική του θέση. Μαθαίνει είτε να διοικεί είτε να διοικείται υιοθετώντας ανάλογους ρόλους στη σχολική του αλληλεπίδραση.

## **ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2- Τα Προγράμματα Σπουδών Αγγλικής Γλώσσας**

### **2.1. Ιστορική αναδρομή: Τα ΠΣ κατά την περίοδο 1935-2001<sup>2</sup>**

Η επικράτηση της Αγγλικής γλώσσας ως δεσπόζουσας στο παγκόσμιο γίνεσθαι δεν είναι καθόλου τυχαία. Είναι κυρίως αποτέλεσμα της προσπάθειας της Μεγάλης Βρετανίας και των Ηνωμένων Πολιτειών στις αρχές του προηγούμενου αιώνα. Ακολούθως, τα Αγγλικά αποτέλεσαν τη γλώσσα των νικητών κατά το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου με χιλιάδες νέους να έχουν έρθει σε επαφή με αυτά. Συμπαρασυρόμενη και η Ελλάδα στις 21/12 του 1945 εκπονεί νόμο περί της

---

<sup>2</sup> Γρίβα Ε., Ηλιάδου-Τάχου Σ. (2010) *Ιστορική θεώρηση της καθιέρωσης της αγγλικής γλώσσας στη δημόσια ελληνική εκπαίδευση: Οι στρατηγικές, τα προγράμματα και οι επιδράσεις (1961-2007)*. Ανακτήθηκε από [https://www.researchgate.net/publication/280317601\\_-\\_2010\\_E\\_Griva\\_S\\_Pliadou-Tachou\\_Historical\\_aspects\\_of\\_the\\_English\\_language%27s\\_introduction\\_in\\_the\\_public\\_Greek\\_education\\_the\\_strategies\\_the\\_programs\\_and\\_their\\_effects\\_Contemporary\\_Society\\_Education\\_and](https://www.researchgate.net/publication/280317601_-_2010_E_Griva_S_Pliadou-Tachou_Historical_aspects_of_the_English_language%27s_introduction_in_the_public_Greek_education_the_strategies_the_programs_and_their_effects_Contemporary_Society_Education_and)



υποχρεωτικής εισαγωγής της Αγγλικής γλώσσας ως υποχρεωτικό μάθημα στις τελευταίες τάξεις του γυμνασίου. Καθορίστηκε δίωρη υποχρεωτική εβδομαδιαία διδασκαλία γεγονός αναμενόμενο καθώς η Ελλάδα προσαρτάται στην αμερικάνικη σφαίρα επιρροής των νικητών. Ακολούθως, με την εισαγωγή της Ελλάδας στις χώρες του NATO το 1959 και στην ΕΟΚ το 1961 επιβεβαιώνεται ο δυτικός ευρωπαϊκός προσανατολισμός της χώρας γεγονός που καθορίζει την προσάρτηση της Αγγλικής γλώσσας στα τότε προγράμματα σπουδών.

#### Το πρόγραμμα του 1935

Κατά την Ευρωπαϊκή πορεία της χώρας, εκπονήθηκε το 1961 το πρώτο πρόγραμμα σπουδών αλλά δεν εφαρμόστηκε στην πράξη καθώς η εκπαιδευτική κοινότητα υπαναχώρησε στο αναλυτικό πρόγραμμα του 1935 που υπαγόρευε τρεις ώρες ανά εβδομάδα διδασκαλίας Αγγλικών για τις τρεις πρώτες τάξεις του γυμνασίου, τρεις ώρες διδασκαλίας για την τετάρτη τάξη του γυμνασίου και δύο ώρες διδασκαλίας για την πέμπτη και έκτη τάξη ακολούθως. Στο πρόγραμμα αυτό δεν υπήρχαν αναφορές ούτε για τους τρόπους διδασκαλίας του μαθήματος, ούτε για την μεθοδολογία, ούτε και για τον τρόπο αξιολόγησης των μαθητών στα Αγγλικά.

#### Το πρόγραμμα του 1966

Εφόσον το πρόγραμμα του 1961 δεν κατάφερε να βρει χώρο στην εκπαίδευση, το 1966 επί κυβέρνησης Γεωργίου Παπανδρέου στο πλαίσιο της ευρύτερης εκπόνησης εκπαιδευτικών αναλυτικών προγραμμάτων για το σχολείο, συντάχθηκε νέο πρόγραμμα σπουδών και για τα Αγγλικά στο Λύκειο. Στο πρόγραμμα του 1966 καθορίζονται κοινοί σκοποί του εκπαιδευτικού προγράμματος των Αγγλικών για όλες τις τάξεις του Λυκείου. Πρόκειται για ένα πολύπλευρο και σύνθετο πρόγραμμα που στους σκοπούς του περιλαμβάνει τόσο γλωσσικά όσο και πολιτιστικά και λογοτεχνικά ζητούμενα. Συγκεκριμένα, όσον αφορά τη γλωσσική προσέγγιση διδάσκονταν γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα μέσω εκπόνησης ασκήσεων χειρισμού λέξεων εντός προτάσεων αλλά όχι του κειμένου. Στη μεθοδολογία αυτή αποδίδεται έμφαση στον προφορικό λόγο με ταυτόχρονη ιδιαίτερη επιρροή από την ακουστική μέθοδο. Στην εκπαιδευτική διαδικασία εντάσσονται ασκήσεις υπό μορφή συζητήσεων, δραματοποιήσεων και ομιλιών ενώ επίσης υφίσταται και ασκήσεις μεταφραστικού τύπου. Στο πρόγραμμα του

1966 δίνεται έμφαση και στην σπουδή αγγλικής λογοτεχνίας όπως επίσης και στην σύνταξη εκθέσεων από τους μαθητές. Η μεθοδολογία του μαθήματος περιλαμβάνει οδηγίες από το πρόγραμμα σπουδών καθώς και διδακτέα ύλη αλλά όχι κάποια καθορισμένη διδακτική μέθοδο. Το πρόγραμμα δεν περιλαμβάνει τρόπο αξιολόγησης. Όσον αφορά το ωρολόγιο πρόγραμμα, οι προβλεπόμενες ώρες για την Α και Β Λυκείου είναι τρεις ενώ συγκεκριμένα για το τριτάξιο Ναυτικό Λύκειο της εποχής το πρόγραμμα προέβλεπε πέντε ώρες εβδομαδιαία στην Α τάξη.

Το πρόγραμμα του 1969

Το 1969, εντός περιόδου της δικτατορίας, εκπονήθηκαν νέα εκπαιδευτικά προγράμματα σπουδών που αφορούσαν και στα Αγγλικά. Συγκεκριμένα, το νέο πρόγραμμα σπουδών περιλάμβανε 6 ώρες διδασκαλίας των Αγγλικών για τις τρεις τελευταίες τάξεις του ανώτερου κύκλου σπουδών. Παρόμοια με το πρόγραμμα του 1966, υφίσταται πολυμερής και σύνθετος σκοπός, ο οποίος είναι γλωσσικός, παιδευτικός, πολιτιστικός ενώ και εδώ δίνεται βάση στην αγγλόφωνη λογοτεχνία με έμφαση στη σπουδή κλασικών έργων. Η ύλη του προγράμματος περιλαμβάνει τη διδασκαλία της προφοράς, της ανάγνωσης κειμένων, της γραμματικής και του συντακτικού καθώς και προφορικών ασκήσεων, μετάφρασης, ορθογραφίας και έκθεσης. Όσον αφορά τη μεθοδολογία, περιλαμβάνει υποδείξεις για όλες τις τάξεις κατώτερης και ανώτερης εκπαίδευσης με απαραίτητη εξέταση των μαθητών προφορικά, απομνημόνευση ποιημάτων, φράσεων και λέξεων, γραμματική με την επαγωγική μέθοδο, αναγωγή γραμματικών και συντακτικών φαινομένων στα αντίστοιχα ελληνικά φαινόμενα και εξάσκηση σε επαναλαμβανόμενα μοτίβα με φράσεις κλειδιά.

Πρόκειται για ένα πολύ αναλυτικό πρόγραμμα με περιγραφικές οδηγίες τόσο γενικές όσο και ειδικές για τη διδασκαλία των Αγγλικών. Παρόλα αυτά δεν αναλύεται κανένας τρόπος αξιολόγησης της απόδοσης των μαθητών. Η διατύπωση που γίνεται στους στόχους και το σκοπό του προγράμματος κρίνονται γενικά ασαφής ενώ ταυτόχρονα βλέπουμε μία προτροπή για αποφυγή μετάφρασης στα Ελληνικά προκειμένου να κατακτηθεί ένας αυθορμητισμός στην σκέψη και την έκφραση στην αγγλική γλώσσα. Ακολούθησαν διάφορες επιστημονικές έρευνες ανατροφοδότησης της αποτελεσματικότητας και της λειτουργικότητας της μεθοδολογίας του προγράμματος του 1969 που προκάλεσαν νέες προσπάθειες για βελτίωση και αναθεώρηση της εκπαιδευτικής αυτής τακτικής.

Το πρόγραμμα του 1977

Μετά την περίοδο της δικτατορίας, η νέα κυβέρνηση ξεκίνησε εντατική εκπαιδευτική μεταρρύθμιση εκπόνησης νέων προγραμμάτων σπουδών κατά το 1976. Απαύγασμα της προσπάθειας αυτής, ήταν ο μεταρρυθμιστικός νόμος 309/76 όπου εμπεριείχε και τα νέα αναλυτικά προγράμματα σπουδών συμπεριλαμβανομένου και της διδασκαλίας των Αγγλικών για την ανώτερη εκπαίδευση. Αρχικά, δημοσιεύτηκε το πρόγραμμα για τις δύο πρώτες τάξεις Γυμνασίου. Κατόπιν, την επόμενη χρονιά το 1978 για την τρίτη γυμνασίου και την πρώτη λυκείου ενώ το 1979 με προεδρικό διάταγμα του Οκτωβρίου εκπονήθηκε το πρόγραμμα σπουδών για την τρίτη λυκείου γενικής κατεύθυνσης. Το τελικό ωρολόγιο πρόγραμμα περιλάμβανε τρεις ώρες Αγγλικών στην πρώτη τάξη του Λυκείου και δύο ώρες Αγγλικών για την δευτέρα και την τρίτη τάξη.

Οι εσωτερικές μεταρρυθμιστικές αλλαγές του προγράμματος δεν ήταν ιδιαίτερα ουσιαστικές και πάλι ο σκοπός ήταν ασαφής με γενικότητα στην διατύπωση. Δεν υπήρχε ιδιαίτερη περιγραφή για τον τρόπο διεξαγωγής του μαθήματος ενώ εξακολουθούσε να μην υπάρχει κανένα στοιχείο για τον τρόπο αξιολόγησης της απόδοσης των μαθητών. Το νέο πρόγραμμα σπουδών είχε την ίδια ύλη με το πρόγραμμα του 1969. Περιλάμβανε ένα συγκεκριμένο σχολικό εγχειρίδιο ενώ σε ότι αφορά τις γραπτές ασκήσεις περιέγραφε συμπλήρωση φράσεων, αντικατάσταση κάποιων λέξεων εντός του κειμένου, μετασχηματισμό των αρνητικών προτάσεων σε ερωτηματικές, εκπόνηση απαντήσεων σε ερωτήσεις και άλλες ασκήσεις που αφορούσαν τη σύνταξη και γενικά το δομικό χαρακτήρα του κειμένου.

Teacher - training handbook (1983)

Το 1983, το Υπουργείο Παιδείας συγκρότησε μία ομάδα εργασίας με στόχο την βελτίωση των προγραμμάτων σπουδών και τον τρόπο αξιολόγησης στο μάθημα της αγγλικής γλώσσας. Η ομάδα αυτή συνέταξε έναν οδηγό σπουδών με τίτλο teacher-training handbook όπου ουσιαστικά είναι η πρώτη προσέγγιση της διδασκαλίας των Αγγλικών με μαθητοκεντρικό χαρακτήρα. Το εγχειρίδιο συνοδευόταν παράλληλα με σεμιναριακή εκπαίδευση 40 ωρών και είχε ως κύριους άξονες την ανάπτυξη δεξιοτήτων ανάγνωσης, γραφής, ομιλίας και ακρόασης.

Το πρόγραμμα του 1984

Με την βοήθεια της εμπειρίας της ομάδας του teacher - training handbook, το Σεπτέμβριο του 1984 εκπονείται νέο πρόγραμμα σπουδών των Αγγλικών. Όσον αφορά τους στόχους και το σκοπό του, ακολούθησε γραμμική μορφή χωρίς δηλαδή να επανέρχεται στην ευρύτερη προηγούμενη ενότητα. Οι οδηγίες που δόθηκαν για τη μέθοδο και τους τρόπους διδασκαλίας ήταν υποτυπώδεις. Για το λόγο αυτό, προκειμένου να καλυφθεί η έλλειψη μεθοδολογίας, εκπονήθηκε από μία ομάδα εργασίας του ΚΕΜΕ ένας συμπληρωματικός οδηγός διδασκαλίας του μαθήματος των Αγγλικών στον οποίο προτεινόνταν συγκεκριμένες δραστηριότητες. Οι δραστηριότητες αφορούσαν σε ανοιχτή επικοινωνία ανάμεσα στον καθηγητή και τους μαθητές ή μεταξύ των ίδιων των μαθητών μέσα από παιχνίδια ρόλων, μίμηση αληθινών καταστάσεων ή λύση κάποιου προβλήματος.

#### Το πρόγραμμα του 1999

Το πρόγραμμα του 1999 διαπνέεται από ανανεωτικές αλλαγές καθώς οι δραστηριότητες διαμορφώνονταν με βάση τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες του μαθητή. Στόχος ήταν η επικοινωνιακή ικανότητα μέσω συμμετοχής των μαθητών σε ρεαλιστικές επικοινωνιακές συνθήκες. Ακόμα, παρέχεται στους μαθητές η δυνατότητα αυτοαξιολόγησης.

#### Το πρόγραμμα του 2001

Στην αρχή του εικοστού πρώτου αιώνα, το 2001, εισάγεται στην εκπαιδευτική πολιτική η έννοια της διαθεματικότητας με το διαθεματικό ενιαίο πλαίσιο προγραμμάτων σπουδών Δ.Ε.Π.ΠΣ ΦΕΚ 1366,τΒ 18-10-2001. Στο ίδιο περιβάλλον, εκπονείται και το πρόγραμμα σπουδών των Αγγλικών σε αναθεωρημένη μορφή βασιζόμενο στο ενιαίο εξαετές πρόγραμμα του 1997. Υπό το πνεύμα της Ευρωπαϊκής και παγκόσμιας πολυπολιτισμικότητας λόγω των νέων συνθηκών και της πολυγλωσσίας, αναθεωρείται το πρόγραμμα σπουδών εντός των βασικών αξόνων γνωστικών και κοινωνικών δεξιοτήτων που έχουν ανάγκη να λάβουν οι μαθητές. Στο νέο πολυπολιτισμικό περιβάλλον, το Δ.Ε.Π.ΠΣ προσανατολίζεται στην προαγωγή των δεξιοτήτων που απαιτούνται για την ένταξη των πολυπολιτισμικών τάξεων στις νέες απαιτήσεις της ενωμένης Ευρώπης υπό το πνεύμα ενός διαπολιτισμικού και συμπεριληπτικού μοντέλου εκπαιδευτικά ισοτίμου και άρτιου για όλους τους μαθητές.

## 2.2. Το σύγχρονο συγκείμενο

### 2.2.1. Προτάγματα του 21 αιώνα ως οδηγός για την αναθεώρηση του προγράμματος σπουδών των Αγγλικών

Οι μεταρρυθμιστικές προσπάθειες στην εκπαίδευση απορρέουν από το τρέχον συγκείμενο. Μεταβολές σε οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο δημιουργούν την ανάγκη σχεδιασμού νέων προγραμμάτων σπουδών με στόχο την προετοιμασία των μαθητών για τη συμμετοχή τους στο οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό γίνεσθαι της χώρας. Σύμφωνα με τον Ματθαίου (2002), οι δυνάμεις της παγκοσμιοποίησης επιφέρουν σημαντικές εξελίξεις τόσο στην οικονομία και την εκπαίδευση αλλά και την κοινωνία εν γένει (Σπινθουράκη Αθηνά-Ιουλία, Καρατζιά-Σταυλιώτη Ε).<sup>3</sup> Πρώτη σημαντική αλλαγή που εντοπίζεται στο κοινωνικοπολιτικό περιβάλλον και υπαγορεύει την εκπαιδευτική πρόοδο είναι η επανεκτίμηση της γνώσης<sup>4</sup>. Νέα κοινωνικά και πολιτισμικά δεδομένα καθώς και η ικανοποίηση προσωπικών αναγκών και προτιμήσεων είναι παράγοντες που συμβάλλουν στη αλλαγή της θεώρησης της γνώσης από στατική και αδιαμφισβήτητη σε δυναμική και διαρκώς μεταβαλλόμενη. Η μετάδοση τυποποιημένης ακαδημαϊκής γνώσης με επίκληση στην αυθεντία του δασκάλου ανατρέπεται την εποχή της παγκοσμιοποίησης της γνώσης και της πληροφορίας. Στην ίδια κατεύθυνση και βαρύνουσας σημασίας, η νέα οικονομική πραγματικότητα έρχεται να επηρεάσει ως σύγχρονο συγκείμενο τα προγράμματα σπουδών. Η τεχνολογική πρόοδος στη πληροφορική και τη βιοτεχνολογία έχουν αλλάξει ριζικά τον τρόπο λειτουργίας των επιχειρήσεων και γενικότερα το τοπίο στην αγορά εργασίας.

Η διασύνδεση των αγορών καθώς και οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης η οποία κορυφώθηκε το 2008 διαμορφώνουν ένα πλαίσιο εργασίας όπου η ευελιξία και η κινητικότητα προς νέους εργοδότες ή σε διαφορετικές θέσεις κυριαρχούν στο σύγχρονο

---

<sup>3</sup> Σπινθουράκη Αθηνά-Ιουλία, Καρατζιά-Σταυλιώτη Ε. Αναλυτικά προγράμματα σπουδών αγωγής του πολίτη: Ιστορική συγκριτική θεώρηση με έμφαση στην αξιολόγηση της επίδοσης του μαθητή. Ανακτήθηκε από <http://www.eriande.elemedu.upatras.gr/eriande/synedria/synedrio3/praltika%2011/karatzia.htm>

<sup>4</sup> Καραβά Ε., Ζουγανέλη Κ. Οι ξένες γλώσσες στο σχολείο. Οδηγός του εκπαιδευτικού των ξένων γλωσσών. Στο πώς και γιατί ξεκίνησε η «Νέα Μάθηση»: Αλλαγές σε πολλαπλά επίπεδα σ.38. Ανακτήθηκε από <http://repository.edulll.gr/edulll/handle/10795/1906>

εργασιακό περιβάλλον.<sup>5</sup> Οι θέσεις εργασίας αλλάζουν με τη πάροδο του χρόνου και το εργατικό δυναμικό πρέπει να είναι ικανό να παράγει καινοτόμες ιδέες και να αναπτύξει δεξιότητες προκειμένου να είναι ανταγωνιστικοί και να αποφέρουν κοινωνικά και οικονομικά οφέλη. Τις νέες αυτές δεξιότητες<sup>4</sup> καλούνται να αφομοιώσουν τα νέα συστήματα εκπαίδευσης και να τις παρέχουν στους εκπαιδευόμενους ως ικανότητες και γνώσεις που είναι απαραίτητες στο παγκόσμιο συγκείμενο. Η δυνατότητα απόκτησης ενός ευρύ φάσματος δεξιοτήτων από τους Ευρωπαίους μαθητές τόσο τεχνικών όσο και εγκάρσιων όπως η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, η επικοινωνία, η ικανότητα επίλυσης προβλημάτων, η συνεργατικότητα και η δημιουργικότητα συμβάλλουν στην προσωπική ολοκλήρωση, στην κοινωνική ένταξη, στην ιδιότητα του ενεργού πολίτη και την απασχόληση<sup>6</sup>.

### 2.2.2. Οι ιδιαιτερότητες της Αγγλικής γλώσσας

Η Αγγλική γλώσσα, βασισμένη στην εφαρμογή της στην παγκόσμια πραγματικότητα, υιοθετεί πολυποίκιλες μορφές ανάλογα με τη χρήση της. Έχει επικρατήσει ως παγκόσμια γλώσσα (*lingua mundi*), ενώ έχει γίνει ευρέως αποδεκτή και ως διεθνής γλώσσα του εμπορίου, της παγκόσμιας ενημέρωσης και της διπλωματίας υπό τον όρο *lingua franca*. Ταυτόχρονα η χρήση της γλώσσας από ανθρώπους που δεν είναι η μητρική τους σε μεγαλύτερο ποσοστό μάλιστα από τους γηγενείς αγγλόφωνους εισάγει στη γλώσσα διαρκώς νέα στοιχεία που αφομοιώνονται σε μία διαρκή προσπάθεια βελτίωσης της επικοινωνίας.<sup>7</sup>

Ανέκαθεν βέβαια υπήρχαν και οι εθνικές Διάλεκτοι (*National variance of English*) καθώς και η εξαιρετικά διαδεδομένη αγγλική τεχνική ορολογία.<sup>8</sup> Συνεπώς η διδασκαλία

---

<sup>5</sup> *Η Εκπαίδευση για την Αλλαγή. Η Αλλαγή για την Εκπαίδευση* Μανιφέστο των Εκπαιδευτικών για τον 21ο αιώνα από το Συνέδριο: Η επαγγελματική εικόνα και το ήθος των εκπαιδευτικών, Απρίλιος 2014, Συμβούλιο της Ευρώπης, Στρασβούργο. Σελ. 12 <https://rm.coe.int/finalmanifesto-gr/16808cf4e3>

<sup>6</sup> <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0381&from=EN> σελ. 6

<sup>7</sup> Kaur, J. (2011). *Intercultural communication in English as a lingua franca. Intercultural Pragmatics*, 8(1), 94-116

<sup>8</sup> Καραβά Ε., Ζουγανέλη Κ. Οι ξένες γλώσσες στο σχολείο. Οδηγός του εκπαιδευτικού των ξένων γλωσσών. Στο πώς και γιατί ξεκίνησε η «Νέα Μάθηση»: Αλλαγές σε πολλαπλά επίπεδα σ.39. Ανακτήθηκε από <http://repository.edulll.gr/edulll/handle/10795/1906>

της Αγγλικής γλώσσας οφείλει να προσαρμόζεται στις εκάστοτε ανάγκες και να διαφοροποιείται από μία τυπική και μονοδιάστατη πρακτική. Ταυτόχρονα, η παγκόσμια διάδοση του Internet και η εξέλιξη της τεχνολογίας της επικοινωνίας έχουν αναθεωρήσει τον τρόπο που αντιλαμβανόμαστε την έννοια του κειμένου. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης στηριζόμενα στην τεχνολογία του υπερκειμένου, δηλαδή της ανακατεύθυνσης από ένα κείμενο σε άλλο, με απόλυτη ευκολία έχουν αλλάξει τον τρόπο της επικοινωνιακής πρακτικής. Απλή μονοδιάστατη αρθρογραφία δύσκολα βρίσκει χώρο στον σύγχρονο κόσμο της επικοινωνίας. Η σύγχρονη πρακτική απόδοσης των νοημάτων είναι πολυδιανυσματική με την ταυτόχρονη χρήση πολυμέσων, εικόνων και λόγου. Τα νέα προγράμματα σπουδών οφείλουν να ενστερνίζονται τη νέα πραγματικότητα ιδιαίτερα στην αγγλική γλώσσα που αποτελεί ουσιαστικά τη γλώσσα του διαδικτύου.

Οι εξελίξεις αυτές οδηγούν αναπόφευκτα στην προσαρμογή του περιεχομένου και της δομής των προγραμμάτων σπουδών, τα οποία προσδιορίζουν τη γνώση και τις δεξιότητες που χρειάζεται να αποκτήσουν οι πολίτες του 21 αιώνα, μέσω νέων παιδαγωγικών προσεγγίσεων και τρόπων αξιολόγησης.

### **ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 – Φιλοσοφία και στόχοι του Νέου προγράμματος σπουδών για τα Αγγλικά στο Λύκειο**

#### **3.1. Το Νέο ΠΣ για τα Αγγλικά (Στόχοι - Ειδικοί στόχοι - Δομικά περιγραφικά στοιχεία)**

Το πρόγραμμα σπουδών για τις ξένες γλώσσες στο Λύκειο εκπονήθηκε στα πλαίσια της πράξης αναβάθμισης των προγραμμάτων σπουδών και δημιουργίας εκπαιδευτικού υλικού στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση υπό την συνεργασία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα πλαίσια του επιχειρησιακού προγράμματος ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού, εκπαίδευση και δια βίου μάθηση και του προγράμματος ΕΣΠΑ 2014 και 2020.

Πρόκειται για ένα πόνημα του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής<sup>9</sup>, έκτασης 55 σελίδων που περιγράφει αναλυτικά τη φυσιογνωμία, τη σκοποθεσία, τη θεματολογία, τη

---

<sup>9</sup> *Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής. Προγράμματα Σπουδών για τις Ξένες Γλώσσες στο Γενικό Λύκειο. Αθήνα 2021*

διδασκτική προσέγγιση και την αξιολόγηση όπως υπαγορεύονται για την υλοποίηση κατά το έτος 2021 και 2022 πιλοτικά στα πρότυπα και πειραματικά λύκεια. Στις 22 πρώτες σελίδες αναλύεται γενικά και ειδικά το πρόγραμμα σπουδών ενώ ακολουθούν άλλες 33 σελίδες, όπου περιλαμβάνουν αναλυτικούς ενδεικτικούς πίνακες από το σύνολο ενός μεγαλύτερου αριθμού πινάκων του οδηγού του εκπαιδευτικού για κάθε γλώσσα, όπου αναδεικνύουν την σύνδεση των ενεργειών και δράσεων με συγκεκριμένες δραστηριότητες κατά την εκπαιδευτική διδασκαλία. Οι εν λόγω πίνακες συνοδεύονται αντίστοιχα και από βοηθητικά διδασκτικά σενάρια. Όσον αφορά τη Β και Γ Λυκείου το πρόγραμμα σπουδών έχει αποδοθεί ως επίπεδο γλωσσομάθειας Β2+ και Γ1 αντίστοιχα, σύμφωνα με την εξαβάθμια κλίμακα του κοινού ευρωπαϊκού πλαισίου αναφοράς για τις ξένες γλώσσες. Το ωρολόγιο πρόγραμμα προβλέπει 2 ώρες για τη Β Λυκείου και 2 ώρες για τη Γ Λυκείου.

Σύμφωνα με το ΦΕΚ τεύχος Β' 5586/01.12.2021 το πρόγραμμα σπουδών θα εφαρμοστεί από το σχολικό έτος 2023-2024 στην Α τάξη όλων των γενικών Λυκείων, το 2024-2025 θα εφαρμοστεί στη Β τάξη όλων των γενικών Λυκείων της χώρας και από το σχολικό έτος 2025-2026 θα εφαρμοστεί στη Γ τάξη όλων των γενικών Λυκείων της χώρας.

Το νέο πρόγραμμα σπουδών για τα Αγγλικά χαρακτηρίζεται από πολύπλευρη και σύγχρονη στοχοθεσία απευθυνόμενο σε μαθητές πολίτες του κόσμου. Σύμφωνα με την αρχική σελίδα του ΙΕΠ για τα νέα προγράμματα σπουδών<sup>10</sup>, δημιουργήθηκε με στόχο να βοηθήσει τους μαθητές να αποκτήσουν απαραίτητες δεξιότητες ώστε να εκπαιδευτούν υπεύθυνοι, ενεργοί, παγκόσμιοι πολίτες. Το σχολείο οφείλει να λειτουργεί ως εφαλτήριο για τη διαμόρφωση ενεργών μαθητών ώστε να προετοιμάσει τους αυριανούς ενεργούς πολίτες. Αυτό δεν μπορεί να επιτευχθεί αν αντιμετωπίζουμε τους μαθητές ως "αντικείμενα" της γνώσης όπως έχει αναφέρει ο γνωστός παιδαγωγός Freire (1968). Ο ίδιος είχε οραματιστεί μέσα από το έργο του «Η Αγωγή του Καταπιεζόμενου» την εκπαίδευση ως απελευθερωτική πράξη, η οποία δύναται να αφυπνίσει τους εκπαιδευόμενους μέσα από ριζοσπαστικές μεθόδους εκπαίδευσης. Οι μέθοδοι αυτοί συνδέονται με τους σημερινούς του νέου προγράμματος σπουδών αφού ο Freire πίστευε πως δεν αρκεί ο απλός γραμματισμός αλλά στόχος θα πρέπει να είναι η ανάπτυξη της κριτικής συνειδητοποίησης με την ενεργό εμπλοκή των μαθητών στην επίλυση προβλημάτων.

---

<sup>10</sup> <http://iep.edu.gr/el/nea-programmata-spoudon-arxiki-selida>



Σύμφωνα με το ΙΕΠ, οι δεξιότητες που προωθούνται μέσα από το πρόγραμμα σπουδών είναι η καλλιέργεια μεταγλωσσικών δεξιοτήτων δηλαδή να μάθουν οι μαθητές πως να μαθαίνουν και πως να ερευνούν μέσα από διαδικασίες όπως η αυτοκατευθυνόμενη μάθηση και η επίλυση προβλημάτων, οι οποίες συμβάλλουν επίσης στην ανάπτυξη της δεξιότητας της κριτικής σκέψης. Ακόμα, η λήψη αποφάσεων βάσει επιστημονικών δεδομένων, η λήψη πρωτοβουλιών, η δημιουργικότητα, η αυτενέργεια, η απόκτηση ανθρωπιστικών αξιών και αρχών αλλά και η συναισθηματική ανάπτυξη των μαθητών είναι πολύ σημαντικά προσόντα που καλούνται οι μαθητές να κατακτήσουν αφού η απόκτηση αυτοεκτίμησης, αυτοπεποίθησης, ενσυναίσθησης και ανθεκτικότητας και η ευαισθητοποίηση τους σε επίκαιρα κοινωνικά ζητήματα αποτελούν κομμάτι των κοινωνικών δεξιοτήτων που θα πρέπει να αποκτήσουν για να δημιουργήσουν τη γέφυρα επικοινωνίας με τους άλλους.

Το πρόγραμμα σπουδών εναρμονίζεται με τα κοινωνικά προτάγματα ως ένα εργαλείο διδασκαλίας της Αγγλικής γλώσσας για παραγωγή και κατανόηση νοημάτων σε κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο. Προσαρμόζεται στην ανάγκη παραγωγής διαφορετικών ειδών κειμένων τόσο στο γραπτό όσο και στον προφορικό λόγο και αναπτύσσει γενικότερα την επικοινωνιακή ικανότητα των μαθητών ανάλογα με τις κοινωνικές συνθήκες και περιστάσεις .

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα σπουδών προσδιορίζει τα στοιχεία του γνωστικού αντικειμένου, τα οποία οι μαθητές πρέπει να διδαχθούν, χωρίς να προσδιορίζεται ο χρόνος και ο τρόπος διδασκαλίας αφού αυτά εξαρτώνται από παράγοντες, οι οποίοι αφορούν το μαθητικό δυναμικό της τάξης και τα διαφορετικά μαθησιακά περιβάλλοντα. Αναφορικά με τους ειδικούς στόχους, υιοθετώντας τους δείκτες επικοινωνιακής επάρκειας του ΚΕΠΑ, το νέο πρόγραμμα σπουδών επιδιώκει για την Β και Γ Λυκείου την κατάκτηση αντίστοιχων επιπέδων γλωσσομάθειας. Για την Β Λυκείου το επίπεδο B2 + και για τη Γ Λυκείου το επίπεδο Γ1. Συγκεκριμένα, περιγράφονται αναλυτικά τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα αναγόμενα σε ενέργειες και δράσεις που θα είναι σε θέση να υλοποιήσουν οι μαθητές του κάθε επιπέδου. Επιπλέον, καθορίζονται τα γλωσσικά μέσα που θα είναι σε θέση να χρησιμοποιήσουν οι μαθητές ανάλογα με το εκπαιδευτικό τους επίπεδο και σύμφωνα με το ανάλογο κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο. Με έντονη τη σημασία της χρήσης των νέων τεχνολογιών, ως πρωταρχική μέριμνα, το νέο πρόγραμμα αποσκοπεί στην επικοινωνιακή επάρκεια κατά τον ψηφιακό γραμματισμό των μαθητών τόσο της δευτέρας όσο και της τρίτης Λυκείου. Σεβόμενο τις αποφάσεις του συμβουλίου της Ευρώπης του 2020, υιοθετεί όλες τις επικοινωνιακές

ικανότητες που περιγράφει το ΚΕΠΑ για το μάθημα ξένων γλωσσών.<sup>11</sup> Συγκεκριμένα, ειδικό στόχο αποτελεί η ανά επίπεδο ανάλογη κατανόηση γραπτού λόγου, κατανόηση προφορικού λόγου, παραγωγή γραπτού λόγου, παραγωγή προφορικού λόγου, προφορική και γραπτή διάδραση, προφορική και γραπτή διαμεσολάβηση και προφορική και γραπτή διαδικτυακή επικοινωνία. Ταυτόχρονα, το πρόγραμμα σπουδών δίνει ιδιαίτερη έμφαση στη βελτίωση της λεξιλογικής κατάρτισης. Ουσιαστικά δηλαδή στη γνώση λέξεων και γραμματικών φαινομένων, στην κοινωνιολογική γλωσσική δεξιότητα του μαθητή και γενικότερα στην ρεαλιστική συνθήκη ο μαθητής να είναι ικανός να παράγει, να αντιλαμβάνεται και να χρησιμοποιεί επικοινωνιακά τόσο τον προφορικό όσο και το γραπτό λόγο.

### **3.1.1. Το διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Σπουδών και η στρατηγική της διδασκαλίας στην τάξη**

Το νέο πρόγραμμα σπουδών ενστερνίζεται το πλαίσιο του Ενιαίου προγράμματος σπουδών για όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης.<sup>12</sup> Στην αρχική σελίδα του ΙΕΠ για τα νέα προγράμματα σπουδών αναφέρεται ότι ο εκπαιδευτικός υιοθετεί τις θεματικές κατηγορίες των λοιπών μαθημάτων, βασιζόμενος στο μοντέλο του δικτύου, εξασφαλίζοντας συνεκτικούς δεσμούς μεταξύ γνωστικών αντικειμένων και πεδίων<sup>13</sup> προκειμένου να κινείται σε οικεία θεματολογία για τους μαθητές ώστε να διασφαλιστεί η σύνδεση της διδασκόμενης ύλης και γνώσης. Σύμφωνα με το πρόγραμμα, τα εγκεκριμένα εκπαιδευτικά εγχειρίδια τα οποία μπορεί να συμβουλευτεί ο εκπαιδευτικός δεν προσδιορίζουν αποκλειστικά την εκπαιδευτική μεθοδολογία και διαδικασία αλλά αξιοποιούνται ως πηγή έμπνευσης, ήτοι ως τράπεζα ιδεών. Ο εκπαιδευτικός είναι αυτόνομος στην οργάνωση του μαθήματος έχοντας πάντα ως άξονα τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, τα οποία θα λάβει υπόψη για να σχεδιάσει το μάθημα και να καθορίσει τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία. Στα πλαίσια του ευρύτερου στόχου του προγράμματος σπουδών για ανάπτυξη ειδικών μαθησιακών αποτελεσμάτων

---

<sup>11</sup> Δημοσιευμένη εργασία του ΣτΕ με τον τίτλο 'Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο αναφοράς για τη γλώσσα: εκμάθηση, διδασκαλία, αξιολόγηση' σ.28-29. Ανακτήθηκε από [http://www.pi-schools.gr/lessons/english/pdf/cef\\_gr.pdf](http://www.pi-schools.gr/lessons/english/pdf/cef_gr.pdf)

<sup>12</sup> Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής. Προγράμματα Σπουδών για τις Ξένες Γλώσσες στο Γενικό Λύκειο. Αθήνα 2021

<sup>13</sup> <http://iep.edu.gr/el/nea-programmata-spoudon-arxiki-selida>

υιοθετείται ο διερευνητικός τρόπος μάθησης και η παρότρυνση για επικοινωνία στα πλαίσια διαφόρων περιστάσεων, είτε στο πλαίσιο ομαδικής εργασίας είτε ατομικά. Η συνεργατική μέθοδος αποτελεί άλλωστε μία χρήσιμη πρακτική η οποία προτείνεται από τους κατασκευαστές του προγράμματος για την ανάπτυξη της προφορικής διάδρασης, της γραπτής και προφορικής διαμεσολάβησης αλλά και της διαδικτυακής επικοινωνίας. Στη στρατηγική του προγράμματος εμπεριέχονται και δραστηριότητες που αποσκοπούν στην εξοικείωση με την επίλυση προβλημάτων, με την ανάπτυξη υποθέσεων και την διατύπωση αμφισβήτησης ή ερωτημάτων σε ποικίλα θέματα. Βασισμένοι στις θεματικές ενότητες, οι δημιουργοί του προγράμματος προτείνουν ενδεικτικές ενέργειες και δράσεις προκειμένου να προκαλέσουν την συμμετοχή των μαθητών σε δραστηριότητες εξοικείωσης. Τα θέματα προσαρμόζονται στα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες των μαθητών σύμφωνα με τις αρχές της διαφοροποιημένης διδασκαλίας.

Σε αυτή την κατεύθυνση υιοθετούνται διάφορα εκπαιδευτικά εργαλεία, με πρώτο και πολύπλευρα αποτελεσματικό την μελέτη αυθεντικών κειμένων διαφόρων ειδών, τόσο γραπτών όσο και προφορικών, με σκοπό την προαγωγή της διαπολιτισμικής σκέψης και τη διερεύνηση των διαφόρων γλωσσικών επιλογών στην απόδοση των νοημάτων. Η επιλογή των κειμένων αυτών προϋποθέτει την εγκυρότητα των πληροφοριών που παρέχονται, την συνάφεια με τη θεματική ενότητα που αναπτύσσεται, τη χρησιμότητα όσον αφορά την παρουσίαση του επικοινωνιακού είδους που θέλουμε να διδαχτεί με το ανάλογο ύφος και περιεχόμενο.

Τη μελέτη των κειμένων ακολουθεί η εκπόνηση εργασιών με τη δημιουργία ομάδων. Στις ομάδες αυτές υπαγορεύεται η διενέργεια έρευνας σε έγκριτα κείμενα περιοδικών, αποσπάσματα δημόσιων ομιλιών και συζητήσεων προκειμένου να εξοικειωθούν με την ακριβή και σαφή μετάδοση της πληροφορίας στην ξένη γλώσσα και την βελτίωση της ικανότητας διατύπωσης επιχειρημάτων και απόψεων στα Αγγλικά.

Στις στρατηγικές της διδασκαλίας, το πρόγραμμα δεν θα μπορούσε παρά να αξιοποιεί και ό,τι πιο σύγχρονο στην εκπαίδευση, τις τεχνολογίες της πληροφορίας. Η αξιοποίηση οπτικοακουστικού υλικού και εξειδικευμένου λογισμικού που αφορά στην διδασκαλία ξένων γλωσσών καθώς και ιστοσελίδων από έγκριτους φορείς και αναγνωρισμένους για το εκπαιδευτικό και πολιτισμικό τους έργο έχει εισαχθεί στις δραστηριότητες που προτείνονται από το νέο πρόγραμμα σπουδών. Άλλωστε, οι νέες τεχνολογίες και το διαδίκτυο καθίσταται αναγκαία αφού η μορφή των θεματικών εννοιών και το εύρος των περιεχομένων τους απαιτεί τη συγκέντρωση πλήθους πληροφοριών από τον εκπαιδευτικό για την εκπόνηση του εκπαιδευτικού του έργου.

Καινοτόμα στοιχεία όπως η μίμηση, η κίνηση, η γλώσσα του σώματος και η οπτική επαφή με δραματοποίηση, με χρήση παιχνιδιών ρόλων προσομοιάζουν διάφορες επικοινωνιακές καταστάσεις, ενδεχομένως και διαπολιτισμικών, παρέχοντας στους μαθητές την δυνατότητα εξοικείωσης και γλωσσικής καλλιέργειας.

### **3.1.2. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού**

Ο εκπαιδευτικός, ως ο αρμόδιος για την υλοποίηση των στόχων που έχουν τεθεί στο νέο πρόγραμμα σπουδών, διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην επίτευξη τους. Σύμφωνα με τις οδηγίες του ΙΕΠ<sup>14</sup>, ο εκπαιδευτικός έχει ένα διευρυμένο και ελεύθερο ρόλο να ανταποκριθεί περισσότερο στις ανάγκες των μαθητών παρά στην εφαρμογή μίας νομιμοποιημένης τυπικής εκπαιδευτικής διαδικασίας. Ο καθηγητής λαμβάνει υπόψη του τη φυσιολογία της τάξης και προσαρμόζει την εκπαιδευτική διαδικασία ανάλογα με τις συνθήκες που επικρατούν και τους μαθητές. Το νέο πρόγραμμα σπουδών μετατρέπει τον εκπαιδευτικό σε εμπειρογνώμονα ιδίους όμμασι, ο οποίος αξιολογεί τις συνθήκες και προσαρμόζει την εκπαιδευτική διαδικασία. Ο εκπαιδευτικός καλείται να αναστοχαστεί σχετικά με την αποτελεσματικότητα των πρακτικών που υιοθετούνται και να γίνει ο ίδιος σχεδιαστής του μαθήματος και όχι απλά μεταφορέας της διδακτέας ύλης. Οι εκπαιδευόμενοι συμβάλλουν επίσης στον σχεδιασμό του μαθήματος αφού σύμφωνα με τους Kalantzis, M., Cope, B. & Arvanitis, E., σ. 2 (2011) όσο περισσότερο ο εκπαιδευόμενος αισθάνεται ότι ανήκει στη διαμόρφωση του περιεχομένου αλλά και στην κοινότητα μάθησης ή το μαθησιακό περιβάλλον, τόσο περισσότερο είναι πιθανό να μάθει με παραγωγικό τρόπο. Έτσι ο εκπαιδευτικός υιοθετεί τις εκάστοτε πρακτικές για τη διδασκαλία όπως η διαφοροποιημένη διδασκαλία και η βιωματική μάθηση διασυνδέοντας τη νέα γνώση με τις προϋπάρχουσες γνώσεις των εκπαιδευόμενων με γνώμονα την ανάπτυξη στους μαθητές και τις μαθήτριες των επικοινωνιακών επιτευγμάτων που χρειάζονται στο κοινωνικό τους περιβάλλον. Καλείται να συντάσσει ομάδες, να υιοθετεί δράσεις και να συλλέγει πληροφορίες που προωθούν τόσο την κριτική σκέψη όσο και την συνεργασία, τον σεβασμό και την αυτοπεποίθηση στην επικοινωνιακή πρακτική, ενθαρρύνοντας την ενεργό εμπλοκή των εκπαιδευόμενων σε όλες τις δραστηριότητες.

---

<sup>14</sup> <http://iep.edu.gr/el/nea-programmata-spoudon-arxiki-selida>

Ακόμα, ο εκπαιδευτικός καλείται να δημιουργήσει σενάρια που εμπεριέχουν δραστηριότητες βασισμένες στις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ). Το νέο πρόγραμμα σπουδών έχει ενσωματώσει τις ΤΠΕ, οι οποίες αποτελούν για τους εκπαιδευτικούς καθημερινό εργαλείο για την διδασκαλία του γνωστικού αντικειμένου και αναμένεται να αξιοποιηθούν δημιουργικά και από τους μαθητές, οι οποίοι γίνονται και οι ίδιοι δημιουργοί ψηφιακού περιεχομένου. Άλλωστε, σύμφωνα με την οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Digital Education Action Plan 2021-2027) οι τάξεις πρόκειται να είναι ψηφιακές μέχρι το 2027 και αυτό συνδέεται τόσο με τις υποδομές όσο και με το περιεχόμενο και τις πρακτικές.

### **3.1.3. Οι δείκτες αξιολόγησης**

Το νέο πρόγραμμα σπουδών για το μάθημα των Αγγλικών που εφαρμόστηκε πιλοτικά το 2021-2022 εισάγει στην ελληνική εκπαιδευτική σχολική πρακτική ένα νέο σύστημα αξιολόγησης. Το σύστημα αυτό κρίνει το επίπεδο γλωσσομάθειας του μαθητή σύμφωνα με τη γλωσσική και επικοινωνιακή του επάρκεια. Για την αξιολόγηση αυτή χρησιμοποιούνται γενικοί και ειδικοί δείκτες εφαρμόζοντας την εξαβάθμια κλίμακα του ευρωπαϊκού συμβουλίου (ΣΤΕ). Οι δείκτες αυτοί γλωσσικής και επικοινωνιακής επάρκειας ισοτιμούν με τους ευρωπαϊκούς δείκτες του (ΚΕΠΑ) Κοινού Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς. Το ΚΕΠΑ αποτελεί κατεξοχήν το ευρωπαϊκό όργανο προσδιορισμού της γλωσσομάθειας. Ως εκ τούτου το ΚΕΠΑ αποτελεί εργαλείο αντιστοίχισης των διαφόρων συστημάτων πιστοποίησης ξένων γλωσσών ανά την Ευρώπη και αυτός είναι ο λόγος που χρησιμοποιείται ως μέσο αναφοράς στα σύγχρονα εκπαιδευτικά προγράμματα σπουδών. Αποτελεί δε μέσο διευκόλυνσης λόγω της αμοιβαίας αναγνώρισης τίτλων γλωσσομάθειας που είναι αναγκαία λόγω της πολυπολιτισμικότητας και κινητικότητας στη σύγχρονη Ευρώπη.

Η ξενόγλωσση εκπαίδευση στο Λύκειο ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις εξέτασης του Κρατικού Πιστοποιητικού Γλωσσομάθειας με την εφαρμογή των επιπέδων γλωσσομάθειας δίνοντας την δυνατότητα στους μαθητές να πιστοποιήσουν τη γλωσσομάθεια τους μέσω της μαθησιακής διαδικασίας στο δημόσιο σχολείο. Η επάρκεια στη χρήση της ξένης γλώσσας μπορεί να διαπιστωθεί βάσει των δεικτών επικοινωνιακής επάρκειας όπως ορίζονται στο ΚΕΠΑ και οι οποίοι συνάδουν με τις προδιαγραφές του συστήματος εξετάσεων του Κρατικού Πιστοποιητικού Γλωσσομάθειας.

### **3.2. Το πρόγραμμα της Β Λυκείου**

#### **(Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα επιπέδου B2 +)**

Σύμφωνα με το καθοριζόμενο στη Β Λυκείου μαθησιακό επίπεδο, οι μαθητές στο τέλος της εκπαιδευτικής διαδικασίας προσδοκείται να έχουν κατακτήσει ένα πλήθος δεξιοτήτων και ικανοτήτων, όπως αυτά προσδιορίζονται στο ΚΕΠΑ<sup>15</sup>. Ζητούμενο λοιπόν είναι οι μαθητές να μπορούν να προσαρμόζουν την ταχύτητα και το ύφος της ανάγνωσης σε ποικίλα είδη κειμένων ενώ ταυτόχρονα να μπορούν να χρησιμοποιούν κατάλληλα επιλεγμένες πηγές αναφοράς. Οι μαθητές θα πρέπει να μπορούν να κατανοούν τον προφορικό λόγο ανεξάρτητα από το αν γνωρίζουν ή όχι το θέμα ανεπηρέαστοι από περιρρέων θόρυβο ή την απουσία δομημένου λόγου και χρήση ιδιωματισμών των συνομιλητών τους. Ταυτόχρονα, στο τέλος της χρονιάς, θα πρέπει να μπορούν να παράγουν γραπτό λόγο με άνεση αξιολογώντας πληροφορίες και επιχειρήματα από ποικίλες πηγές χρησιμοποιώντας συνδεδεμένες φράσεις με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορέσουν να τονίσουν σημαντικά σημεία στο λόγο τους. Προς την ίδια κατεύθυνση, οι μαθητές αναμένεται να μπορούν να κάνουν περιγραφικές παρουσιάσεις ανεπτυγμένες με τέτοιο τρόπο ώστε να αναλύονται οι λεπτομέρειες και να καλύπτουν το θέμα που πραγματεύονται ενώ θα μπορούν να δράσουν και γραπτώς παραθέτοντας επιχειρήματα που μεταφέρουν, είτε κάποια είδηση, είτε τις απόψεις άλλων ανθρώπων. Στα κύρια μαθησιακά αποτελέσματα του επιπέδου, είναι η χρήση της γλώσσας με ευκολία σε ποικίλα ακαδημαϊκά ή επαγγελματικά θέματα ή θέματα που αφορούν τον ελεύθερο χρόνο. Δυνατότητα επικοινωνίας αυθόρμητα με έλεγχο του συντακτικού και της γραμματικής χωρίς παρουσίαση δυσκολιών κατά την επικοινωνιακή περίσταση, συμμετοχή στη συζήτηση για την υποστήριξη με επιχειρήματα απόψεων δικών τους ή και τρίτων. Σύμφωνα με το νέο πρόγραμμα, ζητούμενο αποτελεί και η δυνατότητα για γραπτή και προφορική διαμεσολάβηση δηλαδή δημιουργία ενός υποστηρικτικού περιβάλλοντος ανταλλαγής ιδεών στην ξένη γλώσσα, με σκοπό την διευκόλυνση έκφρασης απόψεων επί διαφόρων ευαίσθητων θεμάτων από τα ελληνικά, καθώς και μεταφορά του βασικού περιεχομένου κάποιου κειμένου ή μιας ιδέας επαγγελματικού, ακαδημαϊκού ή και προσωπικού ενδιαφέροντος με κατάλληλες επεξηγήσεις στους σκοπούς του δημιουργού. Εν κατακλείδι, σε εναρμόνιση με τη σύγχρονη κοινωνική

---

<sup>15</sup> *Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής. Προγράμματα Σπουδών για τις Ξένες Γλώσσες στο Γενικό Λύκειο. Αθήνα 2021*

πραγματικότητα, βαρύνουσας σημασίας μαθησιακό προσδοκώμενο αποτελεί η άνεση συμμετοχής σε διαδικτυακές συνομιλίες, γραπτά ή προφορικά .

### **3.2.1.Διδακτέα ύλη της Β Λυκείου- Περιεχόμενα**

Υπάρχουν 12 κοινά θεματικά πεδία και για τις τρεις τάξεις του Λυκείου και ενδεικτικές θεματικές ενότητες ανά επίπεδο γλωσσομάθειας. Τα θεματικά πεδία και οι αντίστοιχες θεματικές ενότητες για τη Β Λυκείου είναι :

#### *Προσωπική Ζωή*

Ενδεικτικές θεματικές ενότητες: Ο τόπος που ζω- Κατοικία και οικιακές δραστηριότητες-Προσωπικά προβλήματα και συναισθήματα- Καταναλωτικές συνήθειες και αγορές - Κλίσεις, ταλέντα, φιλοδοξίες -Προσωπικότητα και συμπεριφορά - Προσωπικότητα και εξωτερική εμφάνιση- Οικογενειακές σχέσεις

#### *Κοινωνική Ζωή*

Ενδεικτικές θεματικές ενότητες: Συμμετοχή στα κοινά - Συνεργασία-σχέσεις- συμπεριφορά στην ομάδα - Ανθρώπινες σχέσεις (οι «σημαντικοί άλλοι»)- διαφήμιση και καταναλωτισμός - Ψηφιακός κόσμος και (απο) κοινωνικοποίηση - Εργασιακές σχέσεις- Εφηβεία και πίεση των συνομηλίκων - Νέοι και εξαρτήσεις

#### *Εκπαίδευση*

Ενδεικτικές θεματικές ενότητες: Επαγγελματικός προσανατολισμός-Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση -Το σχολείο: παρελθόν, παρόν, μέλλον - Σχολείο και κοινωνικές δεξιότητες- Εναλλακτικές μορφές εκπαίδευσης - Μη τυπικές μορφές εκπαίδευσης - Σχολικός εκφοβισμός- Σύνδεση σχολείου με κοινωνία

#### *Εργασία και Οικονομία*

Ενδεικτικές θεματικές ενότητες: Αναζήτηση εργασίας - Νέοι και ανεργία -Κριτήρια επιλογής επαγγέλματος - Εργασιακά δικαιώματα και υποχρεώσεις -Επαγγέλματα: παρελθόν, παρόν, μέλλον - Ασυνήθιστα επαγγέλματα - Επάγγελμα και προσωπική ευτυχία - Επαγγέλματα: προκαταλήψεις και στερεότυπα

#### *Ελεύθερος Χρόνος*

Ενδεικτικές θεματικές ενότητες: Ταξίδια και μετακινήσεις - Ελεύθερος χρόνος και σύγχρονος τρόπος ζωής - Ταξίδια: τοπικά ήθη, έθιμα, συμπεριφορές - Τουρισμός υγείας

Εναλλακτικοί τρόποι διακοπών - Εναλλακτικοί τρόποι ψυχαγωγίας - Ακραία και ριψοκίνδυνα αθλήματα - Επισκέψεις και ανταλλαγές

#### *Υγεία*

Ενδεικτικές θεματικές ενότητες: Πνευματική, ψυχική και σωματική υγεία - Σωματική φροντίδα και υπηρεσίες υγείας - Υγιεινή διατροφή: προϊόντα και μαγειρική - Ιατρικές πράξεις, θεραπείες και φάρμακα - Φιλοσοφία και άθληση - Διατροφή και άθληση - Παιδική παχυσαρκία - Εναλλακτικές μορφές θεραπείας

#### *Περιβάλλοντα Διαβίωσης*

Ενδεικτικές θεματικές ενότητες: Αρχιτεκτονική και αστικός ιστός - Έντεχνες αποτυπώσεις του τόπου - Γειτονιά: παρελθόν, παρόν και μέλλον - Διαβίωση σε απομακρυσμένες περιοχές - «Εξυπνα» σπίτια: τα σπίτια του μέλλοντος - Πόλεις του παρελθόντος και του μέλλοντος - Διαβίωση σε αναπτυσσόμενες χώρες - Διαφορετικοί τρόποι διαβίωσης

#### *Φυσικό Περιβάλλον, Αειφορία και Βιώσιμη Ανάπτυξη*

Ενδεικτικές θεματικές ενότητες: Κλιματική αλλαγή - Βιοποικιλότητα: προστασία σπάνιων ειδών - Εθελοντισμός και προστασία του περιβάλλοντος - Τουρισμός και φυσικό περιβάλλον - Δικαιώματα των ζώων - Παγκόσμια φυσική κληρονομιά - Φυσικές καταστροφές - Φυσικό περιβάλλον και ποιότητα ζωής

#### *Πολιτισμός και Τέχνες*

Ενδεικτικές θεματικές ενότητες: Η τέχνη στη ζωή μας - Ήθη, έθιμα και παραδόσεις - Κλασική και μοντέρνα τέχνη - Η τέχνη ως επαγγελματική απασχόληση - Φωτογραφία και κινηματογράφος - Η τέχνη του δρόμου - Τέχνη και έκφραση συναισθημάτων - Εκθεσιακοί χώροι: παρελθόν, παρόν και μέλλον

#### *Πολιτισμική Πολυμορφία και Διαφορετικότητα*

Ενδεικτικές θεματικές ενότητες: Η ελευθερία της έκφρασης - Οι «πολύχρωμες» κοινωνίες μας - Κοινωνική ένταξη και αναπηρία - Πολυγλωσσία και επικοινωνία - Εφηβεία και φυλετική ταυτότητα - Φυλετικά στερεότυπα και προκαταλήψεις - Τέχνη και πολιτισμική πολυμορφία - Πολυπολιτισμικές κοινωνίες: παρελθόν, παρόν και μέλλον

#### *Πολιτειότητα και Ανθρώπινα Δικαιώματα*

Ενδεικτικές θεματικές ενότητες: Ισότητα των φύλων - Διακρίσεις-Στερεότυπα-Προκαταλήψεις - Κοινωνική ισότητα και ισονομία - Επιστήμη και ανθρώπινα



δικαιώματα - Τα δικαιώματα των παιδιών - Τα δικαιώματα των μειονοτήτων - Συστήματα διακυβέρνησης και ανθρώπινα δικαιώματα - Ανθρώπινα δικαιώματα και ψυχική υγεία

*Τεχνολογία και Ψηφιακός Κόσμος*

Ενδεικτικές θεματικές ενότητες: Προσωπικά δεδομένα και ασφάλεια στο διαδίκτυο - Υπηρεσίες στο διαδίκτυο - Διαδίκτυο και εξοικείωση των νέων με τον ψηφιακό κόσμο - Τεχνολογία και ψυχαγωγία - Τεχνολογικά επιτεύγματα: παρελθόν, παρόν και μέλλον - Μέσα επικοινωνίας: παρελθόν, παρόν και μέλλον - Τεχνολογία και ψηφιακή ταυτότητα των νέων - Τεχνητή νοημοσύνη: παρόν και μέλλον

### **3.3. Το πρόγραμμα της Γ Λυκείου**

#### **(Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα επιπέδου Γ1)**

Σύμφωνα με το πρόγραμμα σπουδών για τη Γ Λυκείου, έχουν προσδιοριστεί τα χαρακτηριστικά εκείνα επικοινωνιακά ορόσημα που ο μαθητής θα πρέπει να έχει κατακτήσει στο τέλος της χρονιάς. Το νέο πρόγραμμα, ενστερνιζόμενο τα επίπεδα του ΚΕΠΑ, προβλέπει για τους τελειόφοιτους μαθητές της Γ Λυκείου υψηλή κατανόηση γραπτού λόγου και δυνατότητα να κατανοούν με λεπτομέρεια διάφορα σύνθετα κείμενα, λογοτεχνικά άρθρα, εφημερίδες, ακαδημαϊκά με τη βοήθεια ανατροφοδότησης από εργαλεία αναφοράς. Κατά την παραγωγή γραπτού λόγου, τα παραγόμενα κείμενα απαιτείται να είναι άρτια δομημένα με πλήρη αιτιολόγηση, παραδείγματα και εκπόνηση συμπερασμάτων ενώ είναι απαραίτητο και το ανάλογο ύφος ανάλογα με τον αποδέκτη. Στα προφορικά είναι ζητούμενο η εκτεταμένη κατανόηση προφορικού λόγου με τη δυνατότητα αντίληψης σύνθετων ζητημάτων, χωρίς πρότερη εξοικείωση, αναγνώριση ιδιωματικών εκφράσεων της καθομιλουμένης καθώς και αντίληψη υπονοούμενων νοημάτων. Ιδιαίτερα κατά την παραγωγή προφορικού λόγου, σημαντική είναι η λεπτομερής απόδοση της περιγραφής και η εκπόνηση κατάλληλων συμπερασμάτων. Όσον αφορά τη γραπτή διάδραση, οι μαθητές θα πρέπει να εκφράζονται άνετα με σαφήνεια, ευελιξία και αποτελεσματικότητα, όπως και στην προφορική διάδραση όπου ο λόγος τους οφείλει να εμπεριέχει αυθορμητισμό και ευχέρεια, χωρίς ο μαθητής να δυσκολεύεται, καθώς και ευρύ λεξιλόγιο χωρίς την προσπάθεια στρατηγικής αποφυγής ενός θέματος. Προσδοκώμενη στην προφορική και γραπτή διαμεσολάβηση είναι η αποτελεσματικότητα και η ερμηνεία σε όλες τις διαφορετικές οπτικές του θέματος, ικανή διαχείριση ασαφειών με την αποτροπή παρανοήσεων καθώς και η ανάπτυξη

απόψεων σε μία συζήτηση με κριτική προσέγγιση και διατύπωση κατάλληλων ερωτημάτων. Σημαντική είναι και η μεταφορά με ακρίβεια και καλά δομημένο λόγο σύνθετων κειμένων, γραμμένων στα Ελληνικά, διακρίνοντας τις λεπτές διαφοροποιήσεις των νοημάτων.

Στη διαδικτυακή επικοινωνία, το επιδιωκόμενο μαθησιακό αποτέλεσμα είναι η διεξαγωγή συζητήσεων σε πραγματικό χρόνο με την κατανόηση υπονοούμενων νοημάτων, είτε σε επαγγελματικό ακαδημαϊκό ή άλλο πολύπλοκο επίπεδο, με υιοθέτηση ανάλογου γλωσσικού ύφους ενώ σημαντική είναι και η διατύπωση αμφισβήτησης σε πραγματικό χρόνο.

### **3.3.1 Διδακτέα ύλη της Γ Λυκείου- Περιεχόμενα**

Τα θεματικά πεδία και οι αντίστοιχες θεματικές ενότητες για τη Γ Λυκείου είναι τα ακόλουθα:

#### *Προσωπική ζωή*

Ενδεικτικές θεματικές ενότητες: Χάσμα γενεών - Ιεράρχηση αναγκών, διαμόρφωση και επίτευξη στόχων - Προσωπικές αρχές και αξίες, πεποιθήσεις και τρόπος σκέψης - Προστασία της ιδιωτικότητας

#### *Κοινωνική ζωή*

Ενδεικτικές θεματικές ενότητες: Εθελοντισμός και κοινωνική προσφορά - Απονομή δικαιοσύνης - Πολίτες του «κόσμου» - Μαζοποίηση και κοινωνικός κομφορμισμός

#### *Εκπαίδευση*

Ενδεικτικές θεματικές ενότητες: Συμπερίληψη στην εκπαίδευση - Δημοκρατία και εκπαίδευση - Επιστημονική εξειδίκευση και σύγχρονη κοινωνία - Σπουδές στο εξωτερικό /εξ αποστάσεως: ευκαιρίες και προκλήσεις

#### *Εργασία και Οικονομία*

Ενδεικτικές θεματικές ενότητες: Τηλεργασία: ευκαιρίες και προκλήσεις - Παγκοσμιοποίηση και εργασιακή κινητικότητα - Η μηχανοποίηση της εργασίας - Ποιότητα στο εργασιακό περιβάλλον

#### *Ελεύθερος χρόνος*

Ενδεικτικές θεματικές ενότητες: Ελεύθερος χρόνος και τεχνολογία - Ελεύθερος χρόνος και ψυχική υγεία - Ποιοτική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου - Εμπορευματοποιημένες μορφές ψυχαγωγίας

*Θεματικό πεδίο: Υγεία*

Ενδεικτικές θεματικές ενότητες: Γρήγορο φαγητό και έφηβοι - Γενετικά τροποποιημένα τρόφιμα - Εναλλακτικές διατροφικές τάσεις - Διατροφή και ψυχολογία

*Περιβάλλοντα διαβίωσης*

Ενδεικτικές θεματικές ενότητες: Εναλλακτικοί τρόποι διαβίωσης - Διαβίωση σε δύσκολες συνθήκες - « Κατοικώντας» στο διάστημα - Χώροι φιλοξενίας και υποστηριζόμενη διαβίωση

*Φυσικό περιβάλλον, Αειφορία και Βιώσιμη Ανάπτυξη*

Ενδεικτικές θεματικές ενότητες: Περιβαλλοντικός ακτιβισμός - Περιβαλλοντικοί μετανάστες - Οικολογικός τουρισμός - Εναλλακτικές πηγές ενέργειας και αειφόρος ανάπτυξη

*Πολιτισμός και τέχνες*

Ενδεικτικές θεματικές ενότητες: Εναλλακτικές μορφές τέχνης - Τέχνη και πολυπολιτισμικότητα - Τέχνη και ψυχική υγεία - Τέχνη και κοινωνικές αξίες

*Πολιτισμική Πολυμορφία και Διαφορετικότητα*

Ενδεικτικές θεματικές ενότητες: Συμπερίληψη στην κοινωνία - Κοινωνικός διαχωρισμός: παρελθόν, παρόν και μέλλον - Διαπολιτισμική κατανόηση και διαπολιτισμικές δεξιότητες - Λογοτεχνικές αποτυπώσεις της πολυπολιτισμικότητας

*Πολιτειότητα και ανθρώπινα δικαιώματα*

Ενδεικτικές θεματικές ενότητες: Πολιτειότητα και e-πολιτειότητα - Τέχνη και ανθρώπινα δικαιώματα - Ανθρώπινες πεποιθήσεις και ανθρώπινα δικαιώματα - Ανθρώπινα δικαιώματα και κοινωνικά ευάλωτες ομάδες

*Τεχνολογία και Ψηφιακός κόσμος*

Ενδεικτικές θεματικές ενότητες: Ψηφιακή και ψυχική υγεία των νέων - Τεχνολογία και δημιουργικότητα - Τεχνολογία και νεανική επιχειρηματικότητα - Τεχνολογία και εξερεύνηση του διαστήματος

### **3. 4. Αξιολόγηση**

Στο πρόγραμμα σπουδών τονίζεται η ανάγκη διαρκούς αποτίμησης της μαθησιακής πορείας των εκπαιδευομένων μέσω της διαμορφωτικής αξιολόγησης<sup>16</sup>. Η διαμορφωτική αξιολόγηση, η οποία είναι συνεχής και ενσωματωμένη στο μάθημα, προσφέρει την απαραίτητη ανατροφοδότηση τόσο στον εκπαιδευτικό όσο και στον μαθητή για την αποτελεσματικότητα της μαθησιακής διαδικασίας, όσον αφορά το βαθμό επίτευξης των γενικών και ειδικών προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων. Ο εκπαιδευτικός μπορεί να έχει εικόνα των δυνατοτήτων και των αδυναμιών του μαθητή εκτιμώντας τα δεδομένα που συνεχώς συλλέγει και να αποφασίσει αν χρειαστεί να γίνουν βελτιωτικές ενέργειες ή δράσεις ώστε να επιτευχθεί η αναπροσαρμογή της διδασκαλίας και μάθησης. Συνεπώς, η αξιολόγηση είναι ανατροφοδοτική με στόχο την ανάδειξη και ερμηνεία των δυνατοτήτων και των αδυναμιών που προκύπτουν από την παρεχόμενη εκπαίδευση. Ακόμα, σύμφωνα με την περιγραφή του νέου προγράμματος σπουδών από το ΙΕΠ, η διαμορφωτική αξιολόγηση αποτελεί μία στρατηγική μάθησης αφού βοηθάει τους μαθητές να αναπτύσσουν μεταγνωστικές δεξιότητες .

Σύμφωνα με το ΙΕΠ<sup>17</sup>, πληθώρα δραστηριοτήτων χρησιμοποιούνται για την κάλυψη του συνόλου των δεξιοτήτων που θα πρέπει να έχει αποκτήσει ο μαθητής/τρια, σύμφωνα με το επίπεδο γλωσσομάθειας στο οποίο βρίσκεται. Εκτός από τις δραστηριότητες τυπικής αξιολόγησης, οι οποίες μπορεί να είναι κλειστού τύπου (π.χ. δραστηριότητες επιλογής όπως πολλαπλή επιλογή ή αντιστοίχιση ή δραστηριότητες συμπλήρωσης όπως συμπλήρωση κενών ή σταυρόλεξο) και ανοικτού τύπου (π.χ. παραγωγή γραπτού ή προφορικού λόγου), ο εκπαιδευτικός μπορεί να αξιοποιήσει επιπλέον τεχνικές εναλλακτικής αξιολόγησης. Σε αυτές τις τεχνικές συγκαταλέγονται η αυτοαξιολόγηση και η ετεροαξιολόγηση, παρέχοντας στους μαθητές τη δυνατότητα να συμμετέχουν στη διαδικασία της αξιολόγησης, αναστοχαζόμενοι τόσο για τις δικές τους επιδόσεις όσο και των συμμαθητών του. Ακόμα, με την παρατήρηση, το φάκελο του μαθητή/τριας και την ομαδοσυνεργατική εργασία, η αξιολόγηση φαίνεται ότι αποκτά μία περιγραφική διάσταση προσδιορίζοντας την εκπαιδευτική πορεία του κάθε μαθητή, σε αντίθεση με την αποκλειστικά ποσοτική αξιολόγηση του παρελθόντος. Εν κατακλείδι, το ΠΣ-ΓΛ πληρεί τις προδιαγραφές που προβλέπονται για τις γραπτές

---

<sup>16</sup> *Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής. Προγράμματα Σπουδών για τις Ξένες Γλώσσες στο Γενικό Λύκειο. Αθήνα 2021*

<sup>17</sup> *Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής. Προγράμματα Σπουδών για τις Ξένες Γλώσσες στο Γενικό Λύκειο. Αθήνα 2021*

εξετάσεις της Αγγλικής γλώσσας στις προαγωγικές εξετάσεις Α' και Β' τάξης Ημερήσιου και Εσπερινού Γενικού Λυκείου με χρήση και της Τράπεζας Θεμάτων Διαβαθμισμένης Δυσκολίας (Τ.Θ.Δ.Δ.) καθώς και τα κριτήρια εξέτασης του Κρατικού Πιστοποιητικού Γλωσσομάθειας.

## **ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 - Βιβλιογραφική επισκόπηση**

### **4.1 Απόψεις εκπαιδευτικών για ΠΣ. (παλαιότερα) στο γνωστικό αντικείμενο της διατριβής**

Τον Ιανουάριο του 2009, διεξήχθη έρευνα από τον Ποζουκίδη<sup>18</sup> η οποία αφορούσε την αντιμετώπιση του Διαθεματικού Ενιαίου Πλαισίου Προγράμματος Σπουδών από τους καθηγητές Αγγλικής γλώσσας που υπηρετούσαν σε σχολεία της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στη Δυτική Μακεδονία και συγκεκριμένα στους νομούς Κοζάνης, Καστοριάς, Φλώρινας και Γρεβενών. Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων σε ποσοστό 84% ήταν κάτω των 40 ετών, ενώ μόνο 5% ήταν άνω των 45. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι μόνο το 35.34% επιλέγει να συμβουλευτεί το νέο πρόγραμμα σπουδών ενώ η πλειοψηφία συνεχίζει να ακολουθεί την παραδοσιακή διδασκαλία. Η συνεργατική μέθοδος λείπει από τη διδασκαλία αφού μόνο το 14% των εκπαιδευτικών αναφέρουν ότι το μάθημα οργανώνεται σε ζευγάρια ή ομάδες. Η μετάδοση γνώσεων από τον εκπαιδευτικό στο μαθητή για την κατάκτηση του γραπτού και του προφορικού λόγου είναι η κυρίαρχη πρακτική σε αντιδιαστολή με τις προοδευτικές αλλαγές που προτάσσει το πρόγραμμα σπουδών για τις μεθόδους μάθησης των Αγγλικών, οι οποίες καθιστούν τη μάθηση ενεργητική και ανακαλυπτική.

### **4.2 Απόψεις εκπαιδευτικών για βασικές αρχές κατασκευής του νέου Π. Σ.**

Κατά την σύγχρονη εκπαιδευτική πολιτική, έμφαση δίνεται στην μαθητοκεντρική μεθοδολογία με βασικά εργαλεία την διαφοροποιημένη διδασκαλία και την συνεργατική

---

<sup>18</sup> Ποζουκίδης Ν. (2009) Το νέο Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για την Υποχρεωτική Εκπαίδευση και η αντιμετώπιση του από τους καθηγητές Αγγλικής Γλώσσας Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης της Δυτικής Μακεδονίας. Ανακτήθηκε από <https://www.academia.edu/29114870>

μέθοδο. Σχετικά με τις συγκεκριμένες μεθόδους έχουν προηγηθεί έρευνες τα τελευταία χρόνια όπως η έρευνα της Μαυρούδη (2017) και της Αδαμοπούλου (2019).

#### 4.2.1 Διαφοροποιημένη διδασκαλία

Η έρευνα της Mavroudi,(2017)<sup>19</sup> αφορούσε τη διερεύνηση των απόψεων 149 εκπαιδευτικών Αγγλικής γλώσσας, οι οποίοι υπηρετούσαν σε δημοτικά σχολεία της κεντρικής Μακεδονίας, στο θέμα της διαφοροποιημένης διδασκαλίας. Οι εκπαιδευτικοί αναγνωρίζουν ότι ο μαθητικός πληθυσμός της τάξης είναι ετερογενής και τα χαρακτηριστικά των μαθητών ως προς τα ενδιαφέροντα τους, τον τρόπο μάθησης και τη δυνατότητα επίτευξης των μαθησιακών στόχων, ποικίλλουν. Η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων, σε ποσοστό 71.8%, διαφωνεί με την υπόθεση ότι όλοι οι μαθητές μπορούν να μάθουν τα ίδια πράγματα, την ίδια χρονική στιγμή και με την ίδια μέθοδο. Η στάση των εκπαιδευτικών σχετικά με τη διαφοροποιημένη διδασκαλία είναι θετική δηλώνοντας ότι θεωρούν τη μέθοδο αυτή, τη περισσότερο αποτελεσματική μέθοδο διδασκαλίας σε τάξεις, οι οποίες χαρακτηρίζονται από μεγάλη ανομοιογένεια. Το ποσοστό των εκπαιδευτικών που επιλέγουν τη διαφοροποιημένη μέθοδο διδασκαλίας είναι σχεδόν διπλάσιο από αυτούς που επιλέγουν τη συνεργατική μάθηση (22.7%) η οποία είναι η δεύτερη πιο δημοφιλής απάντηση. Ακόμα, οι μισοί από τους ερωτηθέντες (53%) συμφώνησαν ότι το μάθημα είναι περισσότερο αποτελεσματικό όταν σχεδιάζεται σύμφωνα με το μαθησιακό προφίλ των μαθητών και τις ανάγκες τους. Ομόφωνα, όλοι οι εκπαιδευτικοί συμφώνησαν ότι πρέπει να χρησιμοποιείται πληθώρα τεχνικών για τη παρουσίαση του μαθήματος.

Σύμφωνα με τους Smith & Throne (2007), ένας από τους στόχους της διαφοροποιημένης διδασκαλίας είναι να ενισχυθεί η αυτονομία των μαθητών καθιστώντας τους ίδιους υπεύθυνους για τη μαθησιακή τους πορεία. Οι συμμετέχοντες στην έρευνα συμφωνούν σε ποσοστό 48.6% ότι ο ρόλος του εκπαιδευτικού πρέπει να είναι καθοδηγητικός και συμβουλευτικός, ελέγχοντας τη μαθησιακή διαδικασία και επεμβαίνοντας μόνο όταν χρειάζεται. Όμως το εύρημα αυτό έρχεται σε αντίθεση με την άποψη της πλειοψηφίας των εκπαιδευτικών (61.7%) οι οποίοι πιστεύουν ότι ο

---

<sup>19</sup> Mavroudi, A (2017) *Implementing differentiated instruction in the Greek state primary school: Teachers' attitudes and preferred differentiated strategies*. Ανακτήθηκε από <https://ejournals.lib.auth.gr/thal/article/download/6004/5758>

εκπαιδευτικός είναι προτιμότερο να δουλεύει με όλους τους μαθητές την ίδια χρονική στιγμή έτσι ώστε να έχει περισσότερο έλεγχο της τάξης. Τα αντικρουόμενα αυτά ευρήματα δείχνουν ότι οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι ο ρόλος τους μπορεί να είναι πολυδιάστατος στη τάξη. Ακόμα, η έλλειψη χρόνου ή η πίεση να ολοκληρώσουν ένα θέμα μπορεί να τους οδηγήσει στις ασφαλείς δασκαλοκεντρικές μεθόδους.

Η αξιολόγηση μέσω portfolio, σύμφωνα με τις αρχές της διαφοροποιημένης διδασκαλίας, δεν υιοθετείται από μεγάλη μερίδα εκπαιδευτικών αφού το 21.1% σπάνια χρησιμοποιεί τη συγκεκριμένη μέθοδο αξιολόγησης ενώ το 23.8% δήλωσε ότι δεν έχει χρησιμοποιήσει ποτέ αυτή τη μέθοδο. Τα ευρήματα δείχνουν ότι οι καθηγητές Αγγλικών νοιώθουν άβολα με την ιδέα αξιολόγησης της προόδου των μαθητών μέσω του portfolio.

#### **4.2.2 Συνεργατική μέθοδος**

Τη χρονική περίοδο Μάρτιος-Απρίλιος του 2019, πραγματοποιήθηκε έρευνα από την Αδαμοπούλου<sup>20</sup> με στόχο τη διερεύνηση της στάσης των εκπαιδευτικών όσον αφορά τις συνεργατικές πρακτικές, το βαθμό εφαρμογής τους στη σχολική τάξη και τις απόψεις των εκπαιδευτικών για τις συνεργατικές πρακτικές ως παράγοντας που συμβάλλει στη σχολική βελτίωση. Η συμμετοχή 100 εκπαιδευτικών Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, οι οποίοι υπηρετούσαν σε σχολεία της Α και Β Αθήνας και Βοιωτίας, βοήθησε στη διεξαγωγή της έρευνας.

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα δήλωσαν ότι οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες σύμφωνα με τα κοινά τους ενδιαφέροντα και μόνο 1.4% των εκπαιδευτικών δήλωσε ότι χωρίζονται με βάση τη δυνατότητα επίτευξης μαθησιακών στόχων.

Οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι οι συνεργατικές πρακτικές, όπως η συνεργασία με επιστημονικούς φορείς και η κοινοποίηση των συνεργατικών δράσεων συμβάλλουν στη σχολική βελτίωση. Η κουλτούρα συνεργασίας αποτελεί πολύ σημαντικό παράγοντα της σχολικής πραγματικότητας αφού το 51% των εκπαιδευτικών δήλωσε ότι συμβάλλει στην αύξηση της αποτελεσματικότητας της σχολικής μονάδας.

---

<sup>20</sup> Αδαμοπούλου, Α (2019) *Συνεργατικές πρακτικές και επαγγελματική ανάπτυξη εκπαιδευτικών στο σχολείο ως οργανισμό και κοινότητα μάθησης*. Ανακτήθηκε από <https://pergamon.lib.uoa.gr/uoa/dl/object/2897456/file.pdf>

Παρόλαυτα, η εφαρμογή των συγκεκριμένων πρακτικών δεν πραγματοποιείται σε μεγάλο βαθμό, αφού το 42% των εκπαιδευτικών ανέφερε ότι η συνεργασία με επιστημονικούς φορείς δεν εφαρμόζεται καθόλου, όπως αντίστοιχα συμβαίνει με τη συμμετοχή σε δίκτυα συνεργασίας με άλλα σχολεία όπου το 38% δήλωσε ότι δεν εφαρμόζεται στη σχολική μονάδα όπου εργάζονται. Το 39.4% δήλωσε ότι κοινοποιεί τα αποτελέσματα των συνεργατικών δράσεων της σχολικής μονάδας ενώ το 36% ανέφερε ότι εφαρμόζεται ελάχιστα. Όσον αφορά τη καθοδήγηση από έμπειρους εκπαιδευτικούς-μέντορες, το 65.7% δήλωσε ότι στη σχολική μονάδα που υπηρετεί εφαρμόζεται από καθόλου έως ελάχιστα ενώ το 34.3% δήλωσε ότι εφαρμόζεται πολύ έως πάρα πολύ.

## **ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ**

### **ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 - Μεθοδολογία έρευνας**

#### **1.1.Σκοπός και Ερευνητικά Ερωτήματα**

Ο σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η μελέτη του νέου προγράμματος σπουδών για τα Αγγλικά στο Λύκειο, υπό το πρίσμα των απόψεων των εκπαιδευτικών που το υλοποίησαν πιλοτικά, με κύριο ζητούμενο τη σύγκριση της επιδιωκόμενης από τους κατασκευαστές του και της προσλαμβανόμενης στην τάξη μορφής του. Βασικό εργαλείο της μελέτης αποτελούν τα ερευνητικά ερωτήματα που ακολουθούν.

#### *Ερευνητικά ερωτήματα*

1. Ποια είναι τα βασικά στοιχεία τα οποία χαρακτηρίζουν το νέο πρόγραμμα σπουδών σύμφωνα με τους κατασκευαστές του και με ποιο τρόπο αυτά τα στοιχεία αναγνωρίζονται από τους εκπαιδευτικούς;
2. Σε ποιο βαθμό εφαρμόστηκε το νέο πρόγραμμα σπουδών;
3. Ποια τα αποτελέσματα της εφαρμογής του νέου προγράμματος σπουδών;
4. Σε ποιο βαθμό οι στόχοι των κατασκευαστών του προγράμματος σπουδών επιτεύχθηκαν;
5. Η τρέχουσα σχολική πραγματικότητα (υποδομές των σχολικών μονάδων όσον αφορά τα εκπαιδευτικά μέσα και εργαλεία, επαγγελματική ετοιμότητα των εκπαιδευτικών και



κουλτούρα των ελληνικών σχολείων) μπορεί να υποστηρίξει την εφαρμογή του νέου προγράμματος σπουδών ή αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα;

6. Ποιες λειτουργικές αδυναμίες του νέου προγράμματος σπουδών εντοπίζουν οι εκπαιδευτικοί; (οι λειτουργικές αδυναμίες μπορεί να αφορούν στο επίπεδο της διατύπωσης των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων, της καταλληλότητας του περιεχομένου για το γνωστικό επίπεδο των μαθητών, της επαρκούς διασύνδεσης ανάμεσα στα προγράμματα σπουδών του ίδιου μαθήματος μεταξύ διαφορετικών βαθμίδων)

7. Ποια λειτουργικά πλεονεκτήματα εντοπίζουν οι εκπαιδευτικοί στο νέο πρόγραμμα σπουδών;

8. Ποιες δυσκολίες αναμένουν ότι θα αντιμετωπίσουν οι εκπαιδευτικοί κατά την εφαρμογή των νέων ΠΣ και ποιες προτάσεις διατυπώνουν για τη βελτίωσή τους με στόχο την επιτυχή εφαρμογή τους στην πράξη;

## **1.2. Επιλογή μεθοδολογικής προσέγγισης (ποιοτική έρευνα)**

Η εμπειρική διερεύνηση του θέματος, που εστιάζει στα διαφορετικά βιώματα των εκπαιδευτικών από την εφαρμογή του νέου προγράμματος σπουδών των Αγγλικών στο Λύκειο και κατ' επέκταση η υποκειμενική ανάγνωση της φιλοσοφίας και δυνατότητας εφαρμογής του, αποτελούν τα κριτήρια επιλογής της ποιοτικής μεθόδου. Σύμφωνα με την Willing (2001), οι ερευνητές που χρησιμοποιούν την ποιοτική μέθοδο στρέφουν το ενδιαφέρον τους στον τρόπο που ο κάθε άνθρωπος βιώνει τις καταστάσεις.<sup>21</sup> Η προσέγγιση της πολυπλοκότητας της ανθρώπινης εμπειρίας δημιουργεί την ανάγκη μίας ευέλικτης δομής στη συλλογή δεδομένων, η οποία καθιστά δυνατή την εμβάθυνση των βιωμάτων του δείγματος και της νοηματοδότησης τους. Σύμφωνα με την Χαλκιά (2003) σ.1, οι ποιοτικές μέθοδοι έχουν ευέλικτη δομή αφού υπάρχει η δυνατότητα τροποποιήσεων στα ερωτήματα, στο δείγμα και τον τρόπο συλλογής δεδομένων. Ακόμα απαιτείται μικρός αριθμός δείγματος και ολιστική κατανόηση κάθε περίπτωσης, το οποίο κατά συνέπεια δεν μπορεί να οδηγήσει στην ανάδειξη γενικών τάσεων.

---

<sup>21</sup> Ίσαρη, Φ., & Πουρκός, Μ. (2015). Εισαγωγή στην Ποιοτική Έρευνα [Κεφάλαιο]. Στο Ίσαρη, Φ., & Πουρκός, Μ. 2015. Ποιοτική μεθοδολογία έρευνας [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Κάλλιπος, Άνοιχτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. <https://hdl.handle.net/11419/5818>

### 1.2.1 Θεματική ανάλυση

Μετά την ολοκλήρωση της απομαγνητοφώνησης των συνεντεύξεων, τα δεδομένα που προέκυψαν κατηγοριοποιήθηκαν με τη χρήση ταξινόμησης τριών επιπέδων σε πρόγραμμα ανάλυσης δεδομένων Excel. Η πρώτη ταξινόμηση αφορά τα ερευνητικά ερωτήματα, η δεύτερη ταξινόμηση αφορά τις ερωτήσεις που αναφέρονται σε κάθε ερευνητικό ερώτημα και μπορούν να βοηθήσουν στην εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων για αυτό που διακυβεύεται στο κάθε ερευνητικό ερώτημα και η τρίτη ταξινόμηση αφορά στους 11 συνεντευξιαζόμενους και τις απομαγνητοφωνημένες απαντήσεις τους.

Μετά την εκτενή και αναλυτική ανάγνωση των απαντήσεων των συνεντευξιαζόμενων σε κάθε ερώτηση διαπιστώθηκε ότι είναι χρήσιμο να υιοθετηθεί και η ανάλυση των δεδομένων σε επίπεδο θεματικών ενοτήτων. Με τον τρόπο αυτό τα δεδομένα μπορούν να συμπυκνωθούν σε ευρύτερες κατηγορίες και με τη χρήση κωδικών να αναγνωρισθούν ταυτόσημες απόψεις ορισμένων εκπαιδευτικών, οι τάσεις που επικρατούν στο διακύβευμα της ανάλυσης του νέου προγράμματος σπουδών και να εξαχθούν ευκολότερα και πιο αντιληπτά συμπεράσματα με μία ευρύτερη ανά θεματικό άξονα οπτική. Σύμφωνα με τους Braun και Clarke (2012), μέσω της θεματικής ανάλυσης εντοπίζονται, οργανώνονται και κατανοούνται πρότυπα νοήματος, δηλαδή θέματα όπου βοηθούν στην απόδοση συλλογικών νοηματοδοτήσεων και εμπειριών. Σκοπός της συγκεκριμένη μεθόδου είναι η απάντηση των ερευνητικών ερωτημάτων.

Ο πρώτος θεματικός άξονας της παρούσας έρευνας αφορά στην γενική αξιολόγηση και γνώμη των εκπαιδευτικών που υλοποίησαν το νέο ΠΣ καθώς και στην αναλυτική περιγραφή του, έτσι όπως το εξέλαβαν αρχικά οι κατασκευαστές και σε σύγκριση με το τι αποκόμισαν οι εκπαιδευτικοί στην πράξη.

Ο δεύτερος θεματικός άξονας αφορά στα αποτελέσματα από την υλοποίηση του πιλοτικού προγράμματος στα σχολεία που εφαρμόστηκε, έτσι όπως αυτά προσμετρήθηκαν στην αντίληψη των 11 εκπαιδευτικών.

Ο τρίτος θεματικός άξονας που αναλύεται είναι συμπεράσματα για τα πλεονεκτήματα που επιτυγχάνονται από την εφαρμογή του νέου προγράμματος σπουδών για τα Αγγλικά ενώ ο τέταρτος θεματικός άξονας αφορά τις δυσκολίες που εντοπίζονται, τις αδυναμίες και τι θα μπορούσε να βελτιωθεί σύμφωνα με τους εκπαιδευτικούς.

Για την ανάλυση των ερευνητικών ερωτημάτων σε αυτούς τους τρεις θεματικούς άξονες χρησιμοποιήθηκε εν γένει η μεθοδολογία της ερμηνευτικής ανάγνωσης,

σύμφωνα με την Mason (2002/2011). Σε αυτή τη μεθοδολογία, δεν μένουμε στην επιφάνεια των όσων λέγονται και προσπαθούμε να κατανοήσουμε το πώς ερμηνεύουν τα δεδομένα οι ερωτώμενοι, από που επηρεάζονται και πώς συμμετείχαν στα κοινωνικά φαινόμενα που αναλύονται δεδομένου του γεγονότος ότι οι 11 εκπαιδευτικοί που έλαβαν μέρος είχαν την απόλυτη εμπειρία της εφαρμογής του νέου προγράμματος σπουδών καθώς ήταν οι μόνοι εκπαιδευτικοί που το υλοποίησαν.

### **1.3 Περιγραφή ερευνητικού εργαλείου και αντιστοίχιση ερωτήσεων με τα ερευνητικά ερωτήματα**

Το ερευνητικό εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε είναι η μορφή της ημιδομημένης συνέντευξης. Χρησιμοποιήθηκε αυτό το εργαλείο καθώς είθισται να χρησιμοποιείται από πιο νέους ερευνητές προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι καλύπτεται το σύνολο των ερευνητικών ερωτημάτων. Ταυτόχρονα, η ημιδομημένη συνέντευξη δίνει την ευελιξία στον ερευνητή να τροποποιήσει τις ερωτήσεις που περιλαμβάνονται στον προκαθορισμένο οδηγό κατά το δοκούν προκειμένου να εμβαθύνει σε ορισμένα ερωτήματα ή και ελαφρώς να παρεκκλίνει από το προκαθορισμένο περιεχόμενο των ερωτήσεων του οδηγού. Στην ημιδομημένη συνέντευξη, ο ερευνητής έχει την ελευθερία τόσο να προσθέσει ή να αφαιρέσει ερωτήσεις όσο και να αλλάξει τη σειρά που εκφωνήθηκαν προκειμένου να επιτύχει καλύτερα το στόχο του.<sup>22</sup>

Οι συνεντεύξεις ξεκίνησαν τον Οκτώβριο και συμμετείχαν έντεκα εκπαιδευτικοί, οι οποίοι εφάρμοσαν το νέο πρόγραμμα σπουδών σε πρότυπα και πειραματικά σχολεία σύμφωνα με τα στοιχεία του ΙΕΠ. Αρχικά, έγινε η επικοινωνία μεταξύ της ερευνήτριας και των συμμετεχόντων μέσω e-mail, όπου τους ζητήθηκε η διεξαγωγή ηχογραφημένων ανώνυμων ατομικών συνεντεύξεων.

Οι εκπαιδευτικοί ήταν γενικά ιδιαίτερα πρόθυμοι να βοηθήσουν στην έρευνα και αποδέχτηκαν την πρόταση χωρίς δισταγμό. Ωστόσο, κάποιοι εκπαιδευτικοί δεν είχαν προλάβει να εφαρμόσουν το πρόγραμμα και για αυτό το λόγο δεν συμπεριλήφθηκαν στην έρευνα. Οι συνεντεύξεις διενεργήθηκαν διαδικτυακά σε απευθείας ηχογράφηση, χωρίς να έχει προηγηθεί κάποια προετοιμασία από τους συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς, προκειμένου να πραγματοποιηθεί η έρευνα σε πραγματικές αυθόρμητες και όχι ελεγχόμενες συνθήκες. (Ισαρη, Φ. & Πούρκος, Μ. 2015).

---

<sup>22</sup> Φιλία Ισαρη, Μάριος Πουρκός (2015) Ποιοτική Μεθοδολογία Έρευνας. Εφαρμογές στην Ψυχολογία και την Εκπαίδευση. [www.kallipos.gr](http://www.kallipos.gr)

Κατά τη διεξαγωγή των συνεντεύξεων, χρησιμοποιήθηκε μία προδιαγεγραμμένη φόρμα ερωτήσεων (βλ. παράρτημα) οι οποίες απευθύνθηκαν διαδοχικά στους συνεντευξιαζόμενους προκειμένου να ληφθούν οι απόψεις τους για τα ευρύτερα ερευνητικά ερωτήματα που αφορούν στην υλοποίηση του νέου προγράμματος σπουδών. Το ερευνητικό εργαλείο της φόρμας ερωτήσεων ξεκινούσε με ένα εισαγωγικό κείμενο που περιγράφει το σκοπό της έρευνας και εξασφαλίζει τη συγκατάβαση του συνεντευξιαζόμενου για την καταγραφή.

Ακολουθούν βασικές εισαγωγικές ερωτήσεις όπως η ειδικότητα, το επίπεδο σπουδών, τα χρόνια υπηρεσίας και ο χρόνος εφαρμογής του πιλοτικού προγράμματος καθώς και ερωτήσεις για το υλικοτεχνικό μέσο που χρησιμοποιείται από τον συνεντευξιαζόμενο για το μάθημα. Οι εισαγωγικές αυτές ερωτήσεις, πέραν του στατιστικού χαρακτήρα για την ανάλυση του δείγματος των ερωτηθέντων, είχαν και ως απώτερο σκοπό τη διευκόλυνση και την εξοικείωση τους συνεντευξιαζόμενου με τη διαδικασία των έρωτοαπαντήσεων και γενικότερα τη δημιουργία ενός πιο οικείου περιβάλλοντος κατά την διενέργεια της συνέντευξης. Σε δεύτερο χρόνο, ακολούθησαν ερωτήσεις για το νέο πρόγραμμα σπουδών όπου ο συνεντευξιαζόμενος καλείται σε απάντηση είκοσι μία ερωτήσεων, οι οποίες προσφέρουν στοιχεία για ένα ή περισσότερα από τα συνολικά 8 ερευνητικά ερωτήματα της παρούσας έρευνας. Ο εκπαιδευτικός τοποθετείται με στόχο να καταγραφούν οι απόψεις του και οι προτάσεις του, οι οποίες θα βοηθήσουν στη βελτίωση του νέου προγράμματος που υλοποίησε πιλοτικά την προηγούμενη και την τρέχουσα χρόνια.

Οι πρώτες τρεις ερωτήσεις καλούνται να απαντήσουν κυρίως στο πρώτο ερευνητικό ερώτημα που αφορά τα βασικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν το πρόγραμμα σπουδών και με ποιο τρόπο τα στοιχεία αυτά τα αντιλαμβάνονται οι εκπαιδευτικοί που το υλοποίησαν.

Το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα επικεντρώνεται στο βαθμό εφαρμογής του νέου προγράμματος σπουδών και συνδέεται κυρίως με την ερώτηση 17 της συνέντευξης που αφορά την διερεύνηση της αποδοχής του νέου προγράμματος σπουδών από την πλευρά των εκπαιδευτικών καθώς και την ερώτηση 19 που έχει ως στόχο την ανίχνευση των δυσκολιών και των πλεονεκτημάτων που διαπίστωσαν οι εκπαιδευτικοί στην πράξη.

Το τρίτο ερευνητικό ερώτημα αποσκοπεί στη διερεύνηση των αποτελεσμάτων της εφαρμογής του νέου προγράμματος σπουδών, όπως τα εξέλαβαν οι εκπαιδευτικοί και τα παρουσίασαν στην ερώτηση 4 και 5 του παραρτήματος. Στην ερώτηση 4, αποτιμάται το ΠΣ ως πρόγραμμα που προετοιμάζει τους μαθητές για εξειδικευμένες ακαδημαϊκές

σπουδές ή ως πρόγραμμα που στοχεύει να προετοιμάσει τους μαθητές στην καθημερινή τους ζωή. Ακόμα, με την ερώτηση 5 αξιολογείται ο βαθμός ενσωμάτωσης των ΤΠΕ.

Στο τέταρτο ερευνητικό ερώτημα με τις ερωτήσεις του παραρτήματος 6 και 7 διερευνάται η επίτευξη των στόχων των κατασκευαστών, όπως αυτοί προσδιορίζονται σύμφωνα με το ΙΕΠ, σε αυτενέργεια του εκπαιδευτικού, σε συμπερίληψη και προσαρμόσιμο στις ιδιαίτερες ανάγκες μαθητών με διαφορετικές ικανότητες καθώς και δύο επιμέρους σημαντικά χαρακτηριστικά που επιλέχθηκαν από την ερευνήτρια ως ενδιαφέροντα, την ικανότητα των μαθητών να μαθαίνουν πως να μαθαίνουν και την κατάκτηση της κοινωνιογλωσσικής ικανότητας.

Το πέμπτο ερευνητικό ερώτημα αφορά στην σύνδεση του νέου προγράμματος σπουδών με την εκπαιδευτική πραγματικότητα, όπως αυτή υφίσταται στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, με τα μέσα και τις υποδομές που υπάρχουν καθώς και την επαγγελματική κατάρτιση των διδασκόντων και την κουλτούρα των ελληνικών σχολείων. Για το ζητούμενο αυτό, στην ερώτηση 18 οι συνεντευξιζόμενοι καλούνται να αξιολογήσουν την εφαρμοσιμότητα του προγράμματος βάσει των κριτηρίων που αναφέρθηκαν.

Στόχος του έκτου ερευνητικού ερωτήματος είναι η ανίχνευση των λειτουργικών αδυναμιών του νέου προγράμματος σπουδών, οι οποίες μπορεί να αφορούν στη διατύπωση των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων, τη καταλληλότητα του περιεχομένου για το γνωστικό επίπεδο των μαθητών και τη διασύνδεση ανάμεσα στα προγράμματα σπουδών των Αγγλικών διαφορετικών βαθμίδων. Η διερεύνηση των συγκεκριμένων ζητημάτων καλύπτεται από τις ερωτήσεις 9,10,11 του παραρτήματος.

Στο ερευνητικό ερώτημα 7, οι συνεντευξιζόμενοι καλούνται να αποτυπώσουν τα λειτουργικά πλεονεκτήματα του προγράμματος σπουδών με τις απαντήσεις τους στην ερώτηση 8 για τα οφέλη του νέου προγράμματος στην οργάνωση της διδασκαλίας, στην ερώτηση 12 για το αν το περιεχόμενο του νέου ΠΣ απαντά στις σύγχρονες κοινωνικές προκλήσεις και συνθήκες καθώς και στην ερώτηση 15 και 16 για την προώθηση της ενεργούς συμμετοχής και συνεργασίας των μαθητών.

Το τελευταίο ερευνητικό ερώτημα διερευνά τις δυσκολίες που οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι μπορεί να προκύψουν κατά την εφαρμογή του ΠΣ, και την καταγραφή των προτάσεων τους για βελτιωτικές ενέργειες ώστε να είναι επιτυχής η εφαρμογή του. Η ερώτηση 13 αφορά την επάρκεια του διαθέσιμου διδακτικού χρόνου σε σχέση με το περιεχόμενο του νέου ΠΣ και προτάσεις που αφορούν την προσαρμογή της ύλης ώστε να είναι επαρκέστερος ο διαθέσιμος διδακτικός χρόνος. Η ερώτηση 14 αφορά πάλι

προτάσεις σχετικά με τη διάταξη ή την προσθήκη/αφαίρεση επιμέρους ενοτήτων. Η ερώτηση 20 αποσκοπεί στη καταγραφή γενικότερων προτάσεων για ενδεχόμενη βελτίωση του νέου ΠΣ και η ερώτηση 21 διερευνά τη συμβολή της επιμόρφωσης στην κατανόηση των νέων στοιχείων του ΠΣ και προτάσεις για πιθανή περαιτέρω στήριξη στο συγκεκριμένο ζήτημα.

Παρά την προφανή και ξεκάθαρη αντιστοίχιση των ερωτήσεων του ερευνητικού εργαλείου με τα ερευνητικά ερωτήματα που διακυβεύονται, πολλές φορές οι εκπαιδευτικοί σε διάφορα σημεία της συνέντευξης παρείχαν πληροφορίες για κυρίως δυσκολίες που αντιμετώπισαν ή πράγματα που τους ενθουσίασαν, σε άλλα σημεία από εκείνα που προορίζονταν για ανάλυση. Το γεγονός αυτό ήταν αναμενόμενο λόγω της διαδικασίας της ημιδομημένης συνέντευξης και της ευρύτητας του θέματος.

#### **ΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ**

Στην παρούσα ποιοτική έρευνα αξιοποιήθηκε το δείγμα έντεκα εκπαιδευτικών που υλοποίησαν πιλοτικά το νέο πρόγραμμα σπουδών για τα Αγγλικά στο Λύκειο κατά το προηγούμενο διδακτικό έτος και μέχρι σήμερα.

#### Φύλο

Στο σύνολό τους συμμετείχαν 9 γυναίκες εκπαιδευτικοί και δύο άντρες, εκ των οποίων ο ένας ήταν και επιμορφωτής και συντονιστής εκπαιδευτικού έργου με πολύ μεγάλη εμπειρία και γνώση στο αντικείμενο.

#### Γνωστικό αντικείμενο

Και οι έντεκα εκπαιδευτικοί είχαν ως κύριο πτυχίο, το πτυχίο διδασκαλίας στην Αγγλική γλώσσα με εκπαιδευτική ειδικότητα ΠΕ06 ενώ όλοι ήταν κάτοχοι τουλάχιστον ενός μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών συναφούς με το διδακτικό αντικείμενο.

#### Χρόνια υπηρεσίας

Όσον αφορά τα συνολικά χρόνια υπηρεσίας στην εκπαίδευση γενικότερα, είχαμε εξαιρετικά έμπειρους εκπαιδευτικούς με τουλάχιστον 14 χρόνια στη δημόσια εκπαίδευση και στο αντικείμενο έως και 34 χρόνια.

### Χρόνια υπηρεσίας στο συγκεκριμένο σχολείο

Στη γενικότερη ερώτηση για τα χρόνια υπηρεσίας στο σχολείο πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος σπουδών, οι απαντήσεις που ελήφθησαν ξεκινούν από το ένα έτος στην περίπτωση ενός νέου πειραματικού σχολείου που ξεκίνησε τη λειτουργία του την προηγούμενη σχολική χρονιά μέχρι και 13 συναπτά έτη στο πιλοτικό σχολείο εκπαίδευσης.

### Χρόνος πιλοτικής εφαρμογής

Σημειώνεται ότι, οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στο πρόγραμμα για την πιλοτική εφαρμογή του νέου ΠΣ πρόλαβαν να το υλοποιήσουν κατά την περσινή χρονιά μία έως δύο ώρες ενώ έχει ήδη ξεκινήσει να εφαρμόζεται και κατά το 2022-23. Παρόλα αυτά, έχουν επεξεργαστεί αρκετά το πρόγραμμα σπουδών καθώς έχουν διέλθει επιμορφώσεως που περιλάμβανε και εκπόνηση πιλοτικών σεναρίων μαθήματος.

### Τεχνικές διδασκαλίας

Στις γενικότερες ερωτήσεις της συνέντευξης, προσδιορίστηκαν διάφορα μέσα υλοποίησης του μαθήματος από τους εκπαιδευτικούς με κυρία τη χρήση των ΤΠΕ, του e-class, βίντεο και γενικότερα οπτικοακουστικών μέσων ενώ λόγος γίνεται και για την διδακτική μέθοδο CLIL, δηλαδή τη διδασκαλία των Αγγλικών μέσα από κάποιο άλλο γνωστικό αντικείμενο καθώς και την σημαντική χρήση του βιβλίου και της αυτοδιαφοροποίησης με την χρήση αυθεντικών κειμένων.

Εκπαιδευτικοί	Φύλο	Σπουδές, Bachelor, Master	Χρόνια υπηρεσίας συνολικά	Χρόνια υπηρεσίας στο σχολείο πιλοτικής εφαρμογής του νέου ΠΣ	Χρόνος πιλοτικής εφαρμογής του νέου ΠΣ
Σ1	Γυναίκα	Master	17	3	Φεβρουάριος-Μάιος
Σ2	Γυναίκα	2 ειδικότητες ΠΕ06, ΠΕ02 και δύο Master πάνω στο γνωστικό αντικείμενο	14	8	Μάιο και ξεκίνησε πάλι φέτος
Σ3	Γυναίκα	Master	27	9	1 ώρα

<b>Σ4</b>	Γυναίκα	Master	20	Το σχολείο έγινε πειραματικό πέρυσι	1 ώρα
<b>Σ5</b>	Γυναίκα	Master	22	3	2-3 μήνες, η εφαρμογή στη τάξη 1 διδακτική ώρα
<b>Σ6</b>	Άντρας,	2 Master πάνω στο γνωστικό αντικείμενο	33	Με την ιδιότητα του συντονιστή εκπαιδευτικού έργου συμμετέχει συνεργαζόμενος με συνάδελφο, η οποία δουλεύει σε πιλοτικό σχολείο και κάνουν την εφαρμογή μαζί	2 ώρες
<b>Σ7</b>	Γυναίκα	2 Master πάνω στο γνωστικό αντικείμενο	23	13	1 διδακτική ώρα και ξεκίνησε η εφαρμογή πάλι φέτος
<b>Σ8</b>	Γυναίκα	Master πάνω στο γνωστικό αντικείμενο	20	13	στο τέλος της σχολικής χρονιάς, 1 σενάριο
<b>Σ9</b>	Γυναίκα	Master πάνω στο γνωστικό αντικείμενο	26	2	1 διδακτική ώρα
<b>Σ10</b>	Άντρα	Master	25	2	1 διδακτική ώρα
<b>Σ11</b>	Γυναίκα	Master	26	2	1 εβδομάδα

### 1.5. Ζητήματα εγκυρότητας και αξιοπιστίας της έρευνας

Τα ζητήματα της εγκυρότητας και αξιοπιστίας της έρευνας είναι πρωταρχικής σημασίας για την επιτυχία της έρευνας. Ιδιαίτερα, λόγω της φύσης της ποιοτικής έρευνας, η οποία δεν στηρίζεται σε αυστηρούς μαθηματικούς όρους αλλά περιγραφές, δημιουργείται μεγαλύτερη δυσκολία στην ανάλυση των δεδομένων. Ο προσδιορισμός της ποιοτικής μεθόδου ως επεξηγηματική - ερμηνευτική ή και νατουραλιστική, δηλαδή έρευνα που διενεργείται σε φυσικά πλαίσια (Χασσάνδρα, Μ., & Γούδας, Μ. (2003) αναδεικνύει τη δυσκολία του εγχειρήματος.

Ωστόσο υπάρχουν κριτήρια που διασφαλίζουν την εγκυρότητα και αξιοπιστία της ποιοτικής μεθόδου. Σύμφωνα με τους Levin & O'Donnel, 1999, Lincoln, 2001<sup>23</sup>, ο

<sup>23</sup> Λοΐζος Συμεού(2006). *Εγκυρότητα και αξιοπιστία στην ποιοτική έρευνα: Το παράδειγμα μιας έρευνας για τη συνεργασία σχολείου -οικογένειας.*



μεθοδολογικός σχεδιασμός, η ποιότητα των στοιχείων που συγκεντρώθηκαν και ο τρόπος με τον οποίο και οι δύο αυτοί παράγοντες οδηγούν σε αληθινά ευρήματα καθιστούν μία έρευνα αξιόπιστη.

Στη συγκεκριμένη έρευνα, στοχεύοντας στην απόσπαση της αλήθειας διασφαλίζεται η προστασία της ανωνυμίας των συμμετεχόντων δημιουργώντας κλίμα εμπιστευτικότητας. Η ανωνυμία είναι σημαντικό να παραμείνει και μετά τη διεξαγωγή της έρευνας κατά τη διάρκεια ανάλυσης και δημοσίευσης των αποτελεσμάτων (Traianou, A. 2014)

### **1.6. Ηθικά ζητήματα**

Η συγκεκριμένη ποιοτική έρευνα βασίζεται σε περιγραφές εμπειριών της σχολικής ζωής των διδασκόντων. Για αυτό το σκοπό, κρίθηκε σημαντικό να αποσαφηνιστεί ο σκοπός της συνέντευξης στον πληροφοριοδότη έτσι ώστε να νοιώσει ασφαλής να αποκαλύψει πτυχές που θα βοηθήσουν την έρευνα και να υπάρξει καλή συνεργασία. Στα πλαίσια αυτής της καλής συνεργασίας, ζητήθηκε η συναίνεση στην ηχογράφηση των απαντήσεων όπως και η έγκριση της απομαγνητοφωνημένης συνέντευξης από τους εκπαιδευτικούς ώστε ο πληροφοριοδότης να μην θεωρεί ότι μπορεί να εξαπατηθεί. Ακόμα και αν ο ερωτώμενος είχε συμφωνήσει να συμμετέχει στην έρευνα, είχε το δικαίωμα να αποχωρήσει οποιαδήποτε στιγμή κατά τη διάρκεια της συνέντευξης (Cohen & Manion, 1994). Επιπλέον, ο χρόνος της συνέντευξης προσαρμόστηκε στο πρόγραμμα των διδασκόντων έχοντας ως γνώμονα την μη διατάραξη της καθημερινότητας των εκπαιδευτικών και τη συμμετοχή τους εν ηρεμία χωρίς να αισθάνονται κάποια πίεση (Creswell, 1998).

### **1.7. Περιορισμοί της έρευνας**

Κατά την ερευνητική διαδικασία για την ερευνητική ανάγνωση των δεδομένων μας, είναι σημαντικό να ληφθούν υπόψη ορισμένοι περιορισμοί που υφίσταντο κατά τη λήψη των δεδομένων και γενικότερα τη διερεύνηση της εφαρμογής του νέου προγράμματος σπουδών που διακυβεύεται. Οφείλουμε να λάβουμε υπόψη ότι το δείγμα των υποκειμένων που ερωτήθηκαν δεν ήταν απόλυτα τυχαίο για να αποδίδει ευρύτερα συμπεράσματα. Οι εκπαιδευτικοί που έλαβαν μέρος ήταν συγκεκριμένοι εκπαιδευτικοί Πρότυπων σχολείων, ειδικά επιμορφωμένοι για την πιλοτική υλοποίηση του

προγράμματος. Τα μαθησιακά αποτελέσματα που ερευνήθηκαν αφορούσαν σε μαθητές πρότυπων σχολείων με ότι συνεπάγεται αυτό για την γενίκευση των αποτελεσμάτων της έρευνας. Ακόμα, οι μέθοδοι διδασκαλίας και τα τεχνολογικά μέσα που διατέθηκαν κατά την εφαρμογή του πιλοτικού προγράμματος αφορούσαν Πρότυπα σχολεία. Λόγω της όψιμης φάσης πιλοτικής εφαρμογής, οι εκπαιδευτικοί που μπόρεσαν να συμμετάσχουν και πληρούσαν τα κριτήρια του δείγματος ήταν 11. Επιπλέον, ο πιλοτικός χρόνος εφαρμογής στα σχολεία ήταν περιορισμένος αφού ξεκίνησε τον Μάιο. Τέλος, η έρευνα διεξήχθη αναλύοντας τη χρονιά 2021-22 , χρόνια που η νόσος Covid-19 επηρέασε τόσο το ωρολόγιο πρόγραμμα όσο και τις μεθόδους διδασκαλίας λόγω συγκεκριμένων πρωτόκολλων που έπρεπε να τηρηθούν.

## **ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 - Αποτελέσματα έρευνας**

*1ος Θεματικός άξονας: Γενική τοποθέτηση των εκπαιδευτικών που υλοποίησαν το νέο ΠΣ καθώς και αναλυτική περιγραφή του προγράμματος σπουδών έτσι όπως το παρουσίασαν αρχικά οι κατασκευαστές και σε σύγκριση με το τι αποκόμισαν οι εκπαιδευτικοί στην πράξη.*

### **1. Γενική εικόνα**

#### **Θετική αποδοχή του Προγράμματος**

Στα πλαίσια της γενικότερης τοποθέτησης των εκπαιδευτικών που υλοποίησαν το πρόγραμμα στα πιλοτικά σχολεία, από τις συνεντεύξεις τους αντλήθηκε μία γενικά θετική εικόνα και ευρύτερη αποδοχή του νέου προγράμματος σπουδών. Στα χαρακτηριστικά στοιχεία του προγράμματος αποδόθηκε η καινοτομία σε σχέση με τη σύνδεση των δραστηριοτήτων με τους περιγραφητές, η απόκτηση νέων δεξιοτήτων, η μαθητοκεντρική προσέγγιση και η διαφοροποιημένη διδασκαλία καθώς και η τριβή με την επικαιρότητα, η ενδιαφέρουσα, πολύπλευρη και ουσιώδης θεματολογία και σαφώς η ενσωμάτωση των ΤΠΕ.

Χαρακτηριστικά αποσπάσματα κατά την πρώτη και γενική ερώτηση για τη γνώμη των εκπαιδευτικών για το νέο πρόγραμμα σπουδών αποδεικνύουν την κατά την

πλειοψηφία αποδοχή του. Χαρακτηριστικά, ο Σ3 λέει γενικά «Είναι ιδιαίτερα φιλόδοξο, θα έλεγα. Τολμώ να πω είμαι και εγώ έτσι, θερμή υποστηρίκτρια.» Άλλοι εκπαιδευτικοί το περιγράφουν πιο συγκεκριμένα:

#### Ολοκληρωμένο σε μεθόδους και περιεχόμενο

Σ1 «Είναι πιο ολοκληρωμένο» «Εμπλέκει όλες τις δεξιότητες και δουλεύει πολύπλευρα ένα αντικείμενο, ένα θέμα»

Σ5 «Δίνει βάση στη διαμεσολάβηση που είναι μια δεξιότητα που θεωρώ ότι οι μαθητές θα χρειαστούν και ήδη χρειάζονται στην καθημερινή τους ζωή γιατί επικοινωνούν με ανθρώπους από το εξωτερικό. Επίσης, είναι σημαντικό ότι υπάρχει διαφοροποίηση στη διδασκαλία, οπότε ανάλογα με τις ικανότητες και τις ιδιαίτερες δεξιότητες του μαθητή σου, μπορείς να προσαρμόσεις τις εργασίες του, τον τρόπο αξιολόγησης. Ασχολείται με θέματα της επικαιρότητας πάρα πολύ, που θεωρώ ότι οι μαθητές πρέπει να έχουν επαφή.»

#### Καινοτόμο

Σ2 «Καινοτόμο και πραγματικά πρακτικό στην εφαρμογή του»

Σ9 «Θεωρώ ότι είναι πάρα πολύ... καινοτόμο και είναι πάρα πολύ κοντά στον καινούργιο τρόπο διδασκαλίας.» Οι Σ8 και Σ11 αναφέρονται στη ρηξικέλευθη θεματολογία και περιεχόμενο. Χαρακτηριστικά, ο Σ8 είπε «Μου άρεσε πάρα πολύ πέρυσι που είχε ένα έβρος θεματολογίας. Είχε διαφορετικών τύπων ασκήσεων και ξέφευγε από τα συνηθισμένα.»

#### Εύχρηστο και χρήσιμο

Σ2 «Οι περιγραφητές πλέον συνδέονται με συγκεκριμένες δραστηριότητες. Και επομένως, είναι πολύ πιο εύχρηστο και για μας τώρα πλέον να το εντάξουμε στην τάξη μας και με τα συγκεκριμένα σενάρια που υπάρχουν και τις θεματικές ενότητες. Και είναι και επίσης ευπροσάρμοστο ανάλογα με το επίπεδο το οποίο έχουμε.» Οι εκπαιδευτικοί Σ6 και Σ7 είναι θετικοί για την δημιουργία του νέου ΠΣ γιατί είναι ένα νέο εργαλείο που μπορούν να αξιοποιήσουν. Χαρακτηριστικά, ο Σ7 επισημαίνει «Η γενική μου άποψη είναι πάρα πολύ θετική από τη στιγμή που μέχρι να υπάρξει, δεν υπήρχε τίποτα για το Λύκειο.»

#### Ελκυστικό για τους μαθητές

Σ4 «Θεωρώ ότι θα αρέσει και στους μαθητές»

Σ5 «Λαμβάνει υπόψη τα ενδιαφέροντα των μαθητών σε σχέση με την ηλικία τους. Οπότε γίνεται πολύ πιο ελκυστικό για τους μαθητές. Δίνει μεγάλη έμφαση στις νέες τεχνολογίες που τα παιδιά ασχολούνται καθημερινά, οπότε επίσης γίνεται πολύ πιο ελκυστικό για εκείνους.»

### **Αρνητική εικόνα**

Η μόνη εναντίωση έρχεται από τον Σ10 εκπαιδευτικό, ο οποίος δεν θεωρεί ιδιαίτερη επιτυχία το πρόγραμμα αφού πιστεύει ότι είναι ιδιαίτερα εκτενή τα σενάρια με ασκήσεις παλαιότερης φιλοσοφίας και δεν επιτυγχάνονται οι εκπαιδευτικοί στόχοι. Στηρίζει την αρνητική του άποψη στην έλλειψη επίσης υλικοτεχνικού εξοπλισμού που αντιμετώπισε κατά τη διάρκεια της υλοποίησης.

### Φλύαρο απαρχαιωμένο και ουτοπικό

Σ10 «Η γενική γνώμη μου δεν είναι πάρα πολύ θετική. Υπάρχουν... υπερβολικά θα έλεγα φλύαρα σενάρια, όσον αφορά στην περιγραφή των στόχων και την μεθοδολογία που χρησιμοποιείται. Υπάρχουν ταυτόχρονα και απαρχαιωμένες ασκήσεις μέσα σε κάποια σενάρια που δεν περίμενα να τις βρω σε υποτίθεται νέο πρόγραμμα σπουδών. Και επίσης θεωρούνε, ως δεδομένο μάλλον, το ότι όλα τα σχολεία διαθέτουν ηλεκτρονικούς υπολογιστές, διασύνδεση στο διαδίκτυο και όλα τα υπόλοιπα. Το οποίο δεν υφίσταται.»

## **2. Ανατροφοδότηση από συναδέλφους**

Σε παρόμοια γενική ερώτηση, σχετικά με το πως δέχτηκαν οι άλλοι εκπαιδευτικοί της ίδιας ειδικότητας το νέο πρόγραμμα σπουδών, οι απαντήσεις ήταν εξίσου θετικές και ενθουσιώδεις. Παρά τον περιορισμένο χρόνο υλοποίησης και τον συγκεκριμένο αριθμό σχολείων που εφαρμόστηκε, η ανατροφοδότηση από τους συναδέλφους ήταν εν γένει θετική χωρίς ιδιαίτερη βέβαια ανάπτυξη καθώς οι πηγές εντυπώσεων ήταν περιορισμένες από τους 11 συνεντευξιζόμενους.

### **Θετική ανατροφοδότηση**

Οι 9 εισέπραξαν θετική ανατροφοδότηση για το νέο πρόγραμμα σπουδών από συναδέλφους που το υλοποίησαν, επιμορφώθηκαν ή απλά ενημερώθηκαν σχετικά.

### Αναμενόμενη αλλαγή

Οι εκπαιδευτικοί Σ1 και Σ8 αναφέρουν ότι ήταν μία αναμενόμενη αλλαγή που δεν τους προκάλεσε έκπληξη αφού και πριν το νέο πρόγραμμα σπουδών, η διδασκαλία των Αγγλικών γίνονταν με τον ίδιο τρόπο. Χαρακτηριστικά αποσπάσματα από τους εκπαιδευτικούς είναι τα ακόλουθα:

Σ1: «Θετικά νομίζω γιατί γενικά στις ξένες γλώσσες λειτουργούμε έτσι πιο ανοιχτά και με εμπλοκή ενεργή των μαθητών.»

Σ8: «Νομίζω ότι εμείς των ξενόγλωσσων είμαστε πολύ πιο ανοιχτοί. Είναι τέτοια η εκπαίδευση που έχουμε εμείς, που νομίζω ότι δεν μας δυσκόλεψε και δεν μας προκάλεσε καμία έκπληξη. Δηλαδή, ήρθε ως φυσικό επακόλουθο αυτού που ήδη κάναμε.»

### Γενικότερα θετικά σχόλια είναι τα ακόλουθα:

Σ3: «Από τις συναντήσεις που είχαμε, βλέπω ότι οι πιο πολλοί είναι ενθουσιασμένοι.»

Σ4: «Θετικά πιστεύω.»

Σ6: «Έχω επαφή μόνο με μία συνάδελφο γιατί είπαμε είναι πιλοτική εφαρμογή και στην περιοχή τη δική μας, έχουμε μόνο ένα σχολείο.» «Δεν έχω ακούσει άσχημη κριτική από μέρους της αλλά νομίζω ότι το δείγμα είναι πολύ μικρό για να μπορούμε να πούμε κάτι στην περίπτωση.»

### Πιστική αλλά χρήσιμη η επιμόρφωση

Υπήρξε μία αμυδρή διαμαρτυρία όσον αφορά την επιβάρυνση της επιμόρφωσης και της εκπόνησης σεναρίων χωρίς όμως να αναιρεί τη θετική στάση απέναντι στο πρόγραμμα.

Σ7: «Στο σχολείο είμαστε δύο συνάδελφοι που συνεργαζόμαστε άψογα. Δεν θα στο κρύψω, γενικά πεστήκαμε και με τις επιμορφωτικές συναντήσεις. Πιστήκαμε εξαιρετικά και με το σενάριο που εκπονήσαμε.» «Αλλά το ομολογώ, δεν πας αλλιώς μπροστά. Δεν μπορεί να γίνει κάπως αλλιώς. Αλλιώς είσαι 80 χρόνια, πόσα ήτανε, χωρίς πρόγραμμα σπουδών στο λύκειο.» Σ9: «Πάρα πολύ θετικά. Οι εμπλεκόμενοι εκπαιδευτικοί, αυτοί που είχαμε περάσει και από την επιμόρφωση, το δέχτηκαν πάρα πολύ θετικά.»

### **Αρνητική ανατροφοδότηση**

Μόνο δύο εκπαιδευτικοί εξέφρασαν κάποια επιφύλαξη χωρίς να εμφανίζονται απολύτως αρνητικοί και λόγω του περιορισμένου δείγματος που είχαν να αξιολογήσουν. Σ11: «Το

σχολείο μας είναι μικρό και είναι και το μόνο γυμνάσιο πειραματικό στο νομό. Οπότε δεν είχα τη δυνατότητα να συζητήσω με άλλους συναδέλφους, παρά μονάχα μέσα από τα σεμινάρια που ερχόμασταν σε επαφή με άλλα άτομα. Θα έλεγα ότι στην αρχή ήταν πιο προβληματισμένοι και λίγο σκεπτικοί. Στην πορεία ήταν πιο δεκτικοί.»

#### Φλυαρία

Σ10: «Με επιφύλαξη. Θετικοί στις αλλαγές, στη θεματολογία ξαναλέω κυρίως θετικοί, αρνητικοί στην απίστευτη θεωρία που υπάρχει ακόμα και στη διατύπωση των ερωτήσεων.»

### **3. Η φυσιογνωμία του μαθήματος στο πλαίσιο του νέου προγράμματος όπως την εξέλαβαν οι εκπαιδευτικοί**

#### **Θετική αποτίμηση**

Σε ερώτηση που έγινε για τα βασικά στοιχεία που καθορίζουν την φυσιογνωμία του μαθήματος κατά το νέο πρόγραμμα σπουδών ελήφθησαν ενδιαφέρουσες απαντήσεις αρκετά κοντά στα ζητούμενα των κατασκευαστών. Οι εκπαιδευτικοί εντοπίζουν τα παρακάτω στοιχεία στις δραστηριότητες, στη στοχοθεσία και την ανάλυση των μεθόδων που πρέπει να χρησιμοποιήσουν και γενικότερα στο θεωρητικό υπόβαθρο του προγράμματος σπουδών. Αναφέρθηκαν γενικά σε καινοτόμα χαρακτηριστικά του μαθήματος όπως η ανταπόκριση στο επίπεδο του μαθητή. Ακόμα, άλλα στοιχεία που καθορίζουν τη φυσιογνωμία του μαθήματος είναι η διαθεματική σύνδεση μεταξύ των γνωστικών αντικειμένων και γνωστικών πεδίων, η σύνδεση της θεματολογίας με τη σύγχρονη ζωή και η καλλιέργεια της ενεργούς συμμετοχής και της ενσυναίσθησης, η ευελιξία του εκπαιδευτικού στη μεθοδολογική προσέγγιση, το μαθητοκεντρικό περιβάλλον στο οποίο προωθείται η συνεργατική μάθηση καθώς και η απόκτηση δεξιοτήτων όπως μεταγνωστικές δεξιότητες, η διάδραση, διαμεσολάβηση και η ψηφιακή δεξιότητα, καλλιέργεια δεξιοτήτων ενεργού πολίτη και δεξιοτήτων έρευνας, σύγκρισης, κριτικής σκέψης μέσα από αντίστοιχες δραστηριότητες ανοιχτού τύπου. Εν κατακλείδι, στη φυσιογνωμία του μαθήματος προστίθενται η σύνδεση των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων με τους δείκτες του ευρωπαϊκού πλαισίου αναφοράς, η χρήση των ΤΠΕ από τους μαθητές και η αλληλεπιδραστικότητα που προσφέρουν. Ειδικότερα στοιχεία αναφέρονται:

### Διαθεματική σύνδεση της θεματολογίας

Αναγνωρίζεται ότι υπάρχουν σε συμφωνία με τους κατασκευαστές συνεκτικοί δεσμοί μεταξύ των γνωστικών αντικειμένων και γνωστικών πεδίων άλλων μαθημάτων.

Από τον Σ7 *«Είναι ενότητες και πεδία τα οποία άπτονται των ενδιαφερόντων των μαθητών και μπορούν να συνδυαστούν διαθεματικά με το λοιπό ωρολόγιο πρόγραμμα.»*

### Σύνδεση της θεματολογίας με τη σύγχρονη ζωή και καλλιέργεια της ενεργού συμμετοχής και της ενσυναίσθησης

Η συνάφεια με τα ζητήματα της σύγχρονης κοινωνίας στη θεματολογία, η οποία είναι ελκυστική ανταποκρινόμενη στα ενδιαφέροντα των μαθητών και προάγει την συμμετοχικότητα και ενσυναίσθηση. Χαρακτηριστικό απόσπασμα από τον Σ11 *«Βοηθάνε οι θεματικές τους μαθητές να διερευνήσουν σύγχρονα ζητήματα. Ότι οι δραστηριότητες τουλάχιστον από τα σενάρια που έχουμε δει, προάγουν τη συμμετοχικότητα και την ενσυναίσθηση.»*

### Ευελιξία του εκπαιδευτικού στη μεθοδολογική προσέγγιση

Ακόμα, αναφέρθηκε η ευελιξία στη μεθοδολογία του μαθήματος από τους Σ1, Σ2, Σ5 και Σ9. Με ελευθερία να επιλεγθούν ποικίλες πηγές για την εύρεση του κατάλληλου υλικού και να επιλεγθεί το κατάλληλο σενάριο σύμφωνα με το επίπεδο των μαθητών. Χαρακτηριστικά ο Σ9 αναφέρει *«Δεν περιορίζεται ο εκπαιδευτικός, έχει μεγάλη ελευθερία στο να αξιοποιήσει υλικό από διάφορες πηγές και... του δίνεται η δυνατότητα να αξιοποιήσει ότι μέσο μπορεί για να πετύχει το συγκεκριμένο μαθησιακό αποτέλεσμα. Αυτή είναι η βασική διαφορά θεωρώ του καινούργιου προγράμματος σπουδών από το υπάρχον.»* καθώς και ο Σ2 *«με την ευελιξία σε σχέση με την επιλογή του συγκεκριμένου σεναρίου για το επίπεδο μαθητών το οποίο έχουμε. Δηλαδή, ενώ κάποιο σενάριο μπορεί να ασχολείται με... να απευθύνεται μάλλον σε μαθητές της Α Λυκείου, θα μπορούσαμε κάλλιστα να το κάνουμε στη Β Λυκείου εάν οι μαθητές μας έχουν πιο χαμηλό επίπεδο.»* ,

### Μαθητοκεντρικό περιβάλλον

Η μαθητοκεντρική φιλοσοφία με την προσαρμογή του υλικού στους μαθητές ξεφεύγοντας από την παραδοσιακή μεθοδολογία υπό την αυθεντία του βιβλίου και του δασκάλου, ο οποίος έχει πλέον ρόλο συντονιστή από τους Σ1, Σ3 και Σ4. Χαρακτηριστικό απόσπασμα από τον Σ3, η ανεστραμμένη τάξη *«Ο καθηγητής έχει ακόμα πιο διευκολυντικό ρόλο, όχι τόσο πρωταγωνιστικό ρόλο. Έχει διευκολυντικό ρόλο*

και σε πολλά κομμάτια ο μαθητής αναλαμβάνει...παίρνει τα ινία .Με τις κατάλληλες προϋποθέσεις, βέβαια, έτσι; Μπορεί να διδάξει ένα κομμάτι. Αυτό που λέμε π.χ flipped classroom που είναι η ανεστραμμένη τάξη. Μπορεί ένα κομμάτι να το παρουσιάσει. Δεξιότητες παρουσίασης, έτσι;. Τι κάνω μπροστά σε ένα ακροατήριο και πολλά άλλα.» ο Σ2 «την ανταπόκριση στο συγκεκριμένο επίπεδο του μαθητή.»

### Συνεργατικότητα

Η συνεργατικότητα όπως αναπτύσσεται μέσα από τη δράση σε ομάδες από τους Σ4 και Σ11. Ο Σ11 αναφέρει «Οι μαθητές δουλεύουν πολύ σε ομάδες.» .

Σε πλειοψηφία, οι 6 στους 11 εκπαιδευτικούς αναγνωρίζουν ως βασικό φυσιολογικό στοιχείο του νέου προγράμματος την καλλιέργεια δεξιοτήτων . Αναλυτικότερα:

### Απόκτηση μεταγνωστικών δεξιοτήτων (Μαθαίνω πως να μαθαίνω)

Ο Σ5 αναφέρει την απόκτηση της ικανότητας "μαθαίνω πως να μαθαίνω" που αποτελεί και μία από τις καινοτόμες προσδοκίες των κατασκευαστών «Αντιμετωπίζει τη μάθηση ως καλλιέργεια ικανοτήτων απόκτησης της γνώσης, δηλαδή τονίζεται...απαιτείται να μάθουν οι μαθητές πώς θα μαθαίνουν.»

### Καλλιέργεια δεξιοτήτων όπως η διάδραση, διαμεσολάβηση και η ψηφιακή δεξιότητα

Ο Σ2 και Σ7 αναφέρουν την καλλιέργεια καινούριων δεξιοτήτων όπως η διάδραση, διαμεσολάβηση και η ψηφιακή δεξιότητα, οι οποίες προστίθενται στις 4 βασικές δεξιότητες, δηλαδή την παραγωγή λόγου, προφορικού, γραπτού και κατανόησης «Για μένα το σημαντικότερο είναι ότι δεν παραμένουμε αυστηρά στις 4 δεξιότητες που είχαμε... παραγωγή λόγου, προφορικού, γραπτού και κατανόησης αλλά μπαίνουμε μέσα και στη διάδραση και στη διαμεσολάβηση και στο κομμάτι της αξιοποίησης του διαδικτύου.»

### Καλλιέργεια δεξιοτήτων πολιτειότητας

Ο Σ3 υποστηρίζει ότι ο προσανατολισμός του νέου προγράμματος σπουδών είναι να αναπτύξουν οι μαθητές δεξιότητες του εικοστού πρώτου αιώνα όπως δεξιότητες ενεργού πολίτη, διαπραγμάτευσης, δημόσιου λόγου «Αυτό που λέμε και οι δεξιότητες του εικοστού πρώτου αιώνα, δεξιότητες ενεργού πολίτη, διαπραγμάτευσης, δημόσιου λόγου και πάρα πολλά.»



### Καλλιέργεια δεξιοτήτων έρευνας, σύγκρισης, κριτικής σκέψης μέσα από αντίστοιχες δραστηριότητες ανοιχτού τύπου

Ο Σ6 διαπιστώνει την αναθεωρημένη μορφή των ζητούμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων που ξεπερνούν το αναχρονιστικό μοντέλο της εκμάθησης συντακτικού, γραμματικής και προφορικού λόγου αλλά στοχεύουν στην ανάπτυξη πολλαπλών δεξιοτήτων *«Είναι δραστηριότητες, ανοιχτού τύπου, είναι δραστηριότητες, οι οποίες δεν σχετίζονται άμεσα με γραμματική ή συντακτικό, είναι δραστηριότητες, οι οποίες φέρνουν θα έλεγα την πραγματική ζωή μέσα στην τάξη. Είναι δραστηριότητες έρευνας, σύγκρισης, κριτικής σκέψης, τέτοιου είδους δραστηριότητες και ξεφεύγουμε από τις δραστηριότητες, οι οποίες ήταν τυποποιημένες μέχρι τώρα, αντιστοίχιση λέξεων, χρονική αντικατάσταση και τα λοιπά.»*

### Σύνδεση των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων με τους δείκτες του ευρωπαϊκού πλαισίου αναφοράς

Σύμφωνα με τον Σ7 είναι βοηθητικό στο σχεδιασμό του μαθήματος το γεγονός ότι τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα συνδέονται με τους δείκτες του ευρωπαϊκού πλαισίου αναφοράς *«Ότι τα μαθησιακά προσδοκώμενα αποτελέσματα από τη στιγμή που συνδέονται με τους δείκτες του ευρωπαϊκού πλαισίου αναφοράς, σαφέστατα εξυπηρετούν και βοηθούν στο να έχουμε μια πιο πλήρη εικόνα και να καταστρώσουμε έτσι τα μαθήματά μας.»*

### Χρήση των ΤΠΕ- αλληλεπιδραστικότητα

Σαφείς αναφορές έγιναν για την χρήση των ΤΠΕ κυρίως από την πλευρά των μαθητών και την αλληλεπιδραστικότητα την οποία προσφέρει μέσω του σχεδιασμού δραστηριοτήτων από τους Σ3 και Σ8. Χαρακτηριστικό απόσπασμα από τον Σ8 *«Ξεκάθαρα είναι η χρήση των μέσων νέας τεχνολογίας. Ξεκάθαρα. Αυτό είναι που διαφοροποιεί από το προηγούμενο πρόγραμμα. Αλλά τώρα από την πλευρά των μαθητών. Όχι μόνο από την πλευρά των καθηγητών. Γιατί τώρα εμπλέκει τα παιδιά και τους λέει τώρα σχηματίστε μια ομάδα στο google drive και παρουσιάστε, κάντε chat, γράψτε στο blog. Πράγματα τα οποία δεν τα είχαμε καθόλου μέχρι τώρα.»*

### **Αρνητική αποτίμηση**

Αν και θετικά τοποθετείται γενικά και ο Σ10 αναφέρει ότι το ΠΣ περιλαμβάνει δραστηριότητες που δεν είναι υλοποιήσιμες *«Υπάρχουν δραστηριότητες οι οποίες*

*εστιάζουν στην επικοινωνία... και θεωρώ ότι μπορεί να είναι κάπως καλύτερα τα πράγματα απ' ό τι στο παρελθόν. Και υπάρχουν όμως και δραστηριότητες, οι οποίες λαμβάνουνε υπόψη πράγματα τα οποία δεν υπάρχουν στα σύγχρονα σχολεία.»*

#### **4. Διαφοροποίηση του νέου προγράμματος από το υφιστάμενο**

##### **Θετική αποτίμηση**

Σε μια σύγκριση του νέου προγράμματος με το υφιστάμενο η υπεροχή του γενικά στην εκτίμηση των εκπαιδευτικών είναι ευδιάκριτη. Ο εκσυγχρονισμός που προσφέρει στην εκπαιδευτική μεθοδολογία και περιεχόμενο όπως και η σύνδεση του με τα Ευρωπαϊκά δεδομένα το χαρακτηρίζουν. Συγκεκριμένα οι εκπαιδευτικοί ξεχώρισαν:

##### Τον μαθητοκεντρικό του χαρακτήρα

Κατά τη σύγκριση του νέου προγράμματος σπουδών με το προγενέστερο, κοινό τόπο αποτελεί για τους εκπαιδευτικούς Σ1, Σ2 και Σ4 που το υλοποίησαν ο μαθητοκεντρικός του χαρακτήρας. Ενδεικτικό απόσπασμα από τον Σ1 *«Είναι πιο μαθητοκεντρικό, δηλαδή συμμετέχουν πιο ενεργά οι μαθητές».*

##### Προσανατολισμός στα μαθησιακά αποτελέσματα

Για τους εκπαιδευτικούς Σ3, Σ5, Σ6, Σ9 και Σ11 ο προσανατολισμός στα μαθησιακά αποτελέσματα, όπως ο Σ3 αναφέρει *«Πηγαίνει πιο πολύ προς τα μαθησιακά αποτελέσματα. Δηλαδή, κοιτάμε το μαθητή πιο ολιστικά, πιο σφαιρικά. Τι θα θέλαμε να έχει κάνει μέχρι να τελειώσει ας πούμε το Λύκειο.»*

##### Σύνδεση με το ευρωπαϊκό πλαίσιο σπουδών

Οι εκπαιδευτικοί Σ2, Σ5 και Σ7 επισημαίνουν τη σύνδεση με το ευρωπαϊκό πλαίσιο σπουδών. Σ5 *«Αυτή τη στιγμή υπάρχει σύνδεση με το κοινό ευρωπαϊκό πλαίσιο σπουδών που δεν υπήρχε παλαιότερα »*

##### Εμπλουτισμός θεματολογίας

Ένα ακόμα ζήτημα που αναδείχθηκε αφορά στη βελτίωση της θεματολογίας και του εκπαιδευτικού υλικού, τα οποία συμβαδίζουν με επίκαιρα ποικίλα ζητήματα και

άπτονται των ενδιαφερόντων των μαθητών για τους Σ4, Σ8, Σ10, Σ11. Όπως αναφέρει ο Σ8 «Βασική διαφορά είναι η θεματολογία. Τώρα εδώ νομίζω ότι έχει μεγαλύτερο εύρος και πιο κοντά στα σημερινά θέματα και στα ενδιαφέροντα των παιδιών.»

## **5. Περιθώρια αυτενέργειας στο νέο ΠΣ**

### **Ταύτιση με τους κατασκευαστές**

Η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών αναγνωρίζει ότι στο νέο πρόγραμμα σπουδών υπάρχει η αυτενέργεια του εκπαιδευτικού να το προσαρμόσει στις συνθήκες της τάξης του και στις ιδιαίτερες ανάγκες των μαθητών. Οι Σ1, Σ2, Σ3, Σ4, Σ5, Σ6, Σ7, Σ9, Σ10 και Σ11 θεωρούν ότι το πρόγραμμα είναι ανοικτό και ο εκπαιδευτικός μπορεί να προσαρμόσει το σενάριο του σύμφωνα με τις ανάγκες της τάξης του. Ο Σ9 επίσης αναφέρει «Είναι ένα κείμενο που μπορείς να το χρησιμοποιήσεις σαν βάση αλλά από εκεί και πέρα μπορείς να ανατρέξεις σε πάρα πολλές πληροφορίες και ανάλογα με το επίπεδο των μαθητών, ανάλογα με τη σύνθεση του τμήματος, μπορείς να αξιοποιήσεις ποικίλο υλικό.»

### **Ανησυχίες εκπαιδευτικών ως προς την αποτελεσματικότητα της αυτενέργειας**

Θετικοί και ο Σ6, ο Σ7 και ο Σ8 αναγνωρίζουν την τάση των κατασκευαστών για ελευθερία στην αυτενέργεια αλλά στην πράξη εκφράζουν αμφιβολίες είτε λόγω χρόνου, είτε λόγω έλλειψης εκπαίδευσης των διδασκόντων πάνω στη δημιουργία σεναρίων, είτε λόγω λεπτομερούς περιγραφής. Σε αυτή την κατεύθυνση ισχυρίζονται ότι:

### **Απαιτεί μεγάλη προετοιμασία από τον εκπαιδευτικό για την προσαρμογή των σχεδίων**

Ο Σ6 «Είμαι προβληματισμένος για το αν η ελευθερία αυτή που δίνεται στον εκπαιδευτικό, μπορεί ο εκπαιδευτικός να την αξιοποιήσει και πως και πόσο. Διότι, πέραν του θέματος του χρόνου, δηλαδή το να δημιουργείς και να προσαρμόζεις και τα λοιπά απαιτεί ένα χρόνο τον οποίο δεν τον έχει ο καθένας.» Ανάλογα και ο Σ7 « η προσαρμογή έχει μια δυσκολία, με την έννοια του ότι είναι αρκετά βαριά σχέδια μαθημάτων που θέλουν πολύ ξεδιάλυμα και ιδιαίτερη προσαρμογή στις συνθήκες της τάξης για να μπορέσουμε να τα φέρουμε στα μέτρα μας.»

### **Απαιτεί εξειδικευμένες γνώσεις και δημιουργικές δεξιότητες που δεν περιλαμβάνονται στις επιμορφώσεις ή στο γνωστικό αντικείμενο**

Σ6 «Το δεύτερο είναι χωρίς αυτό να είναι προσβλητικό για τους εκπαιδευτικούς, οι εκπαιδευτικοί δεν έχουν επιμορφωθεί, δεν έχουν σπουδάσει, το να δημιουργούν σενάρια και δραστηριότητες. Η δουλειά τους είναι να διδάσκουν. Εμείς ξαφνικά, θέλουμε να τους βάλουμε να δημιουργούν υλικό. Δεν είναι εύκολο πράγμα. Και είμαι... από την εμπειρία που έχω από συναδέλφους, είμαι και προβληματισμένος, κατά πόσο το υλικό που θα δημιουργήσει κάποιος βρίσκεται στην ίδια κατεύθυνση, με αυτή που θέλουν οι συγγραφείς.»

### **Διαφωνία με τους κατασκευαστές**

Υπάρχουν και αντίθετες απόψεις ως προς την δυνατότητα αυτενέργειας παρόλο που αυτή φαίνεται να είναι η πρόθεση των κατασκευαστών. Ένας μόνο από τους εκπαιδευτικούς που το υλοποίησαν εκτίμησε ότι είναι:

#### Πολύ αναλυτικό και κατά συνέπεια κατευθυνόμενο

Ο Σ8 σε εξαίρεση της γενικότερης τάσης θεωρεί ότι στην πράξη το νέο πρόγραμμα δεσμεύει περισσότερο τον εκπαιδευτικό από το υφιστάμενο χωρίς να του αφήνει περιθώρια χρόνου και επιλογών.

Σ8 «Η αυτενέργεια του εκπαιδευτικού... Εγώ θα έλεγα πάλι ότι ήταν πολύ κατευθυνόμενο. Δεν ξέρω... νομίζω ότι δεν μου άφηνε τόσο μεγάλο περιθώριο να αυτενεργήσω γιατί ήταν πάρα πολύ αναλυτικό. Οπότε... και μάλιστα είχε και πάρα πολλές δραστηριότητες, οι οποίες δεν μου άφηναν χρόνο να αυτενεργήσω και να βάλω κάτι δικό μου. Ενώ τώρα για παράδειγμα με το βιβλίο έχω ένα κείμενο, έχω και πέντε ερωτήσεις, έχω και μια άσκηση γραμματικής και αυτό είναι όλο. Εκεί χρειάζεται η αυτενέργεια.»

## **6. Περιθώρια προσαρμοστικότητας στις ανάγκες μαθητών με διαφορετικές ικανότητες**

### **Ταύτιση με τους κατασκευαστές**

Σε ό,τι αφορά συγκεκριμένα την προσαρμοστικότητα στις ιδιαίτερες ανάγκες μαθητών με διαφορετικές ικανότητες, οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί που αναφέρθηκαν σε αυτό το προσέγγισαν θετικά. Ο καθένας όμως από πολύ διαφορετική οπτική για το πως μπορεί να επιτευχθεί αυτό μέσω του νέου προγράμματος σπουδών. Σε ατομική προσέγγιση οι περισσότεροι αναφέρονται στην διαφοροποιημένη διδασκαλία γενικά ή πιο εξειδικευμένα.

### Διαφοροποιημένη διδασκαλία

Σε μία γενική οπτική, ο Σ9 «Ναι, ναι γιατί οι δραστηριότητες αυτές έχουν μέσα την... λαμβάνουν υπόψη και τη διαφοροποιημένη διδασκαλία. Δηλαδή, είναι έτσι δομημένες οι δραστηριότητες έτσι ώστε να μπορεί ο εκπαιδευτικός να βοηθήσει τους μαθητές με διαφορετικές μαθησιακές εκπαιδευτικές ανάγκες.» Ακολουθούν πιο συγκεκριμένες μεθοδολογικά προσεγγίσεις:

### Συμμετοχή όλων ανεξαιρέτως στις δραστηριότητες και ανάλογα με τις δυνατότητες του ο μαθητής συμβάλλει στο να επιτευχθεί το έργο της ομάδας.

Χαρακτηριστικά, ο Σ1 έφερε ως παράδειγμα τη συνεργασία μαθητών με διαφορετικές ικανότητες πάνω σε ένα κοινό στόχο: «Για παράδειγμα, να ετοιμάσουν ένα poster για τις κλιματικές αλλαγές. Ο καθένας βασικά δούλευαν σε ομάδες οι οποίες ήταν ανάμικτες, έτσι ώστε να δημιουργήσει το scaffolding. Δηλαδή ο ένας, οι μαθητές, οι πιο δυνατοί να βοηθήσουν τους μαθητές που είχαν μεγαλύτερες αδυναμίες και σαφέστατα ο καθένας συνεισέφερε στο παραγόμενο υλικό, ανάλογα με τις δυνατότητές του. Οπότε προσαρμόστηκε αυτόνομα, αφού ο καθένας έκανε ότι μπορούσε στο βαθμό που μπορούσε.»

### Εκτίμηση των αναγκών της τάξης και προσαρμογή της μεθοδολογίας

Ο Σ7 αναφέρει ότι κάνει διάγνωση των αναγκών της σύνθεσης της τάξης ώστε να προσαρμόσει τον τρόπο διδασκαλίας «Κάνουμε δικό μας needs analysis, ξέρουμε τι είναι αυτό που λείπει, τι είναι αυτό που χρειάζονται, οπότε προσαρμόζουμε.»

### Αξιοποίηση των ψηφιακών εργαλείων που παρέχονται

Από άλλη οπτική, ο Σ2 μιλάει για την ευελιξία χρήσης από τους μαθητές διαφορετικών ψηφιακών εργαλείων «Για παράδειγμα, θα μπορούσα να μιλήσω για μια παρουσίαση, μια έρευνα που απαιτούσε το συγκεκριμένο μάθημα να κάνουν οι μαθητές μου σχετικά με μια διατροφική διαταραχή και σε ομάδες και μετά να δημιουργήσουν μια παρουσίαση, η κάθε ομάδα σε σχέση με τη διατροφική αυτή διαταραχή. Αυτό άφηνε ανοιχτό το ενδεχόμενο να χρησιμοποιήσουν όποιο εργαλείο παρουσίασης οι μαθητές μπορούσαν. Άρα, στο εργαστήριο ας πούμε είδα ότι κάποιες ομάδες χρησιμοποίησαν απλά ένα word, άλλες χρησιμοποίησαν πιο εξελιγμένα ας πούμε μέσα, όπως το Prezi ή power point. Επομένως και αυτό νομίζω είναι ένα στοιχείο που δείχνει ότι μπορεί κάθε μαθητής, κάθε

*ομάδα μαθητή ανάλογα με τις ικανότητές του, να προσαρμόσει το σενάριο και τις δραστηριότητες στις ικανότητές του.» παρόμοια και ο Σ5 αναφέρεται στη δυνατότητα χρήσης εύληπτων πηγών ψηφιακής παρουσίασης της πληροφορίας που μπορούν να βοηθήσουν τους μαθητές «Τώρα γίνονται οπτικές αναπαραστάσεις, υπάρχουν εννοιολογικοί χάρτες, μπορούν να γίνουν κατανοητοί από μαθητές με διαφορετικές ικανότητες.»*

#### **Διαφωνία με τους κατασκευαστές**

Στον αντίποδα, ο Σ10 διαφωνεί εν μέρει ότι μπορεί να επιτευχθεί η προσαρμογή ενός σεναρίου που αντιστοιχεί σε υψηλό επίπεδο σε μαθητές με χαμηλή σχολική επίδοση «Όχι σε πολύ μεγάλο βαθμό. Δηλαδή ένα σενάριο Γ1 για παράδειγμα, δεν μπορείς μέσα σε μία τάξη που υπάρχουν μαθητές, οι οποίοι έχουν πολύ χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, όσον αφορά τα αγγλικά πάντα μιλώντας, να το επεξεργαστείς, να το τροποποιήσεις ώστε να μπορεί να συμμετέχει το παιδί.»

### **7. Συμπεριληπτικότητα του νέου προγράμματος σπουδών**

#### **Ταύτιση με τους κατασκευαστές κατά την υλοποίηση**

Σε ό,τι αφορά την δυνατότητα συμπερίληψης του ΠΣ, η πλειοψηφία αναγνωρίζει ότι υπάρχει. Εντοπίζεται τόσο στην μεθοδολογική προσέγγιση όσο και στην θεματολογία.

#### **Ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες**

Ο Σ9 αναφέρει ότι η συμπερίληψη προκύπτει από την ανάθεση ομαδοσυνεργατικών δραστηριοτήτων «όσον αφορά τη συμπερίληψη...οι δραστηριότητες είναι ομαδικές, είναι σε ζευγάρια. Είναι δραστηριότητες που μπορούν πολύ εύκολα να ενσωματώσουν και τους μαθητές που μπορεί να είναι από άλλα πολιτισμικά περιβάλλοντα, που μπορεί να έχουν κάποιες δυσκολίες προσαρμογής.»

#### **Διαφοροποιημένη διδασκαλία**

Ακόμα ο Σ7, παραθέτει ως βοηθητική στην επίτευξη της συμπερίληψης, τη διαφοροποιημένη διδασκαλία *«Τη διαφοροποίηση όπως την έθεσα πριν, την έλεγα και για τα διαφορετικά πολιτισμικά επίπεδα. Όχι μόνο για το επίπεδο γλωσσομάθειας. Τη διαφοροποιημένη δηλαδή την θέτω και σε αυτό το επίπεδο. Ότι ναι, υπήρχαν, υπάρχουν θεματικές ενότητες και υλικό που εννοείται ότι το καθιστά και συμπεριληπτικό το πρόγραμμα σπουδών.»*

#### Δραστηριότητες που προάγουν την διαπολιτισμική ενσυνείδηση

Στο ίδιο πλαίσιο και ο Σ8, υποστηρίζει ότι η θεματολογία και πιο συγκεκριμένα το περιεχόμενο των δραστηριοτήτων ενισχύει την συμπεριληπτική εκπαίδευση *«Νομίζω το θέμα της πολιτισμικότητας, το έχει πιάσει 100%. Δηλαδή είχε μέσα θέματα τα σενάρια, που έπιαναν πραγματικά... δεν αφορούσαν μόνο τα παιδιά που προέρχονται από την Ελλάδα. Είχε ένα πρίσμα πολιτισμικότητας. Δηλαδή είχε ασκήσεις μέσα που ζητούσε, πες τε μας τη δική σας εμπειρία ερχόμενος... δηλαδή το είχε εντάζει πολύ ωραία της διαφορετικότητας και της ισότητας.»*

#### Ανθρωποκεντρική θεματολογία

Ο Σ3 όπως και ο Σ10, Σ11 αναγνωρίζουν σαφώς ότι η συμπερίληψη προάγεται μέσω της θεματολογίας του νέου ΠΣ, η οποία πραγματεύεται ανθρωποκεντρικά ζητήματα: Σ3: *«Γιατί μην ξεχνάμε, έχει μέσα και θεματολογία πολλή ανθρωποκεντρική. Όχι μόνο τεχνολογίας και ανθρωποκεντρική. Δηλαδή προβλήματα όπως είναι το bullying, όπως ο σχολικός εκφοβισμός, όπως είναι η διαφορετικότητα, diversity, και εντάζει ο ρατσισμός. Έχει πάρα πολλά. Μπορείς να ακουμπήσεις σε πολλά ευαίσθητα σημεία και να κάνεις την παρέμβαση.»*

#### Θεωρητική προσέγγιση

Αν και ο Σ3, ο Σ5 και ο Σ6 αναγνωρίζουν ότι το νέο πρόγραμμα σπουδών έχει από καταβολές του την κατεύθυνση αυτή, αναφέρουν ότι δεν έχουν προλάβει να δουν στην πράξη την εφαρμογή ή μη της συμπερίληψης.

## **8. Η προώθηση της ικανότητας "μαθαίνω πως να μαθαίνω" στο νέο ΠΣ**

### **Ταύτιση με τους κατασκευαστές**

Ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά ζητούμενα των κατασκευαστών του νέου προγράμματος σπουδών είναι η ανάπτυξη της δυνατότητας των μαθητών να μαθαίνουν. Της χρήσιμης ικανότητας "μαθαίνω πώς να μαθαίνω". Στην κατεύθυνση αυτή, το ερευνητικό εργαλείο περιλαμβάνει αντίστοιχη έβδομη ερώτηση, κατά πόσο είναι ορατό για τους εκπαιδευτικούς το στοιχείο αυτό στο ΠΣ και αν το θεωρούν σημαντικό για τους μαθητές. Εδώ σχεδόν το σύνολο των εκπαιδευτικών θα συμφωνήσει τόσο με τη χρησιμότητα της ικανότητας «μαθαίνω πώς να μαθαίνω» όσο και με την αναγνώριση της ως επίτευγμα του νέου ΠΣ. Το βρίσκουν σαφέστατα ορατό και αναφέρουν ότι υπάρχει ιδιαίτερη έμφαση σε αυτό, ότι συμπεριλαμβάνεται ξεκάθαρα και άλλες παρόμοιες διατυπώσεις. Η μεθοδολογία που ακολουθείται ποικίλει:

### Δραστηριότητες αυτενέργειας που προάγουν την αυτόνομη μάθηση

Όσον αφορά τους τρόπους που χρησιμοποιεί η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών για την ανάπτυξη της ικανότητας εντός του προγράμματος, οι εκπαιδευτικοί Σ1, Σ5 και Σ8 αναφέρθηκαν στην αυτενέργεια των μαθητών και συγκεκριμένα ο Σ1 σε δραστηριότητες έρευνας που προάγουν την αυτόνομη μάθηση «Οι μαθητές καλούνται να ερευνήσουν, να ψάξουν, να βρουν για να παράγουν ένα project, για να παράγουν ένα προϊόν που τους τίθεται από το σενάριο. Οπότε εκ των πραγμάτων μαθαίνουν πώς να μαθαίνουν και να γίνονται αυτόνομοι γνωστές, *autonomous learners*, αυτόνομοι μαθητές.» Σ8«Να μάθουν πως να μαθαίνουν... Ναι, είχε πάρα πολύ αυτενέργεια των μαθητών. Ο ρόλος του διδάσκοντα ήταν μικρός, ήταν καθοδηγητικός».

### Συνεργατικές δραστηριότητες για την επίλυση προβλημάτων

Ο Σ5 θα συμπεριλάβει επιπλέον τις συλλογικές δραστηριότητες, οι οποίες λειτουργούν βοηθητικά για την ενίσχυση της συγκεκριμένης ικανότητας και για τους εκπαιδευτικούς Σ9 και Σ11. Σ5: «Και καθώς καλούνται... να συζητήσουν με τους συμμαθητές τους, να κάνουν αντιπαράθεση ιδεών, να κάνουν συλλογικές δραστηριότητες, πιστεύω ότι αυτοί οι στόχοι θα επιτευχθούν επίσης.» Σ11«Αηλαδή στην ουσία καλούνται να λύσουν προβλήματα μέσα από τη συνεργασία, την επικοινωνία, σύγχρονα προβλήματα και σύγχρονα ζητήματα και την κριτική σκέψη»

### Μεταγνωστικός ρόλος της αξιολόγησης



Ο Σ9 εστιάζει επιπλέον και στις εναλλακτικές μορφές αξιολόγησης στις οποίες στηρίζεται για την επίτευξη της απόκτησης της ικανότητας "μαθαίνω πως να μαθαίνω" *«Επιτυγχάνεται μέσα από τις δραστηριότητες, οι οποίες όπως είπα προηγουμένως είναι και ομαδικές, αλλά και σε ζευγάρια, αλλά και μέσα από τις διαφορετικές μορφές αξιολόγησης. Δηλαδή, η αυτοαξιολόγηση που είναι μέρος της αξιολόγησης των δραστηριοτήτων. Η ετεροαξιολόγηση, βοηθούν πάρα πολύ σε αυτό.»*

#### Διαβάθμιση βαρύτητας δραστηριοτήτων με προϋπόθεση οικειοποίησης βασικών γνώσεων

Ακόμα, ο Σ2 θεωρεί ότι η ίδια η δομή των δραστηριοτήτων διευκολύνει τους μαθητές στην απόκτηση της ικανότητας "μαθαίνω πως να μαθαίνω" *«Μέσα από τις δραστηριότητες που προτείνονται, καθώς βασίζονται τα νέα προγράμματα σπουδών και στην ταξινόμια του Bloom και αυτό φαίνεται μέσα στις δραστηριότητες και στη διαβάθμισή τους. Δηλαδή, στην αρχή μιας ενότητας δραστηριοτήτων φαίνεται ότι ξεκινάμε με πιο απλές δραστηριότητες που απαιτούν λιγότερες γνωστικές ικανότητες και σιγά σιγά χτίζεται αυτό ώστε στις επόμενες δραστηριότητες να απαιτεί από τους μαθητές να εμπλακούν περισσότερο κριτικά ή εφαρμόζοντας πάντα στο τέλος τις γνώσεις που έχουν λάβει σε μια ενότητα. Έτσι, μπορούν να κάνουν κτήμα τους ουσιαστικά την γνώση και να την μεταμορφώσουν σε κάτι δικό τους.»*

#### **Διαφωνία με τους κατασκευαστές**

##### Υπερβολική καθοδήγηση

Εξαίρεση αποτελεί μόνο ο Σ10 που θεωρεί αυστηρά καθοδηγούμενες τις ασκήσεις που χρησιμοποιούνται και περιγεγραμμένα τα ζητούμενα ώστε να μην ξεφεύγουν ιδιαίτερα από τις μεθόδους του παρελθόντος εκφράζοντας μία αμφισβήτηση για την επίτευξη της ζητούμενης ικανότητας κατά τους κατασκευαστές. *«Δεν θα το έλεγα. Είναι κάποιες ασκήσεις, οι οποίες και αυτές είναι guided. Είναι πολύ κατευθυνόμενες.»*

#### **9. Η προώθηση της κοινωνιογλωσσικής ικανότητας**

Ένα ακόμα ζητούμενο των κατασκευαστών από το νέο πρόγραμμα σπουδών αφορά στην ανάπτυξη της κοινωνιογλωσσικής ικανότητας. Τη γνώση και τις δεξιότητες δηλαδή που απαιτούνται για τη κατάλληλη κοινωνικά χρήση της γλώσσας. Οι

εκπαιδευτικοί που έλαβαν μέρος στην πιλοτική εφαρμογή του προγράμματος ερωτήθηκαν τόσο για το αν μπορούν να διακρίνουν το ζητούμενο αυτό στο πρόγραμμα σπουδών όσο κι αν το θεωρούν μία σημαντική και θετική επιλογή για τους μαθητές.

### **Ταύτιση με τους κατασκευαστές**

Με απόλυτη ομοφωνία οι εκπαιδευτικοί που εφάρμοσαν το νέο πρόγραμμα σπουδών θεωρούν ότι είναι σαφής η κατεύθυνση του προγράμματος για την ανάπτυξη της κοινωνιογλωσσικής ικανότητας των μαθητών και η πλειοψηφία αυτών αναφέρει ότι συμφωνεί με την επιλογή αυτού του ζητούμενου από την εκπαιδευτική διαδικασία. Παρουσιάζονται επίσης και ορισμένοι τρόποι όπου επιτυγχάνεται η κοινωνιογλωσσική προσέγγιση της γλώσσας.

### Μελέτη αυθεντικών γραπτών και προφορικών κειμενικών ειδών

Κατά τον Σ1 *«Τα κείμενα με τα οποία έρχονται σε επαφή, είναι αυθεντικά κείμενα κατά βάση. Έχουν πέρα από το αντικείμενο με το οποίο ασχολούνται, βλέπουν και το υπόβαθρο το κοινωνικό πίσω από το θέμα με το οποίο ασχολούνται.»* Στην ίδια κατεύθυνση, ο Σ6 αναφέρεται σε αυθεντικά περιβάλλοντα γλώσσας και ως παράδειγμα φέρνει τις νέες τεχνολογίες όπου ο μαθητής/μαθήτρια μπορεί να έρθει σε επαφή με φυσικό λόγο *«Ναι, από τη στιγμή που δεν έχουμε ζέρες ασκήσεις γραμματικής όπως είχαμε παλιά και έχουμε πραγματική γλώσσα, αυθεντικά όσο γίνεται περιβάλλοντα γλώσσας και με τη βοήθεια των νέων τεχνολογιών όπου μπορεί ο κάθε μαθητής και η μαθήτρια να ακούσει φυσικό λόγο, να διαβάσει φυσικό κείμενο και από τη στιγμή που οι δραστηριότητες είναι τέτοιες που προσιδιάζουν στην πραγματικότητα, ναι, νομίζω ότι ναι, συμφωνώ.»*

### Εξοικείωση με διαφορετικές διαλέκτους στα κείμενα και στα ακουστικά

Ακόμα, η χρήση διαφορετικών διαλέκτων στα κείμενα και στα ακουστικά όπως αναφέρει ο Σ2 *«Βλέπουμε και διαφορετικές διαλέκτους και διαφορετικές κοινωνιογλωσσικές ομάδες και στα κείμενα και στα ακουστικά.»*

### Η κοινωνική αλληλεπίδραση των μαθητών σε ομάδες

Σ2 *«αλλά και στον τρόπο με τον οποίον οι μαθητές δουλεύουν σε ομάδες, δυνάδες. Υπάρχει δηλαδή πάντα διάδραση και με διαφορετικούς τρόπους διάδραση ανάμεσα στους μαθητές.»* Και οι συζητήσεις εν γένει μεταξύ των μαθητών επί παντός επιστητού

σύμφωνα με τους Σ5 «Να συζητήσουν με τους συμμαθητές τους, να κάνουν αντιπαράθεση ιδεών, να κάνουν συλλογικές δραστηριότητες πιστεύω ότι αυτοί οι στόχοι θα επιτευχθούν επίσης.» Σ8 « Γιατί οι ασκήσεις ήταν έτσι δομημένες ώστε όντως τα παιδιά να εκφράζουν την άποψή τους και να χρησιμοποιούν πάρα πολύ τη γλώσσα, σε ένα κοινωνικό πλαίσιο που τους έθετε κάθε άσκηση.»

#### Καλλιέργεια δεξιοτήτων αξιοποίησης της γλώσσας σε διαφορετικά κοινωνικο πολιτισμικά περιβάλλοντα

Στο περιεχόμενο των σεναρίων και τα διαφορετικά κοινωνικοπολιτισμικά περιβάλλοντα όπου οι μαθητές καλούνται να εξασκηθούν στην απόκτηση δεξιοτήτων σύμφωνα με την εκάστοτε θεματική αναφέρονται οι Σ3, Σ9, Σ10, Σ5 «Απαιτείται οι μαθητές ή βοηθούνται οι μαθητές να αναπτύξουν ικανότητες κατανόησης και παραγωγής, γραπτού λόγου ή προφορικού λόγου ανάλογα... σε διαφορετικά κοινωνικό πολιτισμικά περιβάλλοντα, ανάλογα με τη θεματική της ενότητας. »

Σ9 «Όλες οι δραστηριότητες είναι προσανατολισμένες σε αυτό. Δηλαδή στο πώς να βοηθήσουν τους μαθητές, να αξιοποιήσουν τη γλώσσα κατάλληλα στα ανάλογα περιβάλλοντα. Δηλαδή για παράδειγμα, μπορεί να τους λέει να κάνουν ένα blog, μπορεί να τους λέει να γράψουν την άποψή τους η οποία πρόκειται να αναρτηθεί σε ένα site. Δηλαδή όλα αυτά, έχουν άμεση σύνδεση με την καθημερινότητά τους αλλά και με τη μετέπειτα πορεία τους αργότερα. Οπότε θεωρώ ότι ναι επιτυγχάνεται αυτός ο στόχος αρκετά.»

#### Θεματολογία

Σ10 «Το δεύτερο για την κοινωνιογλωσσική ικανότητα, ναι. Εκ των πραγμάτων και λόγω του περιεχομένου.»

#### Φιλοσοφική προσέγγιση

Εν κατακλείδι, ο Σ3 συνοψίζει όλα τα προαναφερθέντα ανασύροντας ποιητικά το φιλοσοφικό του ακαδημαϊκό υπόβαθρο «Δηλαδή μιλάμε για σενάριο που σημαίνει το σενάριο θυμίζει πάρα πολύ τη ζωή την ίδια.»

### 10. Προώθηση της ενεργού συμμετοχής και συνεργασίας όλων των μαθητών/τριών

Οι κατασκευαστές διακηρύσσουν ότι στο πλαίσιο της μαθητοκεντρικής φιλοσοφίας το νέο πρόγραμμα προωθεί την ενεργό συμμετοχή και συνεργασία των μαθητών.

### **Ταύτιση με τους κατασκευαστές**

Όλοι οι εκπαιδευτικοί συντάσσονται με τον ισχυρισμό των κατασκευαστών του ΠΣ, ότι δηλαδή η παιδαγωγική φιλοσοφία του είναι προοδευτική-μαθητοκεντρική αφού «Το ΠΣ προωθεί την ενεργό συμμετοχή και συνεργασία όλων των μαθητών/τριών, μέσω της δημιουργίας περιβαλλόντων καθοδηγούμενης μάθησης, αυτενέργειας, συνεργατικής δράσης σε ομάδες, διερευνητικής μάθησης, βιωματικής προσέγγισης, συνεργατικής επίλυσης προβλήματος, επικοινωνιακής προσέγγισης, και μετασχηματιστικής λογικής.» Τα παραδείγματα που δίνονται από τους εκπαιδευτικούς Σ1, Σ2, Σ3, Σ5, Σ6, Σ10 για να περιγράψουν την συγκεκριμένη φιλοσοφία επικεντρώνονται σε συνεργατικές δραστηριότητες.

### Ιστοεξερεύνηση

Χαρακτηριστικά αποσπάσματα είναι τα ακόλουθα: Ο Σ1 και ο Σ5 αναφέρουν την ιστοεξερεύνηση. Συγκεκριμένα:

Σ1 *«Γιατί όλες οι εργασίες που είδαμε μέχρι τώρα, στα tasks που έχουμε μέσα στα σενάρια, έχουν να κάνουν με έρευνα των μαθητών στο διαδίκτυο, με παραγωγή προϊόντος το οποίο είναι αποτέλεσμα συνεργασίας σε ομάδες.»*

### Συμμετοχή σε δραστηριότητες βασισμένες σε ψηφιακό δίκτυο

Σ2 *«Όταν οι μαθητές ας πούμε συνεργάζονται προκειμένου να ολοκληρώσουν ένα project, να δημιουργήσουν ένα poster ηλεκτρονικό ή να δημιουργήσουν ένα κείμενο για το blog του σχολείου τους... ή να μετατρέψουν ένα κείμενο από την ελληνική στην αγγλική γλώσσα προκειμένου να μεταφέρουν κάποιες πληροφορίες σε να συμμαθητή τους, τις οποίες δεν έχει, αυτός ο μαθητής.»*

### Ανεστραμμένη τάξη

Ο Σ3 αναφέρει επιπλέον την ανεστραμμένη τάξη ως παράδειγμα ενεργού συμμετοχής των μαθητών *«Το παράδειγμα που είπα με την ανεστραμμένη τάξη, είναι έτσι χαρακτηριστικό. Γιατί...όταν δουλεύουμε και σύγχρονα και ασύγχρονα, έχουνε μάθει να συμπληρώνουνε οι ίδιοι, τη διαδικασία και δεν είναι το μάθημα της τάξης.»*

### Συμμετοχή σε δημιουργικές δραστηριότητες με βάση τα ενδιαφέροντα και δυνατότητες των μαθητών/μαθητριών

Σ3 «Και φτιάχνουνε πράγματα και οι ίδιοι. Μοιράζονται πράγματα, συνεργάζονται, δημιουργούν. Αν έχουν και άλλες κλίσεις δηλαδή ασχολούνται με τη μουσική, τα καλλιτεχνικά, με διάφορα, θέατρο, βρίσκουν την ευκαιρία. Κάποιοι είναι καλοί με τα βιντεάκια, με τον ήχο.»

### Δραστηριότητες διερεύνησης και σύγκρισης

Ο Σ6 και ο Σ7 αναφέρουν τα χαρακτηριστικά των δραστηριοτήτων που εμπειρεύονται και πετυχαίνουν αυτό το στόχο «Οι δραστηριότητες, είναι δραστηριότητες διερεύνησης, είναι δραστηριότητες σύγκρισης, είναι δραστηριότητες που απαιτούν ομαδική δουλειά.»

### Μετασχηματιστική χρήση της γλώσσας

Ο Σ7 επισημαίνει δραστηριότητες που εφαρμόζε πριν τα σενάρια και ακολουθούσαν αυτή τη φιλοσοφία αφού δεν έχει προλάβει να δημιουργήσει κάτι με τους μαθητές λόγω της αργοπορημένης έναρξης της πιλοτικής φάσης πέρυσι. «Είναι κάτι πολύ πρόωρο αλλά κρίνοντας όχι μόνο από αυτό που έχω τώρα στα σενάρια αλλά και αυτά που τους κάνω εγώ, πάντοτε δημιουργούνε. Δηλαδή πάντα θα φτιάξουνε κάτι . Τώρα, θα είναι, αν θα το πάμε σε κάτι πιο καλλιτεχνικό, από το να ζωγραφίσουν, να φτιάξουν ένα τραγούδι, να συνθέσουν τη μουσική, να παρουσιάσουν κάτι, να κάνουν μία αφίσα, να κάνουν μεταξύ τους ένα debate ή κάτι τέτοιο, αυτό είναι κάτι που πάντα το κάνουμε.» Στο ίδιο πνεύμα και ο Σ11 είπε ότι « Για παράδειγμα, πολύ έντονο φαίνεται σε αυτό που λέμε follow up, την μετασχηματιστική χρήση της γνώσης. Εκεί που τους ζητάει συνήθως στα σενάρια, στο τέλος, να μπορέσουν να δημιουργήσουν κάτι. Είτε μια ψηφιακή αφίσα, είτε ένα blog, είτε μια εικόνα, είτε να γράψουν ένα ποίημα, είτε να γράψουν ένα αυθόρμητο κείμενο.»

### Ολιστική προσέγγιση

Ο Σ8 εκτός από τις δραστηριότητες προσθέτει ως βοηθητική τη θεματολογία την πολυμορφία, την ομαδικότητα και τη χρήση των ΤΠΕ παραθέτοντας τα ακόλουθα «Όλα αυτά νομίζω που θέλει να πετύχει και θέτει ως στόχους, τα πετυχαίνει. Με τη θεματολογία, με την ποικιλία των δραστηριοτήτων, με την ένταξη, με την ανάμειξη μάλλον περισσότερο των παιδιών στη χρήση των ΤΠΕ... με τη διαδραστικότητα των δραστηριοτήτων.»

### Ετεροαξιολόγηση

Ο Σ9 εντοπίζει την ενεργό συμμετοχή και συνεργασία των μαθητών/μαθητριών όχι μόνο στις δραστηριότητες αλλά και στις εναλλακτικές μορφές αξιολόγησης. Χαρακτηριστικά αναφέρει: «Φυσικά, διαπνέεται από αυτή την προσέγγιση και αυτό φαίνεται και από την επιλογή των δραστηριοτήτων. Το ανέφερα και προηγουμένως. Αλλά και από την επιλογή του τρόπου αξιολόγησης. Δεν έχουμε την κλασική αξιολόγηση, γράφει ο μαθητής κάτι, βαθμολογεί ο καθηγητής, επιστρέφει το γραπτό του. Είναι πάρα πολλές μορφές αξιολόγησης που αξιοποιούνται. Πέρα από την τυπική αξιολόγηση που μπορεί να είναι και κάποιες ασκήσεις συμπλήρωσης, κάποιες ασκήσεις επιλογής, μπορεί να υπάρχουν και αυτές. Αλλά ενσωματώνεται μετά μέσα, μπορεί η δραστηριότητα δηλαδή να είναι τυπική μορφή δραστηριότητας αλλά η αξιολόγηση γίνεται με εναλλακτικό τρόπο, γίνεται με τη μορφή της ετεροαξιολόγησης.»

### **Διαφωνία με τους κατασκευαστές**

Από το σύνολο των εκπαιδευτικών, τρεις εκπαιδευτικοί παρόλο που αναγνωρίζουν τον συγκεκριμένο προσανατολισμό, παρουσιάζονται επιφυλακτικοί ως προς την εφαρμογή του στην πράξη στο σύνολο των σεναρίων. Διαφωνούν ως προς την πιθανότητα επιτυχίας της συγκεκριμένης παιδαγωγικής φιλοσοφίας Συγκεκριμένα:

### Αμφισβήτηση σχετικά με την εφαρμοσιμότητα της ενεργού συμμετοχής στο σύνολο των σεναρίων

Σ11 «Θα έλεγα ότι το καλύπτει τουλάχιστον θεωρητικά. Δεν ξέρω κατά πόσο όλα τα σεναρία θα έχουν αυτή τη δυνατότητα.»

### Αμφισβήτηση λόγω απουσίας ενδιαφέροντος για τα Αγγλικά στο Λύκειο

Η αμφισβήτηση που προκύπτει από την πρωτότερη επίτευξη του στόχου απόκτησης πιστοποίησης και τη θέση του μαθήματος στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Ο Σ4 αναφέρει. «Είναι έτσι ακριβώς σχεδιασμένο. Τώρα κατά πόσο στην πραγματικότητα, στην τάξη μέσα θα το καταφέρουμε αυτό, είναι ένα άλλο ζήτημα γιατί είναι ένα πάρα πολύ ωραίο, ωραίο υλικό για παιδιά, για ανθρώπους που ενδιαφέρονται και θέλουν να μάθουν Αγγλικά. Έχουν το κίνητρο. Τώρα στα αλήθεια αυτό το κίνητρο δεν υπάρχει από τη πλευρά των μαθητών. » « Θεωρούν ότι έχουν πάρει τα πτυχία τους και ότι έχουν ολοκληρώσει τα Αγγλικά και ότι...ναι, δε θα μάθουν κάτι περισσότερο και δεν τους ενδιαφέρει κιόλας γιατί είναι δευτερεύον μάθημα στο σχολείο τα Αγγλικά»

### Άγνωστη η ομαδοσυνεργατική πρακτική στους μαθητές του Λυκείου

Ο Σ6 επισημαίνει «*Θεωρώ ότι όλα αυτά ναι, ισχύουν πράγματι, αλλά είναι στα χαρτιά.*» Τον συγκεκριμένο ισχυρισμό τον στηρίζει στο γεγονός ότι τα παιδιά δεν μαθαίνουν την ομαδοσυνεργατική μέθοδο από μικρή ηλικία με αποτέλεσμα να μην έχουν καταφέρει να εξοικειωθούν. Ακόμα, για να γίνει κτήμα των μαθητών η συγκεκριμένη παιδαγωγική φιλοσοφία, θα πρέπει να εφαρμόζεται σε όλα τα γνωστικά αντικείμενα και όχι μεμονωμένα. Χαρακτηριστικά αναφέρει «*Πρώτα από όλα τα παιδιά πρέπει να μάθουν να δουλεύουν ομαδικά από πολύ μικρή ηλικία και όχι ξαφνικά να θυμηθούμε την ομαδική δουλειά στο Λύκειο ας πούμε. Ή να την θυμηθούμε σε ένα μάθημα και σε όλα τα άλλα να έχουμε παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας.*»

### Υποκειμενική προσέγγιση του τρόπου διδασκαλίας από τους εκπαιδευτικούς

Επιπλέον, ο εκπαιδευτικός εκφράζει αμφιβολίες για τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών όσον αφορά αυτή την προσέγγιση και αν οι εκπαιδευτικοί μπορούν εν τέλει να εφαρμόσουν την συγκεκριμένη μέθοδο λέγοντας: Σ6 «*οι καλύτερες προθέσεις μπορούν να βρουν τοίχο μπροστά τους μέσα στη σχολική τάξη και σε αυτό να ευθύνεται η αντίληψη που έχει ο εκπαιδευτικός γιατί τη διδασκαλία και τη μάθηση. Δηλαδή, είμαστε σίγουροι ότι οι εκπαιδευτικοί που καλούνται να εφαρμόσουν τα προγράμματα είναι οπαδοί της μετασχηματιστικής μάθησης, της αυτόνομης μάθησης, της φθίνουσας καθοδήγησης κ.τ.λ.;*»

### Η αδράνεια που προκαλεί η δύναμη της συνήθειας εκπαιδευτικών και μαθητών/τριών στην αποδοχή καινοτομίας

Ομοίως, ο Σ11 σε άλλη γενόμενη ερώτηση σχετικά με την καταλληλότητα της ενεργούς συμμετοχής και συνεργασίας των μαθητών/τριών στη διδασκαλία του μαθήματος, αν και δήλωσε ότι συμφωνεί με την συγκεκριμένη προσέγγιση τονίζει ότι η συνήθεια όχι μόνο για τους εκπαιδευτικούς που έχουν μάθει να δουλεύουν με συγκεκριμένο τρόπο αλλά και για τους μαθητές, οι οποίοι περιμένουν να ακολουθήσουν την οικεία μαθησιακή διαδικασία, δυσκολεύει και τις δύο πλευρές να κατανοήσουν και να εφαρμόσουν επιτυχώς τη νέα αυτή προσέγγιση. Χαρακτηριστικά αναφέρει «*Είναι κατάλληλη αλλά θέλει δουλειά. Και με τους μαθητές και με εμάς, τους συναδέλφους γιατί νομίζω ότι εδώ υπερισχύει η δύναμη της συνήθειας. Ότι επειδή για πάρα πολλά χρόνια, όλοι μας έχουμε μάθει ιδίως οι πιο μεγάλοι σε ηλικία, έχουμε μάθει... δεν έχουμε εξοικειωθεί με αυτό τον τρόπο και θα έλεγα ούτε οι μαθητές και όταν προσεγγίζεις τη διδασκαλία με ένα τέτοιο τρόπο, πάντα σε βλέπουν λίγο και αυτά με μισό μάτι γιατί*

περιμένουν αυτό που έχουν συνηθίσει τόσα χρόνια. Και δυστυχώς μερικές φορές και εμείς πέφτουμε σε αυτή την παγίδα. Οπότε θέλει και από μας δουλειά και από τους μαθητές για να καταλάβουνε τη νέα αυτή προσέγγιση.»

### **11. Συμφωνούν οι εκπαιδευτικοί με την καταλληλότητα ενεργού συμμετοχής και συνεργασίας των μαθητών/τριών στη διδασκαλία του μαθήματος;**

Όσον αφορά τη θέση των εκπαιδευτικών με την προσέγγιση της ενεργού συμμετοχής και συνεργασίας των μαθητών, όλοι οι εκπαιδευτικοί απάντησαν καταφατικά με ιδιαίτερο στόμφο. Βρίσκουν ιδιαίτερο όφελος στη διατήρηση του ενδιαφέροντος του μαθητή διευκολύνοντας τη μάθηση

#### Διατήρηση του ενδιαφέροντος του μαθητή

Ο Σ1, Σ2, Σ5 το αιτιολόγησαν λέγοντας πως με αυτόν τον τρόπο διατηρείται το ενδιαφέρον των μαθητών και συμμετέχοντας στην τάξη, η μάθηση γίνεται ευκολότερη. Ενδεικτικά, ο Σ1 ανέφερε «Στις ξένες γλώσσες νομίζω ότι είναι πολύ σημαντικό γιατί αυτό είναι που προκαλεί και διατηρεί το ενδιαφέρον των παιδιών για συμμετοχή στην τάξη. Δεν είναι δηλαδή η γλώσσα, δεν είναι... Είναι ένα ζωντανό μάθημα, δεν είναι μάθημα δηλαδή που περιμένουν τα παιδιά να τους εξηγήσεις. Μαθαίνουν συμμετέχοντας περισσότερο. Εφαρμόζοντας αυτά που ξέρουν.»

ΕΡΩΤΗΜΑ	Θετική αποδοχή	Αρνητική αποδοχή
Γενική εικόνα	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Ολοκληρωμένο σε μεθόδους και περιεχόμενο</li> <li>■ Καινοτόμο</li> <li>■ Εύχρηστο και χρήσιμο</li> <li>■ Ελκυστικό για τους μαθητές</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Φλύαρο, απαρχαιωμένο και ουτοπικό</li> </ul>
Ανατροφοδότηση από συναδέλφους	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Αναμενόμενη αλλαγή</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Πιεστική η επιμόρφωση</li> <li>■ Φλύαρα σενάρια</li> </ul>



<p><b>Φυσιογνωμία του μαθήματος όπως την εξέλαβαν οι εκπαιδευτικοί</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Διαθεματική σύνδεση της θεματολογίας</li> <li>■ Σύνδεση της θεματολογίας με τη σύγχρονη ζωή και καλλιέργεια της ενεργού συμμετοχής και της ενσυναίσθησης</li> <li>■ Ευελιξία του εκπαιδευτικού στη μεθοδολογική προσέγγιση</li> <li>■ Μαθητοκεντρικό περιβάλλον</li> <li>Συνεργατικότητα</li> <li>■ Απόκτηση μεταγνωστικών δεξιοτήτων (Μαθαίνω πως να μαθαίνω)</li> <li>■ Καλλιέργεια δεξιοτήτων όπως η διάδραση, η διαμεσολάβηση και η ψηφιακή δεξιότητα</li> <li>■ Καλλιέργεια δεξιοτήτων πολιτειότητας</li> <li>■ Καλλιέργεια δεξιοτήτων έρευνας, σύγκρισης, κριτικής σκέψης μέσα από αντίστοιχες δραστηριότητες ανοιχτού τύπου</li> <li>■ Σύνδεση των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων με τους δείκτες του ευρωπαϊκού πλαισίου αναφοράς</li> <li>■ Χρήση των ΤΠΕ-αλληλεπιδραστικότητα</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Δραστηριότητες οι οποίες προϋποθέτουν πράγματα, τα οποία δεν υπάρχουν στα σχολεία</li> </ul>
<p><b>Διαφοροποίηση του νέου προγράμματος από το υφιστάμενο</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Μαθητοκεντρικός χαρακτήρας</li> <li>■ Προσανατολισμός στα μαθησιακά αποτελέσματα</li> <li>■ Σύνδεση με το ευρωπαϊκό πλαίσιο σπουδών</li> <li>■ Εμπλουτισμός θεματολογίας</li> </ul>	
<p><b>Περιθώρια αυτενέργειας στο νέο ΠΣ</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Υπάρχει η αυτενέργεια του εκπαιδευτικού σύμφωνα με δέκα εκπαιδευτικούς</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Πολύ αναλυτικό και κατά συνέπεια κατευθυνόμενο</li> <li><b>*Προβληματισμοί:</b></li> <li>■ Απαιτεί μεγάλη προετοιμασία από τον εκπαιδευτικό για την προσαρμογή των σχεδίων</li> <li>■ Απαιτεί εξειδικευμένες γνώσεις και δημιουργικές δεξιότητες που δεν περιλαμβάνονται στις επιμορφώσεις ή στο γνωστικό αντικείμενο</li> </ul>
<p><b>Περιθώρια προσαρμοστικότητας στις ανάγκες μαθητών με διαφορετικές ικανότητες</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Διαφοροποιημένη διδασκαλία</li> <li>■ Συμμετοχή όλων ανεξαιρέτως στις δραστηριότητες και ανάλογα με τις δυνατότητες του ο μαθητής συμβάλλει στο να επιτευχθεί το έργο της ομάδας</li> <li>■ Εκτίμηση των αναγκών της τάξης και προσαρμογή της μεθοδολογίας</li> <li>■ Αξιοποίηση των ψηφιακών εργαλείων που παρέχονται</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Δύσκολη η προσαρμογή ενός σεναρίου που αντιστοιχεί σε υψηλό επίπεδο σε μαθητές με χαμηλή σχολική επίδοση</li> </ul>
<p><b>Συμπεριληπτικότητα του νέου προγράμματος σπουδών</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες</li> <li>■ Διαφοροποιημένη διδασκαλία</li> <li>■ Δραστηριότητες που προάγουν την διαπολιτισμική ενσυνείδηση</li> <li>■ Ανθρωποκεντρική θεματολογία</li> </ul>	
<p><b>Η πρόωθηση της</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Δραστηριότητες αυτενέργειας που προάγουν την αυτόνομη μάθηση</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Υπερβολική καθοδήγηση</li> </ul>

<p><b>ικανότητας</b> <b>"μαθαίνω πως να μαθαίνω"</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Συνεργατικές δραστηριότητες για την επίλυση προβλημάτων</li> <li>■ Μεταγνωστικός ρόλος της αξιολόγησης</li> <li>■ Διαβάθμιση βαρύτητας δραστηριοτήτων με προϋπόθεση οικειοποίησης βασικών γνώσεων</li> </ul>	
<p><b>Η προώθηση της κοινωνιογλωσσικής ικανότητας</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Μελέτη αυθεντικών γραπτών και προφορικών κειμενικών ειδών</li> <li>■ Εξοικείωση με διαφορετικές διαλέκτους στα κείμενα και στα ακουστικά</li> <li>■ Η κοινωνική αλληλεπίδραση των μαθητών σε ομάδες</li> <li>■ Καλλιέργεια δεξιοτήτων αξιοποίησης της γλώσσας σε διαφορετικά κοινωνικοπολιτισμικά περιβάλλοντα</li> <li>■ Θεματολογία</li> </ul>	
<p><b>Προώθηση της ενεργού συμμετοχής και συνεργασίας όλων των μαθητών/τριών</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Ιστοεξερεύνηση</li> <li>■ Συμμετοχή σε δραστηριότητες βασισμένες σε ψηφιακό δίκτυο</li> <li>■ Ανεστραμμένη τάξη</li> <li>■ Συμμετοχή σε δημιουργικές δραστηριότητες με βάση τα ενδιαφέροντα και δυνατότητες των μαθητών/μαθητριών</li> <li>■ Δραστηριότητες διερεύνησης και σύγκρισης</li> <li>■ Μετασηματιστική χρήση της γλώσσας</li> <li>■ Θεματολογία</li> <li>■ Ετεροαξιολόγηση</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Αμφισβήτηση σχετικά με την εφαρμοσιμότητα της ενεργού συμμετοχής στο σύνολο των σεναρίων</li> <li>■ Αμφισβήτηση λόγω απουσίας ενδιαφέροντος για τα Αγγλικά στο Λύκειο</li> <li>■ Άγνωστη η ομαδοσυνεργατική πρακτική στους μαθητές του Λυκείου</li> <li>■ Υποκειμενική προσέγγιση του τρόπου διδασκαλίας από τους εκπαιδευτικούς</li> <li>■ Η αδράνεια που προκαλεί η δύναμη της συνήθειας εκπαιδευτικών και μαθητών/τριών στην αποδοχή καινοτομίας</li> </ul>
<p><b>Συμφωνούν οι εκπαιδευτικοί με την καταλληλότητα ενεργού συμμετοχής και συνεργασίας των μαθητών/τριών στη διδασκαλία του μαθήματος;</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Διατήρηση του ενδιαφέροντος του μαθητή</li> </ul>	

## ***2ος Θεματικός άξονας: Ανάλυση της υλοποίησης του προγράμματος***

### **12. Διάκριση ανάμεσα σε ΠΣ ακαδημαϊκού χαρακτήρα ή σε ΠΣ για τον πολίτη και το λειτουργικό του εγγραμματισμό**

Σύμφωνα με τους συνεντευξιαζόμενους, το νέο πρόγραμμα σπουδών αποσκοπεί στην δημιουργία ενεργών ενήλικων πολιτών με γενικές γνώσεις και ικανότητες και όχι εξειδικευμένων ακαδημαϊκών σπουδαστών. Όλοι οι συμμετέχοντες συμφωνούν ότι το νέο ΠΣ βοηθάει τους μαθητές να εφαρμόσουν όσα έμαθαν, στην καθημερινή τους ζωή ως αυριανοί ενήλικοι πολίτες.

#### Οι αρνητικές συνέπειες της εξειδίκευσης στο σχολείο

Ο Σ1 αναφέρει ότι *«Είναι πιο σημαντικό να μάθουν οι μαθητές να επιβιώνουν στην καθημερινότητα και όχι τόσο η εξειδίκευση. Αυτό νομίζω ότι το θέμα της εξειδίκευσης είναι και αυτό που κατέστρεψε μέχρι τώρα το σχολείο. Ήταν ίσως το αρνητικό του μέχρι τώρα προγράμματος σπουδών. Οτι είναι καλύτερα κάτι πιο γενικό. Είναι στα πλαίσια της γενικής εκπαίδευσης και καλλιέργειας των μαθητών, νομίζω.»*

#### Απομάκρυνση από την εξεταστικοκεντρική φιλοσοφία

Επιπλέον, ο Σ7 θεωρεί ότι ο προσανατολισμός του ΠΣ είναι η χρήση της Αγγλικής γλώσσας στην καθημερινή ζωή και σε αυτό βοηθάει το πνεύμα και η φιλοσοφία του νέου ΠΣ, η οποία δεν είναι εξεταστικοκεντρική Σ7*«Η δεύτερη ήταν για τη σύνδεση με την καθημερινή τους ζωή και την εξέλιξή τους ως ενήλικοι πολίτες ,είχες πει, ωραία. Με αυτήν την άποψη είμαι υπερ. Η πρώτη άποψη ήταν κάτι τελείως αποστειρωμένο και μεμονωμένο που εστιάζει στο εξεταστικοκεντρικό πνεύμα ενός εκπαιδευτικού συστήματος που δυστυχώς είναι το δικό μας. Ο στόχος όμως δεν είναι αυτός και γι' αυτό συγκλίνουμε με την δεύτερη άποψη και πιστεύω ότι το νέο πρόγραμμα σπουδών έχει και το στόχο αυτό.»*

#### Χρησιμότητα της Αγγλικής γλώσσας στην καθημερινότητα και την απόκτηση δεξιοτήτων

Οι Σ2, Σ3, Σ6, Σ8, Σ9 ανέφεραν ότι οι μαθητές χρησιμοποιούν την Αγγλική γλώσσα για διάφορους τομείς της καθημερινής ζωής. Σύμφωνα με τον Σ3, αυτό έχει ως αποτέλεσμα να γίνουν οι μαθητές πιο ώριμοι, υπεύθυνοι και διαπραγματεύσιμοι *«Αυτό*

που λέμε αληθινά Αγγλικά στην καθημερινότητα. Τους κάνουν και πιο ώριμους, πιο υπεύθυνους, πιο δημιουργικούς, πιο διαπραγματεύσιμους, έτσι...Πως λύνουν τις διαφορές τους, πώς βρίσκουν απαντήσεις σε προβλήματα.». ο Σ6 αναφέρει το εξής: «Δραστηριότητες, οι οποίες ζητάνε από τους μαθητές να ερευνήσουν μία ιστοσελίδα ή να ερευνήσουν κάποιες ιστοσελίδες και να συγκρίνουν ή να βρουν πληροφορίες. Όλα αυτά είναι δεξιότητες, οι οποίες βοηθάνε τους μαθητές, θα βοηθήσουν τους μαθητές στην αυριανή τους ζωή και όχι στο να τους κάνουν επιστήμονες».

#### Προώθηση του ψηφιακού γραμματισμού

Ο Σ4 προσθέτει και τον ψηφιακό γραμματισμό ως εφόδιο που αποκτούν οι μαθητές και θα χρειαστούν στην μετέπειτα ζωή τους. «Ο ψηφιακός εγγραμματισμός και το Internet, πως να χρησιμοποιούν το κομπιούτερ είναι πραγματικά αυτό που θα χρειαστούν αργότερα.»

#### Θεματολογία που συνδέεται με την καθημερινή ζωή

Οι Σ4, Σ5, Σ8, Σ10 αναφέρουν ότι τα θέματα που περιλαμβάνει το νέο ΠΣ, είναι θέματα της καθημερινής ζωής και όχι εξειδικευμένα. Σ5: «Τα θέματα με τα οποία ασχολείται το νέο πρόγραμμα σπουδών, είναι θέματα της καθημερινής ζωής. Είναι θέματα πολιτισμού, θέματα...κινηματογράφου, προσωπικής ζωής, κοινωνικής ζωής, υγείας, φυσικό περιβάλλον, τέχνες.»

### **13. Ενσωμάτωση της χρήσης των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία**

Έπειτα από την ανάλυση των απαντήσεων της ερώτησης η οποία αφορά στον βαθμό ενσωμάτωσης της χρήσης των ΤΠΕ προκύπτει ότι οι μαθητές πέρα από τη δυνατότητα απλής πρόσβασης σε εκπαιδευτικό υλικό μέσω της τεχνολογίας, πλέον γίνονται καθολικά ενεργοί και δημιουργικοί ψηφιακοί χρήστες. Το διαπιστώνουμε σύμφωνα με τους εκπαιδευτικούς στις ακόλουθες δεξιότητες:

#### Δημιουργία ψηφιακού υλικού

Σύμφωνα με τους Σ1, Σ2, Σ3, Σ4, Σ6, Σ7 και Σ8 οι μαθητές δημιουργούν δικό τους ψηφιακό υλικό. Σταματούν να είναι αποκλειστικά λήπτες και αρχίζουν να διαμοιράζουν στον ψηφιακό κόσμο. Χαρακτηριστικά ο Σ7 αναφέρει «Εννοείται ότι υπήρχε χρήση της τεχνολογίας και σαν υλικό αλλά από κει και μετά και στην χρήση διάφορων εργαλείων όπως ήταν το να φτιάξουν τα παιδιά σε ομάδες που συνεργάζονταν εννοιολογικούς χάρτες,

να γίνουμε μορφές ψηφοφορίας, να κατασκευάσουν κάποια αφίσα, να φτιάξουν κάποια προγράμματα.»

#### Μεγάλο εύρος χρήσης των ΤΠΕ από απλές έως σύνθετες εργασίες από την πλευρά των εκπαιδευτικών

Σύμφωνα με τον Σ5 και ο καθηγητής αποκτά τον ίδιο ενεργό ρόλο στην χρήση των ΤΠΕ «Εκτός του ότι και ο καθηγητής, όχι μόνο ο μαθητής και ο καθηγητής χρησιμοποιεί τα μέσα για να παρουσιάσει το μάθημα από video έως τα πιο διαδραστικά μέσα. Παράδειγμα να κάνει κάποιο poll ή να κάνει ένα συννεφόμετρο»

#### Παρουσιάσεις με την χρήση διαφορετικών ψηφιακών εργαλείων

Παράλληλα με την ενεργή χρήση της τεχνολογίας, οι μαθητές αποκτούν δεξιότητες παρουσίασης σύμφωνα με τους Σ3, Σ5, Σ7. Ο Σ5 αναφέρει « Χρησιμοποιούνται πάντα εργαλεία Web. Οι μαθητές χρειάζεται να αναζητήσουν πληροφορίες στο διαδίκτυο και να κάνουν στη συνέχεια παρουσιάσεις χρησιμοποιώντας διαφορετικά εργαλεία κάθε φορά.»

#### Ψηφιακή συνεργατικότητα

Οι Σ2 και Σ11 αναφέρουν το στοιχείο της ψηφιακής συνεργατικότητας. Ενδεικτικά, ο Σ11 είπε πως: «Θα έλεγα ότι ακριβώς επειδή είναι... αρκετά συνεργατικό και ότι βασίζεται στην ψηφιακή επικοινωνία και στην έρευνα, θεωρώ ότι αυτό από μόνο του έχει πετύχει τον σκοπό του να ενσωματώσει τη χρήση των ΤΠΕ.»

#### **14.Απόψεις εκπαιδευτικών για την διατύπωση των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων και κατά πόσο βοηθούν στην οργάνωση της διδασκαλίας**

Σε μία πιο εξειδικευμένη ερώτηση, οι εκπαιδευτικοί κλήθηκαν να αξιολογήσουν το πόσο καλά διατυπωμένα είναι τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα στο νέο πρόγραμμα σπουδών και κατά πόσο η διατύπωση αυτή τους βοήθησε κατά την οργάνωση της διδασκαλίας του μαθήματος. Συγκεκριμένα, ζητήθηκε να αξιολογήσουν το ποσό σαφώς διατυπωμένα ήταν τα μαθησιακά αποτελέσματα, το πόσο προσδιορίζονταν οι γνώσεις, οι δεξιότητες και οι αξίες που ζητήθηκαν στην εκπαιδευτική διαδικασία και η σύνδεση του περιεχομένου με τις δραστηριότητες που περιλαμβάνονταν στους περιγραφητές ενώ ταυτόχρονα δόθηκε και η έμφαση στις δεξιότητες που αφορούν στη σύγχρονη εποχή του 21 αιώνα.

## **Θετικά σχόλια**

Στην κατεύθυνση αυτή λοιπόν, οι εκπαιδευτικοί αναγνώρισαν το βοηθητικό ρόλο που είχε το πρόγραμμα σπουδών όσον αφορά τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα.

### Σαφής και χρηστική διατύπωση μαθησιακών αποτελεσμάτων

Και οι 11 διατείνονται γενικά θετικά ως προς την διατύπωση τους στο νέο πρόγραμμα σπουδών. Σ1 «Είναι πολύ βοηθητικά γιατί σου δίνει έναν άξονα πάνω στον οποίο λειτουργείς.» Σ2 «Τα ειδικά μαθησιακά αποτελέσματα επειδή επιμείναμε και πάρα πολύ στην επιμόρφωση και τα είδαμε πολύ αναλυτικά μπορεί να πω ότι είναι πραγματικά το άλφα και το ωμέγα του προγράμματος. Δηλαδή είναι πάρα πολύ καλά σχεδιασμένα με πάρα πολλή λεπτομέρεια» Σ5 «Είναι πολύ βοηθητικά, είναι πάρα πολύ αναλυτικά. Δεν θεωρώ ότι αφήνουν αμφιβολίες ή απορίες στον εκπαιδευτικό για το πώς θα μπορεί να τα χρησιμοποιήσει.»

### Πρόβλεψη δεξιοτήτων 21ου αιώνα στα μαθησιακά αποτελέσματα

Δεν έγινε ιδιαίτερη μνεία για τις συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και αξίες που ζητήθηκαν στην εκπαιδευτική διαδικασία πλην όμως σε βοηθητική ερώτηση που αφορούσε τις δεξιότητες του 21ου αιώνα, η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών αποφάνθηκε ότι καλύπτονται πλήρως από τη διατύπωση των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων.

Ενδεικτικά αποσπάσματα από τους Σ5, Σ6, Σ10.

Σ5 «Ναι. Καλύπτονται... χρήση νέων τεχνολογιών που είναι απαιτούμενη, αλλά και λήψη αποφάσεων, συζήτηση, αντιπαράθεση, διάλογος ,επίλυση προβλημάτων, κατανόηση φαινομένων.» Σ6 «Ναι. Νομίζω, ναι. Με όλους αυτούς τους τρόπους, δηλαδή συνεργατική μάθηση, έρευνα, αυτόνομη μάθηση και τα λοιπά, νομίζω ναι.» Σ10 « Αν λάβουμε υπόψη την έλλειψη νέων τεχνολογιών, όχι. Κατά τα άλλα, θεωρητικά πάντα, ναι. Εφόσον μας ζητάει να χρησιμοποιήσουμε Pixton και άλλες εφαρμογές. Αν υπήρχε η πρόσβαση στο διαδίκτυο ώστε να τα κάνουμε όλα αυτά που υπάρχουν στα σενάρια, ναι.»

## **Αρνητικά σχόλια**

### Διαφωνία ως προς την έκταση

Όσον αφορά την σαφή διατύπωση των μαθησιακών προσδοκώμενων αποτελεσμάτων απαντήθηκε ότι είναι πολύ αναλυτικά διατυπωμένα. Μάλιστα σε βαθμό που για τον Σ3,

αυτό έφτασε να αποτελεί πρόβλημα Σ3 «Είναι πολύ εκτενές, δηλαδή σε σημείο που πολλές φορές και εμείς μπερδευόμαστε. Τι ακριβώς είναι αυτό που θέλουμε να περιγράψουμε, ας πούμε; Ποιος είναι αυτός ο δείκτης, ο περιγραφητής που το λέει καλύτερα; Και επειδή το ένα πέφτει πάνω στο άλλο, δηλαδή στην ουσία το ίδιο πράγμα λες. Όχι εντάξει, είναι αρκετά εκτενές. Το θέμα είναι να βάλεις κάποιους πολύ συγκεκριμένους στόχους στην αρχή. Και αφού αυτοί ευοδωθούν, προχωράς. Να είναι κάτι υλοποιήσιμο, δηλαδή. Κάτι εφικτό, να μην είναι χαοτικό.»

### **15. Απόψεις εκπαιδευτικών για το περιεχόμενο του νέου ΠΣ**

#### **Θετικά σχόλια**

Σύμφωνα με το ερευνητικό εργαλείο της συνέντευξης, στην 10η ερώτηση ζητήθηκε από τους εκπαιδευτικούς να αξιολογήσουν το περιεχόμενο του νέου προγράμματος σπουδών, όσον αφορά την ύλη και την καταλληλότητα του περιεχομένου για την ηλικία των μαθητών ανάλογα με το υπόβαθρο τους, δηλαδή τις προγενέστερες γνώσεις τους. Οι απαντήσεις από τους εκπαιδευτικούς ήταν στην πλειοψηφία τους θετικές έως ενθουσιώδεις. .

#### **Σύγχρονη θεματολογία κοντά στα ενδιαφέροντα των μαθητών/τριών**

Το σύνολο των εκπαιδευτικών αποδέχονται τη θεματολογία του νέου προγράμματος σπουδών ως σύγχρονη και βοηθητική. Θεωρούν ότι προσιδιάζει με τα πραγματικά ενδιαφέροντα των μαθητών δεσμεύοντας το ενδιαφέρον τους ανάλογα και με την ηλικία τους και το επίπεδό τους

Σ1«Είναι κοντά στα ενδιαφέροντα των μαθητών»

Σ2«Η θεματολογία είναι πάρα πολύ σύγχρονη, έχει να κάνει με διάφορους τομείς της ζωής των μαθητών. Είναι πάρα πολύ επίκαιρη» Σ3«Εμένα με ενθουσιάζει πάρα πολύ. Μου αρέσει πάρα πολύ γιατί έχει να κάνει με όλα τα τρέχοντα θέματα. Αυτά τα θέματα ταμπού που λέμε, που έχουν να κάνουν με τις φυλετικές διακρίσεις, με τις διαφυλικές σχέσεις, με την διαφορετικότητα όπως είπαμε πριν, μαθησιακές δυσκολίες...ψυχολογία και... ενδιαφέρει τα παιδιά πάρα πολύ αυτό το κομμάτι. Και δεν τα βλέπουμε εύκολα σε βιβλία μέσα» Σ9« Είναι πολύ σύγχρονα, είναι πολύ κοντά στα ενδιαφέροντα των μαθητών. Εγώ είμαι ενθουσιασμένη. Τώρα σαν αποτέλεσμα, δεν ξέρω τι θα βγει. Και η πρώτη εντύπωση που έχω ...μάλλον από την ανατροφοδότηση που παίρνω από τα παιδιά είναι πολύ θετικό και στα παιδιά. Αρέσει. Αυτό βλέπω».

### Προϋπάρχουσες γνώσεις και ενσωμάτωση της νέας γνώσης

Ενδιαφέρον αποτελεί η παρατήρηση του Σ4 ότι το περιεχόμενο του προγράμματος συμβαδίζει με τις προγενέστερες γνώσεις τους «Φυσικά και έχουνε γνώσεις πάνω σε αυτά τα θέματα και βοηθάει να μάθουν παραπάνω πράγματα.»

### **Αρνητικά σχόλια**

#### Δυσκολότερο από τις δυνατότητες των μαθητών/τριών

Ενώ μόνο ο Σ10 στάθηκε επιφυλακτικός «*Νομίζω ότι πάντα τα προγράμματα είναι δυσκολότερα από αυτό που είναι σε θέση να ανταποκριθούν τα παιδιά και στην περίπτωση μας και για το δικό μου έτσι περιβάλλον εδώ, νομίζω ότι ισχύει και σε αυτή την περίπτωση. Είναι λίγο δυσκολότερα απ' όσο θα έπρεπε νομίζω*»

### **16.Απόψεις εκπαιδευτικών για την οργάνωση του περιεχομένου του ΠΣ σε ευρύτερα θεματικά πεδία τα οποία εξελίσσονται από τάξη σε τάξη**

### **Θετικά σχόλια**

Στην ιδιαίτερη φυσιογνωμία του νέου προγράμματος σπουδών, καινοτόμο στοιχείο αποτελεί σύμφωνα με τους κατασκευαστές, η οργάνωση του περιεχομένου σε ευρύτερα θεματικά πεδία τα οποία εξελίσσονται από τάξη σε τάξη. Στην σχετική ερώτηση προς τους εκπαιδευτικούς για το πώς αξιολογούν την καινοτομία αυτή, η απάντηση ήταν ομόφωνα θετική. Χαρακτηριστικά, ο Σ3 αναφέρει «*Είναι πολύ καλό αυτό πιστεύω. Δηλαδή το βρίσκω πολύ, έτσι έξυπνο*». Πιο συγκεκριμένα το πρόγραμμα προσδίδει:

#### Ευελιξία

Σύμφωνα με τον Σ2, προσδίδει μία ευελιξία στην οργάνωση του μαθήματος «*Πολύ θετικά το βλέπω. Είναι ωραία αυτή η οργάνωση καθώς θεωρώ ότι ...δίνει πραγματικά τη δυνατότητα στο καθηγητή να επιλέξει και θέματα και το αντίστοιχο επίπεδο για τους μαθητές του σε οποιαδήποτε τάξη και αν βρίσκεται.*»

#### Αποφυγή επαναλήψεων με σπονδυλωτή ανάπτυξη ανά επίπεδο

Κατά την προσέγγιση του Σ5, είναι πολύ θετικό ότι σε αντίθεση με το παλαιότερο πρόγραμμα σπουδών δεν προκύπτουν επαναλήψεις αλλά μπορεί ο εκπαιδευτικός να



χτίζει εποικοδομητικά πάνω στα κεκτημένα των προηγούμενων τάξεων αλλάζοντας το επίπεδο της ίδιας ή διαφορετικής θεματικής ενότητας.

«Μέχρι στιγμής, στο παλιό πρόγραμμα συχνά βρίσκαμε επαναλήψεις από τάξη σε τάξη, κάτι που οι μαθητές έρχονται να μελετήσουν στην πρώτη λυκείου το είχαν ξαναμελετήσει στη δευτέρα γυμνασίου, ας πούμε. Ενώ τώρα χτίζονται όλα ανάλογα με την ηλικία και την πρόοδο των μαθητών. Οπότε, ούτε επαναλήψεις υπάρχουν, ούτε κενά.» Ακόμα, ο Σ11 περιγράφει την οργάνωση του περιεχομένου ως εξής «Μου αρέσει ότι υπάρχει μια σπονδυλωτή ανάπτυξη, από επίπεδο σε επίπεδο. Στην ουσία των ίδιων θεματικών εννοτήτων.»

ΕΡΩΤΗΜΑ	Θετική στάση /αποδοχή του (β) σύμφωνα με τους κατασκευαστές	Αρνητική στάση /αποδοχή του (α)
<b>Διάκριση ανάμεσα σε α)ΠΣ ακαδημαϊκού χαρακτήρα ή β)σε ΠΣ για τον πολίτη και το λειτουργικό του εγγραμματισμό</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Οι αρνητικές συνέπειες της εξειδίκευσης στο σχολείο</li> <li>■ Απομάκρυνση από την εξεταστικοκεντρική φιλοσοφία</li> <li>■ Χρησιμότητα της Αγγλικής γλώσσας στην καθημερινότητα και την απόκτηση δεξιοτήτων, προώθηση του ψηφιακού γραμματισμού</li> <li>■ Θεματολογία που συνδέεται με την καθημερινή ζωή</li> </ul>	
<b>Ενσωμάτωση της χρήσης των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Δημιουργία ψηφιακού υλικού</li> <li>■ Μεγάλο εύρος χρήσης των ΤΠΕ από απλές έως σύνθετες εργασίες από την πλευρά των εκπαιδευτικών</li> <li>■ Παρουσιάσεις με την χρήση διαφορετικών ψηφιακών εργαλείων</li> <li>■ Ψηφιακή συνεργατικότητα</li> </ul>	
<b>Απόψεις εκπαιδευτικών για την διατύπωση των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων και κατά πόσο βοηθούν στην οργάνωση της διδασκαλίας</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Σαφής και χρηστική διατύπωση μαθησιακών αποτελεσμάτων</li> <li>■ Πρόβλεψη δεξιοτήτων 21ου αιώνα στα μαθησιακά αποτελέσματα</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Διαφωνία ως προς την έκταση</li> </ul>

<b>Απόψεις εκπαιδευτικών για το περιεχόμενο του νέου ΠΣ</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Σύγχρονη θεματολογία κοντά στα ενδιαφέροντα των μαθητών/τριών</li> <li>■ Προϋπάρχουσες γνώσεις και ενσωμάτωση της νέας γνώσης</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Δυσκολότερο από τις δυνατότητες των μαθητών/τριών</li> </ul>
<b>Απόψεις εκπαιδευτικών για την οργάνωση του περιεχομένου του ΠΣ σε ευρύτερα θεματικά πεδία τα οποία εξελίσσονται από τάξη σε τάξη</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Ευελιξία</li> <li>■ Αποφυγή επαναλήψεων με σπονδυλωτή ανάπτυξη ανά επίπεδο</li> </ul>	

### ***3ος Θεματικός άξονας: Πλεονεκτήματα του νέου ΠΣ***

#### **17. Θετικά στοιχεία που εντόπισαν οι εκπαιδευτικοί κατά την πιλοτική εφαρμογή του νέου ΠΣ**

Οι εκπαιδευτικοί, ερωτώμενοι για τα θετικά στοιχεία που εντόπισαν κατά την πιλοτική εφαρμογή του νέου ΠΣ, έδωσαν μία πληθώρα απαντήσεων στην σχετική ερώτηση .

#### Ενδιαφέρουσα και οικεία θεματολογία για τους μαθητές

Η πλειοψηφία υποστηρίζει ότι η θεματολογία είναι ενδιαφέρουσα. Με αυτή τη θέση τάσσονται οι εκπαιδευτικοί Σ2, Σ4, Σ5, Σ9, Σ10 και Σ11. Ενδεικτικά ο Σ9 αναφέρει « *Πέρυσι τους άρεσε πάρα πολύ γιατί ήταν κάτι καινούριο, κάτι διαφορετικό, ξέφευγε από το βιβλίο. Φέτος επίσης, γιατί αφορούσε, ήταν και το θέμα τέτοιο, που ήταν η τεχνολογία αφορούσε σε πράγματα τα οποία τους ήταν πάρα πολύ οικεία. Έλεγε social media, έλεγε για άλλους τρόπους επικοινωνίας, ενθουσιάστηκαν.* »

#### Συνεργασία σε ομάδες

Ακόμα ένα στοιχείο που αποτελεί πλεονέκτημα του νέου προγράμματος σπουδών είναι η συνεργασία σε ομάδες σύμφωνα με τους εκπαιδευτικούς Σ1, Σ4, Σ8, Σ11 ο Σ8 « *Η ανάμειξη των μαθητών... σε μικρές ομάδες...Ναι, η συνεργατικότητα, η ομαδοσυνεργατική μέθοδος θα έλεγα. Αυτό μου άρεσε πάρα πολύ και άρεσε στα παιδιά.* »

### Χρήση των ΤΠΕ

Σύγχρονο και αναμενόμενο πλεονέκτημα αναφέρθηκε και εδώ αλλά και σε πολλά άλλα σημεία των συνεντεύξεων από τους εκπαιδευτικούς η ενσωμάτωση της χρήσης των ΤΠΕ. Εδώ ο Σ8 αναφέρει *«σε συνδυασμό με τη χρήση των ΤΠΕ, δηλαδή ότι τα παιδιά μπορούσαν στο μάθημα των Αγγλικών και να μπορούν να αναρτήσουν, να κάνουν ένα post και να αφορά το μάθημά τους.»*

### Ευελιξία

Για τους εκπαιδευτικούς Σ2, Σ3, Σ5 προσμετρείται θετικά η ευελιξία που δίνεται στον εκπαιδευτικό να διαμορφώσει το μάθημα σύμφωνα με τις ανάγκες της τάξης. Χαρακτηριστικό απόσπασμα από τον Σ2 *«Το βασικότερο είναι αυτή η ευελιξία, που σου δίνει. Σου δίνουν τα σενάρια, την ευελιξία να αλλάζεις πράγματα, να τα προσαρμόσεις στη τάξη σου, να κάνεις τις δραστηριότητες ανάλογα με το χρόνο που διαθέτεις, να τις σπάσεις μια ενότητα σε περισσότερες ενότητες ή ακόμα και να κάνεις μια μικρή δραστηριότητα μεγαλύτερη, να την κάνεις πιο μικρή έτσι ώστε αν δεις ότι δεν υπάρχει ιδιαίτερη ανταπόκριση από τους μαθητές σου και να προχωρήσεις. Αυτή η ευελιξία θεωρώ ότι είναι το πιο θετικό στοιχείο.»*

### Ρεαλιστικά σενάρια και εναλλαγή δραστηριοτήτων που διατηρούν το ενδιαφέρον

Ο εκπαιδευτικός Σ3 παραθέτει ως πλεονέκτημα τα ρεαλιστικά σενάρια και την εναλλαγή των τεχνικών, οι οποίες αυξάνουν το ενδιαφέρον των παιδιών και βοηθούν στο να παραμένουν συγκεντρωμένα και ενεργά στο μάθημα. Σ3 *« Μιλάμε για σενάριο που σημαίνει το σενάριο θυμίζει πάρα πολύ τη ζωή την ίδια. Οι εκφάνσεις δηλαδή αυτές, έτσι... η ποικιλία των δραστηριοτήτων, οι τεχνικές που χρησιμοποιείς, η μεθοδολογία. Το ότι μπορείς να...να βάλεις το παιχνίδι μέσα... κάτι παιγνιώδες..Να τους εμπλέξει, σε κάποια φάση στην αρχή για να σπάσει λίγο πάγος ή το μάζεμα στο τέλος, να κάνουν και οι ίδιοι έναν αναστοχασμό. Τι τους άρεσε; Τι τους πήγε καλά; Έχει αυτό το κομμάτι όλο μέσα, δίνει, δίνει... Οι ρόλοι εναλλάσσονται, δηλαδή δεν είναι το στατικό. »*

### Η σύνδεση με το κοινό ευρωπαϊκό πλαίσιο για τις γλώσσες

Ενώ έχει αναφερθεί αρκετές φορές ως χαρακτηριστικό του προγράμματος σπουδών η σύνδεση με το κοινό ευρωπαϊκό πλαίσιο για τις γλώσσες, ο εκπαιδευτικός Σ5 το συγκαταλέγει ρητά στα πλεονεκτήματα του προγράμματος. *«Η σύνδεση με το κοινό ευρωπαϊκό πλαίσιο για τις γλώσσες. »*

### Έμφαση στην επικοινωνιακή διάσταση της γλώσσας

Ο Σ6 ξεχωρίζει ως πλεονέκτημα την έμφαση στην επικοινωνιακή διάσταση της γλώσσας αναφέροντας χαρακτηριστικά *«Αντιμετωπίζει την διδασκαλία της γλώσσας, όχι ως κάτι το στερεοτυπικό και αυτό που γινόταν παλιότερα, ζητώντας από τους μαθητές να μάθουν κανόνες γραμματικούς ως πούμε, αλλά τη διδασκαλία της γλώσσας σαν μία επικοινωνιακή διαδικασία όπου μαθητές και μαθήτριες έρχονται σε επαφή με τη γλώσσα, για τους λόγους για τους οποίους η γλώσσα υπάρχει. Δηλαδή να επικοινωνήσουν, να ψάξουν πληροφορίες, να μεταδώσουν πληροφορίες κ.τ.λ.»*

### Εναλλακτικός τρόπος αξιολόγησης

Επίσης, ο εναλλακτικός τρόπος αξιολόγησης εκτιμάται θετικά σύμφωνα με τον Σ5 *«Ο εναλλακτικός τρόπος αξιολόγησης, πάρα πολύ σημαντικός, δεν είναι όλοι οι μαθητές ίδιοι.»*

### Δυνατότητα αναστοχασμού για τη διδασκαλία

Σύμφωνα με τον Σ7, το θετικό στοιχείο του νέου προγράμματος σπουδών είναι ότι συμβάλλει στην αυτοαξιολόγηση του ίδιου του εκπαιδευτικού. *«Το βασικότερο, μπόρεσα να καταλάβω που στέκω εγώ. Δηλαδή αυτά που κάνω μέχρι στιγμής, έχουν σωστό προσανατολισμό ή όχι;»*

## **18.Απόψεις εκπαιδευτικών για την χρησιμότητα του νέου ΠΣ ως προς την οργάνωση της διδασκαλίας**

Οι εκπαιδευτικοί στην ερώτηση κατά πόσο το νέο ΠΣ θα βοηθήσει στην οργάνωση της διδασκαλίας φαίνονται διχασμένοι.

### **Θετικά σχόλια**

Οι Σ2, Σ5, Σ7, Σ8, Σ9 και Σ11 θεωρούν ότι το νέο ΠΣ θα τους βοηθήσει στην οργάνωση της διδασκαλίας καθώς υπάρχουν οι περιγραφητές του κοινού ευρωπαϊκού πλαισίου γλωσσών που έχουν συνδεθεί με δραστηριότητες για διάφορα επίπεδα μαθητών βοηθώντας πρακτικά τους εκπαιδευτικούς με το στοιχείο αυτό της ευελιξίας. Ακόμα, υπάρχει αναλυτική καθοδήγηση των στόχων και των ρόλων όλων των εμπλεκόμενων στην εκπαιδευτική διαδικασία, μεγάλη ποικιλία δραστηριοτήτων και δυνατότητα προσαρμογής όπως και ωραία δομημένα σενάρια. Ακόμα προτείνονται μεθοδολογικά

εργαλεία και είναι χρήσιμο ότι προσδιορίζεται το πλαίσιο διδασκαλίας. Εν κατακλείδι, οι θεματικές που άπτονται σύγχρονων ζητημάτων θεωρούνται βοηθητικές στην οργάνωση της διδασκαλίας.

Βοηθητικοί οι περιγραφητές του κοινού ευρωπαϊκού πλαισίου γλωσσών που έχουν συνδεθεί με δραστηριότητες για διάφορα επίπεδα μαθητών

Κατά τον Σ2, η σύνδεση των περιγραφητών του κοινού ευρωπαϊκού πλαισίου γλωσσών με δραστηριότητες για διάφορα επίπεδα μαθητών διευκολύνει την οργάνωση της διδασκαλίας *«Είναι και πολύ ευπροσάρμοστο αλλά είναι και πρακτικό το γεγονός ότι οι περιγραφητές του κοινού ευρωπαϊκού πλαισίου γλωσσών έχουν συνδεθεί πρακτικά με δραστηριότητες... για διάφορα επίπεδα μαθητών.»*

Πλήρης και αναλυτική περιγραφή στόχου και τρόπου επίτευξης

Σύμφωνα με τον Σ5, οι στόχοι είναι αναλυτικοί όπως και οι ρόλοι του εκπαιδευτικού και μαθητή. Ακόμα, η πληθώρα δραστηριοτήτων που προσφέρονται, δίνει τη δυνατότητα στον εκπαιδευτικό να επιλέξει τις κατάλληλες δραστηριότητες και να τις προσαρμόσει όπου χρειάζεται, σύμφωνα με τις ανάγκες της τάξης του *«Δίνονται πάρα πολύ αναλυτικά οι στόχοι πάνω στους οποίους χτίζεις στη συνέχεια για να φτάσεις στο επιθυμητό αποτέλεσμα. Δίνονται πολύ αναλυτικά οι ρόλοι του εκπαιδευτικού και του μαθητή. Δίνεται μεγάλη ποικιλία δραστηριοτήτων που μπορείς να τις προσαρμόσεις ή να επιλέξεις ή να απορρίψεις ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες της τάξης σου. Είναι πάρα πολύ ωραία δομημένα, πολύ σωστά θεωρώ δομημένα, το μάθημα από την αρχή έως το τέλος. Οπότε σε βοηθάει να φτάσεις στο στόχο σου.»*

Κατευθύνσεις και διδακτικά μεθοδολογικά εργαλεία

Ο Σ7 και ο Σ11 υποστηρίζουν ότι δίνεται μια κατεύθυνση, ένας προσανατολισμός στη διδασκαλία, ο οποίος είναι απαραίτητος. Σ11 *«Έθεσε έτσι το πλαίσιο της διδασκαλίας και τους άξονες που πρέπει να εστιάσω αλλά και τα εργαλεία που στην ουσία μπορώ να το πετύχω αυτό. Για παράδειγμα, έχουμε τη δυνατότητα της αντίστροφης τάξης, της διαφοροποιημένης μη τυπικής αξιολόγησης.»*

### Οι θεματικές συνδέονται με σύγχρονα ζητήματα

Ακόμα, οι ενδιαφέρουσες θεματικές, οι οποίες άπτονται ζητημάτων της πραγματικότητας, είναι εξίσου βοηθητικές. Χαρακτηριστικά, ο Σ11 αναφέρει *«Έχουμε θεματικές που σε φέρνουν σε επαφή με την πραγματικότητα και έτσι αποκτάς δεξιότητες ζωής»*

### **Αρνητικά σχόλια**

Από την άλλη πλευρά, οι εκπαιδευτικοί Σ1, Σ2, Σ3, Σ4, Σ6, Σ10 διαφωνούν στη συγκεκριμένη ερώτηση για την χρησιμότητα του νέου ΠΣ στην οργάνωση της διδασκαλίας. Αυτό οφείλεται στην έλλειψη υλικοτεχνικού εξοπλισμού στο σχολείο που δυσχεραίνει την χρήση των ΤΠΕ που είναι το ζητούμενο του νέου ΠΣ, στο πρόγραμμα που θεωρείται πειστικό καθώς πρέπει να ολοκληρωθεί η ύλη και η Τράπεζα θεμάτων, στην άγνωστη για τους μαθητές παιδαγωγική φιλοσοφία και τα ανομοιογενή τμήματα καθώς και στη δημιουργία ή προσαρμογή των σεναρίων.

### Δυσκολία λόγω έλλειψης τεχνικών μέσων στο σχολείο

Ο Σ8, ο οποίος διαφωνεί εν μέρει, αφού αν και συμφωνεί γενικά ότι το νέο ΠΣ είναι βοηθητικό, τονίζει ότι δεν θα είναι εύκολη η οργάνωση της διδασκαλίας όσον αφορά τη χρήση των ΤΠΕ στο σχολείο καθώς υπάρχουν ελλείψεις στον εξοπλισμό και η αίθουσα της πληροφορικής δεν είναι πάντα διαθέσιμη καθώς χρησιμοποιείται και από άλλους συναδέλφους Σ8 *«Αυτό που ήταν πολύ καινούργιο για μένα και εγώ δεν το είχα εντάξει τόσο πολύ, ναι είναι η χρήση των ΤΠΕ γιατί στο σχολείο έχουμε όλη αυτή τη δυσκολία στο να έχει κάθε παιδί δικό του υπολογιστή και γιατί δεν μας δίνεται η αίθουσα κατά αποκλειστικότητα.»*

### Δυσκολίες στην οργάνωση της διδασκαλίας λόγω του επιβαρυσμένου προγράμματος που αφορά την ολοκλήρωση της ύλης και την κάλυψη της Τράπεζας Θεμάτων

Ο Σ2 όπως και ο Σ3 αναφέρουν δυσκολίες στην οργάνωση της διδασκαλίας, οι οποίες αφορούν την προετοιμασία για τις εξετάσεις και την τράπεζα θεμάτων η οποία έχει πρωτεύοντα ρόλο. Σ3 *«Πιστεύω, ότι αν είναι πάντα έτσι τόσο καταπιεστικό, δεν θα δώσει την πνοή που θέλουμε. Δεν θα έχει το αποτέλεσμα το επιθυμητό. Έτσι το βλέπω εγώ. Δηλαδή, αν δεν αν δεν αποσυνδεθεί από την ύλη και τις εξετάσεις, γιατί εμείς τώρα παλεύουμε την ύλη, την Τράπεζα θεμάτων που όλο και εμπλουτίζεται.»*

Οι μαθητές δεν είναι εξοικειωμένοι με την καινούρια παιδαγωγική φιλοσοφία

Ο Σ4 αναφέρει ως επιχείρημα για να στηρίξει την άποψη ότι το νέο ΠΣ δεν είναι βοηθητικό, την μη εξοικείωση των μαθητών/τριών με τη παιδαγωγική φιλοσοφία που προωθεί το νέο ΠΣ

Σ4 *«Να την οργανώσω καλύτερα, δεν ξέρω γιατί τα παιδιά δεν έχουν συνηθίσει να δουλεύουν με αυτό τον τρόπο. »*

Δυσκολία διαχείρισης ανομοιογένειας στην τάξη

Ο ίδιος αναφέρεται και στη δυσκολία διαχείρισης μίας ανομοιογενούς τάξης Σ4 *« Θεωρώ ότι θα ναι λίγο δύσκολο να διαχειριστεί κανείς την τάξη. Το Λύκειο είναι και τα παιδιά... επίπεδα ανακατεμένα.»*

Απαιτητική η δημιουργία σεναρίων ή η διαδικασία προσαρμογής τους

Επιπλέον, ο Σ6 και ο Σ10 εστιάζουν στη δυσκολία δημιουργίας διδακτικού υλικού κάτι που θεωρούν περιττό καθώς το έχουν αναλάβει οι συγγραφείς των διδακτικών βιβλίων. Προτιμούν έτοιμα σενάρια ή τράπεζα σεναρίων που να απαιτεί μόνο μια μικρή προσαρμογή. Σ6 *«Αν το βιβλίο ανταποκρίνεται, δηλαδή οι συγγραφείς του βιβλίου, των βιβλίων ας πούμε, αν ανταποκρίνονται και ακολουθούν το αναλυτικό πρόγραμμα, ποιος ο λόγος να ζητήσουμε από τον εκπαιδευτικό, να φτιάξει μόνος του διδακτικό υλικό και να έχει πλήρη γνώση, ας πούμε του αναλυτικού προγράμματος στην τελευταία του λεπτομέρεια. Οι συγγραφείς του διδακτικού υλικού, αυτή τη δουλειά κάνουν. Παίρνουν το αναλυτικό πρόγραμμα και το μετουσιώνουν, σε διδακτικό υλικό. Ο εκπαιδευτικός παίρνει το διδακτικό υλικό και το διδάσκει με προσαρμογές όπου χρειάζεται. Ναι, αλλά όχι με πολύ μεγάλες προσαρμογές, δεν είναι συγγραφέας.»* Σ10 *«Αν μου ζητάνε να φτιάξω εγώ σενάρια ή να προσαρμόζω κάθε φορά τα σενάρια, όχι δεν θα με βοηθήσει.»*. Στην ίδια κατεύθυνση και οι Σ1, Σ2, οι οποίοι συμπλέουν με τους προαναφερθέντες εκπαιδευτικούς και ισχυρίζονται ότι θα ήταν πρακτικό και βοηθητικό αν υπάρχουν έτοιμα σενάρια που θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει ο εκπαιδευτικός. Ενδεικτικά, ο Σ1 *«Αν υπάρχει μια σαν... τράπεζα θεμάτων, σαν τράπεζα υλικού με έτοιμα σενάρια προσαρμοσμένα στο επίπεδο που δουλεύω κάθε φορά θα ήταν πολύ καλό γιατί οργανώνω έτσι το χρόνο μου και με συμπληρωματικό δικό μου υλικό θα μπορούσα να τα εφαρμόσω και να συνεχίσω τη δουλειά που έκανα σε πιο οργανωμένο επίπεδο. Θα γλιτώσω δηλαδή*

*χρόνο από το να ετοιμάζω εγώ συνέχεια τα ίδια πράγματα, αλλά και να έχω υλικό πάνω σε αυτό που έκανα μέχρι τώρα.»*

### **19. Αξιολόγηση της κοινωνικο-πολιτιστικής εγκυρότητας του περιεχομένου του νέου ΠΣ**

Το νέο πρόγραμμα σπουδών με την καινοτόμο θεματολογία, την κοινωνική εγκυρότητα και εγγύτητα που το διαπνέει είναι σαφές ότι αγγίζει πολλά από τα σύγχρονα προβλήματα και συνθήκες που απασχολούν τους νέους και γενικότερα την ανθρωπότητα. Σε ανάλογη ερώτηση, οι εκπαιδευτικοί κλήθηκαν να αξιολογήσουν κατά πόσο διαφαίνεται αυτό και να δώσουν αντίστοιχα παραδείγματα από την εμπειρία τους.

#### **Θεματολογία διερεύνησης σύγχρονων ζητημάτων**

Το σύνολο των ερωτηθέντων είχαν να πουν ότι και συμφωνούν και μπορούν να διακρίνουν την ανωτέρω θεματολογία και ανέφεραν και πολλά παραδείγματα από θέματα που θεωρούν ότι είχαν μεγαλύτερο ενδιαφέρον.

Ο Σ1 *«Σε μεγάλο βαθμό γιατί μιλάει μέσα για την ενδοσχολική βία, έχει θέματα τέτοια. Έχει θέματα για τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης που είναι θέματα που τα παιδιά τα έχουν σε καθημερινή χρήση. Οπότε έχουν και πράγματα να πουν. Δεν μιλάει για πράγματα που είναι απαρχαιωμένα ή πράγματα που απευθύνονται σε άλλες γενιές. Είναι πράγματα που απασχολούν τη γενιά τους.»* Σ2 *«και σε σχέση με προβλήματα που αφορούν τη σύγχρονη εποχή όπως για παράδειγμα είναι τα δικαιώματα των παιδιών και η ψυχολογία των νέων και τα λοιπά... διατροφικές διαταραχές και σήμερα είναι πάρα πολύ σημαντικό.»* Σ5 *«Κοιτάζτε, υπάρχουν θέματα για την κοινωνική ζωή. Υπάρχουν θέματα για την εργασία και την οικονομία, για τον πολιτισμό, για την διαφορετικότητα. Οπότε νομίζω σε μεγάλο βαθμό.»*

#### **Διεθνής διάσταση**

Στο πλαίσιο της θεματολογίας το πρόγραμμα συμβαδίζει με το παγκόσμιο γίνεσθαι και συνάδει με την Ευρωπαϊκή υπόσταση της εκπαίδευσης που υπηρετεί.

Σ2 *«Όλη αυτή η θεματολογία τους κάνει και πολίτες του κόσμου. Τονίζεται η ευρωπαϊκή διάσταση και η παγκόσμια διάσταση»* Σ6 *«Έχουμε παράδειγμα, ενότητα με πρόσφυγες, έτσι; »*



Σύγχρονη εκπαιδευτική μεθοδολογία για την καλύτερη κατανόηση των κοινωνικών ζητημάτων

Ορισμένοι μάλιστα εκπαιδευτικοί προσέγγισαν το γεγονός και από τη μεριά της μεθοδολογίας, η οποία είναι σύγχρονη και βοηθά το να κατανοούμε τα κοινωνικά ζητήματα ευκολότερα εν αντιθέσει με την παλαιότερη στήρα διδασκαλία.

Ο Σ3 αναφέρει «Τη μαθαίνω με πραγματικές συνθήκες. Μπορώ να το κάνω μέσα από μια ταινία. Μπορώ να το κάνω μέσα από ένα τραγούδι.» Σ9 «Για παράδειγμα, υπάρχουν πάρα πολλές δραστηριότητες, κάτι που μου ήρθε τώρα στο μυαλό. Υπάρχουν δραστηριότητες, οι οποίες έχουν να κάνουν με debate. Το debate, είναι κάτι το οποίο είναι στην καθημερινότητά μας. Το βλέπουμε στις ειδήσεις, μπορεί να κληθούμε και εμείς να είμαστε σε ένα debate ας πούμε στη δουλειά μας, οπουδήποτε. Οπότε βλέπω ότι είναι πάρα πολύ κοντά σε αυτά που βλέπουν οι μαθητές στην καθημερινότητά τους και αυτά που θα συναντήσουν και αργότερα.»

	<b>Θετική αποδοχή</b>	<b>Αρνητική αποδοχή</b>
<b>Θετικά στοιχεία που εντόπισαν οι εκπαιδευτικοί κατά την πιλοτική εφαρμογή του νέου ΠΣ</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Ενδιαφέρουσα και οικεία θεματολογία για τους μαθητές</li> <li>■ Συνεργασία σε ομάδες Χρήση των ΤΠΕ</li> <li>■ Ευελιξία</li> <li>■ Ρεαλιστικά σενάρια και εναλλαγή δραστηριοτήτων που διατηρούν το ενδιαφέρον</li> <li>■ Σύνδεση με το κοινό ευρωπαϊκό πλαίσιο για τις γλώσσες</li> <li>■ Έμφαση στην επικοινωνιακή διάσταση της γλώσσας</li> <li>■ Εναλλακτικός τρόπος αξιολόγησης</li> <li>■ Δυνατότητα αναστοχασμού για τη διδασκαλία</li> </ul>	
<b>Απόψεις εκπαιδευτικών για την χρησιμότητα του νέου ΠΣ ως προς την οργάνωση της διδασκαλίας</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Βοηθητικοί οι περιγραφητές του κοινού ευρωπαϊκού πλαισίου γλωσσών που έχουν συνδεθεί με δραστηριότητες για διάφορα επίπεδα μαθητών</li> <li>■ Πλήρης και αναλυτική περιγραφή στόχου και τρόπου επίτευξης</li> <li>■ Κατευθύνσεις και διδακτικά μεθοδολογικά εργαλεία</li> <li>■ Οι θεματικές συνδέονται με σύγχρονα ζητήματα</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Δυσκολία λόγω έλλειψης τεχνικών μέσων στο σχολείο</li> <li>■ Δυσκολίες στην οργάνωση της διδασκαλίας λόγω του επιβαρυσμένου προγράμματος που αφορά την ολοκλήρωση της ύλης και την κάλυψη της Τράπεζας Θεμάτων</li> <li>■ Οι μαθητές δεν είναι εξοικειωμένοι με την καινούρια παιδαγωγική φιλοσοφία</li> <li>■ Δυσκολία διαχείρισης ανομοιογένειας στην τάξη</li> </ul>

		<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Απαιτητική η δημιουργία σεναρίων ή η διαδικασία προσαρμογής τους</li> </ul>
<b>Αξιολόγηση της κοινωνικο-πολιτιστικής εγκυρότητας του περιεχομένου του νέου ΠΣ</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Θεματολογία διερεύνησης σύγχρονων ζητημάτων</li> <li>■ Διεθνής διάσταση</li> <li>■ Σύγχρονη εκπαιδευτική μεθοδολογία για την καλύτερη κατανόηση των κοινωνικών ζητημάτων</li> </ul>	

***4ος Θεματικός άξονας: Δυσκολίες που εντοπίζονται, αδυναμίες και τι θα μπορούσε να βελτιωθεί σύμφωνα με τους εκπαιδευτικούς***

**20.Δυσκολίες / αδυναμίες από την πιλοτική εφαρμογή του νέου ΠΣ**

**Θετική προσέγγιση**

Στην ερώτηση 19 σχετικά με τις δυσκολίες/αδυναμίες που οι εκπαιδευτικοί εντόπισαν κατά την πιλοτική εφαρμογή, προκύπτει ότι δύο εκπαιδευτικοί δεν αντιμετώπισαν καμία δυσκολία ενώ οι υπόλοιποι αντιμετώπισαν δυσκολίες, οι οποίες δεν επικεντρώνονται κατά βάση στον σχεδιασμό του προγράμματος. Συγκεκριμένα, υπήρχαν δύο εκπαιδευτικοί ο Σ1 και ο Σ5 που ανέφεραν ότι δεν προέκυψε κάποιο πρόβλημα κατά την υλοποίηση του προγράμματος. Ο Σ1 πιστεύει ότι η ομαλή εφαρμογή του σεναρίου οφείλεται και στο γεγονός ότι υπάρχουν μικρά ομοιογενή τμήματα αφού οι μαθητές κατανέμονται με κριτήριο το επίπεδο γλωσσομάθειας. Βοηθητική στην επιτυχία του προγράμματος, ήταν επίσης η ύπαρξη υλικοτεχνικής υποδομής στο συγκεκριμένο σχολείο. Σ1 «Εμείς αδυναμίες δεν είχαμε γιατί και μικρά τμήματα έχουμε και υλικοτεχνική υποδομή έχουμε, οπότε ιδιαίτερα προβλήματα δεν είχαμε. Δεν ξέρω σε μια άλλη τάξη ενός άλλου σχολείου που με περισσότερα παιδιά, με μεγαλύτερες ηλικίες. Για παράδειγμα, εμείς στο σχολείο τα παιδιά τα χωρίζουμε κατά επίπεδο. Οπότε υπάρχει μια ομοιογένεια και μπορούν να δουλέψουν πιο εύκολα.»

### Δυσκολίες /αδυναμίες

Οι δυσκολίες αφορούσαν την χρονική περίοδο υλοποίησης του προγράμματος, η οποία ήταν στο τέλος της σχολικής χρονιάς, την έλλειψη υποδομών για την χρήση των ΤΠΕ καθώς και τον προτεινόμενο χρόνο υλοποίησης του σεναρίου, ο οποίος δεν επαρκεί για την κάλυψη των δραστηριοτήτων που ανατίθενται. Επίσης, γίνεται αναφορά στον προσωπικό χρόνο που απαιτείται για την προετοιμασία του σεναρίου σύμφωνα με τις ανάγκες της τάξης, στον μεγάλο αριθμό ωρών που χρειάζεται η εφαρμογή των σεναρίων και οι οποίες στερούν χρόνο από την ολοκλήρωση της ύλης και της τράπεζας θεμάτων όπως και στην ανάγκη εξάσκησης για τη δημιουργία δραστηριοτήτων και φύλλων εργασίας.

### Χρονική στιγμή εφαρμογής

Οι εκπαιδευτικοί Σ2, Σ3 και Σ7 αναφέρουν ότι η περίοδος που ξεκίνησε η εφαρμογή, η οποία ήταν στο τέλος της σχολικής χρονιάς δεν ήταν κατάλληλη. Σύμφωνα με τον Σ2, η υλοποίηση του προγράμματος στο τέλος της σχολικής χρονιάς αποδυνάμωνε το κίνητρο και το ενδιαφέρον των μαθητών για το σενάριο αφού ήταν περίοδος προετοιμασίας για τις εξετάσεις. *«Υπήρχαν πολλοί μαθητές οι οποίοι ήταν σε Erasmus, σε εκδρομές του σχολείου ή λίγο πριν την εκπνοή των μαθημάτων, οπότε δεν υπήρχε και το ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Εμείς είχαμε ξεκινήσει επαναλήψεις προκειμένου να προετοιμαστούμε για την τράπεζα θεμάτων, οπότε ήταν λίγο περίεργο και άκαιρο να πω, να ξεκινήσουμε μια νέα γνώση από την αρχή με τα σενάρια.»* Ομοίως, ο Σ7 στην ερώτηση 19 αναφέρει το χρονικό πλαίσιο *« Δυσκολίες ήταν το χρονικό πλαίσιο.»*

### Έλλειψη προσωπικού χρόνου

Ο Σ7, στην ερώτηση 19 εκτός από το χρονικό πλαίσιο, αναφέρεται επίσης και στην έλλειψη προσωπικού χρόνου. Σ7 *«Το χρονικό πλαίσιο εφαρμογής μέσα στο σχολείο, δηλαδή το ωράριο του σχολείου να μπορώ να χρησιμοποιήσω ώρες εγώ, για το θέμα των νέων προγραμμάτων σπουδών αλλά και ο δικός μου προσωπικός χρόνος για να μπορέσω να αναμορφώσω, να τελειοποιήσω, να εκπονήσω, ότι μου ζητάγανε.»*

### Έλλειψη υλικοτεχνικής υποδομής

Οι εκπαιδευτικοί Σ4, Σ6, Σ8, Σ9, Σ10 επισημαίνουν ως αδυναμία την έλλειψη υλικοτεχνικής υποδομής. Ενδεικτικά, ο Σ6 αναφέρει *« Πρόβλημα είχαμε πρώτα από όλα με την αίθουσα. Έπρεπε να πάμε συγκεκριμένη ώρα γιατί το σχολείο δεν έχει, δεν διαθέτει*

τον εξοπλισμό που θα έπρεπε, με αποτέλεσμα να πρέπει να πάμε στο εργαστήριο υπολογιστών, το οποίο είναι κατειλημμένο πάρα πολλές φορές και πρέπει να βρούμε μια ώρα άδεια για να πάμε.» Ομοίως, ο Σ8 «Η χρήση που απαιτεί του υπολογιστή ή των ομάδων μέσα σε google drive και τέτοια, τα παιδιά μπορεί στο σπίτι τους να μπορούν να το κάνουν αλλά στο σχολείο δεν μας δίνεται πάντα η αίθουσα των υπολογιστών. Καταρχήν, την αίθουσα των υπολογιστών, την έχει ο πληροφορικός και δεν είναι ανοιχτή σε εμάς όλες τις ώρες που εμείς έχουμε μάθημα. Εμείς δηλαδή μπορεί να μπορούμε να πάμε, μόνο αν εκείνος δεν έχει μάθημα. Και κατ' εξαίρεση, αν ζητήσουμε ότι ξέρεις οπωσδήποτε το χρειάζομαι γιατί έχω να κάνω κάτι. Αλλιώς δεν... παρόλο που εγώ είμαι σε ένα σχολείο που έχω διαδραστικό πίνακα σχεδόν σε κάθε τάξη, έχω κάποιο δίκτυο Wi-Fi το οποίο όμως μπορεί να μην λειτουργεί.»

#### Γλαφυρή περιγραφή της οπτικής εκπαιδευτικού που αντιμετώπισε δυσκολίες

Σε άλλη γενόμενη ερώτηση, με ιδιαίτερο στόμφο ο Σ10 επισημαίνει τις δυσκολίες που αντιμετώπισε από την έλλειψη εξοπλισμού : «Δεν έχει πουθενά, σε καμία αίθουσα από αυτές που μπαίνουμε, εκτός από δύο της τρίτης λυκείου, προτζέκτορες. Εννοώ μόνιμους. Δεν υπάρχει πουθενά σύνδεση σε καμία αίθουσα, πέρα της αίθουσας των υπολογιστών η οποία είναι μονίμως κατειλημμένη, πρόσβαση στο διαδίκτυο. Δεν υπάρχει γραμμή καν, πουθενά. Εντάξει; Οπότε η δουλειά η δικιά μου γίνεται πολύ δυσκολότερη, γιατί πρέπει να μπω, να κατεβάσω, κάνω download και mp4 τα βίντεο που είναι σε links στα σεναρία. Τα αποθηκεύω σε φλασάκι, κουβαλάω το πολύμπριζο το δικό μου γιατί δεν ξέρω αν θα βρω πολύμπριζο διαθέσιμο για να μπορέσω να συνδέσω τον υπολογιστή και τον προτζέκτορα. Κάνω μόνος μου τη σύνδεση, υπολογιστή, προτζέκτορα στη τάξη, κουβαλάω τα ηχεία τα δικά μου τα οποία έχω αφήσει ένα δεύτερο σετ στο γραφείο, στο συρτάρι μου για να μπορώ να ακούσω, να ακουστεί το οποιοδήποτε αρχείο και έτσι γίνεται η χρήση των νέων τεχνολογιών. Κοιτάζετε, επειδή έχω μιλήσει και με συναδέλφους που έχουν κάνει ήδη εφαρμογή του σεναρίου, μου είπαν ας πούμε κάποιοι ότι έδειξα το βίντεο. Άλλοι κάνουν χρήση των δεδομένων του κινητού τους για να μπορούν να μπουν στο διαδίκτυο, αν δεν το έχουν κατεβάσει από πριν. Το έδειξα λέει από το laptop. Σε μία αίθουσα τεράστια, το να δείξεις ένα βίντεο από το laptop ή να το ακούσουν στο πίσω μέρος της αίθουσας, είναι πραγματικά αδύνατο. Δηλαδή, θα το δουν πέντε άνθρωποι μπροστά, θα το ακούσουν πέντε άνθρωποι μπροστά, οι υπόλοιποι είναι αποκλεισμένοι από τη διαδικασία.»

### Πολλές οι ώρες κάθε σεναρίου

Ο Σ8 εντοπίζει ως αδυναμία τον μεγάλο αριθμό ωρών κάθε σεναρίου, οι οποίες ενδέχεται να επηρεάσουν την επιτυχία ολοκλήρωσης της ύλης και την επαρκή προετοιμασία για τις εξετάσεις « 25 ώρες στο Λύκειο αν τις κάνεις πιλοτική εφαρμογή, δεν ξέρω αν θα προλάβεις να κάνεις το βιβλίο, την τράπεζα θεμάτων. Δηλαδή είναι πάρα πολλές οι ώρες.»

### Δυσκολία δημιουργίας διδακτικού υλικού

Ο Σ11 την αδυναμία δημιουργίας δραστηριοτήτων, φύλλων εργασίας «Εμένα, με δυσκόλεψε αρκετά, δηλαδή νομίζω ότι χρειάζομαι εξάσκηση στο να μπορέσω να δημιουργώ δραστηριότητες, φύλλα εργασίας με βάση τους μαθησιακούς στόχους και τα ειδικά μαθησιακά αποτελέσματα και το ανάποδο.»

### Διαφορετικού τύπου δραστηριότητες μεταξύ του νέου ΠΣ και της Τράπεζας Θεμάτων

Ακόμα, ο Σ6 ανέφερε σε άλλη ερώτηση ότι η Τράπεζα θεμάτων έρχεται σε αντίθεση με τη φιλοσοφία του νέου ΠΣ. Η αντίθεση έγκειται στις δραστηριότητες, οι οποίες στο νέο ΠΣ είναι δραστηριότητες που ακολουθούν το νέο τρόπο διδασκαλίας με στόχο να αναπτυχθούν οι δεξιότητες του 21 αιώνα ενώ οι δραστηριότητες της τράπεζας θεμάτων εξακολουθούν να είναι παραδοσιακού τύπου. Σύμφωνα με τον Σ6 στην ερώτηση 3 « *Βέβαια, εδώ πρέπει να πω ότι έχουμε ένα τεράστιο εμπόδιο μπροστά μας... το οποίο είναι η τράπεζα θεμάτων.*» «*Και γιατί είναι εμπόδιο η τράπεζα θεμάτων; Γιατί έχει άλλη φιλοσοφία.*» «*Πρέπει να ολοκληρωθεί μια συγκεκριμένη ύλη αλλά και επιπλέον η τράπεζα θεμάτων, έχει συγκεκριμένους τύπου δραστηριότητες. Οι όποιες δραστηριότητες είναι οι παραδοσιακές δραστηριότητες. Έχουμε δηλαδή το φαινόμενο από τη μια το αναλυτικό πρόγραμμα να μας πηγαίνει αλλού και σωστά και από την άλλη η τράπεζα θεμάτων να μας τραβάει πίσω.*»

### Ανεπαρκής κατάρτιση στις ΤΠΕ από τους μαθητές

Επιπλέον, σε άλλη ερώτηση του ερευνητικού εργαλείου, εντοπίστηκαν δυσκολίες, οι οποίες αφορούν στις ελλειπείς γνώσεις των μαθητών αναφορικά με έννοιες και χρήση ψηφιακών εργαλείων. Για παράδειγμα ο Σ9 είπε χαρακτηριστικά: « *Είχε τους μαθητές να ανατρέξουν σε διάφορες πηγές, το οποίο κάνουν όλοι στην καθημερινότητά τους, να δουν την ιστορία της...την εξέλιξη της επικοινωνίας και να κάνουν μια χρονογραμμή. Αυτή η χρονογραμμή απαιτεί να έχουν κάποιες γνώσεις ΤΠΕ πιο εξειδικευμένες και φαίνεται*

καθαρά εδώ πέρα... ο τρόπος που ενσωματώνονται μέσα από το μάθημα. Βέβαια, δεν είναι εύκολο και απαιτεί και το κατάλληλο υπόβαθρο. Δηλαδή, υπάρχουν μαθητές που δεν γνωρίζουν καν τι είναι χρονογραμμή. Υπάρχουν μαθητές που δεν μπόρεσαν ποτέ να έρθουν σε επαφή πρακτική έτσι ώστε να δουν στην πράξη τι γίνεται με αυτήν τη χρονογραμμή.»

## **21.Πιθανές δυσκολίες με βάση την επαγγελματική ετοιμότητα των διδασκόντων, τις υλικές συνθήκες και την κουλτούρα των ελληνικών σχολείων**

Αν και οι εκπαιδευτικοί διατείνονται θετικά ως προς την επιμόρφωση και την επαγγελματική τους κατάρτιση πριν την εφαρμογή της πιλοτικής φάσης του προγράμματος, δεν παρέλειψαν να επισημάνουν δυσκολίες που αντιμετώπισαν και σε αυτόν τον τομέα. Είχαν να κάνουν κυρίως με την ψηφιακή τους εξειδίκευση και επάρκεια.

### Έλλειψη απαιτούμενων γνώσεων στην χρήση της τεχνολογίας από τους διδάσκοντες

Τρεις από τους εκπαιδευτικούς πρόσθεσαν στις πιθανές δυσκολίες την έλλειψη εξειδικευμένων γνώσεων πάνω στο κομμάτι της πληροφορικής. Ενδεικτικά ο Σ4 λέει «Ότι ζητάνε πράγματα όπως να φτιάξουμε μέσα στην τάξη βίντεο. Καλά πέρα από το ότι δεν έχουμε υπολογιστές, εγώ δεν ξέρω πώς να φτιάξω ένα βίντεο. Δεν έχω τις γνώσεις τις τόσο εξειδικευμένες σε σχέση με τη χρήση των υπολογιστών για να καθοδηγήσω τους μαθητές. Μου ζητάνε δηλαδή να κάνω και ένα κομμάτι της πληροφορικής, το οποίο δεν έχω εκπαιδευτεί, δεν έχω ειδικευτεί σε κάτι τέτοιο. Καλά, να ανοίξουμε ένα online λεξικό τα καταφέρνουμε. Αλλά να φτιάξουμε βίντεο που μας ζητάνε, πως θα το κάνουμε αυτό; Η ψηφιακή αφίσα. Θα πρέπει κάποια επιμόρφωση να γίνει.»

### Έλλειψη υλικοτεχνικού εξοπλισμού στα σχολεία

Στην ερώτηση αναφορικά με τις πιθανές δυσκολίες που θα μπορούσαν να ανακύψουν στην εφαρμογή του νέου ΠΣ και οι έντεκα εκπαιδευτικοί ανέφεραν την έλλειψη υλικοτεχνικού εξοπλισμού στα σχολεία και ένας πρόσθεσε την έλλειψη υλικοτεχνικού εξοπλισμού από την πλευρά των μαθητών στο σπίτι. Χαρακτηριστικά αποσπάσματα για τα προαναφερθέντα είναι τα ακόλουθα: Σ8 «Μεγαλύτερη δυσκολία είναι η έλλειψη υποδομών. Η έλλειψη υποδομών. Για να μπορέσει να γίνει αποτελεσματικότερη εφαρμογή των νέων προγραμμάτων σπουδών, πρέπει τουλάχιστον σε κάθε τάξη να υπάρχει

προτζέκτορας. Να υπάρχει υπολογιστής κεντρικός με προτζέκτορα για να μπορεί ο καθηγητής ανά πάσα στιγμή, να χρησιμοποιήσει ένα βιντεάκι, κάτι να δείξει τελοσπάντων από αυτά που υπάρχουν στις δραστηριότητες. Είναι πρακτικά ανέφικτο, κάθε φορά που γίνεται το μάθημα να προσπαθώ να ανατρέξω να βρω χώρο διαθέσιμο, να βρω διαθέσιμο το εργαστήριο της πληροφορικής και λοιπά. Η για παράδειγμα στο σχολείο που δεν υπάρχουν πολλά εργαστήρια πληροφορικής. Όπως καταλαβαίνετε, είναι πάρα πολύ δύσκολη η εφαρμογή.»

#### Έλλειψη τεχνολογικού εξοπλισμού στο σπίτι από τους μαθητές

Σ5 « Δεν έχουν όλοι οι μαθητές τον απαραίτητο τεχνολογικό εξοπλισμό στο σπίτι, ώστε να κάνουν κάποιες από τις εργασίες που απαιτούνται.»

#### Αντιλήψεις εκπαιδευτικών σε αντίθεση με την παιδαγωγική φιλοσοφία του νέου ΠΣ

Επιπλέον, ο Σ6 πρόσθεσε ότι οι αντιλήψεις κάποιων εκπαιδευτικών μπορεί να εμποδίσουν την αποτελεσματικότητα του προγράμματος.«Αντιλήψεις από τη μεριά των εκπαιδευτικών, οι οποίες θα έπρεπε να βοηθήσουν μέσω μιας άλλου είδους επιμόρφωσης πέρα από αυτή που γίνεται συνήθως και αυτό που θα με ενδιέφερε εμένα, είναι μια επιμόρφωση η οποία θα διαρκεί στο χρόνο.» Σε άλλη ερώτηση ανέφερε για τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών «Δηλαδή, είμαστε σίγουροι ότι οι εκπαιδευτικοί που καλούνται να εφαρμόσουν τα προγράμματα είναι οπαδοί της μετασχηματιστικής μάθησης, της αυτόνομης μάθησης, της φθίνουσας καθοδήγησης κ.τ.λ.;»

#### **22. Επάρκεια διαθέσιμου διδακτικού χρόνου με το περιεχόμενο του νέου ΠΣ**

Το ζήτημα του χρόνου σε σχέση με το περιεχόμενο του νέου ΠΣ φαίνεται να είναι ένα ρεαλιστικό πρόβλημα σύμφωνα με τις απόψεις των εκπαιδευτικών, με εξαίρεση έναν εκπαιδευτικό, ο οποίος θεωρεί ότι δεν υπάρχει κάποια δυσκολία όσον αφορά το περιεχόμενο και τον χρόνο που διατίθεται.

#### **Θετική προσέγγιση**

#### Υπάρχει επάρκεια διαθέσιμου διδακτικού χρόνου για την υλοποίηση των αναγκών του σεναρίου

Συγκεκριμένα, ο Σ4 αν και ανέφερε ότι ο χρόνος είναι επαρκής και δεν θα επιχειρούσε να αλλάξει κάτι στην ύλη, πρόσθεσε ότι θα αλλάξει εκ των πραγμάτων τις δραστηριότητες οι οποίες περιέχουν τη χρήση της τεχνολογίας εφόσον δεν υπάρχει

εξοπλισμός στο σχολείο και θα τις αναθέτει στο σπίτι. *«Δεν θα αλλάζα κάτι ως προς την ύλη. Θα αναγκαστώ να τα αλλάζω μέσα στην τάξη, εφόσον δεν υπάρχουν προτζέκτορες και όλο αυτό. Όλες αυτές οι ασκήσεις που είναι λοιπόν με υπολογιστές, θα τις αναθέτουμε για το σπίτι homework.»*

### **Αρνητική προσέγγιση δυσκολίες**

#### Πολλές δραστηριότητες και παράγοντες που επηρεάζουν μια ζωντανή τάξη καθιστούν ανεπαρκή τον προτεινόμενο χρόνο

Οι εκπαιδευτικοί Σ1 και Σ2 συμφωνούν ότι τα σενάρια έχουν πολλές δραστηριότητες και ο χρόνος είναι περιορισμένος για την ολοκλήρωση τους δείχνοντας να μην έχουν ληφθεί υπόψη κάποιοι παράγοντες, οι οποίοι μπορεί να επηρεάσουν την ροή του μαθήματος. Ενδεικτικά, ο Σ1 αναφέρει *«Οπότε... ίσως είναι λίγο λίγο, γεμάτα... λίγο υπερβολικά φορτωμένα από tasks. Αυτά. Δηλαδή θέλουν περισσότερο χρόνο. Όταν σου δίνει να κάνεις ένα role play, δεν μπορεί να το περιορίζεις σε 10 λεπτά. Θα μπορεί να σου αφήσει ένα εικοσάλεπτο γιατί είναι και άλλοι παράγοντες μέσα σε μια ζωντανή τάξη που επηρεάζουν.»*

#### Μη επαρκής ο χρόνος σε συνδυασμό με την Τράπεζα Θεμάτων

Ο εκπαιδευτικός Σ2 και Σ7 σε άλλη ερώτηση επισημαίνουν τη δυσκολία επάρκειας του διαθέσιμου διδακτικού χρόνου, λόγω του μεγάλου εύρους της ύλης, η οποία θα πρέπει να ολοκληρωθεί και την ύπαρξη της τράπεζας θεμάτων. *«Σύμφωνα με τα τωρινά δεδομένα δεν επαρκεί ο χρόνος γιατί ειδικά στην Α Λυκείου είναι πολλές οι ενότητες οι οποίες θα πρέπει να τελειώσουν, συγκεκριμένα πράγματα και έχουμε συγκεκριμένα πράγματα στο τέλος στην τράπεζα θεμάτων.»* Σ7 *«Και έρχεται ένα σενάριο το οποίο σίγουρα θέλει 16-24 ώρες και υπάρχει διαγώνισμα, τετράμηνο, εννοείται και τράπεζα θεμάτων. Εντάξει, είναι λίγο πιεστικό αυτό για εμάς.»*

#### Μη επαρκής ο χρόνος λόγω της μείωσης ωρών που οφείλεται σε συμμετοχή σε άλλα σχολικά δρώμενα

Ακόμα, ο Σ7 θεωρεί ότι η διαχείριση του χρόνου των σεναρίων είναι προβληματική για λόγους που οφείλονται σε πρακτικά ζητήματα όπως η αφιέρωση ωρών για μία εκδήλωση, εκδρομή ή τη διενέργεια εξετάσεων *«Όταν στην Α λυκείου έχω τρεις ώρες*



την εβδομάδα όπου κατά μέσο όρο η μία είναι χαμένη γιατί είναι μία εκδήλωση, είναι ένας περίπατος, είναι μία απουσία, είναι μία ενασχόληση με κάτι άλλο. Οπότε οι τρεις είναι δύο και στις άλλες τάξεις οι δύο είναι μία. Έτσι είναι τα ελληνικά δεδομένα. »

#### Η αυξημένη χρήση ΤΠΕ δημιουργεί ανάγκη για περισσότερο χρόνο

Επιπλέον λόγος, σύμφωνα με τον Σ4, είναι το ζητούμενο της χρήσης των ΤΠΕ σε μεγάλο βαθμό και σε σχέση με τις ώρες που προτείνονται «Αυτό που είδα εγώ είναι ότι υπάρχει μία υπερβολή στη χρήση των ΤΠΕ που παράλληλα είναι ανέφικτο να πραγματοποιηθεί μέσα στα δεδομένα των 40 λεπτών της διδακτικής ώρας.» Σε άλλη ερώτηση, ο εκπαιδευτικός Σ10 λέει ότι η εξοικείωση με ψηφιακές εφαρμογές προϋποθέτει επιπλέον χρόνο «Τα σενάρια δεν βγαίνουν σε 4 διδακτικές ώρες. Κοιτάω τώρα για το χρόνο για το σενάριο που μου έχουν αναθέσει. Έχει ως δραστηριότητα το σχεδιασμό σκίτσου, καρτούν χρησιμοποιώντας το Pixton μια εφαρμογή, το οποίο για να το δουλέψει κάποιο παιδί ή κάποιος εκπαιδευτικός θα πρέπει να αφιερώσει ώρες να το μάθει. Δεν μπορείς μέσα στην τέταρτη διδακτική ώρα, γιατί είναι στο τέλος, να πεις θα αφιερώσω 15 λεπτά νομίζω που λέει το διδακτικό σενάριο για να δημιουργήσεις ένα καρτούν με βάση το κείμενο που σου έχει δοθεί προηγουμένως. Κάποια πράγματα δηλαδή είναι λίγο ανέφικτα. »

#### Η ανάγκη χωροταξικών αλλαγών που κάποιες δραστηριότητες προϋποθέτουν, περιορίζουν τον διαθέσιμο διδακτικό χρόνο

Ο Σ9 επισημαίνει χωροταξικές αλλαγές που απαιτούνται σε κάποιες δραστηριότητες και αφαιρούν χρόνο από την υλοποίηση του σεναρίου «κάποιες δραστηριότητες αφορούν σε χωροταξικές αλλαγές στην αίθουσα. Αυτό για να γίνει απαιτεί περισσότερο χρόνο.»

### **23. Προτάσεις για την επάρκεια του διαθέσιμου διδακτικού χρόνου**

Όσον αφορά τις προτάσεις των εκπαιδευτικών για αλλαγή της ύλης ώστε ο χρόνος να επαρκεί, οι εκπαιδευτικοί έκαναν ενδιαφέρουσες προτάσεις αλλά χωρίς κάποια επικρατούσα τάση. Μίλησαν για σύντμηση σεναρίων, για αφαίρεση δραστηριοτήτων, για επέκταση ωρολογίου προγράμματος καθώς και για περιορισμό προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων.

### Εργασίες για το σπίτι

Ενδεικτικά, ο Σ5 αναφέρει « Καθώς έχουμε την ελευθερία να προσαρμόσουμε το μάθημά μας, ίσως θα χρειαζόταν, αν έβλεπα ότι δεν μου επαρκεί ο χρόνος, να μειώσω κάποιες δραστηριότητες που γίνονται μέσα στην τάξη ή αντί να τις κάνουμε μέσα στην τάξη, να τις αναθέτω ως εργασία για το σπίτι. Αλλά σε γενικές γραμμές είμαι ικανοποιημένη. Δεν θεωρώ ότι θα χρειαζόταν να κάνω κάποιες σπουδαίες επεμβάσεις.»

### Επιλογή δραστηριοτήτων

Ακόμα, ο Σ8 θα αφαιρούσε κάποιες δραστηριότητες, οι οποίες δεν θα προκαλούσαν το ενδιαφέρον των μαθητών. «Νομίζω ότι θα αφαιρούσα κάποιες δραστηριότητες. Δεν ξέρω, κάποιες... όχι απαραίτητα τις τελευταίες γιατί αφήνει και μια κλιμάκωση, έχει μία διαβάθμιση δυσκολίας. Οι τελευταίες ήταν ίσως και οι πιο απολαυστικές για τους μαθητές γιατί ήταν λίγο πιο *challenging*. Είχανε μια άλλη πρόκληση. Ίσως θα αφαιρούσα κάτι από την αρχή και κάτι από το τέλος, δηλαδή μια δυο δραστηριότητες έτσι ώστε να είναι σε ισορροπία, η απόκλιση που θα έκανα των δραστηριοτήτων.» ο Σ2 «Ωστόσο, εξαιτίας της ευελιξίας που είπαμε προηγουμένως, νομίζω ότι αυτό δεν είναι αποτελεί εμπόδιο καθώς ο κάθε εκπαιδευτικός και ανάλογα με την εξοικείωση των μαθητών του και με τις νέες τεχνολογίες ή με αυτά που απαιτούνται στις δραστηριότητες, μπορεί... να δίνει περισσότερο χρόνο σε κάποιες μπορεί επίσης να μην κάνει και όλες τις δραστηριότητες με τον τρόπο που προτείνονται. Υπάρχει αυτή η ευελιξία και νομίζω ότι αυτό είναι το κλειδί για την επιτυχία του συγκεκριμένου προγράμματος.»

### Αλλαγές στο ωρολόγιο πρόγραμμα με ενοποίηση 2 διαδοχικών ωρών

Ο Σ7 απάντησε σε άλλη ερώτηση ότι θα βοηθούσε τουλάχιστον στην Α λυκείου που είναι τρίωρο το μάθημα, οι δύο ώρες να είναι συνεχόμενες. «το ένα session θα έπρεπε να είναι δύο ώρες ενωμένες. Και επίσης να μη ξανασκεφτούν ποτέ να πάει το μάθημα κάτω από 3 ώρες στην Α Λυκείου τουλάχιστον.»

### Απαλλαγή από τις εξετάσεις

Ο εκπαιδευτικός Σ3 προτείνει την αποδέσμευση του προγράμματος από τις εξετάσεις λέγοντας «Επειδή το μάθημα δεν το παίρνανε πολύ στα σοβαρά, δεν εξεταζόταν, έτσι; Τώρα που μπήκε στην Α και Β, λέμε εντάξει, τράπεζα θεμάτων. Δεν ξέρω τι μαγική φόρμουλα θα βρουν. Πως θα το... αν μπορούσαν να το αποδεσμεύσουν από εξετάσεις, εκείνο το κομμάτι είναι το ευχάριστο, αυτό που το απολαμβάνεις. Και οι μαθητές δεν

αισθάνονται πιεσμένοι. Λένε ότι σε αυτό εγώ θα εξεταστώ. Όπου μπαίνει η εξέταση και ο βαθμός, πολλές φορές το καταστρέφει.»

#### Σύντμηση επιδιωκόμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων ανά επίπεδο

Ο Σ11 θα μείωνε την έκταση των ειδικών μαθησιακών αποτελεσμάτων «Αυτό που έτσι αναρωτιέμαι πάντα και που το βλέπω είναι ότι τα ειδικά μαθησιακά αποτελέσματα του κάθε επιπέδου είναι πάρα πολλά. Και δεν ξέρω, κατά πόσο θα μπορεί να είναι τόσο λεπτομερή. »

### **24. Προτάσεις για αλλαγή στη διάταξη ή για προσθήκη/αφαίρεση ενοτήτων**

#### **Καμία αλλαγή**

Σε ερώτηση που τέθηκε σχετικά με αλλαγές ως προς την διάταξη ή προσθήκη / αφαίρεση επιμέρους ενοτήτων, οι εκπαιδευτικοί Σ2, Σ3, Σ4, Σ5 δεν θα έκαναν καμία αλλαγή ενώ οι Σ6, Σ9 απάντησαν πως δεν μπορούν να απαντήσουν επακριβώς στη συγκεκριμένη ερώτηση, τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Σ9 « Δεν θα πρόσθετα κάτι. Δεν ξέρω αν θα άλλαζα κάτι. Δεν μπορώ να σας απαντήσω με σιγουριά τώρα.»

#### **Αλλαγές**

##### Αφαίρεση δραστηριοτήτων που δεν προκαλούν το ενδιαφέρον των μαθητών

Ο Σ8 ανέφερε ότι θα αφαιρούσε δραστηριότητες, οι οποίες θα ήταν πολύ εύκολες ή μεσαίας δυσκολίας και θα κρατούσε τις απαιτητικές ώστε να προκαλέσει το ενδιαφέρον των μαθητών. «Αυτό που θα άλλαζα, θα ήταν να αφαιρέσω κάποια πράγματα μόνο και μόνο για να χωρέσουν όλα στο 45 λεπτο μάθημα. Δεν θα άλλαζα θεματικές και τα λοιπά. Πάνω στην ίδια θεματική, απλά θα αφαιρούσα κάτι το οποίο θα ήταν ίσως πολύ εύκολο για τους μαθητές και ίσως κάτι μεσαίας δυσκολίας. Εγώ δεν θα αφαιρούσα το πιο δύσκολο γιατί τα δύσκολα είναι που ιντριγκάρουν τους μαθητές και τους αφήνουν να έχουν ενδιαφέρον. Δηλαδή στα πολύ εύκολα τους βλέπεις ότι... ίσως δυσανασχετούν κιόλας και σου λέει, τι μας λέει να κάνουμε. Οπότε όχι. Κάτι εύκολο και ίσως μεσαίας δυσκολίας θα αφαιρούσα. Σίγουρα θα κρατούσα τα πιο απαιτητικά.» Ο εκπαιδευτικός Σ10 ζήτησε αφαίρεση κάποιων ασκήσεων, οι οποίες δεν αναμένεται να κεντρίσουν το ενδιαφέρον των μαθητών δίνοντας το εξής παράδειγμα « Σε ασκήσεις ξαναλέω, θα επέμενα να βγούνε κάποιες, οι οποίες είναι απαρχαιωμένες. Μία άσκηση τώρα που έχω μπροστά μου. Μιλάει για...είναι το K LW Chart, πως το λένε ακριβώς. Το τι περιμένεις να μάθεις. K LW

*Chart. Ναι, λέει είναι η κλασική στήλη, το κλασικό πεδίο που λέει what I know, what I want to know, what I have learnt. Δεν υπάρχει παιδί στο 2022 που θα κάτσει να γράψει τι ξέρει, τι περιμένει να μάθει, τι έχει μάθει μετά.»*

### Εμπλουτισμό της θεματολογίας των ενοτήτων με ζητήματα της επικαιρότητας και μεγαλύτερη σύνδεση με το αναλυτικό πρόγραμμα της τάξης

Ο Σ1 ζήτησε εμπλουτισμό των ενοτήτων με ζητήματα της επικαιρότητας «Οι ενότητες μπορούν να επηρεαστούν φαντάζομαι και με τα τρέχοντα γεγονότα. Δηλαδή για παράδειγμα, τώρα μπορούν να ασχοληθούν με τον πόλεμο. Ανάλογα με την εποχή που ζούμε, να είναι κάτι, να επηρεάζονται λίγο έτσι ώστε τα παιδιά να αποκτούν *critical thinking*, να έχουν μία επαφή με την πραγματικότητα και με αυτά που γίνονται γύρω τους.» ενώ ο Σ7 θα ήθελε περισσότερη διασύνδεση των σεναρίων με το ωρολόγιο πρόγραμμα της τάξης γιατί κάποιες θεματικές είναι άγνωστες και δύσκολο να κατανοηθούν από τους μαθητές. Για να γίνει σαφές αυτό έδωσε το παρακάτω παράδειγμα «Μου ήρθε ένα στην πιλοτική εφαρμογή για νομαδική ζωή. Εντάξει; Όπου τα παιδιά ήταν Β λυκείου παραξενεύτηκαν. Δηλαδή μου έθετε, να ξεκινήσω ένα σενάριο για νομαδική ζωή θέτοντας το έτσι, λες και θα καταλάβαιναν τα παιδιά περί τίνος πρόκειται. Το οποίο δεν έδενε, δηλαδή και μέσα από το ωρολόγιο, εγώ δεν μπορούσα διαθεματικά να το ενώσω κάπου. Οπότε, εκεί ήθελα και μία ώρα παραπάνω για να αναμορφώσω όλη την πρώτη ώρα και να κάνω καλό το *lead - in* στο διδακτικό σενάριο. Εντάξει. Δηλαδή καταλήγω και σε μία πρόταση. Όσο γίνεται, τα πεδία αυτά και οι ενότητες να έχουν ένα μεγαλύτερο συσχετισμό με το αναλυτικό πρόγραμμα ευρύτερα της τάξης... του ωρολογίου προγράμματος δηλαδή της σχολικής τάξης.»

### **Πιθανή αλλαγή**

#### Σειρά δραστηριοτήτων

Ο Σ11 ανέφερε την ευελιξία του εκπαιδευτικού αναφέροντας ότι θα άλλαζε τη σειρά των δραστηριοτήτων όποτε χρειαζόταν «Αν κάτι εστίαζε σε θέματα που θα έβλεπα ότι δεν κυλάει πολύ εύκολα ή ότι τα παιδιά δεν ενδιαφέρονται, θα προσπαθούσα να το προσαρμόσω. Επίσης και στο σενάριο που εφάρμοσα πέρυσι, χρειάστηκε να αλλάξω τη σειρά των δραστηριοτήτων.»

## **25. Προτάσεις για πιθανή βελτίωση του νέου ΠΣ**

Σε μία εν κατακλείδι προσπάθεια για συγκέντρωση των απόψεων των εκπαιδευτικών για το νέο πρόγραμμα σπουδών ζητήθηκαν ευθέως οι προτάσεις τους που είχαν να κάνουν με τη βελτίωση του προγράμματος.

### Υλικοτεχνικές υποδομές

Οι απαντήσεις κινήθηκαν στα ίδια πλαίσια σχετικά αναμενόμενες, με το να κυριαρχούν οι βελτιώσεις στις υλικοτεχνικές υποδομές από τους Σ2, Σ4 και Σ9. Σ2 «*Να επενδύσουμε επιτέλους στην Ελλάδα στην υλικοτεχνική υποδομή των σχολείων μας.*»

### Αναθεώρηση σεναρίων λαμβάνοντας υπόψη το χρόνο που χρειάζεται η υλοποίηση του σεναρίου αλλά και το χρόνο που πρέπει να αφιερωθεί στις εξετάσεις

Η μείωση των δραστηριοτήτων των σεναρίων ή η αύξηση του χρόνου διδασκαλίας, όπως αναφέρουν οι Σ6 και Σ8. Χαρακτηριστικά ο Σ8 αναφέρει «*Μικρότερος αριθμός δραστηριοτήτων ανά σενάριο. Γιατί νομίζω ότι δεν άπτεται της ελληνικής πραγματικότητας αυτό.*» Ο Σ11 έθεσε ξανά με σαφήνεια τον προβληματισμό του χρόνου που απαιτείται για την υλοποίηση των σεναρίων ώστε να ληφθεί υπόψη εντός του εβδομαδιαίου ωρολογίου προγράμματος για το μάθημα. «*Να ληφθεί υπόψη, ο χρόνος που έχουμε μέσα στο εβδομαδιαίο πρόγραμμα, ούτως ώστε να είναι κάτι εφικτό. Να μπορεί να καλυφθεί όλο αυτό.*» Ακόμα, ο Σ7 προτείνει να ληφθεί υπόψη στο χρονικό πλαίσιο του νέου ΠΣ η τυπική αξιολόγηση, δηλαδή ο χρόνος που χρειάζεται για την διενέργεια των εξετάσεων «*Και επίσης αυτό τώρα γιατί το είδα και κατάλαβα δεν έχουνε βάλει τη διάσταση, παρόλο που είχε κομμάτι αξιολόγησης μέσα στο επιμορφωτικό μας υλικό. Ότι και το κομμάτι της αξιολόγησης είτε της τυπικής είτε της οποιασδήποτε πρέπει και σε χρονικό πλαίσιο να το κοιτάζουμε. Δηλαδή ένας πολύτιμος χρόνος πρέπει να αφιερωθεί από εμάς και στο κομμάτι της τυπικής αξιολόγησης αφού έχουμε διαγωνίσματα, εξετάσεις, 50% από την τράπεζα θεμάτων. Πρέπει και αυτό να βρει τη θέση του μέσα στο νέο πρόγραμμα σπουδών.*»

### Συνεχής ανατροφοδότηση και επικαιροποίηση

Ενδιαφέρον παρουσίασε η άποψη του Σ1 που πρότεινε συνεχή ανατροφοδότηση και εμπλουτισμό των σεναρίων και της θεματολογίας με την κατά περίπτωση επικαιρότητα «*Φαντάζομαι συνεχής ανατροφοδότηση και εμπλουτισμό των θεμάτων με θέματα της επικαιρότητας.*» Ο Σ3 πρότεινε ενδιαφέρουσες θεματικές ενότητες που μπορούν να

συμπεριληφθούν σε μία ενδεχόμενη αναβάθμιση των περιεχομένων, όπως η ενσυναίσθηση και η συναισθηματική νοημοσύνη, ο εθελοντισμός, η αλληλεγγύη, η ευαισθησία προς την τρίτη ηλικία, η οικογένεια *«Ίσως να μπουν και άλλες έτσι ενότητες, όπως ξέρω εγώ ενσυναίσθηση, κάτι που να είναι η θεωρία του Gardner που είναι συναισθηματική νοημοσύνη. Αλλά μέσα από δραστηριότητες ή το κομμάτι του εθελοντισμού να τονιστεί λίγο περισσότερο, της αλληλεγγύης, της βοήθειας προς τον συνάνθρωπο ή με την τρίτη ηλικία. Δηλαδή προβλήματα της τρίτης ηλικίας και πώς μπορούν οι πιο νέοι να βοηθήσουνε; Μέσα από την οικογένεια.»*

#### Δοκιμή σε ευρύτερη κλίμακα

Επίσης, ενδιαφέρον είχε η προσέγγιση του Σ2 και του Σ7 που ανέφεραν ότι η εφαρμογή σε ευρύτερο πλαίσιο θα οδηγήσει σε βελτίωση του προγράμματος σε ότι αφορά τα ήδη υπάρχοντα σενάρια και την υλοποίηση. Σ7 *«Το ζήτημα όμως είναι να δούνε σε ένα απομακρυσμένο σχολείο αλλά και στο σχολείο του αστικού κέντρου σε πραγματικό χρόνο πώς έχει λειτουργήσει η διαδικασία.»*

#### Απαλοιφή αναχρονιστικών ασκήσεων και πιο ελκυστικές για τους μαθητές διαδραστικές ασκήσεις ή βίντεο

Ο Σ10 προτείνει την αφαίρεση κάποιων ασκήσεων που θεωρούνται απαρχαιωμένες και οι ασκήσεις να είναι σχεδιασμένες με τρόπο που να τραβούν την προσοχή των μαθητών *«Απαλοιφή κάποιων ασκήσεων που είναι απαρχαιωμένες, μορφών ασκήσεων μάλλον. Χρήση ίσως... περισσότερο διαδραστικών ασκήσεων ή βίντεο, τα οποία να τραβούν την προσοχή των παιδιών. Ακόμα και σε αυτό το ζήτημα που είναι για το exchange program υπάρχει ένας κύριος που μιλάει, ο οποίος είναι μιας άλφα ηλικίας, που μιλάει για τα οφέλη των εργαζόμενων που συμμετέχουν σε προγράμματα ανταλλαγής. Θα μπορούσε να είναι κάποιος φοιτητής ή κάποιος εργαζόμενος. Είναι, τα παιδιά ανταποκρίνονται εντελώς διαφορετικά όταν βλέπουν ένα συνομήλικο τους, ένα νέο άνθρωπο σε ένα βίντεο από ότι ένα μεσήλικα να περιγράφει κάτι.»*

### **26.Αποτελεσματικότητα της επιμόρφωσης**

#### **Θετικά σχόλια**

Οι εκπαιδευτικοί, στην πλειοψηφία τους, σχολίασαν θετικά την επιμόρφωση που συμμετείχαν. Τα θετικά σχόλια αφορούσαν στην συνεργασία με τους επιμορφωτές και

την χρησιμότητα του επιμορφωτικού υλικού ενώ ο Σ4 αναφέρθηκε γενικότερα «*Η επιμόρφωση ήταν πάρα πολύ καλή.*»

#### Καθοδήγηση από τους επόπτες

Οι Σ3 και ο Σ9 εστίασαν στην καθοδήγηση των επιμορφωτών «*Και η επιμορφώτρια μας ήταν πάντα δίπλα μας. Δηλαδή και μας πληροφορούσε σχετικά και οτιδήποτε απορίες είχαμε, ήταν εκεί για να μας τις λύσει.*» και στην ανατροφοδότηση που είχαν από αυτούς όπως ανέφεραν ο Σ5 και ο Σ1 «*Δεν έχω παράπονο. Και στο feedback ήταν πολύ άμεση. Σε ότι εργασία της στέλναμε, απαντούσε άμεσα. Γιατί ήταν και καταρτισμένη δηλαδή. Ήταν ενημερωμένη σε αυτά που έλεγε.*»

#### Χρησιμότητα επιμορφωτικού υλικού

Ακόμα και στο επιμορφωτικό υλικό όπως ανέφερε ο Σ9 «*Και γενικά όλο το υλικό, το οποίο αξιοποιήθηκε για την επιμόρφωσή μας ήταν πάρα πολύ κατατοπιστικό. Στο οποίο ακόμα ανατρέχω δηλαδή, για απορίες ή οτιδήποτε.*»

#### Σαφήνεια των στόχων

Ο Σ8 επικεντρώθηκε στην σαφή μετάδοση των στόχων «*Νομίζω σαφέστατοι είναι οι στόχοι. Εγώ θεωρώ ότι όλοι όσοι παρακολουθήσαμε, αντιληφθήκαμε ποιοι είναι οι στόχοι του νέου προγράμματος σπουδών.*»

#### **Αρνητικά σχόλια**

Οι εκπαιδευτικοί διαπίστωσαν αδυναμίες στην επιμόρφωση, οι οποίες αφορούν στην ανεπαρκή αφιέρωση χρόνου σε σημαντικά στοιχεία του νέου προγράμματος και στην επίλυση αποριών, στη μικρή χρονική διάρκεια της επιμόρφωσης κατά την οποία έπρεπε να γνωρίσουν το νέο πρόγραμμα σπουδών και να δημιουργήσουν δικό τους σενάριο, στη μη αποτελεσματικότητα στην αρχή της επιμόρφωσης και στη δημιουργία σεναρίων αναλύοντας το θεωρητικό κομμάτι το οποίο υπήρξε κουραστικό και ανούσιο.

#### Ανάγκη εμβάθυνσης σε σημαντικά στοιχεία και επίλυση αποριών

Ο Σ2 αναφέρει ότι χρειαζόταν περισσότερη συζήτηση πάνω στα βασικά στοιχεία του προγράμματος και επίλυση αποριών. «*Θα μπορούσε να γίνει, ίσως, με καλύτερη δομή, με καλύτερο τρόπο. Να συζητούμε έτσι λίγο περισσότερο κάποια βασικά στοιχεία του*

*προγράμματος γιατί την απλή ανάγνωση την κάναμε και μόνοι μας. Θα έπρεπε να επιμείνουμε έτσι περισσότερο, σημαντικά στοιχεία και επίλυση αποριών.»*

#### Μικρή χρονική διάρκεια

*Ακόμα προσθέτει ότι ο χρόνος που διατέθηκε για την επιμόρφωση ήταν λίγος αναφορικά με τις απαιτήσεις της επιμόρφωσης. Σ2 «Επίσης, ο τρόπος έτσι λίγο που έγινε, ήταν λίγο πιεστικός για όλους μας. Μιλάω για την επιμόρφωση. Γιατί έγιναν πολλά πράγματα ταυτόχρονα, δηλαδή μας αναλύθηκε το καινούριο πρόγραμμα σπουδών, μας έδωσαν τα σενάρια, μας είπαν να φτιάξουμε ένα δικό μας σενάριο ενώ δεν είχαμε καλά καλά ας πούμε εξοικειωθεί με τα σενάρια και το τι είναι το πρόγραμμα σπουδών. Ένα δικό μας σενάριο λοιπόν, το οποίο θα ανταποκρινόταν στα πλαίσια του προγράμματος. Επομένως, πολλά πράγματα σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα, μεγάλη πίεση.» Για τον χρόνο έναρξης της επιμόρφωσης και τη δυσκολία να φέρουν εις πέρας όλα τα ζητούμενα αναφέρθηκε και ο Σ3 «Ναι, ήταν λίγο γρήγορη, η αλήθεια είναι. Το περιμέναμε ότι θα ξεκινήσει από πέρυσι τέτοια εποχή. Τέτοια εποχή. Και για κάποιο λόγο μετατέθηκε των ξένων γλωσσών για το Γενάρη, Φλεβάρη και μετά ξεκίνησε κάπου εκεί μετά, δηλαδή στην άνοιξη. Και τρέχαμε και δεν φτάναμε, η αλήθεια είναι. »*

#### Μη αποτελεσματική η επιμόρφωση αρχικά

*Ο Σ7 και Σ11 αναφέρει ότι η επιμόρφωση δεν είχε καλή ροή αρχικά αλλά στην πορεία βελτιώθηκε. Σ7 «Στην αρχή ήταν λίγο μουνδιασμένα τα πράγματα. Προφανώς γιατί και η επιμορφώτρια ήθελε το χρόνο της. Είναι αυτό που είπα πριν. Θέλουμε το χρόνο μας όλοι. Στην αρχή ήταν λίγο παγωμένη η διαδικασία. Κάθε φορά που βρισκόμασταν, βελτιωνόταν η κατάσταση. Μελετάγαμε και εμείς και βελτιωνόμασταν και εμείς και καταλαβαίναμε περισσότερα πράγματα. Λοιπόν, στην αρχή ήταν δύσκολα αλλά με την τριβή και με την ενασχόληση και όλα γινόντουσαν σαφέστερα και όλα έπαιρναν το δρόμο τους.»*

#### Άσκοπη η ανάλυση της θεωρίας στη δημιουργία του σεναρίου καθώς και η δημιουργία σεναρίου γενικότερα

*Ο Σ10 αν και έκανε θετικά σχόλια για την επιμόρφωση, θεωρεί προβληματική τη δημιουργία σεναρίου που ζητήθηκε στη διάρκεια της επιμόρφωσης συνοδευόμενο από μεγάλο όγκο θεωρίας «Ήταν αρκετά κουραστικό, το να αναλύσουμε στο σενάριο που φτιάξαμε και υποβάλαμε κάθε άσκηση με το πρίσμα αυτό το θεωρητικό, τι στόχους πετυχαίνουμε εδώ. Δεν θα κάτσει κανένας από μας, να κάνει ποτέ σενάριο και να βάζει*



μέσα, σας ξαναλέω, τώρα μου έχει μείνει το Bloom και να βάζουν κατά Bloom αυτό, κατά Bloom εκείνο. Δηλαδή δεν υπάρχει περίπτωση. Επιλέγουμε ασκήσεις με βάση το προσδοκώμενο μαθησιακό αποτέλεσμα, okay. Παραγωγή προφορικού λόγου, γραπτού λόγου και τα λοιπά. Αλλά όλα τα υπόλοιπα που αναφέρονται σε κάθε άσκηση, τώρα εδώ για παράδειγμα, ειδικές επιδιωκόμενες γλωσσικές μάκρο μικρο λειτουργίες, να εκφράσουν με σαφήνεια τα επιχειρήματά τους, okay. Δημιουργώντας κατά Bloom, να εκφράσουν τη συμβολή τους, συμβουλή τους σχετικά με την πρακτική άσκηση στο εξωτερικό, πραγματολογική ικανότητα, συμβουλή και παρουσίαση δημιουργώντας κατά Bloom. Αυτά τα πράγματα απλά κούρασαν.» Για τη χρησιμότητα δημιουργίας σεναρίου μίλησε ο Σ6 «Αυτό το οποίο ζητείται από τους επιμορφούμενους να κάνουν, είναι να δημιουργήσουν ένα σενάριο. Ένα διδακτικό σενάριο. Όπως είπα και πριν, δεν ξέρω κατά πόσο αυτό είναι τόσο χρήσιμο. Με δεδομένο ότι αργότερα ο εκπαιδευτικός καλείται να εφαρμόσει ένα συγκεκριμένο βιβλίο το οποίο υπάρχει.»

## **27. Προτάσεις για μελλοντικές επιμορφώσεις**

Οι εκπαιδευτικοί που διατύπωσαν προτάσεις για μελλοντικές επιμορφώσεις ανέφεραν την επιμόρφωση στις ψηφιακές δεξιότητες, επιμόρφωση πάνω στο τρόπο χρήσης του διδακτικού υλικού και στην δημιουργία φύλλων εργασίας.

### Επιμόρφωση στις ψηφιακές δεξιότητες

Ο Σ4 προτείνει κάποια επιμόρφωση πάνω στο κομμάτι της πληροφορικής αφού όπως είπε υστερεί σε αυτό το κομμάτι «Όμως μόνο αυτό το κομμάτι επιμόρφωσης, το κομμάτι το ψηφιακό το οποίο δεν είναι μάλλον για τη δικιά μας ειδικότητα, είναι για όλες που θα εφαρμόσουν τα πιλοτικά. Οπότε δεν μπορούμε, υστερούμε σε αυτό το κομμάτι, δεν μπορούμε να τα εφαρμόσουμε αυτά. Δεν έχουμε τις γνώσεις.»

### Επιμόρφωση στην υλη

Ο Σ6 αμφισβητεί την χρησιμότητα δημιουργίας σεναρίου από τους εκπαιδευτικούς και προτείνει επιμόρφωση πάνω στο διδακτικό υλικό. Συγκεκριμένα είπε «Και αυτό το οποίο ζητείται από τους επιμορφούμενους να κάνουν, είναι να δημιουργήσουν ένα σενάριο. Ένα διδακτικό σενάριο. Όπως είπα και πριν, δεν ξέρω κατά πόσο αυτό είναι τόσο χρήσιμο. Με δεδομένο ότι αργότερα ο εκπαιδευτικός καλείται να εφαρμόσει ένα συγκεκριμένο βιβλίο το οποίο υπάρχει. Θα προτιμούσα δηλαδή να έβλεπα επιμόρφωση, πάνω στο διδακτικό υλικό, να δούμε δηλαδή πώς αποφασίζει ο κάθε εκπαιδευτικός να

εφαρμόσει το διδακτικό υλικό. Γιατί παρόλο που το διδακτικό υλικό είναι ένα, δέκα εκπαιδευτικοί το διδάσκουν με τελείως διαφορετικό τρόπο. Και δεν είναι δύσκολο. Δραστηριότητες οι οποίες είναι καινοτόμες και πολύ ωραίες, να κατακτήσουν να διδάσκονται με ένα παραδοσιακό τρόπο. Δεν είναι καθόλου δύσκολο να συμβεί αυτό.»

#### Επιμόρφωση στην δημιουργία φύλλων εργασίας

Ο Σ11 προτείνει επιμόρφωση πάνω στη διαδικασία δημιουργίας φύλλων εργασίας «Εγώ προσωπικά, θα προτιμούσα να εστιάσουν στο μέλλον στην εξάσκηση των καθηγητών στην δημιουργία φύλλων εργασίας με βάση τους μαθησιακούς στόχους.»

<b>Δυσκολίες / αδυναμίες από την πιλοτική εφαρμογή του νέου ΠΣ</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Χρονική στιγμή εφαρμογής</li> <li>■ Έλλειψη προσωπικού χρόνου</li> <li>■ Έλλειψη υλικοτεχνικής υποδομής</li> <li>■ Πολλές οι ώρες κάθε σεναρίου</li> <li>■ Δυσκολία δημιουργίας διδακτικού υλικού</li> <li>■ Διαφορετικού τύπου δραστηριότητες μεταξύ του νέου ΠΣ και της Τράπεζας Θεμάτων</li> <li>■ Ανεπαρκής κατάρτιση στις ΤΠΕ από τους μαθητές</li> </ul>	
<b>Πιθανές δυσκολίες με βάση την επαγγελματική ετοιμότητα των διδασκόντων, τις υλικές συνθήκες και την κουλτούρα των ελληνικών σχολείων</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Έλλειψη απαιτούμενων γνώσεων στην χρήση της τεχνολογίας από τους διδασκόντες</li> <li>■ Έλλειψη υλικοτεχνικού εξοπλισμού στα σχολεία</li> <li>■ Έλλειψη τεχνολογικού εξοπλισμού στο σπίτι από τους μαθητές</li> <li>■ Αντιλήψεις εκπαιδευτικών σε αντίθεση με την παιδαγωγική φιλοσοφία του νέου ΠΣ</li> </ul>	
<b>Επάρκεια διαθέσιμου διδακτικού χρόνου με το περιεχόμενο του νέου ΠΣ</b>	<b>Θετική αποδοχή</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>■ Υπάρχει επάρκεια χρόνου σύμφωνα με έναν εκπαιδευτικό</li> </ul>	<b>Αρνητική αποδοχή</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>■ Πολλές δραστηριότητες και παράγοντες που επηρεάζουν μια ζωντανή τάξη καθιστούν ανεπαρκή τον προτεινόμενο χρόνο</li> <li>■ Μη επαρκής ο χρόνος σε συνδυασμό με την τράπεζα θεμάτων</li> <li>■ Μη επαρκής ο χρόνος λόγω της μείωσης ωρών που οφείλεται σε συμμετοχή σε άλλα σχολικά δρώμενα</li> <li>■ Η αυξημένη χρήση ΤΠΕ δημιουργεί ανάγκη για περισσότερο χρόνο</li> <li>■ Η ανάγκη χωροταξικών αλλαγών που κάποιες δραστηριότητες προϋποθέτουν, περιορίζουν τον διαθέσιμο διδακτικό χρόνο</li> </ul>
<b>Προτάσεις για την επάρκεια του διαθέσιμου διδακτικού χρόνου</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Εργασίες για το σπίτι</li> <li>■ Επιλογή δραστηριοτήτων</li> <li>■ Αλλαγές στο ωρολόγιο πρόγραμμα με ενοποίηση 2 διαδοχικών ωρών</li> <li>■ Απαλλαγή από τις εξετάσεις</li> <li>■ Σύντμηση επιδιωκόμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων ανά επίπεδο</li> </ul>	
<b>Προτάσεις για αλλαγή στη διάταξη ή για</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Αφαίρεση δραστηριοτήτων που δεν προκαλούν το ενδιαφέρον των μαθητών ή αλλαγή σειράς</li> <li>■ Εμπλουτισμό της θεματολογίας των ενοτήτων με ζητήματα της</li> </ul>	

<b>προσθήκη/αφαίρεση ενοτήτων</b>	επικαιρότητας και μεγαλύτερη σύνδεση με το αναλυτικό πρόγραμμα της τάξης	
<b>Προτάσεις για πιθανή βελτίωση του νέου ΠΣ</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Υλικοτεχνικές υποδομές</li> <li>■ Αναθεώρηση σεναρίων λαμβάνοντας υπόψη το χρόνο που χρειάζεται η υλοποίηση του σεναρίου αλλά και το χρόνο που πρέπει να αφιερωθεί στις εξετάσεις</li> <li>■ Συνεχής ανατροφοδότηση και επικαιροποίηση</li> <li>■ Δοκιμή σε ευρύτερη κλίμακα</li> <li>■ Απαλοιφή αναχρονιστικών ασκήσεων και πιο ελκυστικές για τους μαθητές διαδραστικές ασκήσεις ή βίντεο</li> </ul>	
<b>Αποτελεσματικότητα της επιμόρφωσης</b>	<b>Θετική αποδοχή</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>■ Καθοδήγηση από τους επόπτες</li> <li>■ Χρησιμότητα επιμορφωτικού υλικού</li> <li>■ Σαφήνεια των στόχων</li> <li>■</li> </ul>	<b>Αρνητική αποδοχή</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>■ Ανάγκη εμβάθυνσης σε σημαντικά στοιχεία και επίλυση αποριών</li> <li>■ Μικρή χρονική διάρκεια</li> <li>■ Μη αποτελεσματική η επιμόρφωση αρχικά</li> <li>■ Άσκοπη η ανάλυση της θεωρίας στη δημιουργία του σεναρίου καθώς και η δημιουργία σεναρίου γενικότερα</li> </ul>
<b>Προτάσεις για μελλοντικές επιμορφώσεις</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Επιμόρφωση στις ψηφιακές δεξιότητες</li> <li>■ Επιμόρφωση στην ύλη</li> <li>■ Επιμόρφωση στην δημιουργία φύλλων εργασίας</li> </ul>	

### ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 - Συμπεράσματα

Κατά την εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας, ο βασικός στόχος του εγχειρήματος υπήρξε να αποκομίσουμε απαντήσεις για τα μείζονα ερευνητικά ερωτήματα, όπως προκύπτουν σε μία προσπάθεια ανασκόπησης της πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος σπουδών για τα Αγγλικά στο Λύκειο και προτάσεων για μία ευοίωνη εφαρμογή του σε ευρύτερη κλίμακα. Απομυζώντας και ενσταλάζοντας την εμπειρία και τις απόψεις επαϊόντων εκπαιδευτικών που επιλέχθηκαν από το Ινστιτούτο εκπαιδευτικής πολιτικής και υλοποίησαν πιλοτικά το εν λόγω πρόγραμμα, προέκυψαν βασικά συμπεράσματα για το τι έγινε, τι είχαν οι κατασκευαστές προσχεδιάσει και τι στρατηγική πρέπει να ακολουθηθεί στο μέλλον, με οδηγό πάντα το βέλτιστο για την εκπαίδευση και τους μαθητές. Οι εκπαιδευτικοί σχεδόν στο σύνολό τους αποκόμισαν μία θετική εικόνα από την υλοποίηση του νέου προγράμματος σπουδών θεωρώντας το εύχρηστο, χρήσιμο και ελκυστικό για τους μαθητές. Το νέο πρόγραμμα σπουδών δεν προκάλεσε έκπληξη στους εκπαιδευτικούς της Αγγλικής

γλώσσας αφού ήταν εξοικειωμένοι και εφαρμόζαν ήδη τις συγκεκριμένες μεθόδους διδασκαλίας που το νέο πρόγραμμα σπουδών τώρα προωθεί. Δεν έλειψαν βέβαια και ορισμένες επικριτικές απόψεις για την υπερβολική ανάλυση, την ύπαρξη αναχρονιστικών ασκήσεων και το μη έτοιμο σχολικό περιβάλλον.

1. Βασικά στοιχεία του Νέου Προγράμματος Σπουδών σύμφωνα με τους κατασκευαστές του και τρόποι με τους οποίους τα στοιχεία αναγνωρίζονται από τους εκπαιδευτικούς

Το πρώτο ερευνητικό ερώτημα που διερευνάται αφορά στο intended curriculum, δηλαδή τι είχαν οι κατασκευαστές προσχεδιάσει και στο perceived curriculum, δηλαδή πως αυτό μεταμορφώθηκε στην πράξη κατά την πιλοτική του εφαρμογή. Μετά την απομαγνητοφώνηση και την ανάλυση των απόψεων των εκπαιδευτικών αποδόθηκαν ως κύρια χαρακτηριστικά του προσδοκώμενου προγράμματος σπουδών, ένα πλήθος καινοτόμων στοιχείων με μαθητοκεντρική φιλοσοφία τα οποία συνάδουν με τη φιλοσοφία του νέου προγράμματος σπουδών όπως το σχεδίασαν οι κατασκευαστές του. Σύμφωνα με τον Ματσαγγούρα 2008, η μαθητοκεντρική διδασκαλία συμβάλλει στην αποτελεσματικότητα της μάθησης. Κατά τους εκπαιδευτικούς, η διαθεματικότητα με στοχευμένο ελκυστικό και ουσιαστικό περιεχόμενο μέσα από την επικαιρότητα προωθεί την υψηλή συμμετοχή όλων των μαθητών. Ο εκπαιδευτικός παραχωρεί τον πρωταγωνιστικό ρόλο και κρατά συμβουλευτικό χαρακτήρα με σκοπό την καλλιέργεια απαραίτητων για τον μαθητή δεξιοτήτων. Οι μεταγνωστικές δεξιότητες, η ικανότητα διαμεσολάβησης, η ψηφιακή δεξιότητα, η δεξιότητα ενεργού πολίτη, η δεξιότητα έρευνας, σύγκρισης και κριτικής σκέψης επιτυγχάνονται μέσω της μαθητοκεντρικής συμμετοχικής και ευέλικτης διδασκαλίας. Ταυτόχρονα σημαντική είναι και η σύνδεση του νέου ΠΣ με το ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς. Τα στοιχεία αυτά αναγνωρίζονται από τους εκπαιδευτικούς σε δραστηριότητες ανοιχτού τύπου, στη στοχοθεσία και γενικότερα στη θεωρητική βάση του προγράμματος. Σύμφωνα με τους εκπαιδευτικούς, τα ζητούμενα του προγράμματος γενικά επετεύχθησαν. Άλλοτε μόνο ακροθιγώς, καθώς προσέκρουσαν στην τροχοπέδη της τεχνικό εφοδιαστικής πραγματικότητας της χώρας ή σε άλλους ανασχετικούς παράγοντες και άλλοτε ουσιαστικά αφού τα ενστερνίστηκαν οι εκπαιδευτικοί στη σχεδίαση του μαθήματος τους και άγγιξαν το ενδιαφέρον των μαθητών. Στη συνέχεια της ανάλυσης διερευνήθηκε μία πιο γενική οπτική των κατασκευαστών για τη φυσιογνωμία του προγράμματος. Η φυσιογνωμία του νέου προγράμματος σπουδών περιελάμβανε τη δυνατότητα προσαρμογής με αυτενέργεια του καθηγητή, συμπερίληψης και διαφοροποίησης ανάλογα με το επίπεδο. Σύμφωνα με τους

εκπαιδευτικούς, το νέο πρόγραμμα είναι σαφώς βελτιωμένο από τα προηγούμενα και στις τρεις αυτές κατευθύνσεις και ο καθηγητής φαίνεται να έχει ένα εξαιρετικά βοηθητικό εργαλείο στη διάθεση του που καλύπτει όλες τις απαιτήσεις ανάλογα με την τάξη που απευθύνεται κάθε φορά. Όσον αφορά την προσαρμοσιμότητα του προγράμματος στις ιδιαίτερες ανάγκες των μαθητών ιδιαίτερα βοηθητική είναι η χρήση των ψηφιακών εργαλείων. Πληθώρα επιστημόνων συμφωνούν με το συγκεκριμένο εύρημα (Τσικολάτας, 2011, Hasselbring & Glaser, 2000). Η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών αναγνωρίζει την αυτενέργεια στο νέο πρόγραμμα σπουδών. Όμως προβληματισμοί διατυπώθηκαν σχετικά με τον χρόνο προετοιμασίας για την προσαρμογή του σεναρίου και την έλλειψη εξειδίκευσης πάνω στην δημιουργία διδακτικού υλικού. Στον τομέα της συμπερίληψης και της διαπολιτισμικότητας λόγω της περιορισμένης εφαρμογής του πιλοτικού σταδίου σε στοχευμένα πρότυπα Λύκεια, δεν δύναται να έχει μετρήσιμα και ασφαλή συμπεράσματα. Παρόλα αυτά, η γενική εντύπωση είναι θετική και συνάδει με το προσδοκώμενο μέσα από την ανθρωποκεντρική θεματολογία του προγράμματος και δραστηριότητες όπου προάγουν τη διαφοροποιημένη διδασκαλία και τη διαπολιτισμική ενσυνείδηση. Εν κατακλείδι, οι κατασκευαστές του προγράμματος ισχυρίζονται ότι στο πλαίσιο της μαθητοκεντρικής προσέγγισης το πρόγραμμα σπουδών προωθεί την ενεργό συμμετοχή και συνεργασία όλων των μαθητών/τριών, ένα στοιχείο το οποίο αναγνωρίζουν όλοι οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στην έρευνα και προωθείται όχι μόνο μέσα από συνεργατικές δραστηριότητες έρευνας, σύγκρισης αλλά και κατά τη μετασχηματιστική χρήση της γλώσσας όπου ζητείται στο τέλος του σεναρίου από τους μαθητές να δημιουργήσουν κάτι.

## 2. Βαθμός εφαρμογής του ΝΠΣ

Αρχικά, η όνιμη φάση της εφαρμογής του προγράμματος απέδωσε μία αισιοδοξία καθώς στα σχολεία που υπήρχαν τα υλικοτεχνικά μέσα, το πρόγραμμα εφαρμόστηκε χωρίς ιδιαίτερες δυσκολίες και με μεγάλο ενδιαφέρον τόσο από το εκπαιδευτικό προσωπικό όσο και από τους μαθητές. Σε βαθύτερη βέβαια ανάλυση, τα συμπεράσματα είναι σαφώς επηρεασμένα από τις δυσκολίες που προκύπτουν σε κάθε καινοτομία που έχουν να κάνουν με την υλικοτεχνική προετοιμασία και την αδράνεια που προκαλεί η συνήθεια και η κουλτούρα του παρελθόντος. Όσον αφορά την υιοθέτηση του νέου προγράμματος στην εκπαιδευτική διαδικασία είναι βέβαιο ότι εξαρτάται και από το κατά πόσο εξυπηρετεί τον εκπαιδευτικό στην πράξη. Κατά πόσο

τον βοηθά να οργανώσει και να κάνει το μάθημα του. Κατά την έρευνα οι γνώμες δίστανται. Ορισμένοι εκπαιδευτικοί βρήκαν χρήσιμα στοιχεία τους περιγραφητές, την ξεκάθαρη στοχοθεσία με τρόπους επίτευξης, την παρουσίαση μεθοδολογικών εργαλείων και την έξυπνη θεματολογία και ως εκ τούτου είναι βέβαιο ότι εφάρμοσαν σε μεγάλο βαθμό και διατείνονται θετικά να εφαρμόσουν το νέο πρόγραμμα και στο μέλλον. Στον αντίποδα υπήρξαν εκπαιδευτικοί που δεν θεωρούν ότι τους βοηθάει το νέο πρόγραμμα να οργανώσουν καλύτερα το μάθημα τους θεωρώντας ότι προσκρούει σε θέματα όπως οι ανομοιογενείς τάξεις, η έλλειψη χρόνου, υλικού, τεχνογνωσίας και στη συνήθεια των μαθητών σε άλλες πρακτικές. Σύμφωνα με έρευνες, οι εκπαιδευτικοί τείνουν στην μη εφαρμογή συγκεκριμένων πρακτικών όπως η διαφοροποιημένη διδασκαλία όταν απαιτείται επιπρόσθετος χρόνος για την προετοιμασία της διδασκαλίας ώστε να καλύπτει τις ανάγκες όλων των μαθητών, όταν υπάρχει δυσκολία προσαρμογής του υλικού, ανεπαρκής υλικοτεχνικός εξοπλισμός και όταν απαιτείται επαρκής προετοιμασία για τις εξετάσεις στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Humphrey, Bartolo, Ale, Calleja, Hofsaess, Janikova, MolLous, Vilkiene & Wetso, 2006 Robinson, Maldonado & Whaley, 2014 Ruys, Defruyt, Rots, Aelterman, 2013 Wu, Wan & Wong, 2015 Wan, 2017).<sup>24</sup>

### 3. Ποια τα αποτελέσματα της εφαρμογής του νέου προγράμματος σπουδών;

Το επόμενο ερώτημα αφορά τα μαθησιακά αποτελέσματα. Είναι ανάγκη για να μπορέσουν να πετύχουν οι εκπαιδευτικοί τους στόχους που τους έχουν ανατεθεί και να μεταφέρουν το εκπαιδευτικό τους αντικείμενο προς τα παιδιά, πρώτα να το έχουν αντιληφθεί και να το έχουν οικειοποιηθεί απόλυτα οι ίδιοι. Με αυτή τη λογική, το επόμενο ερευνητικό ερώτημα αναλύθηκε σε δύο μέρη, στο πόσο εύκολα αντιληπτά έγιναν τα ζητούμενα μαθησιακά αποτελέσματα από τους εκπαιδευτικούς και στο πόσο επιτεύχθηκαν ως το τέλος της σχολικής χρονιάς. Κατά τους κατασκευαστές φαίνεται ότι το κύριο μαθησιακό αποτέλεσμα που προσδοκούσαν είναι η προετοιμασία των μαθητών για την ενεργή ενήλικη ζωή τους. Είναι δηλαδή η προσπάθεια να αποκτήσουν τα παιδιά εφόδια που θα τους χρησιμεύσουν σε όλες τις εκφάνσεις της μετέπειτα σταδιοδρομίας τους και όχι αποκλειστικά βάσεις για την ακαδημαϊκή τους πορεία.

---

<sup>24</sup> Φιλίππατου Δ., Βεντίστα Ο.Μ. (2017) *Αντιλήψεις των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για τη διαφοροποίηση της διδασκαλίας*

Φαίνεται ότι το νέο πρόγραμμα σπουδών ευθυγραμμίζεται με το διακεκριμένο για την επιτυχία του φιλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα που σύμφωνα με έρευνες (Α. Σκαράκη, Μ.Ν. Φράγκου, Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης, Μάρτιος 2020) σκοπεύει στην προετοιμασία των παιδιών για μία ευκολότερη μετάβαση στις απαιτήσεις του ενήλικου πολίτη με το να εξυψώνει στα μάτια τους τη συνεχή μάθηση, την έρευνα, την συνεργατικότητα, την υπευθυνότητα και την δημιουργία με απώτερο σκοπό την διαμόρφωση ολοκληρωμένων προσωπικοτήτων.

Αυτή η προσέγγιση των κατασκευαστών φαίνεται να αποτέλεσε προτεραιότητα για το σύνολο των εκπαιδευτικών σύμφωνα με τις απόψεις και των 11 που ερωτήθηκαν. Η φυσιογνωμία του νέου προγράμματος σπουδών με την πολύπλευρη μορφολογία και θεματολογία, την ενσωμάτωση των ΤΠΕ στη διδασκαλία, την παρότρυνση για έρευνα οδήγησαν κατά τους εκπαιδευτικούς σε αυτά τα επιθυμητά μαθησιακά αποτελέσματα. Οι μαθητές χρησιμοποιούν τις ΤΠΕ ως ενεργοί ψηφιακοί χρήστες και μπορούν να επικοινωνούν και να εκπονούν εργασίες επί θεμάτων που τους αφορούν. Μέσω της αυτόνομης μάθησης και της συνεργατικότητας αναπτύσσουν δεξιότητες χρήσιμες στην ενήλικη ζωή τους. Βέβαια σε αυτή την όψιμη φάση εφαρμογής δεν έχουν υλοποιηθεί όλες οι δυνατότητες του προγράμματος με αποτέλεσμα να μην έχουν αποδοθεί προς εκτίμηση και όλα τα μαθησιακά του αποτελέσματα.

4. Σε ποιο βαθμό οι στόχοι των κατασκευαστών του προγράμματος σπουδών επιτεύχθηκαν;

Σε βαθύτερο επίπεδο για την επίτευξη του εκπαιδευτικού στόχου που ήταν η πολύπλευρη εκπαίδευση των μαθητών και η δημιουργία ώριμων και ικανών ενήλικων πολιτών, το νέο πρόγραμμα σπουδών περιελάμβανε επιμέρους στόχους που αποτέλεσαν τα εργαλεία των εκπαιδευτικών για το ουσιαστικό τους διακύβευμα. Οι επιμέρους αυτοί στόχοι των κατασκευαστών όπως διαπιστώθηκαν και επιτεύχθηκαν από τους εκπαιδευτικούς κατά την εφαρμογή και αναλύθηκαν κατά την έρευνα ήταν πέντε. Το πρόγραμμα να είναι ελεύθερο στην αυτενέργεια, ήτοι ο εκπαιδευτικός να έχει τη δυνατότητα να προσαρμόζει το πρόγραμμα κατά το δοκούν, προσαρμόσιμο στο επίπεδο και τις ανάγκες των μαθητών, συμπεριληπτικό ώστε να μπορεί να δουλέψει σε ποικίλα πολιτισμικά περιβάλλοντα, να επιτυγχάνεται η κατάκτηση της ικανότητας μαθαίνω πώς να μαθαίνω και η ανάπτυξη της κοινωνιογλωσσικής ικανότητας. Σύμφωνα με τους εκπαιδευτικούς, η ελευθερία για αυτενέργεια ήταν ξεκάθαρη στο νέο πρόγραμμα, πλην όμως η λεπτομερής περιγραφή των δραστηριοτήτων, ο χρόνος προετοιμασίας για την

προσαρμογή του σχεδίου μαθήματος και οι εξειδικευμένες τεχνικές γνώσεις που προϋποθέτει η προσαρμογή των σεναρίων την έθεσαν υπό διερεύνηση. Όσον αφορά την προσαρμοσιμότητα στις ανάγκες των μαθητών, η μόνη δυσκολία που προβληματίσε ήταν η εφαρμογή του σεναρίου σε μεικτές τάξεις. Η συμπερίληψη δυνητικά υπήρχε αλλά απαιτείται ευρύτερης κλίμακας εφαρμογή για να αξιολογηθεί με ασφάλεια. Η κατάκτηση της ικανότητας μαθαίνω πως να μαθαίνω είναι εξαιρετικά χρήσιμη καινοτομία του νέου προγράμματος και βοηθά ολιστικά στην φυσιογνωμία του μαθητή διευκολύνοντας τον και σε άλλες εκφάνσεις της ζωής του και στο μέλλον του. Μέσα από συνεργατικές δραστηριότητες για την επίλυση προβλημάτων, τη διαβάθμιση βαρύτητας δραστηριοτήτων με προϋπόθεση οικειοποίησης βασικών γνώσεων ακόμα και με την βοήθεια εναλλακτικών μορφών αξιολόγησης οι μαθητές κατακτούν την σημαντική αυτή ικανότητα.

Το ίδιο σημαντική είναι και η ανάπτυξη της κοινωνιογλωσσικής ικανότητας καθώς όπως αποδίδεται και από τον P.Hofstatter "Χωρίς τη γλώσσα δε θα ήταν δυνατόν να συγκροτηθούν ανθρώπινες κοινωνίες, και φαίνεται εξαιρετικά αμφίβολο αν θα μπορούσαμε να σκεφτούμε χωρίς αυτήν". Το νέο πρόγραμμα με τις γλωσσικές ικανότητες που προωθεί, όπως αυτή της διαμεσολάβησης, της εναρμόνισης με το σύγχρονο συγκείμενο, την διδακτέα ύλη του και θεματολογία αποδίδει στην εκμάθηση των Αγγλικών έναν απολύτως κοινωνικοκεντρικό χαρακτήρα.

5. Η τρέχουσα σχολική πραγματικότητα (υποδομές των σχολικών μονάδων όσον αφορά τα εκπαιδευτικά μέσα και εργαλεία, επαγγελματική ετοιμότητα των εκπαιδευτικών και κουλτούρα των ελληνικών σχολείων) μπορεί να υποστηρίξει την εφαρμογή του νέου προγράμματος σπουδών ή αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα;

Παρά την ουσιαστική και όπως φαίνεται εκ του αποτελέσματος εν τω βάθει έρευνα από τους κατασκευαστές για κάλυψη των αναγκών του εκπαιδευτικού και των μαθητών από το νέο πρόγραμμα, όπως σε κάθε καινοτομία και σε κάθε νέο εγχείρημα, αναμενόμενο ήταν να υπάρξουν δυσκολίες στην πρώτη πιλοτική του εφαρμογή. Αποτελεί λοιπόν σημαντικό ερευνητικό ζητούμενο, η σύνδεση των δυσκολιών που ανέκυσαν με τρεις βασικούς παράγοντες. Την προετοιμασία και την επαγγελματική κατάρτιση των εκπαιδευτικών, την κατάσταση των υλικοτεχνικών συνθηκών και την κουλτούρα του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος όπως προέρχεται από το παρελθόν. Οι δυσκολίες λοιπόν όπου διαπιστώθηκαν μπορούμε να πούμε ότι είναι απαύγασμα και των τριών παραγόντων που ερευνήθηκαν. Όσον αφορά το επαγγελματικό επίπεδο των



εκπαιδευτικών παρά την άρτια κατάρτιση και την ουσιαστική κατά τη γνώμη τους επιμόρφωση υπήρξε έλλειμμα σε τεχνολογική κατάρτιση όπως την απαιτούσε πολλές φορές το πρόγραμμα. Όσον αφορά τις υλικοτεχνικές συνθήκες, τα δεδομένα ανά τα σχολεία διαφέρουν. Υπήρξαν σχολεία πρότυπα που δεν αντιμετώπισαν καμία δυσκολία και σχολεία τα οποία το εγχείρημα της εφαρμογής του νέου προγράμματος σπουδών σε ευρύτερη κλίμακα φάνταζε ουτοπικό. Η συνήθεια τόσο των εκπαιδευτικών όσο και των μαθητών σε άλλες πρακτικές διαπιστώθηκε από τους εκπαιδευτικούς ως παράγοντας επιβράδυνσης στην υιοθέτηση των ρηξικέλευθων πρακτικών συνεργατικότητας, διερεύνησης, μετασχηματιστικής μάθησης, φθίνουσας καθοδήγησης όπως υπαγορεύονται στο νέο πρόγραμμα. Τα ευρήματα αυτά ταυτίζονται με τα ευρήματα άλλων ερευνών για την δυσκολία ενσωμάτωσης των ΤΠΕ λόγω παντελούς ή μερικής έλλειψης τεχνολογικού εξοπλισμού, περιορισμένης πρόσβασης στο εργαστήριο πληροφορικής (Spiros Spiridis, 2014) καθώς και λόγω διαφορετικών αντιλήψεων (Everard, Morris & Wilson, 2004)

6. Ποιες λειτουργικές αδυναμίες του νέου προγράμματος σπουδών εντοπίζουν οι εκπαιδευτικοί; (οι λειτουργικές αδυναμίες μπορεί να αφορούν στο επίπεδο της διατύπωσης των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων, της καταλληλότητας του περιεχομένου για το γνωστικό επίπεδο των μαθητών, της επαρκούς διασύνδεσης ανάμεσα στα προγράμματα σπουδών του ίδιου μαθήματος μεταξύ διαφορετικών βαθμίδων)

Στη συνέχεια, κατά την αναζήτηση λειτουργικών αδυναμιών, διερευνήθηκε αν προκύπτουν από την διατύπωση των ζητούμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων όσο και από το γενικότερο περιεχόμενο του προγράμματος σπουδών. Όσον αφορά τα μαθησιακά αποτελέσματα είναι ξεκάθαρο ότι οι εκπαιδευτικοί εξέλαβαν ως απολύτως θετικό το γεγονός ότι το νέο πρόγραμμα σπουδών ξεκινά από το τι θέλουμε να πετύχουμε. Αναστρέφει την πεπατημένη και βιβλιοκεντρική μεθοδολογία και αναζητά τι αποτελέσματα θέλουμε να έχουμε στα παιδιά προτού σκεφτούμε τον τρόπο που θα το πετύχουμε. Από αυτή την οπτική, οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί έκριναν ότι το νέο πρόγραμμα σπουδών είναι επιτυχημένο και αποτελεσματικό. Όσον αφορά το ευρύτερο περιεχόμενο του και την δομή του σε θεματικά πεδία ποικίλου ενδιαφέροντος φάνηκε ότι κράτησε το ενδιαφέρον των παιδιών καθώς συμβάδιζε με την επικαιρότητα. Ακόμα, η οργάνωση του μαθήματος σε ευρύτερα θεματικά πεδία που εξελίσσονται από τάξη σε τάξη αποκόμισε θετικά σχόλια από τους εκπαιδευτικούς τα οποία αφορούν την ευελιξία

και την αποφυγή των επαναλήψεων. Αμυδρά λοιπόν διατυπώθηκαν αδυναμίες που να οφείλονται τόσο στην διατύπωση του προγράμματος όσο και στο περιεχόμενό του. Η ουσιαστικότερη αδυναμία που αφορούσε στα ανωτέρω εντοπίστηκε στην μεγάλη έκταση των σεναρίων για τα χρονικά περιθώρια που υφίστανται κατά το ωρολόγιο πρόγραμμα και την ανάγκη κάλυψης της τράπεζας θεμάτων. Το έλλειμμα χρόνου μεγεθύνεται και από την υπερβολή στη χρήση των ΤΠΕ σε ένα περιβάλλον που δεν διαθέτει σε κάθε αίθουσα τα απαραίτητα τεχνικά μέσα.

7. Ποια λειτουργικά πλεονεκτήματα εντοπίζουν οι εκπαιδευτικοί στο νέο πρόγραμμα σπουδών;

Το κυριότερο πλεονέκτημα του νέου προγράμματος σπουδών το οποίο αναφέρθηκε από την πλειοψηφία των εκπαιδευτικών είναι η αποδοχή του από τους μαθητές αφού το θεωρούν ελκυστικό και ενδιαφέρον. Από την έρευνα προκύπτει ότι η ενδιαφέρουσα και οικεία θεματολογία καθώς και η ομαδοσυνεργατική μέθοδος είναι τα στοιχεία που ενθουσιάζουν περισσότερο τους μαθητές. Οι εκπαιδευτικοί αναφέρουν επιπλέον ως θετικό του προγράμματος στοιχεία που βοηθούν να επιτευχθούν οι μαθησιακοί στόχοι. Το σημαντικότερο στοιχείο θεωρείται ότι είναι η ευελιξία προσαρμογής του μαθήματος σύμφωνα με τις ανάγκες της τάξης μέσα από μια ποικιλία δραστηριοτήτων, τεχνικών και μεθοδολογίας ακόμα και επιλογή αξιολόγησης η οποία μπορεί να είναι εναλλακτική καθώς λαμβάνεται υπόψη η διαφοροποίηση των μαθητών. Οι εκπαιδευτικοί ανέφεραν την έμφαση στην ανάπτυξη της επικοινωνιακής ικανότητας μέσα από δραστηριότητες ανοιχτού τύπου ως σαφές πλεονέκτημα του νέου προγράμματος. Η ενεργή χρήση των ΤΠΕ με τη δημιουργία ψηφιακού υλικού από τους μαθητές, παρουσιάσεων και ψηφιακής συνεργατικότητας αποτελεί μία ξεκάθαρα θετική πτυχή του νέου ΠΣ για τους εκπαιδευτικούς. Τα οφέλη της ενεργής χρήσης των ΤΠΕ στην εκπαίδευση διασταυρώνονται σε διάφορες έρευνες όπως στην έρευνα της Κεραμιδά Κ., 2010. Η σύνδεση με το κοινό ευρωπαϊκό πλαίσιο για τις γλώσσες και η αναλυτική παροχή του πλαισίου διδασκαλίας ώστε ο εκπαιδευτικός να μπορεί να εκτιμήσει αν ο τρόπος διδασκαλίας του έχει σωστή κατεύθυνση αναγνωρίστηκε επίσης ως πλεονέκτημα.

8. Ποιες δυσκολίες αναμένουν ότι θα αντιμετωπίσουν οι εκπαιδευτικοί κατά την εφαρμογή των νέων ΠΣ και ποιες προτάσεις διατυπώνουν για τη βελτίωσή τους με στόχο την επιτυχή εφαρμογή τους στην πράξη;

Οι εκπαιδευτικοί αναμένουν ότι θα συναντήσουν δυσκολίες κατά την επομένη ευρύτερη εφαρμογή. Πολλοί εκπαιδευτικοί χαρακτήρισαν τα σενάρια ως πιεστικά από θέμα χρόνου με πολλά ζητούμενα, γεγονός που δείχνει να απαιτεί κάποια αναθεωρητική αλλαγή είτε από πλευράς έκτασης σεναρίου είτε από πλευράς χρόνου υλοποίησης. Σημαντική είναι επίσης η διαπίστωση της αντιδιαστολής της φιλοσοφίας του προγράμματος σπουδών με την ισχύουσα τράπεζα θεμάτων. Η πιο παραδοσιακή φιλοσοφία των εξετάσεων στο πλαίσιο της τράπεζας θεμάτων δεν φαίνεται να συνάδει με την ελευθεριότητα και την καινοτομία του νέου προγράμματος σπουδών. Δημιουργείται σύμφωνα με ορισμένους εκπαιδευτικούς με αυτό τον τρόπο μία ασυνέχεια που οφείλει να λυθεί. Όσον αφορά τις προτάσεις που διατυπώθηκαν για τη βελτίωση των προβληματισμών που ανακύπτουν, έχει ενδιαφέρον να αναφερθεί η διαρκής ανατροφοδότηση και κυρίως η πιο εξειδικευμένη και διαρκής επιμόρφωση επί των συγκεκριμένων μεθόδων διδασκαλίας, όπως παραγωγή φύλλων εργασίας, χρήση των τεχνολογικών μέσων, και γενικότερα πρακτικών θεμάτων έναντι των θεωρητικών. Οι συγκεκριμένες προτάσεις συγκλίνουν με τις προτάσεις των Chambers and Bax, 2006 για την ανάγκη εκπαίδευσης των διδασκόντων στη χρήση των τεχνολογικών μέσων (Spiros Spiridis, 2014). Ακόμα, η ενοποίηση δύο διαδοχικών ωρών εκτιμάται ότι μπορεί να βοηθήσει. Στην ίδια κατεύθυνση η απαλλαγή από τις εξετάσεις και την τράπεζα θεμάτων συνεισφέρει και στο έλλειμμα χρόνου και στην ασυνέχεια των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Παράλληλα, φαίνεται βοηθητική πρόταση διασύνδεσης των σεναρίων που επιλέγονται με το διαθεματικό πλέγμα της τάξης καθώς και η αφαίρεση πιο παρωχημένων μορφών ασκήσεων. Σύμφωνα με τον Cheek 1992, η διδασκαλία και η μάθηση αποφέρουν καλύτερα αποτελέσματα όταν συνδέονται με διάφορα γνωστικά αντικείμενα σε αντιδιαστολή με τη μελέτη ενός γνωστικού αντικειμένου (Florou P., Kotarinou P., Kyzeridi M., Houpi M., 2015).

Εν κατακλείδι, μπορούμε να πούμε ότι στο νέο πρόγραμμα σπουδών διαφαίνεται να έχουν εισαχθεί με επιτυχία απαιτητικότερα και ανώτερου ηλικιακού επιπέδου στοιχεία από την ακαδημαϊκή φιλοσοφία της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της δια βίου εκπαίδευσης. Η παραγωγή και παρουσίαση πολύπλοκων εργασιών, η συνεργατικότητα, η έμφαση στην ανάπτυξη κριτικής ικανότητας και ικανότητας επίλυσης προβλημάτων, η πρόκληση για έρευνα από τους μαθητές Λυκείου και άλλα στοιχεία δείχνουν να

αποτελούν απαύγασμα της γενικότερης τάσης να θεωρούνται οι σύγχρονοι μαθητές ωριμότεροι και ενδεχομένως ικανότεροι σε σχέση με το παρελθόν. Ίσως μάλιστα αυτό να αποτελεί τροφή για σκέψη και για μελλοντική διερεύνηση. Για μία νέα έρευνα που να αξιολογεί αν η εξέλιξη στην ταχύτητα της πληροφορίας ή άλλοι παράγοντες του σύγχρονου συγκείμενου έχουν επιδράσει και πως, στην ηλικιακή ωριμότητα και εκπαιδευτική - αντιληπτική ικανότητα των παιδιών.

## **Βιβλιογραφία**

Αδαμοπούλου, Α. (2019) Συνεργατικές πρακτικές και επαγγελματική ανάπτυξη εκπαιδευτικών στο σχολείο ως οργανισμό και κοινότητα μάθησης. Ανακτήθηκε από: <https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/object/2897456/file.pdf>

Γερογιάννης Κ., Μπούρας Α. Αναλυτικά προγράμματα-Σχολικά εγχειρίδια. Σχεδιασμός Αναλυτικών Προγραμμάτων Σπουδών-Νέες Τάξεις. Συνέδριο 2007. Ανακτήθηκε από: <http://conf2007.edu.uoi.gr/Praktika/482-605.pdf>

Γρίβα Ε., Ηλιάδου-Τάχου Σ. (2010) Ιστορική θεώρηση της καθιέρωσης της αγγλικής γλώσσας στη δημόσια ελληνική εκπαίδευση: Οι στρατηγικές, τα προγράμματα και οι επιδράσεις(1961-2007). Ανακτήθηκε από:

[https://www.researchgate.net/publication/280317601\\_-\\_2010\\_E\\_Griva\\_S\\_IliadouTachou\\_Historical\\_aspects\\_of\\_the\\_English\\_language%27s\\_introduction\\_in\\_the\\_public\\_Greek\\_education\\_the\\_strategies\\_the\\_programs\\_and\\_their\\_effects\\_Contemporary\\_Society\\_Education\\_and](https://www.researchgate.net/publication/280317601_-_2010_E_Griva_S_IliadouTachou_Historical_aspects_of_the_English_language%27s_introduction_in_the_public_Greek_education_the_strategies_the_programs_and_their_effects_Contemporary_Society_Education_and)

Γ. Ηρακλέους. Θεωρητικές προσεγγίσεις στα Αναλυτικά προγράμματα σπουδών. Ανακτήθηκε από: <http://kemetete.sch.gr/wp-content/uploads/2011/12/1-eis.pdf>

Δημοσιευμένη εργασία του ΣτΕ με τον τίτλο 'Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο αναφοράς για τη γλώσσα: εκμάθηση, διδασκαλία, αξιολόγηση' σ.28-29. Ανακτήθηκε από: [http://www.pi-schools.gr/lessons/english/pdf/cef\\_gr.pdf](http://www.pi-schools.gr/lessons/english/pdf/cef_gr.pdf)

Η Εκπαίδευση για την Αλλαγή. Η Αλλαγή για την Εκπαίδευση. Μανιφέστο των Εκπαιδευτικών για τον 21ο αιώνα από το Συνέδριο: Η επαγγελματική εικόνα και το ήθος των εκπαιδευτικών, Απρίλιος 2014, Συμβούλιο της Ευρώπης, Στρασβούργο. Σελ. 12. Ανακτήθηκε από: <https://rm.coe.int/finalmanifesto-gr/16808cf4e3>

Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής. Προγράμματα Σπουδών για τις Ξένες Γλώσσες στο Γενικό Λύκειο. Αθήνα 2021

Τσαρη, Φ., & Πουρκός, Μ. (2015). Εισαγωγή στην Ποιοτική Έρευνα [Κεφάλαιο]. Στο Τσαρη, Φ., & Πουρκός, Μ. 2015. Ποιοτική μεθοδολογία έρευνας [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε από: <https://hdl.handle.net/11419/5818>

Kalantzis, M., Core, B. & Arvanitis, E., 2011, «Ο Εκπαιδευτικός ως Σχεδιαστής: Η Παιδαγωγική στην Εποχή των Νέων Ψηφιακών Μέσων», Πρακτικά ΙΓ΄ Διεθνούς Συνεδρίου της Παιδαγωγικής Εταιρείας: Αναλυτικά Προγράμματα και Σχολικά Εγχειρίδια: Ελληνική Πραγματικότητα και Διεθνής Εμπειρία, 20-22 Νοεμβρίου 2009, Γιάννενα, σελ. 27-58. Διαθέσιμο στο: [http://neamathisi.com/\\_uploads/LBDpaidagogikETAIREIA8march.pdf](http://neamathisi.com/_uploads/LBDpaidagogikETAIREIA8march.pdf)

Καραβά Ε., Ζουγανέλη Κ. Οι ξένες γλώσσες στο σχολείο. Οδηγός του εκπαιδευτικού των ξένων γλωσσών. Στο πώς και γιατί ξεκίνησε η «Νέα Μάθηση»: Αλλαγές σε πολλαπλά επίπεδα σ.39. Ανακτήθηκε από: <http://repository.edulll.gr/edulll/handle/10795/1906>

Κεραμιδά, Κ. (2010). Η ενσωμάτωση των τεχνολογιών της Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στη διδασκαλία των Μαθηματικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Διδακτορική διατριβή. Τμήμα Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας. Ανακτήθηκε από: <https://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/18940#page/24/mode/2up>

Λοΐζος Συμεού (2006). Εγκυρότητα και αξιοπιστία στην ποιοτική έρευνα: Το παράδειγμα μιας έρευνας για τη συνεργασία σχολείου -οικογένειας. 9ο Συνέδριο Παιδαγωγικής Εταιρείας Κύπρου

Ματσαβινού, Θ. (2009). Σύγκριση αναλυτικών προγραμμάτων Αγγλίας, Ελλάδας με άξονες τις φυσικές επιστήμες και τις νέες τεχνολογίες (Μεταπτυχιακή Εργασία). Ανακτήθηκε από: <http://hellanicus.lib.aegean.gr/bitstream/handle/11610/16325/file0.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Ματσαγγούρας, Η. (2008). Θεωρία και Πράξη της διδασκαλίας. Η σχολική τάξη. Χώρος - Ομάδα - Μέθοδος. Αθήνα: Γρηγόρης.

Ποζουκίδης Ν. (2009) Το νέο Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για την Υποχρεωτική Εκπαίδευση και η αντιμετώπιση του από τους καθηγητές Αγγλικής Γλώσσας Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης της Δυτικής Μακεδονίας. Ανακτήθηκε από: <https://www.academia.edu/29114870>

Σκαράκη Α., Φράγκου Μ. Ν (2020) Το εκπαιδευτικό σύστημα της Φιλανδίας: Πού οφείλεται η αποτελεσματικότητά του; Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης. Ανακτήθηκε από: [https://www.researchgate.net/publication/339864802\\_To\\_ekpaideutiko\\_systema\\_tes\\_Philandias\\_pou\\_orheiletai\\_e\\_apotelesmatikoteta\\_tou](https://www.researchgate.net/publication/339864802_To_ekpaideutiko_systema_tes_Philandias_pou_orheiletai_e_apotelesmatikoteta_tou)

Σπινθουράκη Αθηνά-Ιουλία, Καρατζιά-Σταυλιώτη Ε. Αναλυτικά προγράμματα σπουδών αγωγής του πολίτη: Ιστορική συγκριτική θεώρηση με έμφαση στην αξιολόγηση της επίδοσης του μαθητή. Ανακτήθηκε από: <http://www.eriande.elemedu.upatras.gr/eriande/synedria/synedrio3/praltika%2011/karatzia.htm>

Τσικολάτας, Α. (2011). Οι ΤΠΕ ως εκπαιδευτικό εργαλείο στην ειδική αγωγή. 2ο Πανελλήνιο συνέδριο, Πάτρα. Ανακτήθηκε από: <https://www.etpe.gr/custom/pdf/etpe1801.pdf>

Φιλία Ίσαρη, Μάριος Πουρκός (2015 )Ποιοτική Μεθοδολογία Έρευνας. Εφαρμογές στην Ψυχολογία και την Εκπαίδευση. Ανακτήθηκε από: [www.kallipos.gr](http://www.kallipos.gr)

Φιλιππάτου Δ., Βεντίστα Ο.Μ. (2017) Αντιλήψεις των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για τη διαφοροποίηση της διδασκαλίας. Ανακτήθηκε από: <https://journals.lib.uth.gr/index.php/tovima/article/view/424/404>

Φλουρής Γ.(2006) Αξιολόγηση των προγραμμάτων σπουδών. Συγκριτική και διεθνής εκπαιδευτική επιθεώρηση, τεύχος 7

Χαλκιά, Κ. (2003). Η ελευθερία της «μέτρησης» και η πειθαρχία της «διαίσθησης»: Σχέσεις διαλόγου μεταξύ ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας στην εκπαίδευση στις Φυσικές Επιστήμες. Πρακτικά του 3ου Πανελληνίου Συνεδρίου της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος, Αθήνα

Χασσάνδρα, Μ., & Γούδας, Μ. (2003) Κριτήρια εγκυρότητας και αξιοπιστίας στην ποιοτική ερμηνευτική έρευνα. Ανακτήθηκε από:

[http://lab.pe.uth.gr/psych/images/stories/pdf/various/kritiria\\_egyrotitas\\_kai\\_aksiopistias\\_stin\\_poiotiki\\_ereyna.pdf](http://lab.pe.uth.gr/psych/images/stories/pdf/various/kritiria_egyrotitas_kai_aksiopistias_stin_poiotiki_ereyna.pdf)

Χατζηγεωργίου, Γ. (2012). Γνώθι το Curriculum. Γενικά και ειδικά θέματα Αναλυτικών Προγραμμάτων και διδακτικής. Αθήνα: Διάδραση

Χειμαριού Ε. (1987) Αναλυτικά προγράμματα: Σύγχρονες τάσεις σχεδιασμού στην Αγγλία. Θεσ/νίκη: Αφοί Κυριακίδη

Χρυσυφίδης, Κ. (2004) Το ελληνικό σχολείο και η συζήτηση γύρω από τα ανοιχτά και κλειστά αναλυτικά προγράμματα. Στο Μπαγάκης Γ. (επιμέλεια) Ο εκπαιδευτικός και το αναλυτικό πρόγραμμα. Αθήνα: Μεταίχμιο

Cohen, M., & Manion, L. (1994), Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Braun, V., & Clarke, V. (2012). Thematic analysis. In H. Cooper, (Ed.), APA Handbook of Research Methods in Psychology (pp. 51-77). Washington, DC: American Psychological Association

Creswell, J.W. (1998), Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing among Five Traditions. London and Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Everard, K. B., Morris, G., & Wilson, I. (2004). Effective school management (4th ed.). London: Paul Chapman Publishing



Florou P., Kotarinou P., Kyzeridi M., Houpi M., 2015. English Language Teaching: a tool in Interdisciplinary Instruction of Mathematics, Physics and Environmental Education. Ανακτήθηκε από:

[http://prime.uth.gr/papers/vol8\\_issue2\\_2015/Florou,%20Kotarinou,%20Kyzeridi,%20Houpi.pdf](http://prime.uth.gr/papers/vol8_issue2_2015/Florou,%20Kotarinou,%20Kyzeridi,%20Houpi.pdf)

Hasselbring, Ted. S & Glacer C. H. w. (2000). Use of Computer Technology to help students with special needs. The future of children and computer technology

Kaur, J. (2011). Intercultural communication in English as a lingua franca. Intercultural Pragmatics, 8(1), 94-116

Mason, J. (2002/2011). Η διεξαγωγή της ποιοτικής έρευνας. (Ν. Κυριαζή, Επιμ., & Ε. Δημητριάδου, Μεταφρ.) Αθήνα: Πεδίο.

Matt Maxwell (2002) What is Curriculum Anyway? Chapter 2, p. 13 Ανακτήθηκε από: [https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-1-349-63550-4\\_2](https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-1-349-63550-4_2)

Mavroudi A. (2017) Implementing differentiated instruction in the Greek state primary school: Teachers' attitudes and preferred differentiated strategies. Ανακτήθηκε από: <https://ejournals.lib.auth.gr/thal/article/download/6004/5758>

Smith, G.E. & S. Throne (2007). Differentiating instruction with technology for K-5 classrooms. New York: ISTE (International Society for Technology in Education).

Spiros Spiridis (2014) Investigating normalisation: Do teachers of English in Greece integrate technology in their everyday teaching practice? Ανακτήθηκε από: <https://rpltl.eap.gr/images/2014/05-01-351-Spiridis.pdf>

Traianou, A. (2014) The Centrality of Ethics in Qualitative Research. Ανακτήθηκε από <https://research.gold.ac.uk/id/eprint/19217/>

<http://iep.edu.gr/el/nea-programmata-spoudon-arxiki-selida>

## ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

### **Εισαγωγικό κείμενο**

Η παρούσα συνέντευξη έχει ως στόχο την καταγραφή των απόψεών σας για το νέο πρόγραμμα σπουδών όπως το μελετήσατε και το εφαρμόσατε κατά τη φάση της πιλοτικής εφαρμογής του στο σχολείο σας.

Οι απόψεις σας θα αξιοποιηθούν για τη βελτίωση του νέου προγράμματος σε συνδυασμό με όλα τα άλλα συμπεράσματα της πιλοτικής φάσης εφαρμογής του.

### **Εισαγωγικές ερωτήσεις**

Στοιχεία συνεντευξιαζόμενου

Φύλο

Ειδικότητα

Σπουδές

Χρόνια υπηρεσίας

Χρόνια υπηρεσίας στο σχολείο πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος

Χρόνος πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος

Πως οργανώνεις το καθημερινό σου μάθημα; Σε ποια στοιχεία-υλικά στηρίζεσαι για αυτό;

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΑΝΑ ΕΡΩΤΗΣΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

<i>ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>ΣΥΝΕΝΤΕ ΥΞΙΑΖΟΜ ΕΝΟΣ</i>	<i>ΑΠΟΜΑΓΝΗΤΟΦΩΝΗΣΗ</i>
<i>ΕΡΩΤΗΣΗ 1</i>		<i>Ποια είναι η γενική γνώμη σας για το νέο πρόγραμμα σπουδών; (γενική εκτίμηση, τοποθέτηση για το νέο πρόγραμμα σπουδών, σύντομη τεκμηρίωση αυτής της γενικής γνώμης)</i>
<i>1</i>	<i>Σ1</i>	<i>Π: Μου άρεσε πάρα πολύ αυτό, το ότι βασίζεται σε σενάρια, γιατί θεωρώ ότι είναι πιο ολοκληρωμένο ήταν...Είναι κάτι που και εγώ έτσι είχα στο μυαλό μου και είχα αρχίσει να εφαρμόζω. Βέβαια μέσω των προγραμμάτων σπουδών το έκανα πιο συστηματικό. Μου αρέσει αυτό που εμπλέκει όλες τις δεξιότητες και δουλεύει πολύπλευρα ένα αντικείμενο, ένα θέμα. Νομίζω ότι έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τα παιδιά.</i>
<i>1</i>	<i>Σ2</i>	<i>Η άποψή μου είναι ότι είναι μια πάρα πολύ καλή προσπάθεια και αυτή πιστεύω ότι είναι και η άποψη και των περισσότερων συναδέλφων γιατί έχουμε μιλήσει αρκετά για αυτό. Το είδαμε όλοι με πολύ θετικό μάτι γιατί νομίζουμε ότι είναι καινοτόμο και πραγματικά πρακτικό στην εφαρμογή του. Σ: Πρακτικό, τι εννοείτε πρακτικό; Σ2: Μιλώ για την δομή του συγκεκριμένου προγράμματος. Μας άρεσε πάρα πολύ το γεγονός ότι οι περιγραφητές πλέον συνδέονται με συγκεκριμένες δραστηριότητες. Και επομένως, είναι πολύ πιο εύχρηστο και για μας τώρα πλέον να το εντάξουμε στην τάξη μας και με τα συγκεκριμένα σενάρια που υπάρχουν και τις θεματικές ενότητες. Και είναι και επίσης ευπροσάρμοστο ανάλογα με το επίπεδο το οποίο έχουμε.</i>
<i>1</i>	<i>Σ3</i>	<i>Είναι ιδιαίτερα φιλόδοξο, θα έλεγα. Τολμώ να πω είμαι και εγώ έτσι, θερμή υποστηρίκτρια. Πιστεύω ότι αν και πρόσφατα... έχουν γίνει πολλές αναθεωρήσεις τα τελευταία χρόνια, δεν είναι... για τις ξένες γλώσσες έχουν γίνει αρκετές προσπάθειες τα τελευταία χρόνια. Και με το ενιαίο πλαίσιο να είναι, έτσι... με τις ξένες γλώσσες γενικά στο γυμνάσιο και στο λύκειο και στην υποχρεωτική εκπαίδευση, έχει αναβαθμισθεί το όλο έτσι νομικό πλαίσιο και το θεωρητικό. Θεωρώ ότι έχει γίνει μία καλή προσπάθεια αρκεί να έχουν και χρόνο έτσι... να μπορέσουμε να το δούμε στην πράξη της τάξης μας.</i>
<i>1</i>	<i>Σ4</i>	<i>Μου φαίνεται πάρα πολύ καλό και θεωρώ ότι θα αρέσει και στους μαθητές.</i>

1	Σ5	<p>Είναι πολύ θετική. Γιατί... δίνει... πρώτα απ' όλα, λαμβάνει υπόψη τα ενδιαφέροντα των μαθητών σε σχέση με την ηλικία τους. Οπότε γίνεται πολύ πιο ελκυστικό για τους μαθητές. Δίνει μεγάλη έμφαση στις νέες τεχνολογίες που τα παιδιά ασχολούνται καθημερινά, οπότε επίσης γίνεται πολύ πιο ελκυστικό για εκείνους. Δίνει βάση στη διαμεσολάβηση που είναι μια δεξιότητα που θεωρώ ότι οι μαθητές θα χρειαστούν και ήδη χρειάζονται στην καθημερινή τους ζωή γιατί επικοινωνούν με ανθρώπους από το εξωτερικό. Επίσης, είναι σημαντικό ότι υπάρχει διαφοροποίηση στη διδασκαλία, οπότε ανάλογα με τις ικανότητες και τις ιδιαίτερες δεξιότητες του μαθητή σου, μπορείς να προσαρμόσεις τις εργασίες του, τον τρόπο αξιολόγησης. Ασχολείται με θέματα της επικαιρότητας πάρα πολύ, που θεωρώ ότι οι μαθητές πρέπει να έχουν επαφή. Όχι μόνο από τα social media αλλά και από πιο έμπειρες... από πιο έγκυρες πηγές. Χρησιμοποιούνται στοιχεία των επιστημονικών ερευνών, τα οποία πρέπει να μελετήσουν και να φτιάξουν δικές τους... να δώσουν αναφορά σε σχέση με αυτά που διάβασαν. Οπότε θεωρώ ότι είναι... Επίσης, χρησιμοποιούνται σύγχρονες μέθοδοι διδασκαλίας και θεωρώ ότι βρισκόμαστε σε πάρα πολύ καλή αλλαγή του τρόπου διδασκαλίας σε σχέση με το τι είχαμε μάθει μέχρι σήμερα.</p>
1	Σ6	<p>Η γενική γνώμη μου είναι θετική. Είναι θετική πρώτα από όλα γιατί... Μιλάμε τώρα για το πρόγραμμα του Λυκείου, έτσι; Σ: Σωστά Σ6: Ναι, γιατί μέχρι τώρα δεν είχαμε πρόγραμμα σπουδών βασικά. Δηλαδή αν πάμε λίγα χρόνια πίσω μέχρι το 18, το Λύκειο, οι μαθητές του Λυκείου δηλαδή και οι μαθήτριες προμηθευόταν βιβλίο από το εμπόριο. Το οποίο αγόραζαν με δικά τους έξοδα. Το αναλυτικό πρόγραμμα, ήταν το πρόγραμμα του βιβλίου δηλαδή, δεν υπήρχε αναλυτικό πρόγραμμα, εντάξει. Και να υπήρχε, δεν υπήρχε καμία χρησιμότητα. Διότι όταν ο μαθητής και η μαθήτρια και ο εκπαιδευτικός έχουν μπροστά τους ένα βιβλίο διδάσκουν το βιβλίο. Δεν διδάσκουν το αναλυτικό πρόγραμμα. Το θέμα είναι, ότι εκεί δινόταν μια λίστα βιβλίων, μέσα από τα οποία μπορούσε ο κάθε εκπαιδευτικός να επιλέξει όποιο ήθελε. Επομένως, ήταν πάρα πολύ συχνό το φαινόμενο, δύο σχολεία διπλανά ας πούμε να έχουν διαφορετικά βιβλία. Επομένως, δεν μπορούμε να μιλάμε για αναλυτικό πρόγραμμα μέχρι τότε. Μέχρι το 2018, όπου με απόφαση υπουργού τότε Γαβρόγλου, σταμάτησε η προμήθεια βιβλίων από τους μαθητές. Αυτό δημιούργησε μια ανάγκη έκτακτη ας το πούμε και εντατική για διδακτικό υλικό. Κάθισαν κάποιιοι στο ΙΕΠ, δημιούργησαν διδακτικό υλικό και από εκεί και πέρα μετά, δημιουργήθηκε το αναλυτικό πρόγραμμα του Λυκείου, πατώντας και στα βήματα του προγράμματος του Δημοτικού, Γυμνασίου. Δηλαδή, του ενιαίου προγράμματος σπουδών ξένων γλωσσών όπως το ονομάζουμε εμείς. Τα οποία, τι είναι; Είναι αυτά, τα οποία είναι βασισμένα όλα αυτά, στο κοινό ευρωπαϊκό πλαίσιο για τις γλώσσες. Το οποίο είναι αυτό που καθορίζει, αυτό που λέμε επίπεδα γλωσσομάθειας δηλαδή A1 A2 B1 B2 Γ1 Γ2. Θα τα έχετε ακουστά, ως έτσι, ε;</p>
1	Σ7	<p>Η γενική μου άποψη είναι πάρα πολύ θετική από τη στιγμή που μέχρι να υπάρξει, δεν υπήρχε τίποτα για το λύκειο. Σ: Δεν υπήρχε πρόγραμμα σπουδών εννοείτε; Σ7: Όχι, δεν υπήρχε πρόγραμμα σπουδών. Αυτό που αναφέρεται του 2002, είναι μία απλή απομονωμένη σελίδα σε ένα ΦΕΚ. Χωρίς καμία αναφορά, χωρίς καμία παραπομπή, χωρίς καθόλου βιβλιογραφία.</p>

1	Σ8	<p>Μου άρεσε πάρα πολύ πέρυσι που είχε ένα εύρος θεματολογίας. Είχε διαφορετικών τύπων ασκήσεων και ξέφευγε από τα συνηθισμένα που νομίζω ότι τα παιδιά του Προτύπου... νομίζω... γιατί δεν νομίζω ότι όλα τα παιδιά είναι έτοιμα για κάτι τέτοιο, μπόρεσαν να ανταποκριθούν. Και το βρήκα πολύ ενδιαφέρον και από την πλευρά μου να διδάξω κάτι διαφορετικό. Ήταν μια πρόκληση. Παρόλο, που δεν είναι πάντα εύκολο να το κάνεις. Δηλαδή η χρήση που απαιτεί του υπολογιστή ή των ομάδων μέσα σε google drive και τέτοια, τα παιδιά μπορεί στο σπίτι τους να μπορούν να το κάνουν αλλά στο σχολείο δεν μας δίνεται πάντα η αίθουσα των υπολογιστών. Καταρχήν, την αίθουσα των υπολογιστών, την έχει ο πληροφορικός και δεν είναι ανοιχτή σε εμάς όλες τις ώρες που εμείς έχουμε μάθημα. Εμείς δηλαδή μπορεί να μπορούμε να πάμε, μόνο αν εκείνος δεν έχει μάθημα. Και κατ' εξαίρεση, αν ζητήσουμε ότι ξέρεις οπωσδήποτε το χρειάζομαι γιατί έχω να κάνω κάτι. Αλλιώς δεν... παρόλο που εγώ είμαι σε ένα σχολείο που έχω διαδραστικό πίνακα σχεδόν σε κάθε τάξη, έχω κάποιο δίκτυο Wi-Fi το οποίο όμως μπορεί να μην λειτουργεί.</p>
1	Σ9	<p>Γενικά, θεωρώ ότι είναι πάρα πολύ... καινοτόμο και είναι πάρα πολύ κοντά στον καινούργιο τρόπο διδασκαλίας. Δηλαδή, είναι πιο ανοιχτό, αφήνει τους εκπαιδευτικούς πιο ελεύθερους να δράσουνε, εστιάζει στο τι πρέπει να μάθουν τα παιδιά, το οποίο θεωρώ ότι είναι ουσιαστικό και επίσης είναι πολύ κοντά θεωρώ στους νέους εφήβους διότι έχει πολύ μεγάλη... αξιοποιεί πολύ την τεχνολογία. Κάτι που είναι πολύ κοντά στα ενδιαφέροντα των παιδιών. Ξεφεύγει δηλαδή από το ξερό βιβλίο.</p>
1	Σ10	<p>Η γενική γνώμη μου δεν είναι πάρα πολύ θετική. Υπάρχουνε... υπερβολικά θα έλεγα φλύαρα σενάρια, όσον αφορά στην περιγραφή των στόχων και την μεθοδολογία που χρησιμοποιείται. Υπάρχουν ταυτόχρονα και απαρχαιωμένες ασκήσεις μέσα σε κάποια σενάρια που δεν περίμενα να τις βρω σε υποτίθεται νέο πρόγραμμα σπουδών. Και επίσης θεωρούνε, ως δεδομένο μάλλον, το ότι όλα τα σχολεία διαθέτουν ηλεκτρονικούς υπολογιστές, διασύνδεση στο διαδίκτυο και όλα τα υπόλοιπα. Το οποίο δεν υφίσταται.</p>
1	Σ11	<p>Όπως σας είπα και πριν, αυτό που μου αρέσει είναι ότι γενικά δεν είναι δεσμευτικό. Ότι αφήνει έτσι, την ελευθερία στον εκπαιδευτικό και τον μαθητή και ότι υπάρχουν διάφορες τεχνικές διδασκαλίας τις οποίες μπορεί κάποιος να υιοθετήσει, ανάλογα με την τάξη του και τα ενδιαφέροντά του. Το τι θεωρεί κατάλληλο. Και το γεγονός αυτό που μου αρέσει ιδιαίτερα, είναι οι θεματικές ενότητες ότι έχουν πάρα πολύ ενδιαφέρον ως προς το περιεχόμενό τους. Και ότι βοηθάει πολύ στο να αναπτύξουν δεξιότητες ,ενεργής πολιτότητας, γενικά εστιάζει ένα παράθυρο στον κόσμο θα έλεγα. Μου αρέσει αυτό.</p>
ΕΡΩΤΗΣΗ 2		<p>Ως προς ποια στοιχεία θεωρείτε ότι διαφοροποιείται το νέο πρόγραμμα σπουδών από το υφιστάμενο; Πως κρίνετε (αξιολογείτε) αυτή τη διαφοροποίηση; (αναγνώριση πιθανών στοιχείων διαφοροποίησης και αξιολογική σύγκριση μεταξύ του νέου και του υφιστάμενου ΠΣ.)</p>

2	Σ1	Θεωρώ ότι το νέο πρόγραμμα είναι πιο ολοκληρωμένο. Εμπλέκει όλες τις δεξιότητες των μαθητών και είναι πιο μαθητοκεντρικό, δηλαδή συμμετέχουν πιο ενεργά οι μαθητές, στην ολοκλήρωσή του και στην παραγωγή του υλικού και στην εφαρμογή του.
2	Σ2	Είναι αυτό που μόλις είπα, ότι δηλαδή υπάρχουν οι περιγραφητές από το κοινό ευρωπαϊκό πλαίσιο γλωσσών που πλέον έχουν κατέβει και έχουν συνδεθεί με τις συγκεκριμένες δραστηριότητες. Και παλαιότερα ψάχναμε έτσι να βρούμε τις δραστηριότητες, οι οποίες ανταποκρίνονται στο επίπεδο των μαθητών μας και πολλές φορές είχαμε και κάποιες αμφιβολίες σε σχέση με αυτό. Εάν δηλαδή η δραστηριότητα που επιλέγαμε, όντως ανταποκρινόταν στο συγκεκριμένο επίπεδο. Τώρα με τους περιγραφητές έχουν αλλάξει αρκετά τα πράγματα. Είναι πολύ πιο σαφή και μας δίνεται αρκετό υλικό προκειμένου να κάνουμε τις επιλογές μας και να βασιστούμε πάνω σε αυτό. Προκειμένου να φτιάξουμε το δικό μας.
2	Σ3	Ναι. Η βασική διαφορά είναι ότι... φεύγει πιο πολύ από τον καθηγητή και τους αρχικούς στόχους που μπορεί να έχουμε στο μυαλό μας για την τάξη τη συγκεκριμένη ή το τμήμα και πηγαίνει πιο πολύ προς τα μαθησιακά αποτελέσματα. Δηλαδή, κοιτάμε το μαθητή πιο ολιστικά, πιο σφαιρικά. Τι θα θέλαμε να έχει κάνει μέχρι να τελειώσει ας πούμε το Λύκειο. Και με γνώμονα βέβαια πάντα τις τρέχουσες συνθήκες. Η πραγματικότητα ή τη καθημερινότητα, τι υπάρχει εκεί έξω. Προβλήματα που υπάρχουν, αληθινές καταστάσεις που θα αντιμετωπίσουν τα παιδιά αυτά και τώρα βέβαια αλλά και βγαίνοντας σε λίγο καιρό έξω, για σπουδές και στην αγορά εργασίας.
2	Σ4	Είναι πολύ πιο μαθητοκεντρικό. Οι μαθητές δουλεύουν συχνά, συνέχεια σχεδόν σε ομάδες και έχει τον ψηφιακό εγγραμματισμό. Τον έχει ενσωματώσει και είναι πολύ πιο έντονος από ότι στο προηγούμενο μας βιβλίο. Και τα θέματα του είναι πολύ πιο ενδιαφέροντα
2	Σ5	Ναι, στο παλαιότερο δινόταν περισσότερη έμφαση στην... λεξιλογική ικανότητα και τη γραμματική ικανότητα και τη φωνολογική ικανότητα των μαθητών. Τώρα καλλιεργείται η διαπολιτισμική συνείδηση, η διαμεσολάβηση. Δίνεται βάση στην δομή της γλώσσας, όπως θα χρειαστεί να τη χρησιμοποιήσουν οι μαθητές σε διαφορετικές κοινωνικές συνθήκες. Αυτή τη στιγμή υπάρχει σύνδεση με το κοινό ευρωπαϊκό πλαίσιο σπουδών που δεν υπήρχε παλαιότερα. Πάρα πολύ σημαντικό για να γνωρίζουν οι μαθητές τι θα...σε τι επίπεδο πρέπει να φτάσουν σε κάθε χρονιά και τι γνώσεις σχετικά με τη γλώσσα πρέπει να έχουνε. Τώρα λαμβάνεται υπόψη η ηλικία και τα ενδιαφέροντα των μαθητών, ενώ παλιότερα δεν την ελάμβαναν. Υπάρχει απόλυτη περιγραφή του ρόλου του εκπαιδευτικού μέσα στην τάξη, καθώς και του ρόλου του μαθητή, κάτι που δεν υπήρχε καθόλου. Υπάρχουν διαφορετικοί τρόποι τυπικής και εναλλακτικής αξιολόγησης, ενώ δεν υπήρχαν. Καλλιεργείται η δημιουργική σκέψη των μαθητών, γίνεται χρήση σύγχρονων μέσων και μεθόδων διδασκαλίας.

2	Σ6	<p>Ναι, η διαφοροποίηση με το ότι γινόταν μέχρι τώρα, είναι αυτό που είπα πριν ότι έχουμε αυτά τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, τα οποία λένε στον εκπαιδευτικό που πρέπει να φτάσει, με βάση ένα συγκεκριμένο αριθμό ωρών βέβαια, διδασκαλίας και από κει και πέρα ο εκπαιδευτικός επιλέγει τον δρόμο τον οποίο θα ακολουθήσει για να φτάσει εκεί. Αυτό έρχεται λίγο σε μία ας το πούμε σύγκρουση, αντίφαση με το ότι... ταυτοχρόνως υπάρχει και διδακτικό υλικό. Οπότε εγώ, από ότι έχω διαβάσει, πάντα όταν υπάρχει διδακτικό υλικό και αναλυτικό πρόγραμμα ο εκπαιδευτικός λαμβάνει υπόψη του το διδακτικό υλικό και όχι το αναλυτικό πρόγραμμα. Δεν θα καθίσει δηλαδή να δει αν υπάρχουν ασυμβατότητες ή οτιδήποτε άλλο. Θα ακολουθήσει το βιβλίο από την πρώτη σελίδα μέχρι την τελευταία. Είναι αυτό που λέμε η ύλη. Η ύλη δηλαδή, διδακτέα ύλη καταντάει να είναι το αναλυτικό πρόγραμμα, γι' αυτό και πολλοί συνάδελφοι πασχίζουν έτσι με κάθε προσπάθεια να τελειώσουν την ύλη. Δηλαδή να τελειώσουν, τι; Το βιβλίο. Αυτό.</p>
2	Σ7	<p>Ναι, τώρα την άποψή μου δεν θα την αλλάξω εδώ. Για μένα δεν υπήρχε πρόγραμμα σπουδών. Το πρόγραμμα σπουδών που ακολουθούσα αν μπορούμε να το πούμε έτσι από το 2016 και μετά ήταν να έχω μελετήσει πάρα πολύ καλά το πρόγραμμα σπουδών, τρίτη Δημοτικού, τρίτη Γυμνασίου, με τους δείκτες γλωσσομάθειας και από κει και μετά να παίρνω το πιο υψηλό επίπεδο και αναλόγως να προσαρμόζω για το Λύκειο.</p>
2	Σ8	<p>Η διαφοροποίηση είναι καθαρά στη χρήση των μέσων δηλαδή του διαδικτύου και των ηλεκτρονικών μέσων, κάτι που δεν υπάρχει στο προηγούμενο βιβλίο. Υπάρχει ελάχιστα δηλαδή και μάλιστα είναι μόνο για να δείξουμε εμείς κάποια βίντεο. Αυτή είναι η βασική διαφορά. Και κατά δεύτερον είναι η θεματολογία. Τώρα εδώ νομίζω ότι έχει μεγαλύτερο εύρος και πιο κοντά στα σημερινά θέματα και στα ενδιαφέροντα των παιδιών.</p>
2	Σ9	<p>Το καινούργιο πρόγραμμα σπουδών εστιάζει στα μαθησιακά αποτελέσματα. Σ' αυτά δηλαδή που πρέπει να πετύχουν οι μαθητές με το πέρας των σπουδών τους. Δεν περιορίζει τον εκπαιδευτικό, αναφορικά με το τι μέσα θα χρησιμοποιήσει και πότε θα τα αξιοποιήσει τα συγκεκριμένα μέσα. Δηλαδή δεν αφορά στο καινούργιο πρόγραμμα σπουδών το τι και το πως... μάλλον το πότε και το πως. Αλλά εστιάζει στο τι πρέπει να ξέρουν τα παιδιά. Οπότε έχουν μια ευελιξία οι εκπαιδευτικοί να χρησιμοποιήσουν διάφορα μέσα, να αξιοποιήσουν το χρόνο τους διαφορετικά, έτσι ώστε να πετύχουν το προβλεπόμενο μαθησιακό αποτέλεσμα.</p>
2	Σ10	<p>Η θεματολογία του είναι διαφορετική, η έμφαση που δίνεται στους επικοινωνιακούς στόχους και θεωρητικά και η κατηγοριοποίηση ανάλογα με το γλωσσικό επίπεδο των παιδιών, λαμβάνεται υπόψη το προφίλ. Σε αυτό οι ασκήσεις δεν διαφέρουν για μένα πάρα πολύ από τις ασκήσεις που έχουμε συναντήσει μέχρι τώρα, σε βιβλία ιδιωτικά εννοώ, ιδιωτικών εκδοτικών οίκων, όχι στο υπάρχον βιβλίο.</p>

2	Σ11	Μου αρέσει το ότι για παράδειγμα υπάρχει εναλλακτική αξιολόγηση. Επίσης, ότι υπάρχει έμφαση στις δεξιότητες της πληροφορικής, πώς να καλλιεργηθούν στα παιδιά. Και ότι υπάρχει διάδραση. Εκτός από αυτό που σας είπα, ότι και γενικά οι θεματικές ενότητες μου αρέσουν. Μου αρέσει που βάζει στόχους και δεν εστιάζει τόσο πολύ στην κάλυψη της ύλης. Αυτά θα έλεγα.
<b>ΕΡΩΤΗΣΗ</b> 3		<b>Εάν σας ζητούσαν να αναφέρετε ορισμένα στοιχεία που καθορίζουν τη φυσιογνωμία του μαθήματος όπως αυτή καθορίζεται από το νέο πρόγραμμα σπουδών ποια θα λέγατε ότι είναι αυτά; Που εντοπίζετε αυτά τα στοιχεία στο νέο ΠΣ; (αναγνώριση των βασικών στοιχείων που καθορίζουν τη φυσιογνωμία του μαθήματος σύμφωνα με το νέο ΠΣ και τεκμηρίωση των σχετικών απαντήσεων)</b>
3	Σ1	Κοιτάζτε. Φαντάζομαι το ότι είναι περισσότερο, ότι είναι μαθητοκεντρικό, ότι είναι η εμπλοκή των μαθητών περισσότερο και...ίσως ένα πιο ελεύθερο πνεύμα στην δημιουργία και την προσαρμογή του υλικού στους μαθητές που έχεις να ασχοληθείς. Νομίζω, αυτός είναι και ο στόχος του. Μία γενική καλλιέργεια των μαθητών πάνω στη γλώσσα. Σ: Και στο νέο πρόγραμμα σπουδών που εντοπίζονται αυτά; Στις δραστηριότητες για παράδειγμα; Σ1: Ναι, στις δραστηριότητες. Και στο θεωρητικό υπόβαθρο, φαντάζομαι. Αυτό που...ότι προωθεί και τη συλλογικότητα και την εμπλοκή των μαθητών στην παραγωγή του υλικού. Αλλά και σίγουρα στις δραστηριότητες, ναι.
3	Σ2	Η φυσιογνωμία... Η φυσιογνωμία, πιστεύω ότι έχει να κάνει με καινοτομία, με τη χρήση της γλώσσας για επικοινωνιακούς σκοπούς, με την ανταπόκριση στο συγκεκριμένο επίπεδο του μαθητή, με την ευελιξία σε σχέση με την επιλογή του συγκεκριμένου σεναρίου για το επίπεδο μαθητών το οποίο έχουμε. Δηλαδή, ενώ κάποιο σενάριο μπορεί να ασχολείται με... να απευθύνεται μάλλον σε μαθητές της Α Λυκείου, θα μπορούσαμε κάλλιστα να το κάνουμε στη Β Λυκείου εάν οι μαθητές μας έχουν πιο χαμηλό επίπεδο. Επίσης, εμπεριέχει στοιχεία διάδρασης... γραπτής και προφορικής, διαμεσολάβησης, εμπεριέχει στοιχεία διαδικτυακής επικοινωνίας, οπότε μιλάμε και για ενεργή χρήση των ΤΠΕ. Και προετοιμάζει τους μαθητές ώστε να γίνουν πιο ενεργοί πολίτες θα έλεγα γενικότερα.



3	Σ3	<p>Είναι σαν να λέμε, αντιστρέφουμε λίγο την πορεία. Δηλαδή, εκεί που κοιτάει. Αυτό που είπα και λίγο πριν. Είναι η συνέχεια. Ότι εκεί που κοιτάγαμε πιο πολύ εμείς τι θέλουμε να τους διδάξουμε ή τι κρίνουμε εμείς ότι χρειάζονται, βλέπουμε ότι οι μαθητές έρχονται ήδη με μια γνώση προηγούμενη, μια πρότερη γνώση. Έχουν δεξιότητες, απλά χρειάζεται λίγο να τις βελτιώσουν. Χρειάζεται να τις καλλιεργήσουν. Αυτό που λέμε και οι δεξιότητες του εικοστού πρώτου αιώνα, δεξιότητες ενεργού πολίτη, διαπραγματεύσης, δημόσιου λόγου και πάρα πολλά. Αλλά και νέες τεχνολογίες. Μπορεί να ξέρουμε πληροφορική, αλλά στην ουσία πώς τα χρησιμοποιούν όλα αυτά; Φάνηκε δηλαδή και μέσα στην πανδημία ότι είχαν δυσκολία ακόμα και να πληκτρολογήσουν για να στείλουν μια εργασία.</p> <p>Σ: Δίνει έμφαση το νέο πρόγραμμα στην τεχνολογία και στις δεξιότητες; Σ3: Βεβαίως. Δίνει μεγάλη έμφαση. Ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών, εφαρμογών, ναι, ναι. Εφαρμογών και αυτενέργειας του μαθητή. Δηλαδή ο καθηγητής έχει ακόμα πιο διευκολυντικό ρόλο, όχι τόσο πρωταγωνιστικό ρόλο. Έχει διευκολυντικό ρόλο και σε πολλά κομμάτια ο μαθητής αναλαμβάνει...παίρνει τα ινία. Με τις κατάλληλες προϋποθέσεις, βέβαια, έτσι; Μπορεί να διδάξει ένα κομμάτι. Αυτό που λέμε π.χ flipped classroom που είναι η ανεστραμμένη τάξη. Μπορεί ένα κομμάτι να το παρουσιάσει. Δεξιότητες παρουσίασης, έτσι; Τι κάνω μπροστά σε ένα ακροατήριο και πολλά άλλα.</p>
3	Σ4	<p>Ότι οι μαθητές δουλεύουν πολύ σε ομάδες. Ο ρόλος του καθηγητή πλέον δεν είναι όπως ο παραδοσιακός. Είμαστε πια συντονιστές των ομάδων... Τα παιδιά εμβαθύνουν σε κάθε μάθημα, σε κάθε θεματική και πρέπει να αξιοποιήσουν και γνώσεις υπολογιστών για να μπορέσουν να ολοκληρώσουν τις εργασίες τους.</p> <p>Σ: Αυτά τα στοιχεία που εντοπίζονται στο νέο πρόγραμμα σπουδών; Σ4: Δηλαδή; Η ερώτηση; Σ: Ας πούμε, μπορούμε να τα δούμε στις δραστηριότητες ή στη στοχοθεσία του προγράμματος; Σ4: Ναι, ναι. Και στα δυο.</p>

3	Σ5	<p>Ναι, λοιπόν. Όπως μας έχουν δοθεί και τα σχέδια μαθήματος, είναι πάρα πολύ αναλυτικά, βλέπουμε ότι υπάρχει η ανάλυση των στόχων γενικών και ειδικών. Επίσης, υπάρχει ακριβής αναφορά στη μέθοδο και τα μέσα διδασκαλίας που πρέπει να χρησιμοποιήσουμε. Προτείνεται το λεξιλόγιο που θα πρέπει να γνωρίζουν ήδη, αλλά και να μάθουν κατά τη διάρκεια του μαθήματος οι μαθητές. Υπάρχει ευελιξία στη διδακτική πορεία που θα ακολουθήσει ο εκπαιδευτικός ανάλογα με τις ειδικές ανάγκες της τάξης του. Αντιμετωπίζει τη μάθηση ως καλλιέργεια ικανοτήτων απόκτησης της γνώσης, δηλαδή τονίζεται... απαιτείται να μάθουν οι μαθητές πώς θα μαθαίνουν.</p> <p>Σ: Και αυτά που εντοπίζονται στο νέο πρόγραμμα σπουδών; Μου αναφέρατε τη στοχοθεσία; Σ5: Ναι, σας ανέφερα ότι υπάρχει ανάλυση των στόχων αλλά και των μεθόδων που πρέπει να χρησιμοποιήσουμε. Σ: Εκεί εντοπίζονται τα στοιχεία... η ευελιξία που είπατε πριν... Μιλήσατε για την ευελιξία. Εκεί εντοπίζονται στη στοχοθεσία ή στις δραστηριότητες; Σ5: Όχι μόνο στη στοχοθεσία, αλλά και στην αναλυτική παρουσίαση της μεθόδου που πρέπει να χρησιμοποιήσεις για να φτάσεις στα επιδιωκόμενα αποτελέσματα.</p>
3	Σ6	<p>Εντοπίζονται στις δραστηριότητες και είναι οι δραστηριότητες, τις οποίες βλέπουμε εμείς να γίνονται πράξη, βέβαια μέσα από το διδακτικό υλικό. Είναι δραστηριότητες, ανοιχτού τύπου, είναι δραστηριότητες, οι οποίες δεν σχετίζονται άμεσα με γραμματική ή συντακτικό, είναι δραστηριότητες, οι οποίες φέρνουν θα έλεγα την πραγματική ζωή μέσα στην τάξη. Είναι δραστηριότητες έρευνας, σύγκρισης, κριτικής σκέψης, τέτοιου είδους δραστηριότητες και ξεφεύγουμε από τις δραστηριότητες, οι οποίες ήταν τυποποιημένες μέχρι τώρα, αντιστοίχιση λέξεων, χρονική αντικατάσταση και τα λοιπά. Βέβαια, εδώ πρέπει να πω ότι έχουμε ένα τεράστιο εμπόδιο μπροστά μας... το οποίο είναι η τράπεζα θεμάτων.</p> <p>Σ: Κατανοητό, μάλιστα.</p> <p>Σ6: Και γιατί είναι εμπόδιο η τράπεζα θεμάτων; Γιατί έχει άλλη φιλοσοφία.</p> <p>Σ: Πρέπει να ολοκληρωθεί η ύλη, φαντάζομαι.</p> <p>Σ6: Ορίστε;</p> <p>Σ: Πρέπει να ολοκληρωθεί μια συγκεκριμένη ύλη, φαντάζομαι.</p> <p>Σ6: Πρέπει να ολοκληρωθεί μια συγκεκριμένη ύλη αλλά και επιπλέον η τράπεζα θεμάτων, έχει συγκεκριμένους τύπου δραστηριότητες. Οι όποιες δραστηριότητες είναι οι παραδοσιακές δραστηριότητες. Έχουμε δηλαδή το φαινόμενο από τη μια το αναλυτικό πρόγραμμα να μας πηγαίνει αλλού και σωστά και από την άλλη η τράπεζα θεμάτων να μας τραβάει πίσω.</p>

3	Σ7	<p>Ωραία. Πρώτα απ' όλα, αν το ξεκινήσουμε από τις θεματικές ενότητες και τα θεματικά πεδία... ότι είναι ενότητες και πεδία τα οποία άπτονται των ενδιαφερόντων των μαθητών και μπορούν να συνδυαστούν διαθεματικά με το λοιπό ωρολόγιο πρόγραμμα. Ότι τα μαθησιακά προσδοκώμενα αποτελέσματα από τη στιγμή που συνδέονται με τους δείκτες του ευρωπαϊκού πλαισίου αναφοράς, σαφέστατα εξυπηρετούν και βοηθούν στο να έχουμε μια πιο πλήρη εικόνα και να καταστρώσουμε έτσι τα μαθήματά μας. Αλλά από κει και μετά, για μένα το σημαντικότερο είναι ότι δεν παραμένουμε αυστηρά στις 4 δεξιότητες που είχαμε... παραγωγή λόγου, προφορικού, γραπτού και κατανόησης αλλά μπαίνουμε μέσα και στη διάδραση και στη διαμεσολάβηση και στο κομμάτι της αξιοποίησης του διαδικτύου.</p>
3	Σ8	<p>Ξεκάθαρα είναι η χρήση των μέσων νέας τεχνολογίας. Ξεκάθαρα. Αυτό είναι που διαφοροποιεί από το προηγούμενο πρόγραμμα. Αλλά τώρα από την πλευρά των μαθητών. Όχι μόνο από την πλευρά των καθηγητών. Γιατί τώρα εμπλέκει τα παιδιά και τους λέει τώρα σχηματίστε μια ομάδα στο google drive και παρουσιάστε, κάντε chat, γράψτε στο blog. Πράγματα τα οποία δεν τα είχαμε καθόλου μέχρι τώρα. Αυτή είναι δηλαδή η διαφορά, εκεί. Με βάση αυτό νομίζω πορεύεται όλο το νέο πρόγραμμα σπουδών. Στο να εντάξει τα παιδιά, σε μια νέα ηλεκτρονική τάξη σε μεγαλύτερο ποσοστό.</p>
3	Σ9	<p>Φυσιγνωμία του μαθήματος. Δεν υπάρχει ένα συγκεκριμένο βιβλίο. Δεν ξέρω τώρα τι θα γίνει με τα καινούργια βιβλία τα οποία ...λογικά είναι σε διαδικασία εκτύπωσης. Φαντάζομαι. Θα κυκλοφορήσουν λογικά και καινούργια βιβλία. Δεν περιορίζεται ο εκπαιδευτικός, έχει μεγάλη ελευθερία στο να αξιοποιήσει υλικό από διάφορες πηγές και... του δίνεται η δυνατότητα να αξιοποιήσει ότι μέσο μπορεί για να πετύχει το συγκεκριμένο μαθησιακό αποτέλεσμα. Αυτή είναι η βασική διαφορά θεωρώ του καινούργιου προγράμματος σπουδών από το υπάρχον. Σ: Και μου είπατε για τα στοιχεία που καθορίζουν τη φυσιγνωμία του μαθήματος ότι είναι...; Σ9: Είναι βασικά, το τι πρέπει να μάθουν τα παιδιά σε συγκεκριμένο επίπεδο. Αυτό είναι το ουσιαστικό. Τι πρέπει να μάθουν τα παιδιά. Και γύρω από αυτό κινείται όλη η διαδικασία... όλη η διδακτική πράξη.</p>

3	Σ10	<p>Δεν έχω κάτι συγκεκριμένο να πω σε αυτή την ερώτηση. Ειλικρινά, υπάρχουν δραστηριότητες οι οποίες εστιάζουν στην επικοινωνία... και θεωρώ ότι μπορεί να είναι κάπως καλύτερα τα πράγματα απ' ό,τι στο παρελθόν. Και υπάρχουν όμως και δραστηριότητες, οι οποίες λαμβάνουν υπόψη πράγματα τα οποία δεν υπάρχουν στα σύγχρονα σχολεία. Η ώρα δεν βγαίνει, επίσης. Τα σενάρια δεν βγαίνουν σε 4 διδακτικές ώρες. Κοιτάω τώρα για το χρόνο για το σενάριο που μου έχουν αναθέσει. Έχει ως δραστηριότητα το σχεδιασμό σκίτσου, καρτούν χρησιμοποιώντας το Pixton μια εφαρμογή, το οποίο για να το δουλέψει κάποιο παιδί ή κάποιος εκπαιδευτικός θα πρέπει να αφιερώσει ώρες να το μάθει. Δεν μπορείς μέσα στην τέταρτη διδακτική ώρα, γιατί είναι στο τέλος, να πεις θα αφιερώσω 15 λεπτά νομίζω που λέει το διδακτικό σενάριο για να δημιουργήσεις ένα καρτούν με βάση το κείμενο που σου έχει δοθεί προηγουμένως. Κάποια πράγματα δηλαδή είναι λίγο ανέφικτα.  Σ: Κάποια καινοτόμα χαρακτηριστικά μπορείτε να εντοπίσετε;  Σ6: Αυτή τη στιγμή όχι. Αν πάμε παρακάτω θα σκεφτώ κάτι.</p>
3	Σ11	<p>Θεωρώ ότι ένα στοιχείο είναι ότι... σε σχέση με τη θεματική... ότι βοηθάνε οι θεματικές τους μαθητές να διερευνήσουν σύγχρονα ζητήματα. Ότι οι δραστηριότητες τουλάχιστον από τα σενάρια που έχουμε δει, προάγουν τη συμμετοχικότητα και την ενσυναίσθηση. Και ότι γενικά, υπάρχει η συνεργατικότητα και η καλλιέργεια δεξιοτήτων. Σ: Σ: Αυτά τα στοιχεία που εντοπίζονται στο νέο πρόγραμμα; Για παράδειγμα, σε κάποιες συγκεκριμένες δραστηριότητες που προτείνονται;  Σ11: Κοιτάζτε, εγώ δεν θα μείνω τόσο πολύ στις δραστηριότητες, γιατί μόνο ένα σενάριο, εκτός από αυτά τα λίγα που διαβάσαμε από μόνοι μας και το σενάριο που καλύψαμε, θα έλεγα ότι προτείνονται, το βλέπω πολύ έντονα στους στόχους. Τώρα κατά πόσο πάλι αυτό γιατί... το καινούργιο πρόγραμμα σπουδών μπορεί να είναι καταπληκτικό αλλά μπορεί στην πράξη να ακυρωθεί. Δηλαδή είτε και στο ίδιο το βιβλίο, είτε και αν δεν υπάρχει μια κατάλληλη εκπαίδευση των καθηγητών για να μπορέσουν να τα εφαρμόσουν όλα αυτά. Πάντως έτσι όπως βλέπω τους στόχους, δεν θα αναφερθώ σε συγκεκριμένες δραστηριότητες γιατί είναι περιορισμένη η εμπειρία μου, όμως τουλάχιστον στο θεωρητικό πλαίσιο όπως έχει θέσει τους στόχους με καλύπτει.</p>
<b>ΕΡΩΤΗΣΗ</b> <b>4</b>		<p><b>Ποια θέση ανάμεσα στις εξής δυο περιγράφει καλύτερα κατά τη γνώμη σας για το νέο ΠΣ. Δικαιολογήστε την απάντησή σας. (διάκριση ανάμεσα σε ΠΣ. ακαδημαϊκού χαρακτήρα ή σε ΠΣ. για τον Πολίτη και το λειτουργικό του εγγραμματισμό)</b>  <b>Θέση Α:</b> «Το νέο ΠΣ. προετοιμάζει καλύτερα τους μαθητές να αποκτήσουν γερές βάσεις για να ακολουθήσουν μετέπειτα εξειδικευμένες ακαδημαϊκές σπουδές»  <b>Θέση Β:</b> «Το νέο ΠΣ. προετοιμάζει καλύτερα τους μαθητές ώστε να μπορούν να αξιοποιήσουν τις γνώσεις που απέκτησαν από το μάθημα στην καθημερινή τους ζωή ως αυριανοί ενήλικοι Πολίτες»</p>

4	Σ1	<p>Θεωρώ σαφέστατα ότι η δεύτερη άποψη είναι αυτή που αντιπροσωπεύει το νέο πρόγραμμα σπουδών. Είναι πιο γενικό και πιο σφαιρικός ο τρόπος προσέγγισης. Τα θέματα δεν είναι εξειδικευμένα. Νομίζω ότι αν κάποιος θέλει να κάνει εξειδικευμένες σπουδές, πρέπει να ασχοληθεί πιο εμπειριστατωμένα. Το νέο πρόγραμμα σπουδών αναφέρεται σε όλες τις βαθμίδες των μαθητών, σε όλα τα επίπεδα και σε όλα τα ενδιαφέροντα. Οπότε, δεν μπορείς να πεις ότι είναι εξειδικευμένο και ότι σε προετοιμάζει πλήρως για το μέλλον. Και νομίζω ότι είναι και πιο σημαντικό να μάθουν οι μαθητές να επιβιώνουν στην καθημερινότητα και όχι τόσο η εξειδίκευση. Αυτό νομίζω ότι το θέμα της εξειδίκευσης είναι και αυτό που κατέστρεψε μέχρι τώρα το σχολείο. Ήταν ίσως το αρνητικό του μέχρι τώρα προγράμματος σπουδών. Ότι είναι καλύτερα κάτι πιο γενικό. Είναι στα πλαίσια της γενικής εκπαίδευσης και καλλιέργειας των μαθητών, νομίζω.</p>
4	Σ2	<p>Νομίζω ότι είναι η δεύτερη θέση. Καθώς... θεωρώ ότι ανταποκρίνεται περισσότερο στην επικοινωνιακή ικανότητα που θα αναπτύξουν οι μαθητές, σε διάφορους τομείς της καθημερινής ζωής τους. Οι εξειδικευμένες γνώσεις παραπέμπουν πιο πολύ σε specialized, σε πιο ειδικευμένο λεξιλόγιο και ειδικευμένους τομείς, κάτι το οποίο δεν νομίζω ότι αφορά το συγκεκριμένο πρόγραμμα σπουδών.</p>
4	Σ3	<p>Θεωρώ η δεύτερη το καλύπτει περισσότερο και το περιγράφει και...είναι αυτό που θέλουμε και εμείς βασικά. Θέλουμε τα παιδιά δηλαδή να είναι...μες στα πράγματα. Δηλαδή αυτά που τους μαθαίνουμε να έχουν έτσι εφαρμογή και όχι μόνο αυτό που λένε και σε μας, μάθε τα αγγλικά θα τα χρειαστείς στο μέλλον. Θα τα χρειαστείς για τη δουλειά, θα τα χρειαστείς για σπουδές. Χρειάζονται τώρα. Τώρα και όχι μόνο για να περνάνε εξετάσεις, για πιστοποίηση. Αυτό που λέμε αληθινά αγγλικά στην καθημερινότητα. Τους κάνουν και πιο ώριμους, πιο υπεύθυνους, πιο δημιουργικούς, πιο διαπραγματεύσιμους, έτσι...Πως λύνουν τις διαφορές τους, πώς βρίσκουν απαντήσεις σε προβλήματα. Πώς γίνεται κριτική, σκεπτόμενοι πολίτες. Όλα αυτά, όλα αυτά.</p>
4	Σ4	<p>Έχω την αίσθηση ότι είναι η δεύτερη.</p> <p>Σ: Μπορείτε να μας δικαιολογήσετε την απάντησή σας;</p> <p>Σ4: ...Τα θέματα που... διαπραγματεύεται το βιβλίο είναι πραγματικά θέματα που αφορούν τους αυριανούς πολίτες και ο ψηφιακός εγγραμματισμός και το ίντερνετ, πως να χρησιμοποιούν το κομπιούτερ είναι πραγματικά αυτό που θα χρειαστούν αργότερα.</p>

4	Σ5	<p>Η δεύτερη.</p> <p>Σ: Μπορείτε να μας δικαιολογήσετε την απάντησή σας;</p> <p>Σ5: Ναι. Τα θέματα με τα οποία ασχολείται το νέο πρόγραμμα σπουδών, είναι θέματα της καθημερινής ζωής. Είναι θέματα πολιτισμού, θέματα...κινηματογράφου, προσωπικής ζωής, κοινωνικής ζωής, υγείας, φυσικό περιβάλλον, τέχνες. Θεωρώ ότι αυτά είναι που χρειάζονται οι μαθητές να αποκομίσουν από το σχολείο και όχι να ετοιμαστούνε για εξειδικευμένες επιστημονικές αναζητήσεις που θα έχουν στο μέλλον.</p>
4	Σ6	<p>Με τη δεύτερη συντάσσομαι.</p> <p>Σ: Και μπορείτε να δικαιολογήσετε την απάντησή σας;</p> <p>Σ6: Ναι, διότι όπως είπα και πριν οι δραστηριότητες είναι τέτοιες, ώστε να... δηλαδή δραστηριότητες, οι οποίες ζητάνε από τους μαθητές να ερευνήσουν μία ιστοσελίδα ή να ερευνήσουν κάποιες ιστοσελίδες και να συγκρίνουν ή να βρουν πληροφορίες. Όλα αυτά είναι δεξιότητες, οι οποίες βοηθάνε τους μαθητές, θα βοηθήσουν τους μαθητές στην αυριανή τους ζωή και όχι στο να τους κάνουν επιστήμονες.</p>
4	Σ7	<p>Αν κατάλαβα καλά η δεύτερη ήταν για τη σύνδεση με την καθημερινή τους ζωή και την εξέλιξή τους ως ενήλικοι πολίτες ,είχες πει, ωραία. Με αυτήν την άποψη είμαι υπερ. Η πρώτη άποψη ήταν κάτι τελείως αποστειρωμένο και μεμονωμένο που εστιάζει στο εξεταστικοκεντρικό πνεύμα ενός εκπαιδευτικού συστήματος που δυστυχώς είναι το δικό μας. Ο στόχος όμως δεν είναι αυτός και γι' αυτό συγκλίνουμε με την δεύτερη άποψη και πιστεύω ότι το νέο πρόγραμμα σπουδών έχει και το στόχο αυτό.</p>
4	Σ8	<p>Η δεύτερη. Η δεύτερη, ναι. Όχι η πρώτη, δεν νομίζω ότι στοχεύει στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, στο πέραςμα αυτό στο Πανεπιστήμιο. Αλλά, επειδή τα θέματα έχουν να κάνουν ακριβώς με την καθημερινή ζωή και με προβληματισμούς σημερινούς, νομίζω ότι τα παιδιά γι' αυτό προετοιμάζονται. Για να έχουν μια άποψη πάνω σε αυτό. Όχι απαραίτητα για την εισαγωγή τους στην τριτοβάθμια.</p>

4	Σ9	<p>Νομίζω η δεύτερη. Δηλαδή είναι πάρα πολύ ανοιχτό το πρόγραμμα και όλα αυτά και οι προτεινόμενες δραστηριότητες και τα μαθησιακά αποτελέσματα είναι πιο κοντά στο να βοηθήσουν τους μαθητές να... πως το είπατε ακριβώς το δεύτερο σκέλος; Την δεύτερη ερώτηση; Στην κοινωνία, πως το είπατε ακριβώς;</p> <p>Σ: Να αξιοποιήσουν τις γνώσεις τους στην καθημερινή τους ζωή ως αυριανοί ενήλικοι πολίτες.</p> <p>Σ9: Ναι. Θεωρώ ότι τους βοηθάει πάρα πολύ να αξιοποιήσουν τις γνώσεις γιατί όλα στην καθημερινότητά τους, διότι όλες αυτές οι δραστηριότητες που προτείνονται και όλη αυτή η φυσιογνωμία του προγράμματος, τείνουν προς αυτό το σκοπό. Δηλαδή... πρέπει να σας αναφέρω συγκεκριμένα παραδείγματα τώρα για να καταλάβετε. Είναι πάρα πολύ ευρύς οι γνώσεις που δίνουν στους μαθητές με αυτό το πρόγραμμα. Δεν είναι τόσο εξειδικευμένο. Προσπαθεί δηλαδή να τους βοηθήσει να είναι πολίτες που θα μπορούν να ανταπεξέλθουν στις προκλήσεις της σύγχρονης κοινωνίας. Και αυτό νομίζω ότι χαρακτηρίζει το καινούργιο πρόγραμμα σπουδών.</p> <p>Σ: Εσείς το σενάριο που υλοποιήσατε, ποιο ήταν; Αν θα μπορούσατε να μου δώσετε κάποιο παράδειγμα από αυτό που υλοποιήσατε, από τη μία διδακτική ώρα που κάνατε.</p> <p>Σ9: Ναι. Λοιπόν. Το σενάριο αυτό έχει να κάνει με την τεχνολογία. Τεχνολογία και επικοινωνία και αναφερόταν στην εξέλιξη της επικοινωνίας. Δεν ήταν ένα ξερό κείμενο, το οποίο να περιλαμβάνει ερωτήσεις, απαντήσεις κ.τ.λ. Ξεκινούσε από... τον τρόπο επικοινωνίας των ανθρώπων πολύ παλιότερα και φτάνει στο σύγχρονο τρόπο. Έχει μέσα διάφορα, έχει και listening τα οποία είναι από... είναι σύγχρονα κείμενα δηλαδή, τα οποία μπορούν τα παιδιά ανά πάσα στιγμή να τα βρουν. Αναφέρεται σε τρόπους επικοινωνίας που χρησιμοποιούν οι έφηβοι και οι ενήλικες, γενικότερα. Έχει μέσα social media, έχει δηλαδή πράγματα τα οποία τα χρησιμοποιούν στην καθημερινότητά τους. Και νομίζω ότι αυτό είναι πολύ πιο κοντά σε αυτό που θα συναντήσουν όταν πλέον βγουν στην κοινωνία.</p>
4	Σ10	<p>Η δεύτερη άποψη, λόγω της θεματολογίας κατά κανόνα που υπάρχει μέσα. Δεν είναι τόσο academic oriented τα κείμενα και τα σενάρια που μας έχουν δοθεί. Τα θέματα εντάζει, περιλαμβάνουν κάποιες φορές και... για παράδειγμα πάντα κοιτάω το δικό μου το σενάριο, τις ανταλλαγές μαθητών, φοιτητών και τις... exchange programs, Erasmus και τα λοιπά. Αλλά, αυτό είναι μέσα στο γενικότερο πλαίσιο της διαπολιτισμικότητας, της ευαισθητοποίησης σε κάποια θέματα, της κοινωνικοποίησης. Οπότε ως ενεργοί πολίτες θεωρώ, περισσότερο.</p>
4	Σ11	<p>Σαφέστατα, η δεύτερη θέση. Ακριβώς εξαιτίας του γεγονότος ότι είναι πολύ ευέλικτο και ότι στην ουσία εστιάζει στις δεξιότητες και σε αυτά που θα μπορούν να κάνουν οι μαθητές, ούτως ώστε στη μετέπειτα πορεία τους μέσα από την ευελιξία που θα έχουν αποκτήσει και τις δεξιότητες που θα έχουν αναπτύξει ,να μπορούν να εγκληματιστούν και να εφαρμόσουν όλα αυτά που μάθανε στην ζωή τους.</p>
ΕΡΩΤΗΣΗ 5		<p>Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το νέο ΠΣ. έχει οργανικά ενσωματώσει τη χρήση των ΤΠΕ; Δώστε παραδείγματα (αξιολόγηση του βαθμού ενσωμάτωσης των ΤΠΕ)</p>

5	Σ1	<p>Το νέο πρόγραμμα σπουδών νομίζω ότι βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στα ΤΠΕ και είναι και αυτά που προσελκύουν περισσότερο τους μαθητές γιατί χρησιμοποιεί πολυτροπικά κείμενα και όλα αυτά τα... πολλά πράγματα στα οποία βασιζόμαστε όπως και στα σενάρια που φτιάξαμε εμείς, είχαν να κάνουν με τα ΤΠΕ. Δηλαδή με κείμενα, με βίντεο, με ηχητικά κομμάτια ή ξέρω εγώ στην παραγωγή του υλικού με τα σχεδιαγράμματα που κάνουν τα παιδιά. Χρειαζόταν και κάποιες γνώσεις και κάποια υλικοτεχνική υποδομή για να εφαρμοσθούν. Είναι δηλαδή συνδεδεμένα άμεσα με τα ΤΠΕ.</p>
5	Σ2	<p>Ναι. Πάρα πολύ έχει ενσωματώσει τις ΤΠΕ, καθώς υπάρχει το στοιχείο της διαδικτυακής επικοινωνίας, για παράδειγμα. Υπάρχουν πάρα πολλές δραστηριότητες που προτείνονται από τα σενάρια του νέου προγράμματος σπουδών, οι οποίες ενσωματώνουν πραγματικά σχεδόν σε κάθε μάθημα νέες τεχνολογίες. Και μάλιστα, πολλές φορές απαιτούν από τον μαθητή να μπει στη θέση της ενεργής χρήσης της τεχνολογίας αυτής, προκειμένου να κάνει κάτι το οποίο θα του φανεί χρήσιμο και σε άλλα μαθήματα. Θα είναι μια γνώση δηλαδή, την οποία θα χρησιμοποιεί επανειλημμένα.</p>
5	Σ3	<p>Σε πολύ μεγάλο βαθμό. Σε πολύ μεγάλο βαθμό. Γιατί μιλάμε για ακόμα και για τη δημιουργία εφαρμογών. Τα παιδιά μπορούν τα ίδια να φτιάξουν. Δεν είναι αυτό που κάνανε μέχρι τώρα. Παράδειγμα, να γράψουν σε word ή να κάνουν ένα power point, να κάνουν ένα βιντεάκι είναι και πολλά άλλα πράγματα. Οι ίδιοι δηλαδή γίνονται δημιουργοί. Έτσι, δημιουργοί και το μοιράζονται αυτό και με τους άλλους.</p>
5	Σ4	<p>Φυσικά και το έχει ενσωματώσει. Σχεδόν σε κάθε δεύτερη, τρίτη δραστηριότητα πρέπει τα παιδιά να έχουν υπολογιστές. Το θέμα είναι ότι δεν έχουμε στο σχολείο.</p> <p>Σ: Οι δραστηριότητες δηλαδή στηρίζονται στη χρήση του υπολογιστή και ... της τεχνολογίας γενικότερα;</p> <p>Π: Ναι, περίπου θα έλεγα ότι σε κάθε διδακτικό σενάριο 4 ωρών. Περίπου...μια με μιάμιση ώρα σίγουρα θα χρειαστεί να υπάρχει, πρόσβαση σε τεχνολογία.</p> <p>Σ: Και τι δραστηριότητες γίνονται με βάση την τεχνολογία; Τι δημιουργούν τα παιδιά;</p> <p>Π: Ναι από τη πιο απλή να δούνε λεξιλόγιο σε online λεξικό μέχρι να αναρτήσουν σχόλια σε forum ή σε blogs του σχολείου. Να φτιάξουν δικό τους βίντεο. Όλες οι νέες τεχνολογίες αξιοποιούνται. Όλες οι εφαρμογές.</p>



5	Σ5	<p>Ναι. Σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό. Χρησιμοποιούνται πάντα εργαλεία web. Οι μαθητές χρειάζεται να αναζητήσουν πληροφορίες στο διαδίκτυο και να κάνουν στη συνέχεια παρουσιάσεις χρησιμοποιώντας διαφορετικά εργαλεία κάθε φορά. Ξεκινάμε από το πιο απλό να γράφουν σωστά ένα email μέχρι πολύ πιο σύνθετες εργασίες. Ζητείται να κάνουν, χρησιμοποιούν ότι μέσο μπορεί να φανταστεί κανείς. Εκτός του ότι και ο καθηγητής, όχι μόνο ο μαθητής και ο καθηγητής χρησιμοποιεί τα μέσα για να παρουσιάσει το μάθημα από video έως τα πιο διαδραστικά μέσα. Παράδειγμα να κάνει κάποιο poll ή να κάνει ένα συννεφόλεξο.</p>
5	Σ6	<p>Οργανικά, δεν ξέρω αν το έχει κάνει οργανικά. Υπάρχουν μέσα αναφορές και κυρίως υπάρχουν αναφορές σε... ιστοεξερεύνηση. Αυτό είναι το πιο σημαντικό, το οποίο υπάρχει. Τώρα, δεν το έχω και πρόχειρο μπροστά μου, βέβαια θα μπορούσα να μιλήσω με μεγαλύτερη λεπτομέρεια, έτσι αν το ξαναφρεσκάρω λίγο. Μπορεί όμως, μπορεί όμως ο εκπαιδευτικός, να δουλέψει και μόνος του πράγματα. Δηλαδή να δουλέψει εφαρμογές, πράγματα τα οποία συνήθως γίνονται στο χαρτί, να γίνουν δηλαδή στον υπολογιστή, να βάλει τους μαθητές σε περιβάλλοντα, τα οποία τους δίνεται η δυνατότητα να δημιουργήσουν οι ίδιοι δραστηριότητες, να κατασκευάσουν δηλαδή δραστηριότητες οι ίδιοι. Αλλά, δεν ξέρω κατά πόσο αυτό γίνεται οργανικά διότι έχουν τα προβλήματα της πραγματικότητας. Δηλαδή, δεν είναι εύκολο για τα σχολεία να το κάνουν καθημερινά, να το εντάξουν στην καθημερινότητα τους.</p>
5	Σ7	<p>Ωραία. Λοιπόν. Σίγουρα σε ότι έχει υπάρξει στο υλικό... της επιμόρφωσης που κάναμε αλλά και μέσα στα ενδεικτικά σενάρια είναι σαφής η ενσωμάτωση των ΤΠΕ. Άλλωστε είναι ζητούμενο της εποχής. Οπότε έχω να πω ότι είναι πάρα πάρα πολύ υψηλό το ποσοστό ενσωμάτωσης. Αυτό που δεν είναι εφικτό πάντοτε, είναι αυτό το υψηλό ποσοστό ενσωμάτωσης να πραγματώνεται και στην καθημερινότητα της σχολικής τάξης.  Σ: Μπορείτε να μας δώσετε κάποια παραδείγματα τώρα που αφορούν τη χρήση της τεχνολογίας, στο σενάριο που χρησιμοποιήσατε; Σ7: Για πες μου, που αφορούν; Σ: Τη χρήση της τεχνολογίας στο σενάριο που χρησιμοποιήσατε. Π: Ναι. Ωραία. Λοιπόν, εννοείται ότι υπήρχε χρήση της τεχνολογίας και σαν υλικό αλλά από κει και μετά και στην χρήση διάφορων εργαλείων όπως ήταν το να φτιάξουν τα παιδιά σε ομάδες που συνεργάζονταν εννοιολογικούς χάρτες, να γίνονε μορφές ψηφοφορίας, να κατασκευάσουν κάποια αφίσα, να φτιάξουν κάποια προγράμματα. Γενικώς να εμπλουτίσουν όλη τη διαδικασία του μαθήματος. Για μένα το πιο βασικό κομμάτι ήταν αυτό των εννοιολογικών χαρτών αλλά και της αποτύπωσης της αξιολόγησης που έκαναν οι ίδιοι σε άλλες ομάδες όταν παρουσίαζαν το δικό τους project.</p>

5	Σ8	<p>Πέρυσι, όταν κάναμε, βλέπαμε, τα σενάρια τα έτοιμα και όταν μας ζητούνταν να κάνουμε εμείς ένα σενάριο, δεν υπήρχε περίπτωση να μη βάλουμε μέσα τη χρήση των ΤΠΕ. Αρα νομίζω ότι ...ένα 90%, δεν ξέρω. Ήταν... αυτό που έκανε τη τεράστια διαφορά με όλα τα άλλα. Δηλαδή αν δεν είχαμε ασκήσεις που να είχαν τη χρήση ΤΠΕ, μας την πέταγε έξω. Μας έλεγε όχι, πρέπει να το εντάξετε. Αρα είναι πολύ μεγάλος ο βαθμός της χρήσης και της ένταξής των ΤΠΕ στο νέο πιλοτικό πρόγραμμα. Χωρίς αυτό...δεν υπήρχε μάθημα χωρίς να κάνουμε κάτι με <span style="float:right">ΤΠΕ.</span></p> <p>Σ: Η χρήση των ΤΠΕ όπως είπατε, αν κατάλαβα καλά, αφορά την ενεργή εμπλοκή των μαθητών, σωστά; Δημιουργούν τα ίδια τα παιδιά πράγματα;</p> <p>Σ8: Μπορεί να τους πει, φτιάξτε μια σελίδα και αναρτήστε τις απόψεις σας για ένα θέμα. Συζητήστε online. Οπότε τα παιδιά όλα πρέπει να έχουν υπολογιστή μπροστά τους να αναρτούν, να κάνουν post κ.τ.λ. Τους λέει ας πούμε, γράψτε μια διαμαρτυρία και αναρτήστε τη στο κάθε blog. Έχει άμεση ανάμειξη των παιδιών στα ΤΠΕ και έχει τουλάχιστον μια τέτοια άσκηση, τουλάχιστον.</p>
5	Σ9	<p>Θεωρώ ότι...έτσι όπως είναι δοσμένο, έχει ενσωματώσει τις ΤΠΕ. Τώρα, πρακτικά, πώς θα γίνει στο σχολείο, δεν το γνωρίζω γιατί έχει να κάνει και με τις υποδομές. Δηλαδή για παράδειγμα... να σας αναφέρω ενδεικτικά μια άσκηση, μια δράση. Δραστηριότητα μάλλον. Είχε τους μαθητές να ανατρέξουν σε διάφορες πηγές, το οποίο κάνουν όλοι στην καθημερινότητά τους, να δουν την ιστορία της...την εξέλιξη της επικοινωνίας και να κάνουν μια χρονογραμμή. Αυτή η χρονογραμμή απαιτεί να έχουν κάποιες γνώσεις ΤΠΕ πιο εξειδικευμένες και φαίνεται καθαρά εδώ πέρα... ο τρόπος που ενσωματώνονται μέσα από το μάθημα. Βέβαια, δεν είναι εύκολο και απαιτεί και το κατάλληλο υπόβαθρο. Δηλαδή, υπάρχουν μαθητές που δεν γνωρίζουν καν τι είναι χρονογραμμή. Υπάρχουν μαθητές που δεν μπόρεσαν ποτέ να έρθουν σε επαφή πρακτική έτσι ώστε να δουν στην πράξη τι γίνεται με αυτήν τη χρονογραμμή. Αλλά γενικά, βλέπω ότι στις δραστηριότητες υπάρχει άμεση ενσωμάτωση των ΤΠΕ.</p>
5	Σ10	<p>Οργανικά τα έχει ενσωματώσει στη θεωρία. Αυτή τη στιγμή και να καταγραφεί αυτό παρακαλώ, ότι είμαι σε πρότυπο σχολείο, βαφτισμένο πρότυπο πέρυσι, το οποίο δεν έχει πουθενά, σε καμία αίθουσα από αυτές που μπαίνουμε, εκτός από δύο της τρίτης Λυκείου, προτζέκτορες. Εννοώ μόνιμους. Δεν υπάρχει πουθενά σύνδεση σε καμία αίθουσα, πέρα της αίθουσας των υπολογιστών η οποία είναι μόνιμως κατειλημμένη, πρόσβαση στο διαδίκτυο. Δεν υπάρχει γραμμή καν, πουθενά. Εντάξει; Οπότε η δουλειά η δικιά μου γίνεται πολύ δυσκολότερη, γιατί πρέπει να μπω, να κατεβάσω, κάνω download και mp4 τα βίντεο που είναι σε links στα σενάρια. Τα αποθηκεύω σε φλασάκι, κουβαλάω το πολύμπριζο το δικό μου γιατί δεν ξέρω αν θα βρω πολύμπριζο διαθέσιμο για να μπορέσω να συνδέσω τον υπολογιστή και τον προτζέκτορα. Κάνω μόνος μου τη σύνδεση, υπολογιστή, προτζέκτορα στη τάξη, κουβαλάω τα ηχεία τα δικά μου τα οποία έχω αφήσει ένα δεύτερο σετ στο γραφείο, στο συρτάρι μου για να μπορώ να ακούσω, να ακουστεί το οποιοδήποτε αρχείο και έτσι γίνεται η χρήση των νέων τεχνολογιών. Κοιτάζτε, επειδή έχω μιλήσει και με συναδέλφους που έχουν κάνει ήδη εφαρμογή του σεναρίου, μου είπαν ας πούμε κάποιοι ότι έδειξα το βίντεο. Άλλοι κάνουν χρήση των δεδομένων του κινητού τους για να μπορούν να μπουν στο διαδίκτυο, αν δεν το έχουν κατεβάσει από πριν. Το έδειξα λέει από το laptop. Σε μία αίθουσα τεράστια, το να δείξεις ένα βίντεο από το laptop ή να το</p>

		ακούσουν στο πίσω μέρος της αίθουσας, είναι πραγματικά αδύνατο. Δηλαδή, θα το δουν πέντε άνθρωποι μπροστά, θα το ακούσουν πέντε άνθρωποι μπροστά, οι υπόλοιποι είναι αποκλεισμένοι από τη διαδικασία.
5	Σ11	<i>Ναι. Θα έλεγα ότι ακριβώς επειδή είναι... αρκετά συνεργατικό και ότι βασίζεται στην ψηφιακή επικοινωνία και στην έρευνα, θεωρώ ότι αυτό από μόνο του έχει πετύχει τον σκοπό του να ενσωματώσει τη χρήση των ΤΠΕ.</i>
<b>ΕΡΩΤΗΣΗ 6</b>		<b><i>Οι κατασκευαστές του ΠΣ. ισχυρίζονται πως έχουν επιχειρήσει το νέο αυτό ΠΣ. να είναι αρκετά ανοικτό ώστε να επιτρέψει τη μεγαλύτερη αυτενέργεια του εκπαιδευτικού να το προσαρμόζει στις συνθήκες της τάξης του, προσαρμόσιμο στις ιδιαίτερες ανάγκες μαθητών με διαφορετικές ικανότητες και συμπεριληπτικό ώστε να μπορεί να δουλέψει καλά και με μαθητές από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι έχει επιτευχθεί καθένας από τους παραπάνω τρεις στόχους; Δώστε παραδείγματα (αξιολόγηση του ΠΣ ως προς καθένα από τους τρεις στόχους και σχετική τεκμηρίωση).</i></b>

Νομίζω σε μεγάλο βαθμό έχει επιτευχθεί γιατί είναι αρκετά ανοιχτό σαν πρόγραμμα. Οπότε και τα κείμενα μπορούν να προσαρμοστούν και ιδιαίτερα δηλαδή οι δραστηριότητες που μπορεί να ετοιμάσει, να είναι διαφορετικού... είτε διαφορετικού πολιτισμικού υποβάθρου μαθητών, είτε διαφορετικού μαθησιακού επιπέδου μαθητών. Θεωρώ ότι η ύλη καλύπτει και τα τρία ερωτήματα αυτά που είπατε.

Σ: Μπορείτε να μας δώσετε κάποιο παράδειγμα από την εφαρμογή που κάνατε στο σενάριο σας ;

Σ1: Με τις φυσικές καταστροφές. *Natural disasters* είχα εγώ πέρυσι. Φυσικές καταστροφές είχα εγώ στο πρώτο κεφάλαιο. Αυτό που μου έδωσαν να εφαρμόσω ήταν αυτό. Αυτό που παρήγαγα εγώ, ήταν για το *street art*.

Σ: Πώς το προσαρμόσατε στις ιδιαίτερες ανάγκες των μαθητών με διαφορετικές ικανότητες;

Π: Στις εργασίες, ξέρω εγώ, όταν ήταν να παραδώσουν κάποια εργασία. Για παράδειγμα, να ετοιμάσουν ένα *poster* για τις κλιματικές αλλαγές. Ο καθένας βασικά δούλευαν σε ομάδες οι οποίες ήταν ανάμικτες, έτσι ώστε να δημιουργήσει το *scaffolding*. Δηλαδή ο ένας, οι μαθητές, οι πιο δυνατοί να βοηθήσουν τους μαθητές που είχαν μεγαλύτερες αδυναμίες και σαφέστατα ο καθένας συνεισέφερε στο παραγόμενο υλικό, ανάλογα με τις δυνατότητές του. Οπότε προσαρμόστηκε αυτόνομα, αφού ο καθένας έκανε ότι μπορούσε στο βαθμό που μπορούσε.

Σ: Και σχετικά με την αυτενέργεια του εκπαιδευτικού; Πώς αυτό μπορείτε να το αξιολογήσετε; Ισχύει Αυτό; Υπάρχει αυτενέργεια;

Π: Ναι. Όπως έγραφα και στις παρατηρήσεις μου όταν εφάρμοζα το σενάριο αυτό με τα *natural disasters*, με τις φυσικές καταστροφές, το σενάριο ήταν όχι ουτοπικό, λίγο υπερβολικό. Εγώ το εφάρμοσα σε 2 τάξεις. Είμαι σε Γυμνάσιο. Το εφάρμοσα σε δύο τάξεις μαθητών προχωρημένου επιπέδου γιατί ακόμα έχουμε επίπεδα στο σχολείο. Σε κάποιους από τους μαθητές που δεν ήταν τόσο δυνατοί, το σενάριο δεν μπορούσε να ακολουθηθεί πλήρως, οπότε αφαίρεσα κάποια κομμάτια που τους δυσκόλευαν. Εκεί λειτούργησε η αυτενέργεια μου. Σε άλλο τμήμα που το εφάρμοσα που ήταν πιο δυνατοί μαθητές, ολοκληρώθηκε καλύτερα. Οπότε νομίζω ότι τα σενάρια αυτά, έχουν να κάνουν με το υλικό που έχεις από άποψη μαθητικού... από άποψη μαθητών. Οπότε το εφαρμόζεις κατά βούληση ανάλογα με το πώς εξελίσσεται, γιατί η τάξη είναι ένας ζωντανός οργανισμός. Οπότε αν δεις ότι δεν σε παίρνει να τα εφαρμόσεις όλα αυτά, κάνεις τις περικοπές σου ανάλογα με το επίπεδο που έχεις

6	Σ2	<p>Ναι, μπορώ να πω ότι συμφωνώ με αυτή την προσέγγιση, καθώς το είδα και εγώ από την εφαρμογή τους, των σεναρίων αυτών του προγράμματος στην πιλοτική και στην δεύτερη φάση της εφαρμογής τώρα. Ενώ οι δραστηριότητες που προτείνονται είναι... πολύ έτσι... πολλές φορές μπορεί να είναι και περισσότερο φορτωμένες με τεχνολογία ή με πράγματα τα οποία ίσως δεν μπορείς να κάνεις πάντα στην τάξη, σου αφήνουν όμως, σου δίνουν τη δυνατότητα, να αυτενεργήσεις και να επιλέξεις, εάν μπορείς και θέλεις να χρησιμοποιήσεις κάποια πράγματα. Είναι πολύ εύκολο όντως να αλλάξεις κάποια πράγματα τα οποία δεν γίνονται και να τα κάνεις με πιο παραδοσιακό ίσως τρόπο. Εγώ δηλαδή το έχω το έχω δει αυτό στην πράξη να γίνεται.</p> <p>Σ: Μπορείτε να μας δώσετε κάποιο συγκεκριμένο παράδειγμα πάνω σε αυτό;</p> <p>Π: Σε σχέση με την ευελιξία του προγράμματος πιο συγκεκριμένο;</p> <p>Σ: Και πως προσαρμόζεται στις ανάγκες των μαθητών με διαφορετικές ικανότητες;</p> <p>Π: Με διαφορετικές ικανότητες... Για παράδειγμα, θα μπορούσα να μιλήσω για μια παρουσίαση, μια έρευνα που απαιτούσε το συγκεκριμένο μάθημα να κάνουν οι μαθητές μου σχετικά με μια διατροφική διαταραχή και σε ομάδες και μετά να δημιουργήσουν μια παρουσίαση, η κάθε ομάδα σε σχέση με τη διατροφική αυτή διαταραχή. Αυτό άφηνε ανοιχτό το ενδεχόμενο να χρησιμοποιήσουν όποιο εργαλείο παρουσίασης οι μαθητές μπορούσαν. Άρα, στο εργαστήριο ας πούμε είδα ότι κάποιες ομάδες χρησιμοποίησαν απλά ένα word, άλλες χρησιμοποίησαν πιο εξελιγμένα ας πούμε μέσα, όπως το Prezi ή power point. Επομένως και αυτό νομίζω είναι ένα στοιχείο που δείχνει ότι μπορεί κάθε μαθητής, κάθε ομάδα μαθητή ανάλογα με τις ικανότητές του, να προσαρμόσει το σενάριο και τις δραστηριότητες στις ικανότητές του.</p>
6	Σ3	<p>Ναι, αυτό είναι το... πως να πούμε...το προσδοκώμενο. Θέλει... ανάλογα και την περιφέρεια που είναι το παιδί. Με τι μαθητές δουλεύουμε. Φαντάζομαι, στα αστικά κέντρα όπως είμαι εγώ δεν είναι τόσο έντονο, δηλαδή η απόκλιση δεν είναι πολύ μεγάλη. Λες βρίσκω μικτές ομάδες, αλλά συνήθως υπάρχει μια ομοιογένεια. Σε άλλες περιοχές ίσως στην χώρα, πιο απομακρυσμένες να μην υπάρχει αυτή η δυνατότητα και να υπάρχει μεγάλη ανομοιογένεια. Σίγουρα θέλει και θέλει την προσπάθεια του εκπαιδευτικού και μάλιστα πολλών εκπαιδευτικών μαζί για συνέργια. Δηλαδή να δούμε πράγματα μαζί και πώς μπορεί να δημιουργηθεί και υλικό, καλές πρακτικές, να τις παρουσιάζουμε σε άλλους συναδέλφους; Τι πήγε καλά, τι δεν πήγε τόσο καλά; Το γιατί; Χρειάζεται αυτό το πράγμα. Σ: Υπάρχει αυτενέργεια; Η αυτενέργεια του εκπαιδευτικού υπάρχει; Σ4: Ναι, υπάρχει. Μπορείς να κάνεις πάρα πολλά πράγματα. Μπορείς να κάνεις πάρα πολλά πράγματα. Σε αφήνει δηλαδή, όταν έχεις τους ελεύθερους πόρους που μπορείς να χρησιμοποιήσεις. Υπάρχουν on line πηγές που είναι θεωρητικά ελεγμένες. Πάντα μιλάς στα παιδιά να προσέχουνε, πως αναφέρονται στις πηγές, στην λογοκλοπή και διάφορα άλλα. Αυτό το κομμάτι που λέμε digital literacy. Προσπαθείς να τους μεταφέρεις και αυτό. Τώρα, το κομμάτι με τους μετανάστες έμεινε και αυτό για την συμπερίληψη... όταν υπάρχουν... εγώ δεν έχω τέτοια εμπειρία. Αλλά φαντάζομαι εκεί που υπάρχει τάξη υποδοχής ή τμήμα ένταξης θα το έχουμε δει καλύτερα αυτό κι είναι πάρα πολύ χρήσιμο. Το υλικό είναι όντως πολύ ευέλικτο. Μπορείς να... τα σεναρία είναι έτσι δομημένα που μπορείς να βγάλεις κάποια, ίσως μια δραστηριότητα. Να την κάνεις σε άλλο χρόνο ή να δώσεις λίγο παραπάνω χρόνο. Απλά τώρα για την πιλοτική εφαρμογή έχουμε λίγο πίεση, δηλαδή θα το κάνεις σε 4 ώρες. Και εμείς θα το γράψουμε αυτό βέβαια. Ότι δυσκολευόμαστε να το κάνουμε αυτό. Θα θέλαμε</p>

		<p>λίγο παραπάνω χρόνο να δώσουνε. Έτσι, έναν αέρα στα παιδιά να το διασκεδάσουν και λίγο, να το ευχαριστηθούν, να δούνε τι γίνεται, να το εμπλουτίσουνε. Σ: Είπατε ότι είναι και συμπεριληπτικό; Σ4: Ναι. Είναι εντάξει. Στη βάση του θεωρητικά είναι συμπεριληπτικό και δίνει και στον καθηγητή την ευκαιρία να βάλει παιδιά μέσα που έχουν και δυσλεξία και μαθησιακές δυσκολίες και... θέλουν παραπάνω χρόνο για κάποια πράγματα ή... συναισθηματικά δεν είναι πάρα πολύ ώριμα. Για κάποιο θέμα που... αναπτύσσουμε, να το διαχειριστούν. Γιατί μην ξεχνάμε, έχει μέσα και θεματολογία πολλή ανθρωποκεντρική. Όχι μόνο τεχνολογίας και ανθρωποκεντρική. Δηλαδή προβλήματα όπως είναι το bullying, όπως ο σχολικός εκφοβισμός, όπως είναι η διαφορετικότητα, diversity, και εντάξει ο ρατσισμός. Έχει πάρα πολλά. Μπορείς να ακουμπήσεις σε πολλά ευαίσθητα σημεία και να κάνεις την παρέμβαση.</p>
6	Σ4	<p>Τώρα για παραδείγματα δεν ξέρω αν θα μπορέσω να σκεφτώ κάτι. Τα σενάρια που είχα διαβάσει...Μας έδωσαν γενικά και οδηγία ότι μπορούμε να προσαρμόζουμε, να αφαιρούμε, να προσθέτουμε πράγματα ώστε να το προσαρμόζουμε στην τάξη μας, ότι δεν είναι απαραίτητο να το ακολουθούμε πιστά, ότι υπάρχει αυτή η ευελιξία. Τώρα τα θέματα. Πιστεύω ότι άπτεται πολλών τομέων και ενδιαφέρουν τα παιδιά. Δεν μπορώ να σκεφτώ κάτι άλλο.</p> <p>Σ: Τα θέματα είναι και σχετικά με την διαπολιτισμική εκπαίδευση;</p> <p>Π: Ναι. Νομίζω ότι υπάρχει και αυτός ο τομέας. Δεν θυμάμαι όμως πολύ καλά, νομίζω ότι υπήρχε και αυτό.</p>

6	Σ5	<p>Αυτό θα μπορούσα να σας το απαντήσω... ας πούμε μου έμεινε, αυτό που είπατε για μαθητές από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα. Αυτό θα ήθελα να το δω στην πράξη για να βεβαιωθώ ότι μπορεί να εφαρμοστεί, πράγμα που ακόμα δεν έχουμε καταφέρει να το κάνουμε, καθώς σας είπα ότι μόνο 1 ώρα το έχουμε εφαρμόσει. Θέλω να πιστεύω ότι σε μεγάλο βαθμό θα επιτευχθούν όλοι αυτοί οι στόχοι. Τώρα γίνονται οπτικές αναπαραστάσεις, υπάρχουν εννοιολογικοί χάρτες, μπορούν να γίνουν κατανοητοί από μαθητές με διαφορετικές ικανότητες. Υπάρχουν διαλογικές αντιπαραθέσεις. Οι μαθητές ζητείται να λάβουν αποφάσεις από κοινού. Χρειάζεται να επιλύσουν προβλήματα.</p> <p>Χρειάζεται να αμφισβητήσουν ιδέες που ακούν. Χρειάζεται να διατυπώσουν κανόνες. Θεωρώ ότι όλα αυτά βοηθάνε.</p> <p>Σ: Και για την αυτενέργεια του εκπαιδευτικού; Έχετε μεγαλύτερη αυτενέργεια να προσαρμόζετε το μάθημα σε συνθήκες της τάξης;</p> <p>Σ5: Ναι, έτσι πιστεύω εγώ.</p>
6	Σ6	<p>Εγώ θεωρώ ότι πράγματι... το μυαλό αυτών που δημιούργησαν το αναλυτικό πρόγραμμα είναι σε αυτή την κατεύθυνση. Αλλά... είμαι προβληματισμένος για το αν η ελευθερία αυτή που δίνεται στον εκπαιδευτικό, μπορεί ο εκπαιδευτικός να την αξιοποιήσει και πως και πόσο. Διότι, πέραν του θέματος του χρόνου, δηλαδή το να δημιουργείς και να προσαρμόζεις και τα λοιπά απαιτεί ένα χρόνο τον οποίο δεν τον έχει ο καθένας. Το δεύτερο είναι χωρίς αυτό να είναι προσβλητικό για τους εκπαιδευτικούς, οι εκπαιδευτικοί δεν έχουν επιμορφωθεί, δεν έχουν σπουδάσει, το να δημιουργούν σενάρια και δραστηριότητες. Η δουλειά τους είναι να διδάσκουν. Εμείς ζαφνικά, θέλουμε να τους βάλουμε να δημιουργούν υλικό. Δεν είναι εύκολο πράγμα. Και είμαι... από την εμπειρία που έχω από συναδέλφους, είμαι και προβληματισμένος, κατά πόσο το υλικό που θα δημιουργήσει κάποιος βρίσκεται στην ίδια κατεύθυνση, με αυτή που θέλουν οι συγγραφείς. Είναι ένα θέμα το οποίο θέλει προσοχή. Και που βρίσκεται το πρόβλημα κατά τη γνώμη μου; Στην ελάχιστη επιμόρφωση, όσων καλούνται να εφαρμόσουν το πρόγραμμα. Δηλαδή, ενώ έχουμε ένα πρόγραμμα ωραίο, η επιμόρφωση που έχει γίνει στους εκπαιδευτικούς είναι ελάχιστη έως ανύπαρκτη.</p> <p>Σ: Και συμπεριληπτικό; Θεωρείτε ότι είναι συμπεριληπτικό; Μπορεί να δουλέψει καλά με μαθητές από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα;</p> <p>Σ6: Να πω την αλήθεια, δεν ξέρω. Δεν έχω εμπειρία. Δεν ξέρω, αυτό πρέπει να το δούμε πως δουλεύει στην τάξη. Δεν έχω εμπειρία, δεν μπορώ να το απαντήσω αυτό. Γιατί μπορεί να πω πράγματα τα οποία, ναι... Δεν ξέρω, εδώ η απάντησή μου είναι δεν ξέρω.</p>

6	Σ7	<p>Ναι, ωραία. Λοιπόν. Σε ότι αφορά το θεωρητικό κομμάτι, δηλαδή αν διαβάσουμε το ΦΕΚ ή τους περιγραφικούς δείκτες και οι 3 στόχοι επιτυγχάνονται σε πολύ υψηλό βαθμό. Παρόλα αυτά, εάν πάρουμε τα συγκεκριμένα σχέδια τα οποία εκπονήθηκαν και μας δόθηκαν εκεί...η προσαρμογή έχει μια δυσκολία, με την έννοια του ότι είναι αρκετά βαριά σχέδια μαθημάτων που θέλουν πολύ ξεδιάλυμα και ιδιαίτερη προσαρμογή στις συνθήκες της τάξης για να μπορέσουμε να τα φέρουμε στα μέτρα μας. Σε θεωρητικό επίπεδο όπως το λένε, αν δούμε τους δείκτες όπως παρουσιάζονται και τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, ναι αυτό έχει επιτευχθεί. Το χρονικό πλαίσιο όμως το οποίο θέτουν και το υλικό που έχουν βάλει στα σχέδια μαθήματος δεν συνάδει απόλυτα. Από εκεί και μετά ως προς το πρώτο κομμάτι, ναι υπάρχουν θεματικές ενότητες και θεματικά πεδία από τα οποία μπορούμε να επιλέξουμε. Εννοείται ότι οι μαθητές είναι μαθητές που τους έχουμε εμείς για αρκετό χρονικό διάστημα και για αρκετές ώρες. Κάνουμε δικό μας needs analysis, ξέρουμε τι είναι αυτό που λείπει, τι είναι αυτό που χρειάζονται, οπότε προσαρμόζουμε. Και ναι, διαφοροποιημένη, εννοείται ότι ήδη από προηγούμενα χρόνια εφαρμόζουμε. Όμως στο κομμάτι που παρουσίασαν σχέδια μαθημάτων, τα οποία έπρεπε και να εφαρμόσουμε αλλά και να τα δούμε λίγο σαν μπουσούλα, εκεί ήταν πάρα πολύ πυκνά.</p> <p>Σ: Και συμπεριληπτικό ώστε να μπορεί να δουλέψει καλά και με μαθητές από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα; Έχετε κάποιο παράδειγμα;</p> <p>Π: Ωραία. Τη διαφοροποίηση όπως την έθεσα πριν, την έλεγα και για τα διαφορετικά πολιτισμικά επίπεδα. Όχι μόνο για το επίπεδο γλωσσομάθειας. Τη διαφοροποιημένη δηλαδή την θέτω και σε αυτό το επίπεδο. Ότι ναι, υπήρχαν, υπάρχουν θεματικές ενότητες και υλικό που εννοείται ότι το καθιστά και συμπεριληπτικό το πρόγραμμα σπουδών.</p>
6	Σ8	<p>Νομίζω το θέμα της πολιτισμικότητας, το έχει πιάσει 100%. Δηλαδή είχε μέσα θέματα τα σενάρια, που έπιαναν πραγματικά... δεν αφορούσαν μόνο τα παιδιά που προέρχονται από την Ελλάδα. Είχε ένα πρίσμα πολιτισμικότητας. Δηλαδή είχε ασκήσεις μέσα που ζητούσε, πες τε μας τη δική σας εμπειρία ερχόμενος... δηλαδή το είχε εντάξει πολύ ωραία της διαφορετικότητας και της ισότητας. Τώρα δεν θυμάμαι τους άλλους δύο στόχους.</p> <p>Σ: Η αυτενέργεια</p> <p>Π: Η αυτενέργεια του εκπαιδευτικού... Εγώ θα έλεγα πάλι ότι ήταν πολύ κατευθυνόμενο. Δεν ξέρω... νομίζω ότι δεν μου άφηνε τόσο μεγάλο περιθώριο να αυτενεργήσω γιατί ήταν πάρα πολύ αναλυτικό. Οπότε... και μάλιστα είχε και πάρα πολλές δραστηριότητες, οι οποίες δεν μου άφηναν χρόνο να αυτενεργήσω και να βάλω κάτι δικό μου. Ενώ τώρα για παράδειγμα με το βιβλίο έχω ένα κείμενο, έχω και πέντε ερωτήσεις, έχω και μια άσκηση γραμματικής και αυτό είναι όλο. Εκεί χρειάζεται η αυτενέργεια. Τα άλλα τα σενάρια ήταν πολύ γεμάτα για να τα βγάλω σε 45 λεπτά. Οπότε, όχι. Αυτενέργεια για να προσθέσω πράγματα και να... μόνο μάλλον για να αφαιρέσω αυτενέργεια. Δηλαδή να κρίνω εγώ, ποιο θα κάνω. Ποιο είναι το πιο σημαντικό γιατί όλα δεν ήταν εύκολο να τα προλάβω. Αυτενέργεια ναι. Ναι. Αλλά ως προς το να αφαιρέσω κάποια πράγματα, να κρίνω δηλαδή ποιο πρέπει να κάνω και ποιο όχι.</p> <p>Σ: Και προσαρμόσιμο στις ανάγκες των μαθητών; Στις διαφορετικές ανάγκες τους;</p> <p>Π: Ναι, θα έλεγα σε μεγάλο βαθμό το πέτυχε αυτό γιατί έχει διαφορετική θεματολογία. Οπότε κάλυπτε πάρα πολλά ενδιαφέροντα. Θεωρώ ότι τα παιδιά μπορούσαν να έχουν ενεργή συμμετοχή γιατί ακριβώς τα ενδιέφεραν τα θέματα</p>



		<p>αυτά που είχαν επιλεγεί. Δηλαδή ότι κάναμε και εγώ μετά έδειχνα στη τάξη, πραγματικά τα παιδιά ανταποκρίνονταν. Σ: Συμφωνείτε με την ανάπτυξη της ικανότητας των μαθητών «μαθαίνω πώς να μαθαίνω και της κοινωνιογλωσσικής ικανότητας» ; Σ8: Συμφωνώ, συμφωνώ. Απόλυτα συμφωνώ και είναι κάτι που το νέο πρόγραμμα σπουδών το έχει εντάξει. Το κάνει δηλαδή, ζητάει μέσα από τους μαθητές, να κάνουν αυτά τα δύο. Οπότε ναι και συμφωνώ και το κάνει.</p>
6	Σ9	<p>Λοιπόν. Αφήνει ευελιξία στους καθηγητές, στους εκπαιδευτικούς. Μπορούν να δουλέψουν, με πάρα πολλούς τρόπους. Προσπαθώ να φέρω τώρα το σενάριο στο μυαλό μου, για να σας δώσω ένα παράδειγμα. Δεν υπάρχει συγκεκριμένο κείμενο στο οποίο μπορούν να βασιστούν αποκλειστικά. Όχι ότι δεν υπάρχει κείμενο γενικώς. Δηλαδή, είναι ένα κείμενο που μπορείς να το χρησιμοποιήσεις σαν βάση αλλά από εκεί και πέρα μπορείς να ανατρέξεις σε πάρα πολλές πληροφορίες και ανάλογα με το επίπεδο των μαθητών, ανάλογα με τη σύνθεση του τμήματος, μπορείς να αξιοποιήσεις ποικίλο υλικό. Επίσης, όσον αφορά τη συμπερίληψη... οι δραστηριότητες είναι ομαδικές, είναι σε ζευγάρια. Είναι δραστηριότητες που μπορούν πολύ εύκολα να ενσωματώσουν και τους μαθητές που μπορεί να είναι από άλλα πολιτισμικά περιβάλλοντα, που μπορεί να έχουν κάποιες δυσκολίες προσαρμογής. Οπότε αυτό ευνοεί πάρα πολύ, την καλύτερη ενσωμάτωση αυτών των μαθητών και κατ' επέκταση τη συμπερίληψη. Αυτά, όσον αφορά την αυτενέργεια των εκπαιδευτικών και τη συμπερίληψη. Νομίζω υπήρχε και ένα άλλο ερώτημα, Σ: Όχι, είπατε και για τις ιδιαίτερες ανάγκες των μαθητών, με διαφορετικές ικανότητες. Αλλά το εντάξατε στο πλαίσιο αυτό ότι με τις ομάδες συνεργάζονται. Π: Ναι, ναι γιατί οι δραστηριότητες αυτές έχουν μέσα την... λαμβάνουν υπόψη και τη διαφοροποιημένη διδασκαλία. Δηλαδή, είναι έτσι δομημένες οι δραστηριότητες έτσι ώστε να μπορεί ο εκπαιδευτικός να βοηθήσει τους μαθητές με διαφορετικές μαθησιακές εκπαιδευτικές ανάγκες.</p>

6	Σ10	<p><i>Η συμπεριληπτικότητα υπάρχει. Είναι η θεματολογία τέτοια, η οποία νομίζω μπορεί να δουλέψει με παιδιά από διαφορετικό πολιτισμικό περιβάλλον. Η αυτενέργεια προκύπτει εκ των πραγμάτων και η προσαρμογή του υλικού από τις συνθήκες που αντιμετωπίζουμε. Υπάρχουν όμως και προβλήματα, ελπίζω να με ρωτήσετε παρακάτω, σε διάφορες δραστηριότητες, ναι.</i></p> <p><i>Σ: Και είναι προσαρμόσιμο στις ιδιαίτερες ανάγκες μαθητών με διαφορετικές ικανότητες;</i></p> <p><i>Δεν το άκουσα.</i></p> <p><i>Σ10: Αυτό όχι σε πολύ μεγάλο βαθμό. Δηλαδή ένα σενάριο Γ1 για παράδειγμα, δεν μπορείς μέσα σε μία τάξη που υπάρχουν μαθητές, οι οποίοι έχουν πολύ χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, όσον αφορά τα αγγλικά πάντα μιλώντας, να το επεξεργαστείς, να το τροποποιήσεις ώστε να μπορεί να συμμετέχει το παιδί.</i></p>
6	Σ11	<p><i>Ναι. Θεωρώ ότι το γεγονός ότι δεν υπάρχει...ότι είναι αρκετά ευέλικτο και ότι ακριβώς δεν σου καθορίζει την ύλη, εστιάζει πιο πολύ στη δομή αλλά μέσα από επικοινωνιακούς στόχους, πετυχαίνεις αυτά που θέλεις για τους μαθητές σου. Μπορώ να πω ότι επιτρέπει την αυτενέργεια και του εκπαιδευτικού αλλά και του μαθητή. Και το γεγονός ότι στην ουσία, προσφέρει μέσα από τις θεματικές του ενότητες ένα παράθυρο στον κόσμο, θίγει θέματα όπως την ανεκτικότητα, όπως την καλλιέργεια δεξιοτήτων, την ενσυναίσθηση, όλα αυτά...</i></p>
<b>ΕΡΩΤΗΣΗ</b> 7		<p><i>Οι κατασκευαστές του ισχυρίζονται ότι με το νέο ΠΣ το μάθημα αποκτάει τα εξής ειδικά χαρακτηριστικά: Πρώτον, δίνει έμφαση στην ανάπτυξη της ικανότητας των μαθητών, μαθαίνω πώς να μαθαίνω και δεύτερον, την ανάπτυξη της κοινωνιογλωσσικής ικανότητας που αφορά τη γνώση και τις δεξιότητες που απαιτούνται για τη κατάλληλη κοινωνικά χρήση της γλώσσας. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι είναι ορατά αυτά τα χαρακτηριστικά στο νέο ΠΣ. (Δώστε παραδείγματα). Κατά πόσο συμφωνείτε εσείς προσωπικά με τις συγκεκριμένες επιλογές;</i></p>

7	Σ1	<p>Είναι σαφέστατα ορατά γιατί οι μαθητές στα πλαίσια του νέου προγράμματος σπουδών καλούνται να ερευνήσουν, να ψάξουν, να βρουν για να παράγουν ένα project, για να παράγουν ένα προϊόν που τους τίθεται από το σενάριο. Οπότε εκ των πραγμάτων μαθαίνουν πώς να μαθαίνουν και να γίνονται αυτόνομοι γνωστές, <i>autonomous learners</i>, αυτόνομοι μαθητές τελοσπάντων. Και όσον αφορά το κοινωνιογνωστικό μου είπατε; Σ: Ναι. Σ1: Σαφέστατα. Επειδή τα κείμενα με τα οποία έρχονται σε επαφή, είναι αυθεντικά κείμενα κατά βάση. Έχουν πέρα από το αντικείμενο με το οποίο ασχολούνται, βλέπουν και το υπόβαθρο το κοινωνικό πίσω από το θέμα με το οποίο ασχολούνται. Σ: Συμφωνείτε με τις συγκεκριμένες επιλογές; Σ1: Θεμάτων ή τρόπων εφαρμογής; Σ: Με αυτούς τους άξονες που έχουν επιλέξει οι κατασκευαστές για το νέο πρόγραμμα σπουδών. Με τις βασικές αρχές. Σ1: Ναι θεωρώ ότι για τη ξένη γλώσσα είναι πάρα πολύ καλό. Για τη ξένη γλώσσα δηλαδή, είναι αυτό που έπρεπε να γίνει γιατί οι μαθητές έρχονται σε επαφή με πραγματικά κείμενα, με αληθινά κείμενα, με αντικείμενα που δεν είναι φτιαχτά, προσαρμοσμένα στο επίπεδο τους και ερευνούν και λειτουργούν ομαδικά. Οπότε σαφέστατα έχουμε αυτόνομους μαθητές.</p>
7	Σ2	<p>Σ2: Ναι, είναι ορατά τα στοιχεία αυτά στο νέο πρόγραμμα σπουδών. Μπορείτε να μου επαναλάβετε το πρώτο κομμάτι; Σ: Βεβαίως, ναι, ναι. Πρώτον, δίνει έμφαση στην ανάπτυξη της ικανότητας των μαθητών μαθαίνω πώς να μαθαίνω. Σ2: Ναι, ναι, ναι. Ναι, ουσιαστικά γίνεται αυτό, μέσα από τις δραστηριότητες που προτείνονται, καθώς βασίζονται τα νέα προγράμματα σπουδών και στην ταξινομία του Bloom και αυτό φαίνεται μέσα στις δραστηριότητες και στη διαβάθμισή τους. Δηλαδή, στην αρχή μιας ενότητας δραστηριοτήτων φαίνεται ότι ξεκινάμε με πιο απλές δραστηριότητες που απαιτούν λιγότερες γνωστικές ικανότητες και σιγά σιγά χτίζεται αυτό ώστε στις επόμενες δραστηριότητες να απαιτεί από τους μαθητές να εμπλακούν περισσότερο κριτικά ή εφαρμόζοντας πάντα στο τέλος τις γνώσεις που έχουν λάβει σε μια ενότητα. Έτσι, μπορούν να κάνουν κτήμα τους ουσιαστικά την γνώση και να την μεταμορφώσουν σε κάτι δικό τους. Τώρα όσον αφορά στο δεύτερο κομμάτι το κοινωνιογλωσσικό και σ' αυτό το κομμάτι, μπορώ να πω ότι ανταποκρίνεται. Καθώς βλέπουμε και διαφορετικές διαλέκτους και διαφορετικές κοινωνιογλωσσικές ομάδες και στα κείμενα και στα ακουστικά αλλά και στον τρόπο με τον οποίον οι μαθητές δουλεύουν σε ομάδες, δυάδες. Υπάρχει δηλαδή πάντα διάδραση και με διαφορετικούς τρόπους διάδραση ανάμεσα στους μαθητές.</p>

Εντάξει, είναι ορατά. Απλά πρέπει... και ανάλογα το θέμα που θα κάνεις κάθε φορά, έτσι; Γιατί έχουν και επιμέρους στόχους. Δεν είναι μόνο οι γενικοί, είναι και οι επιμέρους στόχοι. Οι ειδικοί, έτσι, στόχοι. Πάλι ανάλογα πόσο θα ασχοληθείς. Πόσο θα θελήσεις να το απλώσεις, να το ανοίξεις το σενάριο. Και δεν μιλάμε για μάθημα. Δεν μιλάμε για μια ενότητα, ούτε ένα module. Δηλαδή μιλάμε για σενάριο που σημαίνει το σενάριο θυμίζει πάρα πολύ τη ζωή την ίδια. Οι εκφάνσεις δηλαδή αυτές, έτσι... η ποικιλία των δραστηριοτήτων, οι τεχνικές που χρησιμοποιείς, η μεθοδολογία. Το ότι μπορείς να... να βάλεις το παιχνίδι μέσα... κάτι παιγνιώδες..Να τους εμπλέξει, σε κάποια φάση στην αρχή για να σπάσει λίγο πάγος ή το μάζεμα στο τέλος, να κάνουν και οι ίδιοι έναν αναστοχασμό. Τι τους άρεσε; Τι τους πήγε καλά; Έχει αυτό το κομμάτι όλο μέσα, δίνει, δίνει... Οι ρόλοι εναλλάσσονται, δηλαδή δεν είναι το στατικό. Κάνει το μάθημα ο καθηγητής, είναι αποδέκτης ο μαθητής και γεια σου. Οι ρόλοι παίζουνε στη διάρκεια αυτή μέσω του σεναρίου και είναι αυτό για εμένα καλό. Είναι πολύ έτσι και καινοτόμο αλλά και όπως συμβαίνει και στην πραγματική ζωή, δηλαδή δεν είναι τίποτα στατικό.

Σ: Ο δάσκαλος έχει τον κυριότερο ρόλο στη μάθηση ή οι μαθητές μαθαίνουν με δικό τους τρόπο;

Σ3: Εδώ με αυτά τα νέα προγράμματα σπουδών, συμβαίνει αυτό. Δίνεται η έμφαση στο μαθητή, είναι καθαρά μαθητοκεντρικό. Ο καθηγητής υπάρχει, είναι αυτός που το ξεκινάει το όλο...έτσι... το παρουσιάζει, κάνει την εισαγωγή, τους δίνει υλικό, τους εμπλέκει, τους ευαισθητοποιεί, συντονίζει, βοηθάει πάρα πολύ. Αλλά οι μαθητές πρέπει να είναι εκείνοι που θα το ζήσουν αυτό το πράγμα. Δηλαδή, θα το έχουν και θα είναι κάτι που θα θυμούνται. Ένα μάθημα που θα το θυμάσαι. Όχι, ένα μάθημα που απλώς θα διεκπεραιώνει την ύλη και θα γράφεις ένα διαγώνισμα στο τέλος. Και θα γράφεις τις λέξεις ότι τις έμαθες και θα απαντήσεις σε γραμματικό συντακτικά ερωτήματα και φαινόμενα και διάφορα τέτοια. Είναι κάτι άλλο, είναι κάτι άλλο. Δηλαδή, το να μπορούν να απαντήσουν αν το μάθημα τους άρεσε ή κατά πόσο εκείνοι το ένιωσαν δικό τους, θα φανεί και στο τέλος. Δηλαδή με κάποια αξιολόγηση, κάτι που θα γίνει. Μπορεί να έχουν ξέρω εγώ ένα exit ticket, πώς μπήκες; Τι γνώμη είχες στην αρχή; Πως σου φαίνεται τώρα; Που κάναμε 4 μαθήματα; Το κατάλαβες; Δηλαδή, είσαι λίγο διαφορετικός άνθρωπος; Γιατί παίζει και λίγο με την ψυχοσύνθεση και το μυαλό. Δηλαδή... έτσι το βλέπω εγώ. Δεν είναι το κεφάλι μας βιβλίο που έχουμε στο μυαλό μας. Α, τελειώνω αυτό εντάξει. Η έχει μια συνέχεια σε κάτι άλλο ή μιλάει για το περιβάλλον, ας πούμε και κλείνει εκεί. Έχει πάντα ένα άνοιγμα, μπορεί δεις ένα άλλο τέλος. Σ: Συμφωνείτε με τις επιλογές που είχαμε πει πριν. Ότι το πρόγραμμα δίνει έμφαση στην ανάπτυξη της ικανότητας των μαθητών« Μαθαίνω πώς να μαθαίνω και την κοινωνιολογική ικανότητα». Σ3: Συμφωνώ, συμφωνώ. Γιατί έτσι είναι και έτσι θα έπρεπε να είναι. Να κάνουμε δηλαδή, πολίτες που να μην μαριονέττες. Δηλαδή να σκέφτονται και να έχουν την άποψή τους και ας διαφέρει από άλλες. Να μπορούν να την τεκμηριώσουν, να έχουν έτσι δυνατή φωνή. Ακόμα και αυτοί που είναι αδύναμοι και ανήκουν σε μια ομάδα πιο ευαίσθητοι, να πιστέψουν ότι μπορούν να βρουν το δίκιο τους, να ακουστούν και αυτοί. Και όχι να περιμένουν από τους άλλους να τους εκπροσωπήσει, ας πούμε. Αυτό. Δεν ξέρω αν το καταφέρουμε.

7	Σ4	<p>Ναι, είναι. Φαίνεται ότι έχει αυτό το προσανατολισμό.Σ: Συμφωνείτε εσείς προσωπικά με τις συγκεκριμένες επιλογές;Σ4: Ναι.</p>
7	Σ5	<p>Λοιπόν, οι μαθητές έρχονται σε επαφή με τη σύγχρονη πραγματικότητα, τις προκλήσεις του παρόντος και του μέλλοντος με βάση τα θέματα των σχεδίων μαθημάτων που έχουμε δει. Καλλιεργείται μέσω των θεμάτων η διαπολιτισμική συνείδηση. Απαιτείται οι μαθητές ή βοηθούνται οι μαθητές να αναπτύξουν ικανότητες κατανόησης και παραγωγής, γραπτού λόγου ή προφορικού λόγου ανάλογα... σε διαφορετικά κοινωνικά πολιτισμικά περιβάλλοντα, ανάλογα με τη θεματική της ενότητας. Και καθώς καλούνται να κάνουν μόνοι τους αναζητήσεις στο Διαδίκτυο, να συζητήσουν με τους συμμαθητές τους, να κάνουν αντιπαράθεση ιδεών, να κάνουν συλλογικές δραστηριότητες, πιστεύω ότι αυτοί οι στόχοι θα επιτευχθούν επίσης.</p> <p>Σ: Συμφωνείτε με τις συγκεκριμένες επιλογές;</p> <p>Σ5: Συμφωνώ, βέβαια.</p>
7	Σ6	<p>Συμφωνώ, ναι. Ναι, από τη στιγμή που δεν έχουμε ξέρες ασκήσεις γραμματικής όπως είχαμε παλιά και έχουμε πραγματική γλώσσα, αυθεντικά όσο γίνεται περιβάλλοντα γλώσσας και με τη βοήθεια των νέων τεχνολογιών όπου μπορεί ο κάθε μαθητής και η μαθήτριά να ακούσει φυσικό λόγο, να διαβάσει φυσικό κείμενο και από τη στιγμή που οι δραστηριότητες είναι τέτοιες που προσιδιάζουν στην πραγματικότητα, ναι, νομίζω ότι ναι, συμφωνώ.</p> <p>Σ: Συμφωνείτε εσείς με τις συγκεκριμένες επιλογές;</p> <p>Σ6: Ναι, ναι, συμφωνώ</p>

Ωραία. Θεωρώ ότι είναι ορατά. Όλη η θεματολογία ξεκάθαρα τα συμπεριλαμβάνει αυτά. Απλά είναι πάρα πολύ πυκνά. Θέλουν δηλαδή πολλή επεξεργασία μετά.

Σ: Πώς λειτουργεί αυτό στην πράξη; Δηλαδή οι μαθητές, μαθαίνουν πώς να μαθαίνουν;

Σ7: Εννοείται, ότι ο τρόπος και η σειρά και η διεργασία η οποία γίνεται έτσι όπως ξεκινάμε και μπαίνουμε γενικά μέσα στο σχέδιο μαθήματος, όπως το έχουμε τελικά διαμορφώσει. Οι μαθητές, καταρχάς, ξεκινάνε από αυτό που έχουν μάθει στο παρελθόν, έτσι; Βιώνοντας το ήδη γνωστό, με την προσθήκη των καινούργιων πληροφοριών, την εννοιολόγηση, την ανάλυση, την εφαρμογή και τελικά τη δική τους δημιουργία. Οπότε, σε ένα μέρος κάνοντας πιο βιωματική τη μάθηση και εμπλέκοντας περισσότερο τον έφηβο μαθητή στη μαθησιακή διαδικασία, εννοείται ότι όλα αυτά γίνονται πολύ πιο... απτά στο να τα καταλάβει και επομένως να τα αφομοιώσει.

Σ: Και η κοινωνιογλωσσική ικανότητα έχει σχέση πάλι με τα θέματα ή όχι; Με τα θέματα που ασχολείστε;

Σ7: Η κοινωνιογλωσσική μελέτη έχει ξεκάθαρα να κάνει με το τι προσδοκώμενους στόχους έχουμε βάλει, στο κομμάτι αυτό που έχει να κάνει με τους λεξιλογικούς προσδιορισμούς, τους γραμματικούς, τους συντακτικούς. Σε ποιο πλαίσιο μέσα βρισκόμαστε και αφορνάμε και ενεργούμε. Έχει να κάνει με όλο το περιβάλλον της συγκεκριμένης μαθησιακής διαδικασίας. Αλλά αυτό, έχουμε επιλέξει τους στόχους. Επομένως εάν οι συγκεκριμένοι στόχοι συμπεριλαμβάνουν κάποια συγκεκριμένα πράγματα, εννοείται ότι αυτούς πάμε να καταφέρουμε. Δεν ξέρω τώρα εδώ αν θέλετε κάτι συγκεκριμένο δηλαδή. Γιατί είναι αρκετά γενικό τώρα έτσι όπως τίθεται. Δηλαδή, έχουμε εδώ πέρα τον προσδιορισμό των κοινωνικοπολιτισμικών στοιχείων, κοινωνικών διαστάσεων της γλώσσας και τις πρακτικές δεξιότητες. Αυτά όλα έχουν ξεκάθαρα να κάνουν με το επίπεδο της γλωσσομάθειας, με το πλαίσιο... που μπαίνει η θεματική ενότητα και όλα αυτά δεν είναι στόχοι που τους βρίσκουμε εμείς. Είναι αυτοί που τους παίρνουμε μέσα από το πλαίσιο αναφοράς. Οπότε κάνουμε τις επιλογές μας και ανάλογα τις υποστηρίζουμε.

Σ: Συμφωνείτε εσείς προσωπικά με τις συγκεκριμένες επιλογές;

Σ7: Επιλογές που έχουνε γίνει που;

Σ: Δηλαδή σε αυτά τα στοιχεία που δίνει έμφαση το νέο πρόγραμμα σπουδών, οι μαθητές να μαθαίνουν πως να μαθαίνουν και τη κοινωνιογλωσσική ικανότητα.

Σ7: Εντάξει, τώρα... Κοίταξε να δεις τώρα. Αυτό είναι μια ολόκληρη φιλοσοφία στην εκμάθηση της ξένης γλώσσας. Δεν έχουμε καν δικαίωμα να το προσπεράσουμε ή να το απορρίψουμε, έτσι; Το learning by design και η νέα μάθηση είναι αυτό που επικρατεί περίπου την τελευταία δεκαετία. Επομένως, εννοείται ότι σαφέστατα το αποδέχομαι.

7	Σ8	<p>Πάρα πολύ θα έλεγα. Γιατί οι ασκήσεις ήταν έτσι δομημένες ώστε όντως τα παιδιά να εκφράζουν την άποψή τους και να χρησιμοποιούν πάρα πολύ τη γλώσσα, σε ένα κοινωνικό πλαίσιο που τους έθετε κάθε άσκηση. Και μάλιστα ότι αυτό που λέει να μάθουν πως να μαθαίνουν... Ναι, είχε πάρα πολύ αυτενέργεια των μαθητών. Ο ρόλος του διδάσκοντα ήταν μικρός, ήταν καθοδηγητικός. Δεν ήταν ηγετικός. Δηλαδή, μόνο αν τα παιδιά ζητούσαν επιπλέον οδηγίες και διευκρινήσεις επενέβη ο εκπαιδευτικός. Διαφορετικά, όχι. Αρκετά σαφής, θα έλεγα εγώ οι οδηγίες που έδιναν. Παρ' όλα αυτά, άφηναν οι εκπαιδευτικοί, να το ψάξει, να κάνει λάθος και ίσως μετά να ζητήσει διευκρίνιση από τον εκπαιδευτικό. Και οι περισσότερες ασκήσεις, δεν ήταν ατομικές. Οπότε ο ένας μαθητής με τον άλλον, στην ομάδα ή στη δυάδα, βοηθούσε ο ένας τον άλλον. Οπότε ήξερε ο ένας το ένα κομμάτι, το κάλυπτε ο άλλος. Και έτσι ο ρόλος του εκπαιδευτικού ήταν σε δεύτερο ρόλο. Δεν επενέβη τόσο πολύ ο εκπαιδευτικός.</p>
7	Σ9	<p>Το πρώτο είναι ότι... ο σκοπός τους είναι να διδάξουν στους μαθητές, το να μαθαίνω πώς να μαθαίνω. Αυτό επιτυγχάνεται μέσα από τις δραστηριότητες, οι οποίες όπως είπα προηγουμένως είναι και ομαδικές, αλλά και σε ζευγάρια, αλλά και μέσα από τις διαφορετικές μορφές αξιολόγησης. Δηλαδή, η αυτοαξιολόγηση που είναι μέρος της αξιολόγησης των δραστηριοτήτων. Η ετεροαξιολόγηση, βοηθούν πάρα πολύ σε αυτό που είπαμε προηγουμένως. Το άλλο ερώτημα, ποιο ήταν μου είπατε;</p> <p>Σ: Ότι δίνεται έμφαση στην ανάπτυξη της κοινωνιογλωσσικής ικανότητας που αφορά τη γνώση και τις δεξιότητες που απαιτούνται για την κατάλληλη κοινωνικά χρήση της γλώσσας.</p> <p>Σ9: Ναι. Όλες οι δραστηριότητες είναι προσανατολισμένες σε αυτό. Δηλαδή στο πώς να βοηθήσουν τους μαθητές, να αξιοποιήσουν τη γλώσσα κατάλληλα στα ανάλογα περιβάλλοντα. Δηλαδή για παράδειγμα, μπορεί να τους λέει να κάνουν ένα blog, μπορεί να τους λέει να γράψουν την άποψή τους η οποία πρόκειται να αναρτηθεί σε ένα site. Δηλαδή όλα αυτά, έχουν άμεση σύνδεση με την καθημερινότητά τους αλλά και με τη μετέπειτα πορεία τους αργότερα. Οπότε θεωρώ ότι ναι επιτυγχάνεται αυτός ο στόχος αρκετά.</p> <p>Σ: Συμφωνείτε εσείς προσωπικά με τις συγκεκριμένες επιλογές;</p> <p>Σ9: Τις επιλογές των θεμάτων;</p> <p>Σ: Τα 2 συγκεκριμένα στοιχεία που είπαμε.</p> <p>Σ9: Ότι δηλαδή ο σκοπός είναι να μαθαίνω πώς να μαθαίνω. Ασφαλώς και συμφωνώ. Φυσικά και συμφωνώ και επαυξάνω κιόλας. Διότι ο σκοπός, είναι να μάθουν τα παιδιά, να μπορούν να λειτουργούν από μόνα τους και όταν βγουν σε ένα περιβάλλον που δεν θα είναι τόσο προστατευμένο και τόσο καθοδηγούμενο όπως το σχολείο, να μπορούν να δράσουν. Οπότε, αυτό θέλει μια δουλειά από πριν και νομίζω ότι επιτυγχάνεται αυτό μέσα από το πρόγραμμα.</p>

7	Σ10	<p>Το δεύτερο για την κοινωνιογλωσσική ικανότητα, ναι. Εκ των πραγμάτων και λόγω του περιεχομένου. Το πρώτο επαναλαμβάνετε λίγο; Το πρώτο σκέλος. Σ: Ότι δίνει έμφαση στην ανάπτυξη της ικανότητας των μαθητών, μαθαίνω πως να μαθαίνω.</p> <p>Σ10: Δεν θα το έλεγα. Δεν θα το έλεγα. Είναι κάποιες ασκήσεις, οι οποίες και αυτές είναι guided. Είναι πολύ κατευθυνόμενες. Δεν θα το έλεγα. Να σας πω κάτι. Δουλεύω 25 χρόνια, έχω μάθει να κάνω το μάθημα με ένα συγκεκριμένο τρόπο, δεν εννοώ απαρχαιωμένο τρόπο, που να καθοδηγώ στα παιδιά το πως να βρούνε τις απαντήσεις και όχι το να τους σερβίρω τις απαντήσεις έτοιμες. Αυτό το κάναμε και με τα παλιά βιβλία, το κάνουμε και με αυτό το υλικό που μας δίνεται τώρα, στα σενάρια. Δεν ξέρω τι διαφορά, τόσο μεγάλη, θεωρούν ότι έχουν πετύχει στα συγκεκριμένα σενάρια, όταν είναι ένα statement, μια άσκηση για παράδειγμα, εδώ που λέει. Αν οι παρακάτω προτάσεις έχουν ειπωθεί από το x, y or z person ή αν είναι true, false, not mention. Αυτό υπήρχε και πριν, υπάρχει και τώρα. Δεν ξέρω πόσο είναι κάτι διαφορετικό σε αυτό.</p> <p>Σ: Συμφωνείτε εσείς με τις συγκεκριμένες επιλογές;</p> <p>Σ10: Στην ανάπτυξη του να βοηθήσουν τα παιδιά, να μαθαίνουν πως να μαθαίνουν; Ναι, αλλά δεν ξέρω κατά πόσο το έχουν πετύχει αυτό. Και το δεύτερο φυσικά.</p>
7	Σ11	<p>Κοιτάζτε, από τη στιγμή που χρησιμοποιούμε τη γλώσσα για να επεξεργαστούμε σύγχρονα ζητήματα, θεωρώ ότι ως επί το πλείστον αυτό προσφέρει μια αυτενέργεια. Και το γεγονός επίσης, ότι βασίζομαι πάνω στην προηγούμενη γνώση για να πλαισιώσω την τωρινή και να την αναλύσω κριτικά, θεωρώ ότι βοηθάει. Δηλαδή στην ουσία καλούνται να λύσουν προβλήματα μέσα από τη συνεργασία, την επικοινωνία, σύγχρονα προβλήματα και σύγχρονα ζητήματα και την κριτική σκέψη. Θεωρώ ότι στο θεωρητικό τουλάχιστον πλαίσιο δουλεύει καλά. Σ: Συμφωνείτε εσείς προσωπικά με τις συγκεκριμένες επιλογές; Σ11: Ναι, ναι.</p>
<b>ΕΡΩΤΗΣΗ</b> 8		<p><b>Κατά πόσο θεωρείτε ότι το νέο ΠΣ. θα σας βοηθήσει να οργανώσετε καλύτερα τη διδασκαλία σας; Πως σκοπεύετε να το αξιοποιείτε για το σκοπό αυτό;</b></p>
8	Σ1	<p>Εγώ όπως σας είπα ήδη εφάρμοζα κατά κάποιο τρόπο τη θεματική ενότητα. Θεωρώ όταν υπάρχουν έτοιμα, ακόμα αν... ίσως είναι πολύ δύσκολο να δημιουργείς συνέχεια δικά σου σενάρια. Αλλά αν υπάρχει μια σαν... τράπεζα θεμάτων, σαν τράπεζα υλικού με έτοιμα σενάρια προσαρμοσμένα στο επίπεδο που δουλεύω κάθε φορά θα ήταν πολύ καλό γιατί οργανώνω έτσι το χρόνο μου και με συμπληρωματικό δικό μου υλικό θα μπορούσα να τα εφαρμόσω και να συνεχίσω τη δουλειά που έκανα σε πιο οργανωμένο επίπεδο. Θα γλιτώσω δηλαδή χρόνο από το να ετοιμάζω εγώ συνέχεια τα ίδια πράγματα, αλλά και να έχω υλικό πάνω σε αυτό που έκανα μέχρι τώρα.</p>



8	Σ2	<p>Ναι, ήδη νομίζω ότι όλα αυτά που έχουν προταθεί ότι είναι πολύ πρακτικά και θα χρησιμοποιηθούν από τους καθηγητές της αγγλικής. Είναι πράγματα δηλαδή που αν συνδεθούν και με ένα βιβλίο και δεν υπάρχει αυτή η διάσταση του βιβλίου που πρέπει να καλύψουμε για την τράπεζα θεμάτων και των επιπλέον ασπύμε σεναρίων τα οποία είναι δεμένα με το πρόγραμμα σπουδών, εάν υπάρξει ένα πιο συγκεκριμένο βιβλίο το οποίο θα εμπεριέχει τα σενάρια τα οποία ουσιαστικά βασίζονται στα νέα προγράμματα σπουδών, θεωρώ ότι θα είναι πολύ πρακτικό για τον καθηγητή. Και όπως είπα πριν, είναι και πολύ ευπροσάρμοστο αλλά είναι και πρακτικό το γεγονός ότι οι περιγραφητές του κοινού ευρωπαϊκού πλαισίου γλωσσών έχουν συνδεθεί πρακτικά με δραστηριότητες... για διάφορα επίπεδα μαθητών.</p>
8	Σ3	<p>Τώρα μας είπαν ότι θα συγγράψουν, θα γίνει διαγωνισμός για νέα σχολικά εγχειρίδια με βάση αυτά τα σενάρια. Και εμείς αυτό περιμένουμε, να δούμε πώς θα είναι. Δηλαδή, θα υπάρχει ένα αποθετήριο που θα έχει για τα επίπεδα που έχουμε στο μυαλό μας για τα παιδιά, πιθανά σενάρια; Θα έχει μια σειρά που πρέπει να ακολουθήσεις; Δεν ξέρω. Πιστεύω, ότι αν είναι πάντα έτσι τόσο καταπιεστικό, δεν θα δώσει την πνοή που θέλουμε. Δεν θα έχει το αποτέλεσμα το επιθυμητό. Έτσι το βλέπω εγώ. Δηλαδή, αν δεν αν δεν αποσυνδεθεί από την ύλη και τις εξετάσεις, γιατί εμείς τώρα παλεύουμε την ύλη, την Τράπεζα θεμάτων που όλο και εμπλουτίζεται. Η πρέπει να έχεις τα παιδιά σε εγρήγορση ότι έχει βγει κάτι καινούργιο, να το δούμε και αυτό και λοιπά που εκεί όχι στοχεύει σε εξετάσεις. Είναι καθαρά... κεντράρει στις εξετάσεις, δηλαδή αυτό. Έτσι; Exam oriented. Ενώ αυτά δεν έχουν να κάνουν. Τα σενάρια αυτά, δεν είναι exam oriented, έτσι το έχω καταλάβει εγώ. Δεν περιμένω εγώ να κάνω ένα σενάριο για να τους βάλω διαγώνισμα μετά. Να τους κάνω εκεί το assessment. Θα μπορούσε να δω, αν το καταλάβανε αυτό ή αν το νιώσανε, αν το ζήσανε το μάθημα αυτό με μια άλλη δραστηριότητα. Χωρίς να είναι απαραίτητα διαγώνισμα. Μπορεί να είναι δηλαδή μια επίσκεψη κάπου στο πεδίο. Μπορεί να είναι μια φιλανθρωπική εκδήλωση και εφόσον έχουνε πάρει τα μηνύματα αυτά, μπορούν και τα καταφέρνουν. Μπορούν να οργανώσουν δηλαδή τα Χριστούγεννα ένα bazaar που θα καλέσουν και κάποιους και θα πούμε που εμπλέκεται η ξένη γλώσσα σε αυτό; Ωραία, μπορεί να είναι κάτι που θα καλέσουν παιδιά από ένα άλλο σχολείο που δεν ξέρουν και πολύ καλά ελληνικά. Μπορεί να' ναι προσφυγόπουλα. Να τα καλέσουμε δηλαδή που θα ναι κοινή γλώσσα, τα αγγλικά. Άρα αυθεντικός λόγος να μιλήσουν, η κοινή γλώσσα μας που θα είναι τα αγγλικά. Λέω ένα παράδειγμα. Η συνεργασία με κάποιο φορέα και ομιλητής είναι ξένος, άρα εκείνοι θα το οργανώσουν. Θα τον καλέσουν, θα έχουν τις παρατηρήσεις και θα γίνει όλο αυτό το event στα Αγγλικά. Οπότε να τι μάθανε από το μάθημα αυτό. Και είναι το καλύτερο διαγώνισμα, ας πούμε. Και δεν τα συμπαθώ τα διαγωνίσματα, αλλά πρέπει να βάζω κίολας κάπου κάπου. {γέλιο} Εντάξει, δεν ξέρω αν ξέφυγα, εσύ κρατάς ότι θέλεις από αυτά.</p>

8	Σ4	<p>Να την οργανώσω καλύτερα, δεν ξέρω γιατί τα παιδιά δεν έχουν συνηθίσει να δουλεύουν με αυτό τον τρόπο και θεωρώ ότι θα ναι λίγο δύσκολο να διαχειριστεί κανείς την τάξη. Το Λύκειο είναι και τα παιδιά... επίπεδα ανακατεμένα. Άλλα ξέρουν πολύ καλά Αγγλικά, άλλα σχεδόν τίποτα και είναι πολύ δύσκολο να λειτουργήσουν όλοι αυτοί σε μια ομάδα και όταν το θέμα τους ενδιαφέρει ιδιαίτερα πολύ το γυρνάνε στα ελληνικά. Δεν έχουν το κίνητρο να συνεχίσουν στα Αγγλικά. Και τα θέματα έχουν ενδιαφέρον. Φοβάμαι ότι θα μιλάνε πολύ στα Ελληνικά και θα είναι πάρα πολύ δύσκολο να τους πείσω να μιλήσουνε στα Αγγλικά. Θεωρώ ότι θα ενθουσιαστούν με τις ασκήσεις και όλο αυτό το υλικό που υπάρχει. Αλλά αυτή η διαφορά που υπάρχει στο επίπεδα μεταξύ των μαθητών, δεν ξέρω. Νομίζω ότι θα είναι δύσκολο να διαχειριστώ όλες αυτές τις ομάδες. Θα πρέπει να δουλεύουν ταυτόχρονα και να μιλάνε και αγγλικά. Δεν θυμάμαι αν απάντησα στην ερώτηση βέβαια.</p>
8	Σ5	<p>Θεωρώ ότι θα με βοηθήσει γιατί όπως σας είπα και στην αρχή δίνονται πάρα πολύ αναλυτικά οι στόχοι πάνω στους οποίους χτίζεις στη συνέχεια για να φτάσεις στο επιθυμητό αποτέλεσμα. Δίνονται πολύ αναλυτικά οι ρόλοι του εκπαιδευτικού και του μαθητή. Δίνεται μεγάλη ποικιλία δραστηριοτήτων που μπορείς να τις προσαρμόσεις ή να επιλέξεις ή να απορρίψεις ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες της τάξης σου. Είναι πάρα πολύ ωραία δομημένα, πολύ σωστά θεωρώ δομημένα, το μάθημα από την αρχή έως το τέλος. Οπότε σε βοηθάει να φτάσεις στο στόχο σου.</p>
8	Σ6	<p>Ναι, όπως είπα και πριν, βέβαια εγώ δεν είμαι σε τάξη, δεν δουλεύω εντάξει. Αλλά θεωρώ αν ήμουν και αν μου δινότανε, όπως δίνεται το διδακτικό υλικό, το βιβλίο ας το πούμε έτσι, θα έμενα στο βιβλίο και δεν θα πήγαινα παραπέρα. Δηλαδή να πω το εξής. Αν το βιβλίο, που δεν είναι λάθος, δεν είναι κακό αυτό το πράγμα. Δεν το λέω δηλαδή ως κριτική κακή. Αν το βιβλίο ανταποκρίνεται, δηλαδή οι συγγραφείς του βιβλίου, των βιβλίων ας πούμε, αν ανταποκρίνονται και ακολουθούν το αναλυτικό πρόγραμμα, ποιος ο λόγος να ζητήσουμε από τον εκπαιδευτικό, να φτιάξει μόνος του διδακτικό υλικό και να έχει πλήρη γνώση, ας πούμε του αναλυτικού προγράμματος στην τελευταία του λεπτομέρεια. Οι συγγραφείς του διδακτικού υλικού, αυτή τη δουλειά κάνουν. Παίρνουν το αναλυτικό πρόγραμμα και το μετουσιώνουν, σε διδακτικό υλικό. Ο εκπαιδευτικός παίρνει το διδακτικό υλικό και το διδάσκει με προσαρμογές όπου χρειάζεται. Ναι, αλλά όχι με πολύ μεγάλες προσαρμογές, δεν είναι συγγραφέας</p>
8	Σ7	<p>Ναι. Σαφέστατα θα με βοηθήσει γιατί μου δίνει προσανατολισμό και από τη στιγμή που υπάρχει ο προσανατολισμός, μπορώ και εγώ να κάνω πολύ πιο σαφείς και σοφές επιλογές. Επομένως, βλέποντας και τις θεματικές ενότητες και τον τρόπο και όλους αυτούς...όλες αυτές τις παραμέτρους που εξαντλεί το νέο πρόγραμμα σπουδών, θα κινηθώ μέσα σε αυτό το πλαίσιο.</p>

8	Σ8	<p>Θα σας πω. Πολύ με βοηθάει. Αλλά ούτως ή άλλως εμείς των ξενόγλωσσων, πάντα, ψάχναμε να βρούμε κάτι διαφορετικό να συμπληρώσουμε το μάθημα μας. Οπότε... νομίζω ότι σε ένα βαθμό, κάναμε πράγματα από αυτά που τώρα βάζουν στο νέο πρόγραμμα σπουδών. Δηλαδή, εμένα δεν με εξέπληξε τόσο αυτό που είδα γιατί φέρνοντας στην τάξη κείμενα ξέρω εγώ από εφημερίδα, κάτι το οποίο έχει συμβεί πριν δεκαπέντε μέρες και τους το φέρνεις στα Αγγλικά, αμέσως τους ενεργοποιείς το ενδιαφέρον γιατί πολύ απλά το ξέρουν στα Ελληνικά, οπότε βλέπουν και την άλλη πλευρά στα Αγγλικά. Και εκφράζουν και την άποψή τους για κάτι που γνωρίζουν και έχει συμβεί στην πραγματικότητα. Αυτό που ήταν πολύ καινούργιο για μένα και εγώ δεν το είχα εντάξει τόσο πολύ, ναι είναι η χρήση των ΤΠΕ γιατί στο σχολείο έχουμε όλη αυτή τη δυσκολία στο να έχει κάθε παιδί δικό του υπολογιστή και γιατί δεν μας δίνεται η αίθουσα κατά αποκλειστικότητα. Ούτε εμείς θα έχουμε τη δική μας αίθουσα έστω να μπορώ να την οργανώσω, να έχω στάνταρ πράγματα μέσα που θα μπορούσα να χρησιμοποιήσω. Πηγαίνουμε εμείς στις τάξεις των μαθητών και αυτό μας δυσκολεύει γιατί δεν είναι πολύ εύκολο να κουβαλάμε, τάδε υλικό και ειδικά στα ΤΠΕ, εντάξει. Εκεί θα είναι νομίζω και η δυσκολία όλων των σχολείων να ακολουθήσουν το νέο πρόγραμμα σπουδών. Δηλαδή φαντάζομαι ότι δεν θα μπορούν να γίνουν όλες αυτές οι διαδικτυακές δραστηριότητες. Γιατί υπάρχουν σχολεία με πολύ χειρότερο εξοπλισμό από το δικό μου και φαντάζομαι ότι εκεί θα δυσκολευτούν πάρα πολύ, όπως και εμείς.</p>
8	Σ9	<p>Λοιπόν, όπως είπαμε ότι αφήνει μια δυνατότητα στον εκπαιδευτικό, να λειτουργήσει μόνος του /μόνη της. Δίνει ευελιξία στον εκπαιδευτικό. Από κει και πέρα όμως, δίνει και πάρα πολλές πληροφορίες. Δηλαδή προσφέρονται ενδεικτικές δραστηριότητες...οι δραστηριότητες αυτές προσφέρονται κάθε φορά, σε κάθε προσδοκώμενο μαθησιακό αποτέλεσμα που υπάρχει στο πρόγραμμα. Από εκεί και πέρα ο εκπαιδευτικός μπορεί να τις αξιοποιήσει ως έχουν, μπορεί να τις τροποποιήσει, μπορεί να προσθέσει κάτι. Οπότε, ανάλογα με το μαθητικό πληθυσμό που έχει μπροστά του, λειτουργεί και αυτός αναλόγως. Και νομίζω ότι αυτό βοηθάει πάρα πάρα πολύ.</p>
8	Σ10	<p>Καταρχάς, έχω μια απορία. Πώς θα είναι το νέο πρόγραμμα σπουδών. Αυτή τη στιγμή έχουμε σενάρια. Εντάξει; Τι θα κάνουμε από δω και πέρα; Θα μας δοθεί ένα βιβλίο με 15 σενάρια και θα δουλεύουμε πάνω σε αυτά τα σενάρια; Δεν έχω... δεν έχει ξεκαθαρίσει, δεν έχει αποσαφηνιστεί αυτό το πράγμα. Θα υπάρχει Τράπεζα θεμάτων; Δεν ξέρω. Δεν γνωρίζω, δεν απαντώ στο συγκεκριμένο. Ειλικρινά, δεν μπορώ να απαντήσω, γιατί να με βοηθήσει πως; Αν μου πούνε ότι θα έχω 15 σενάρια και θα πρέπει να βγάλω τα 15 σενάρια επί 4 ώρες το σενάριο, θα έχω κάτι πιο απτό να σας πω. Αλλά θα υπάρχει τράπεζα θεμάτων πάλι; Δεν το γνωρίζω. Σ: Μιλάμε ακόμα σε θεωρητική βάση γιατί θα δημιουργηθούν καινούρια σχολικά εγχειρίδια από ότι έχουμε διαβάσει όλοι, οπότε ναι. Σ10: Αν μου ζητάνε να φτιάξω εγώ σενάρια ή να προσαρμόζω κάθε φορά τα σενάρια, όχι δεν θα με βοηθήσει.</p>

8	Σ11	<i>Επειδή, όπως σας είπα και πριν, έθεσε έτσι το πλαίσιο της διδασκαλίας και τους άξονες που πρέπει να εστιάσω αλλά και τα εργαλεία που στην ουσία μπορώ να το πετύχω αυτό. Για παράδειγμα, έχουμε τη δυνατότητα της αντίστροφης τάξης, της διαφοροποιημένης μη τυπικής αξιολόγησης, ότι έχουμε θεματικές που σε φέρνουν σε επαφή με την πραγματικότητα και έτσι αποκτάς δεξιότητες ζωής. Αυτό θα με βοηθήσει και εμένα.</i>
<b>ΕΡΩΤΗΣΗ 9</b>		<b><i>Πόσο καλά διατυπωμένα θεωρείτε ότι είναι ως τέτοια τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα στο νέο ΠΣ και πόσο βοηθητικά είναι στην οργάνωση της διδασκαλίας του μαθήματος; (αξιολόγηση του βαθμού σαφήνειας, αξιολόγηση της σαφήνειας ως προς τη διάκριση σε Γνώσεις-Δεξιότητες-Στάσεις και Αξίες, του βαθμού καθοδήγησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας, του βαθμό σύνδεσής τους με το περιεχόμενο και τις προτεινόμενες δραστηριότητες, το βαθμό κάλυψης των δεξιοτήτων του 21ου αιώνα)</i></b>
9	Σ1	<i>Είναι πολύ βοηθητικά γιατί σου δίνει έναν άξονα πάνω στον οποίο λειτουργείς. Είναι επίσης θετικό και θετικό το γεγονός ότι σε αφήνει να αυτενεργήσεις και να συμπληρώσεις τα σενάρια κατά βούληση και ανάλογα με τις ανάγκες των μαθητών σου.</i>
9	Σ2	<i>Τα ειδικά μαθησιακά αποτελέσματα επειδή επιμείναμε και πάρα πολύ στην επιμόρφωση και τα είδαμε πολύ αναλυτικά μπορεί να πω ότι είναι πραγματικά το άλφα και το ωμέγα του προγράμματος. Δηλαδή είναι πάρα πολύ καλά σχεδιασμένα με πάρα πολλή λεπτομέρεια. Έχουν συγκεκριμένη αντιστοίχιση με τους περιγραφητές στο κοινό ευρωπαϊκό πλαίσιο και περιγράφουν ακριβώς, τι πρέπει να κάνει... μάλλον τι απαιτεί, τι περιμένουμε να κάνει ο μαθητής μας στο τέλος του μαθήματος ή μιας σειράς μαθημάτων. Οπότε είναι ένας πολύ καλός οδηγός για τη διδασκαλία.</i>
9	Σ3	<i>Ναι, είναι. Είναι πολύ αναλυτικά η αλήθεια είναι. Γιατί έγινε μια σοβαρή προσπάθεια να μεταφραστούν. Είχαμε και το αγγλικό κείμενο εμείς και το... ένα μπλε Companion που είναι του CFR το καινούριο, το handbook και... το ελληνικό. Η απόδοσή του στα Ελληνικά για τους καθηγητές. Είναι πολύ εκτενές, δηλαδή σε σημείο που πολλές φορές και εμείς μπερδευόμασταν. Τι ακριβώς είναι αυτό που θέλουμε να περιγράψουμε, ας πούμε; Ποιος είναι αυτός ο δείκτης, ο περιγραφητής που το λέει καλύτερα; Και επειδή το ένα πέφτει πάνω στο άλλο, δηλαδή στην ουσία το ίδιο πράγμα λες. Όχι εντάξει, είναι αρκετά εκτενές. Το θέμα είναι να βάλεις κάποιους πολύ συγκεκριμένους στόχους στην αρχή. Και αφού αυτοί ευοδωθούν, προχωράς. Να είναι κάτι υλοποιήσιμο, δηλαδή. Κάτι εφικτό, να μην είναι χασοκό.</i>

9	Σ4	<p>Είναι πολύ καλά προσδιορισμένα, με πολύ λεπτομέρεια. Φυσικά και βοηθάει στο τι θα περιμένω να απαντήσουν οι μαθητές, να πούνε. Από τη 1 ώρα που το εφάρμοσα πιλοτικά όμως, δεν είχα το προσδοκώμενο αποτέλεσμα. Δηλαδή οι μαθητές δεν χρησιμοποίησαν το λεξιλόγιο, υποτίθεται ότι θα έπρεπε να είχαν χρησιμοποιήσει. Δεν ξέρω το λόγο.</p> <p>Σ: Οι δεξιότητες του εικοστού πρώτου αιώνα καλύπτονται;</p> <p>Σ4: Ναι.</p>
9	Σ5	<p>Είναι πολύ βοηθητικά, είναι πάρα πολύ αναλυτικά. Δεν θεωρώ ότι αφήνουν αμφιβολίες ή απορίες στον εκπαιδευτικό για το πώς θα μπορεί να τα χρησιμοποιήσει.</p> <p>Σ: Καλύπτονται οι δεξιότητες του εικοστού πρώτου αιώνα;</p> <p>Σ5: Ναι. Καλύπτονται... χρήση νέων τεχνολογιών που είναι απαιτούμενη, αλλά και λήψη αποφάσεων ,συζήτηση, αντιπαράθεση, διάλογος ,επίλυση προβλημάτων, κατανόηση φαινομένων.</p>
9	Σ6	<p>Είναι διατυπωμένα με σαφήνεια και με ιδιαίτερα αναλυτικό τρόπο θα έλεγα.</p> <p>Σ: Οι δεξιότητες του 21 αιώνα καλύπτονται;</p> <p>Σ6: Ναι. Νομίζω, ναι. Με όλους αυτούς τους τρόπους, δηλαδή συνεργατική μάθηση, έρευνα, αυτόνομη μάθηση και τα λοιπά, νομίζω ναι.</p>
9	Σ7	<p>Ναι. Ωραία. Τώρα εδώ πέρα έχουμε... δεν είναι θέμα, είναι απλά ότι είναι πάρα πολύ νωρίς. Όλο αυτό με τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα συνδέεται με το Companion αυτό του 2020 του CEFR, του πλαισίου αναφοράς του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Λοιπόν, όταν αυτά τα πάρουμε από κει και είναι μέσα στην αγγλική γλώσσα, έτσι ισχύουν. Έτσι υπάρχουν. Τώρα, εάν αυτά, θα μεταφραστούν στα Ελληνικά, οι γενικοί δείκτες έχουν μεταφραστεί. Οι εξειδικευμένοι, όχι. Εκεί τώρα θα πρέπει να γίνει μια δουλειά και να τους μεταφράσουν λογικά. Τώρα αν με ρωτάς εάν είναι καλά διατυπωμένοι, ναι σε γενικές γραμμές κρίνω ότι είναι καλά διατυπωμένοι. Αλλά δεν είχε γίνει αυτή ολόκληρη η δουλειά. Δηλαδή όλοι οι δείκτες δεν είχαν υπάρξει μεταφρασμένοι στα Ελληνικά.</p> <p>Σ: Καλύπτονται οι δεξιότητες του 21ου αιώνα;</p> <p>Π: Εντάξει, στο 100% όχι. Αλλά σε πολύ μεγάλο ποσοστό, ναι. Δηλαδή το κομμάτι της επικοινωνίας, της κριτικής σκέψης, της συνεργασίας, η ομαδοσυνεργατική προσέγγιση εννοείται ότι μέσα στο πλαίσιο που το θέτουν, σε πάρα πολύ υψηλό βαθμό καλύπτονται. Απλά εδώ ξαναλέω ότι η πυκνότητα είναι τέτοια που αποδυναμώνονται.</p>

9	Σ8	<p><i>Ναι. Το νέο πρόγραμμα σπουδών ξεκινάει από το τι θέλω να πετύχω. Ξεκινάει ανάποδα. Για εμένα δεν είναι ανάποδα γιατί και εγώ όταν έκανα ένα lesson plan πάντα ξεκίναγα από το τι στο τέλος του μαθήματος, τι πρέπει να έχουν αποκτήσει οι μαθητές. Οπότε και αυτό δεν μου φάνηκε ανάποδο γιατί όλοι λέγανε πως μα αυτό ...Το αποτέλεσμα κρίνεται, εκ του αποτελέσματος κρίνεται και η διδασκαλία. Τι θα έχουν μάθει οι μαθητές. Αυτό λοιπόν μου άρεσε πάρα πολύ στο νέο πρόγραμμα σπουδών, να ξεκινάς από εκεί. Εγώ θεωρώ ότι είναι εφαρμόσιμο γιατί όντως πρέπει να ξέρεις τι γνώση και τι ικανότητα θα έχουν αποκτήσει οι μαθητές. Και αν θα έχουν αποκτήσει, εκεί κρίνεται και εσύ και το μάθημα βέβαια. Σ: Είναι καλά διατυπωμένα. Αν κατάλαβα καλά. Σ8: Είναι καλά διατυπωμένα, ναι. Ήταν καλά διατυπωμένα. Εγώ τα βρήκα καλά διατυπωμένα. Δεν βρήκα κάτι το οποίο με μπερδέυε και δεν μπορούσα να ακολουθήσω. Και νομίζω ότι και οι μαθητές έφταναν στο προσδοκώμενο αποτέλεσμα ακολουθώντας όλο αυτό το πλαίσιο των ασκήσεων, των αποτελεσμάτων, ναι. Το βρήκα καλά διατυπωμένο ναι.</i></p>
9	Σ9	<p><i>Βοηθάνε πάρα πολύ. Είναι πολύ αναλυτικά διατυπωμένα. Και όπως προείπα, σε κάθε θεματική ενότητα που υπάρχουν τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, προτείνονται και ενδεικτικές δραστηριότητες και αυτό βοηθάει πάρα πολύ τον εκπαιδευτικό. Δηλαδή και καθόλου να μην έχεις ασχοληθεί με το συγκεκριμένο, οι ιδέες που δίνονται είναι αρκετές και βοηθάνε πάρα πολύ. Βοηθάνε πάρα πολύ. Και βέβαια ανάλογα και με την πείρα του εκπαιδευτικού. Κάποιος με μεγαλύτερη πείρα μπορεί να αξιοποιήσει περισσότερο ή αποτελεσματικότερα τις προτεινόμενες δραστηριότητες. Αλλά και για κάποιον ο οποίος είναι στην αρχή της καριέρας του, νομίζω ότι ναι, καθοδηγείται αρκούντως... από όλα αυτά που προσφέρονται. Σ: Καλύπτονται οι δεξιότητες του εικοστού πρώτου αιώνα; Σ9: Ναι. Ο σκοπός δεν είναι... ο σκοπός δεν είναι μόνο να μάθουν οι μαθητές ας πούμε, να κατανοούν γραπτά και προφορικά κείμενα ή να παράγουν μόνο γραπτά και προφορικά κείμενα. Ο σκοπός είναι να μπορούν να έχουνε διάδραση, προφορική και γραπτή. Είναι να... επίσης ένας άλλος σκοπός είναι η διαμεσολάβηση προφορική και γραπτή. Και όλα αυτά είναι δεξιότητες, οι οποίες έχουν να κάνουν με τον εικοστό πρώτο αιώνα. Φυσικά πάντα με την άμεση ενσωμάτωση των ΤΠΕ. Δηλαδή, για να σας δώσω ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα με τη διάδραση. Στις μέρες μας, όλοι χρησιμοποιούμε τα social media, επικοινωνούμε, υπάρχει διάδραση μέσω των social media. Οπότε, όλα αυτά διδάσκονται μέσα από τις δραστηριότητες που προτείνονται από το νέο πρόγραμμα σπουδών. Μπορεί δηλαδή ο μαθητής να έρθει σε άμεση επαφή με αυτά.</i></p>

9	Σ10	<p>Διατυπωμένα πολύ καλά είναι. Δεν ξέρω κατά πόσο μας βοηθούν σε κάτι, όλες αυτές οι διατυπώσεις. Δηλαδή η μέθοδος Bloom και όλα τα υπόλοιπα, δεν νομίζω ότι θα κάτσω να κάνω μάθημα και εγώ και συνάδελφοι ποτέ και θα σκεφτόμαστε τι έλεγε ο Bloom και τι δεν έλεγε για να οργανώσουμε το μάθημά μας.</p> <p>Σ: Καλύπτονται οι δεξιότητες του εικοστού πρώτου αιώνα;</p> <p>Σ10: Αν λάβουμε υπόψη την έλλειψη νέων τεχνολογιών, όχι. Κατά τα άλλα, θεωρητικά πάντα, ναι. Εφόσον μας ζητάει να χρησιμοποιήσουμε Pixton και άλλες εφαρμογές. Αν υπήρχε η πρόσβαση στο διαδίκτυο ώστε να τα κάνουμε όλα αυτά που υπάρχουν στα σενάρια, ναι.</p>
9	Σ11	<p>Λοιπόν, τα διατυπωμένα είναι πολύ καλά, απλά αυτό που έχω να πω είναι ότι επειδή είναι ένας τομέας στον οποίο οι περισσότεροι από εμάς δεν έχουμε εκπαιδευτεί, ίσως θα θέλαμε λίγο περισσότερη εξοικείωση, με το πώς μπορούμε να παράγουμε δραστηριότητες, οι οποίες να απευθύνονται σε αυτά και το ανάποδο. Δηλαδή με το που βλέπω μια δραστηριότητα να καταλαβαίνω τι στόχους έχει.</p>
<b>ΕΡΩΤΗΣΗ 10</b>		<p><b>Πως κρίνετε το περιεχόμενο (ύλη) που έχει συμπεριληφθεί στο νέο πρόγραμμα σπουδών; (αξιολόγηση του περιεχομένου ως προς την καταλληλότητα με βάση την ηλικία των μαθητών και τις προγενέστερες γνώσεις τους, ως προς την επιστημονική του εγκυρότητα)</b></p>
10	Σ1	<p>Είναι κοντά στα ενδιαφέροντα των μαθητών. Νομίζω ότι αυτό πάλι είναι το θέμα της αυτενέργειας. Μπορεί ο κάθε διδάσκων, να το συμπληρώσει και να το προσαρμόσει με τις ανάγκες της τάξης του και τα ενδιαφέροντα των μαθητών του. Αυτό μπορεί δηλαδή να εμπλουτίζεται συνεχώς ανάλογα με το έμφυχο υλικό που έχεις.</p>
10	Σ2	<p>Η θεματολογία είναι πάρα πολύ σύγχρονη, έχει να κάνει με διάφορους τομείς της ζωής των μαθητών. Είναι πάρα πολύ επίκαιρη. Θεωρώ ότι επίσης είναι ενδιαφέρουσα η θεματολογία αυτή.</p>
10	Σ3	<p>Εμένα με ενθουσιάζει πάρα πολύ. Μου αρέσει πάρα πολύ γιατί έχει να κάνει με όλα τα τρέχοντα θέματα. Αυτά τα θέματα ταμπού που λέμε, που έχουν να κάνουν με τις φυλετικές διακρίσεις, με τις διαφυλικές σχέσεις, με την διαφορετικότητα όπως είπαμε πριν, μαθησιακές δυσκολίες...ψυχολογία και... ενδιαφέρει τα παιδιά πάρα πολύ αυτό το κομμάτι. Και δεν τα βλέπουμε εύκολα σε βιβλία μέσα. Να είναι δηλαδή η ύλη που λέμε, τα κεφάλαια, οι ενότητες ενός σχολικού βιβλίου ξένης γλώσσας. Είχαμε κάτι άλλο στο μυαλό μας παλιά. Ας πούμε τώρα αυτό έχει, δεν ξέρω. Ελπίζω να πάει πάρα πολύ καλά, δεν ξέρω. Θα το θελα να πάει καλά.</p>

10	Σ4	<p>Εξαιρετικά ενδιαφέρον.</p> <p>Σ: Είναι κατάλληλο για την ηλικία των μαθητών;</p> <p>Σ4: Ναι.. Απερίφραστα. Ναι βέβαια.</p> <p>Σ: Ως προς τις γνώσεις τους; Τώρα μου είπατε πριν βέβαια για τα διαφορετικά επίπεδα των μαθητών και ότι αυτό δυσκολεύει την διδασκαλία.</p> <p>Σ4: Ναι, ναι. Τη σωστή εφαρμογή. Φυσικά και έχουνε γνώσεις πάνω σε αυτά τα θέματα και βοηθάει να μάθουν παραπάνω πράγματα. Αλλά...είναι αυτό ότι το γυρνάνε στα Ελληνικά.</p>
10	Σ5	Θεωρώ ότι ανταποκρίνεται στην ηλικία των μαθητών και τα ενδιαφέροντά τους.
10	Σ6	Νομίζω ότι πάντα τα προγράμματα είναι δυσκολότερα από αυτό που είναι σε θέση να ανταποκριθούν τα παιδιά και στην περίπτωση μας και για το δικό μου έτσι περιβάλλον εδώ, νομίζω ότι ισχύει και σε αυτή την περίπτωση. Είναι λίγο δυσκολότερα απ' όσο θα έπρεπε νομίζω.
10	Σ7	<p>Το περιεχόμενο είναι ποικίλο, ενδιαφέρον σε μεγάλο βαθμό, όχι στο 100% . Αλλά μια πάρα πολύ καλή προσπάθεια που πιστεύω ότι πολύ σωστά γίνεται η πιλοτική εφαρμογή αυτή τη χρονιά προκειμένου να δοθεί το feedback των συναδέλφων που είναι όλοι μαχόμενοι μέσα στις τάξεις τους και εκεί να βελτιωθούν όσο γίνεται περισσότερο.</p> <p>Σ: Είναι κατάλληλο για την ηλικία των μαθητών και τις προγενέστερες γνώσεις τους;</p> <p>Σ7: Τώρα αυτή είναι μια ερώτηση που δεν μπορούμε να την απαντήσουμε και απόλυτα. Με την έννοια το ότι το μαθητικό δυναμικό ακόμη και να είναι μια συγκεκριμένης ηλικίας και μιας συγκεκριμένης τάξης, στην επικράτεια ακόμα και μέσα στον ίδιο το νόμο, διαφέρει. Οπότε τι ακριβώς εννοούμε όταν λέμε ότι είναι κατάλληλο για τα παιδιά. Εδώ έχεις να κάνεις με παράγοντες οικονομικούς, κοινωνικούς, υλικό εξοπλισμό του σχολείου. Σε γενικές γραμμές είναι, σε κάποια περιβάλλοντα όμως μπορεί και να μην είναι. Θέλω να πω τώρα εδώ να στο συμπληρώσω. Σε ένα πρότυπο σχολείο σε μεγάλο ποσοστό είναι.</p>



10	Σ8	<p>Απτεται της πραγματικότητας, της ελληνικής και της παγκόσμιας θα έλεγα εγώ. Γι' αυτό και τα παιδιά, είναι σίγουρο ότι έδειξαν και θα δείξουν ενδιαφέρον για αυτό γιατί έχει μια ποικιλία. Όμως, ήδη το βιβλίο αυτό που χρησιμοποιούμε τώρα, το οποίο γράφτηκε πρόσφατα, νομίζω το 2017, ήδη και αυτό το βιβλίο θεματολογικά ήταν πάρα πολύ ωραίο. Τα παιδιά δείχνουν πολύ μεγάλο ενδιαφέρον. Πόσο μάλλον για το καινούργιο πρόγραμμα που έχει ακόμα μεγαλύτερο εύρος.</p> <p>Σ: Είναι κατάλληλο για την ηλικία των μαθητών;</p> <p>Σ8: Ναι. Απόλυτα κατάλληλο. Εμείς που έχουμε... που είμαι στο Λύκειο, και απόλυτα κατάλληλο. Και άπτεται πολλά ενδιαφέροντα δηλαδή έχει μέσα αυτή τη στιγμή...έχει πολιτισμό, έχει τεχνολογία. Έχει τα πάντα. Έχει μεγάλο εύρος, ναι.</p>
10	Σ9	<p>Έχουν καλύψει ένα...μια ευρεία γκάμα θεμάτων, τα οποία είναι πάρα πολύ κοντά στους εφήβους. Δηλαδή, έχουν να κάνουν τα θέματα με την επικοινωνία, με τον πολιτισμό, με την υγεία, με την εκπαίδευση. Έχουν δηλαδή... έχουν αξιοποιήσει πάρα πάρα πολλά θέματα. Πάρα πολλά θέματα. Και το βασικό, είναι ότι τα θέματα που υπάρχουν στο νέο πρόγραμμα σπουδών είναι καινούργια και δεν σχετίζονται με επανάληψη θεμάτων τα οποία έχουν ασχοληθεί οι μαθητές στις προηγούμενες τάξεις του γυμνασίου. Γιατί το νέο πρόγραμμα σπουδών αφορά στο Λύκειο και είναι στην ουσία συνέχεια του παλιότερου προγράμματος...του ενιαίου προγράμματος σπουδών για τις ξένες γλώσσες στο Δημοτικό και στο Γυμνάσιο. Είναι συνέχεια αυτό στο Λύκειο. Και τα θέματα μέσα, φρόντισαν οι δημιουργοί του προγράμματος, να μην είναι επανάληψη των προηγούμενων θεμάτων. Είναι πολύ σύγχρονα, είναι πολύ κοντά στα ενδιαφέροντα των μαθητών. Εγώ είμαι ενθουσιασμένη. Τώρα σαν αποτέλεσμα, δεν ξέρω τι θα βγει. Και η πρώτη εντύπωση που έχω ...μάλλον από την ανατροφοδότηση που παίρνω από τα παιδιά είναι πολύ θετικό και στα παιδιά. Αρέσει. Αυτό βλέπω. Τώρα, θα δείξει.</p>
10	Σ10	<p>Αρκετά καλό. Αρκετά καλό. Σαν περιεχόμενο είναι καλό. Είπαμε, υπάρχουν προβλήματα σε ασκήσεις αλλά σαν κείμενα, σαν video links και τα λοιπά, είναι αρκετά καλό.</p>
10	Σ11	<p>Είναι μια χαρά, γιατί θεωρώ ότι σχετίζεται και με τα βιώματά τους. Και τέλος πάντων και μπορείς να το προσαρμόσεις προς τα βιώματά τους. Οπότε... πιστεύω ότι είναι καλό και επίσης μου αρέσει ότι υπάρχει μια σπονδυλωτή ανάπτυξη, από επίπεδο σε επίπεδο. Στην ουσία των ίδιων θεματικών ενοτήτων.</p>
<b>ΕΡΩΤΗΣΗ 11</b>		<p><b>Ποια είναι η γνώμη σας για την οργάνωση του περιεχομένου του ΠΣ. σε ευρύτερα θεματικά πεδία τα οποία εξελίσσονται από τάξη σε τάξη; Πως πιστεύετε πως θα λειτουργήσει αυτή η καινοτομία;</b></p>
11	Σ1	<p>Είναι θετικό γιατί υπάρχει και μια αλυσίδα, μια... αλληλουχία στην οργάνωση. Οπότε μπορείς να δεις, για παράδειγμα, το θέμα εγκληματικότητας σε ένα επίπεδο χαμηλότερο σε μία τάξη Β για παράδειγμα και μετά να το εμπλουτίσεις στην Γ, να υπάρχει μια συνέχεια με υλικό που θα είναι πιο κατάλληλο για το επίπεδο που θα έχουν οι μαθητές για εκείνη την εποχή.</p>

11	Σ2	<i>Πολύ θετικά το βλέπω. Είναι ωραία αυτή η οργάνωση καθώς θεωρώ ότι ...δίνει πραγματικά τη δυνατότητα στο καθηγητή να επιλέξει και θέματα και το αντίστοιχο επίπεδο για τους μαθητές του σε οποιαδήποτε τάξη και αν βρίσκεται.</i>
11	Σ3	<i>Είναι πολύ καλό αυτό πιστεύω. Δηλαδή το βρίσκω πολύ, έτσι έξυπνο. Απλά να το πιστέψουν και οι συνάδελφοι. Δηλαδή να βρει υποστηρικτές και από κει. Όχι μόνο επειδή βγαίνει το νέο πρόγραμμα και να μείνει... γιατί πολλά κατά καιρούς έχουν γίνει στην εκπαίδευση. Αλλά δεν έχουνε προχωρήσει πάρα πολύ.</i>
11	Σ4	<i>Πιστεύω ότι είναι καλό. Ότι είναι θετικό και ότι βοηθάει. Είναι πιο ενδιαφέρον έτσι και υπάρχει μία εξέλιξη από τη μία τάξη στην άλλη. Σ: Υπάρχει διαβάθμιση δυσκολίας; Από τάξη σε τάξη; Σ4: Ναι, υπάρχει.</i>
11	Σ5	<i>Μέχρι στιγμής, στο παλιό πρόγραμμα συχνά βρίσκαμε επαναλήψεις από τάξη σε τάξη, κάτι που οι μαθητές έρχονται να μελετήσουν στην πρώτη Λυκείου το είχαν ξαναμελετήσει στη δευτέρα Γυμνασίου, ας πούμε. Ενώ τώρα χτίζονται όλα ανάλογα με την ηλικία και την πρόοδο των μαθητών. Οπότε, ούτε επαναλήψεις υπάρχουν, ούτε κενά.</i>
11	Σ6	<i>Ναι, το αναλυτικό πρόγραμμα είναι βασισμένο σε θεματικές ενότητες, πιάνοντας έτσι... μια σειρά από θέματα της καθημερινότητας ή ευρύτερα της ζωής στην οποία ζούμε στις μέρες μας. Νομίζω, ότι καλό είναι αυτό και κοντά στα ενδιαφέροντα των παιδιών. Έχουμε παράδειγμα, ενότητα με πρόσφυγες, έτσι; Έχουμε ενότητα με εξαρτήσεις. Έτσι, δουλεύει το πρόγραμμα.</i>
11	Σ7	<i>Εγώ αυτό που έχω δει, το κρίνω θετικά. Από εκεί και μετά όμως, εγώ θα προσαρμόσω ανάλογα. Καταλαβαίνω τη διαφοροποίηση που γίνεται, όμως στον εμπλουτισμό, στο αν θα αφήσω κάτι, αν θα προσθέσω κάτι, εκεί έρχεται το δικό μου κριτήριο.</i>
11	Σ8	<i>Δεν την κατάλαβα τώρα την ερώτηση. Εντάξει, είχε μια διαβάθμιση ως προς την δυσκολία, θα έλεγα. Τα θέματα δεν ήταν τόσο διαφορετικά γιατί δεν νομίζω ότι υπάρχουν και διαφορές. Δηλαδή η Α Λυκείου, η Β Λυκείου ηλικιακά δεν έχει πολύ μεγάλη διαφορά. Μια διαβάθμιση είχε στη δυσκολία... από ότι θυμάμαι ...τον τύπο των ασκήσεων, θα έλεγα. Όχι, κάτι φοβερό όμως. Δηλαδή δεν θυμάμαι εγώ, να έχω παρατηρήσει καμία τρομερή διαφορά, να σας πω την αλήθεια.</i>
11	Σ9	<i>Μια διαβάθμιση, ανάλογα και με το επίπεδο. Αυτό καταλαβαίνω εγώ από την ερώτηση. Για παράδειγμα, μπορεί να είναι... δεν έχω ασχοληθεί επιστομένα με όλες τις θεματικές ενότητες. Εγώ για παράδειγμα έχω... ένα επίπεδο, αυτά που θα αξιοποιήσω τώρα τα σενάρια που θα εφαρμόσω, είναι επίπεδο Β2 και Γ1. Δεν έχω δει αναλυτικά όλα τα θέματα στο επίπεδο για παράδειγμα Α2. Γιατί υπάρχουν και στο Α2. Καταλάβατε; Οπότε δεν μπορώ να ξέρω επακριβώς, πως είναι αυτή η εξέλιξη.</i>

11	Σ10	<i>Αυτό είναι καλό. Αυτό είναι από τα καλά. Τα θεματικά πεδία και ο τρόπος που είναι δομημένα τα σενάρια, όσον αφορά αυτά, ναι είναι καλό. Πιστεύω θα λειτουργήσει θετικά.</i>
11	Σ11	<i>Πιστεύω ότι μπορεί να υπάρχει και μια αλληλοκάλυψη. Δηλαδή ότι σου δίνει τη δυνατότητα να προσαρμόσεις ανάλογα τις συνθήκες σου, μια ενδεικτική δραστηριότητα ή μία θεματική ενότητα που είναι σε ένα επίπεδο, να την προσαρμόσεις στο άλλο. Υπάρχει ένα overlap σε αυτό και είναι εντάξει κάπως έτσι... απελευθερωτικό.</i>
<b>ΕΡΩΤΗΣΗ 12</b>		<b><i>Κατά πόσο το περιεχόμενο του νέου ΠΣ. απαντά στις σύγχρονες κοινωνικές προκλήσεις και συνθήκες (περιβαλλοντικές προκλήσεις, πολυπολιτισμικότητα, παγκοσμιοποίηση, συμπερίληψη, κλπ); Δώστε παραδείγματα; (αξιολόγηση της κοινωνικο-πολιτιστικής εγκυρότητας του περιεχομένου του νέου ΠΣ.)</i></b>
12	Σ1	<i>Σε μεγάλο βαθμό γιατί μιλάει μέσα για την ενδοσχολική βία, έχει θέματα τέτοια. Έχει θέματα για τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης που είναι θέματα που τα παιδιά τα έχουν σε καθημερινή χρήση. Οπότε έχουν και πράγματα να πουν. Δεν μιλάει για πράγματα που είναι απαρχαιωμένα ή πράγματα που απευθύνονται σε άλλες γενιές. Είναι πράγματα που απασχολούν τη γενιά τους.</i>
12	Σ2	<i>Φυσικά και ανταποκρίνεται καθώς όπως είπαμε και πιο πριν, όταν οι μαθητές μαθαίνουν πώς να μαθαίνουν είναι ένας βασικός τομέας της ζωής πλέον. Εφόσον μάθουν, αναπτύξουν την κριτική τους σκέψη και κατανοήσουν τις ικανότητές τους, το μαθησιακό τους στυλ, πώς μπορούν να μαθαίνουν καλύτερα, με ποιους τρόπους, μπορούν να καταφέρουν τα πάντα κατ' εμέ. Επίσης, όλη αυτή η θεματολογία τους κάνει και πολίτες του κόσμου. Τονίζεται η ευρωπαϊκή διάσταση και η παγκόσμια διάσταση και σε σχέση με προβλήματα που αφορούν τη σύγχρονη εποχή όπως για παράδειγμα είναι τα δικαιώματα των παιδιών και η ψυχολογία των νέων και τα λοιπά... διατροφικές διαταραχές και σήμερα είναι πάρα πολύ σημαντικό.</i>

12	Σ3	<p>Ναι. Το είπα, το είπα και λίγο πριν αυτό. Στην ουσία, ναι απαντά. Απαντά. Δηλαδή βλέπει αυτό που λέμε, όχι το... σε κενό, θα δει την ξένη γλώσσα, έτσι; Μαθαίνω δηλαδή αποστειρωμένα. Τη μαθαίνω με πραγματικές συνθήκες. Μπορώ να το κάνω μέσα από μια ταινία. Μπορώ να το κάνω μέσα από ένα τραγούδι. Θα μου πεις και παλιά το κάναμε αυτό. Αλλά το κάναμε σαν μια δραστηριότητα. Μπορούσες δηλαδή, να βάλεις κάτι στην αρχή, να ξεκινήσεις ένα μάθημα. Δεν στο έλεγε κανείς αυτό. Έκρινες εσύ για την τάξη σου. Εδώ τώρα το ενσωματώνει. Άρα σε καλύπτει και το πλαίσιο.Σ: Τα θέματα είναι επίκαιρα,Σ3: Είναι. Είναι και...μπορείς να χρησιμοποιήσεις κάλλιστα έντυπα ή ψηφιακά μέσα. Βίντεο. Απλά θέλει προσοχή λίγο στις πηγές. Πως βλέπουμε μια πηγή και πως μαθαίνουμε στα παιδιά πηγές ασφαλές.Να μην μπουνε κάπου που είναι fake news, ας πούμε. Είναι κάτι το οποίο δεν το έχουν διασταυρώσει. Ναι. Και οι ίδιοι δηλαδή γίνονται, αυτό που λέμε... σκέφτονται κριτικά, σκέφτονται πιο... σωστά.Και όχι με την πρώτη ανάγνωση, επιφανειακή. Και αυτό το θεωρώ πάρα πολύ χρήσιμο. Ότι συνδέεται δηλαδή, η εκμάθηση της ξένης γλώσσας με την πραγματική, με τον πραγματικό κόσμο, τις ανάγκες... του πραγματικού κόσμου.</p>
12	Σ4	<p>Νομίζω ότι ναι, ότι συνδέεται με όλα τα κοινωνικά ζητήματα. Τώρα δεν θυμάμαι ακριβώς τα θέματα. Τα στερεότυπα στην εργασία, ψυχολογία και διατροφή. Όλα είχαν ενδιαφέρον και όλα ήταν έτσι κοινωνικά.</p>
12	Σ5	<p>Κοιτάζτε, υπάρχουν θέματα για την κοινωνική ζωή. Υπάρχουν θέματα για την εργασία και την οικονομία, για τον πολιτισμό, για την διαφορετικότητα. Οπότε νομίζω σε μεγάλο βαθμό.</p>
12	Σ6	<p>Ναι, ναι. Σ: Μου αναφέρατε βέβαια και τους πρόσφυγες. Σ6: Ναι, ναι. Αυτό που είπα και πριν.</p>

12	Σ7	<p>Τώρα, κοίταξε να δεις. Όντως και απαντάει σε κάποια πράγματα αλλά για να πούμε και την αλήθεια. Πριν κάνουμε και αυτά τα 2 τα εγχειρίδια τα συγκεκριμένα, που είχαμε βιβλία εμπορίου, ως προς τη θεματολογία, εντάξει, οι θεματολογίες ήταν σχετικά πρόσφατες και επίκαιρες και η ξένη γλώσσα τώρα δεν είναι το πιο ενδεικτικό μάθημα για να απαντήσεις σε αυτή την ερώτηση. Γιατί πάντοτε εμείς κινούμασταν σε αυτό το πλαίσιο. Εννοείται τώρα και πιο συγκεκριμένα όταν βλέπουμε αυτά που έχουν γραφτεί ότι είναι στη σωστή κατεύθυνση. Τώρα συγκεκριμένα παραδείγματα, εντάξει πιάνουν όλα τα θέματα.</p> <p>Σ: Περιβαλλοντικές προκλήσεις;</p> <p>Π: Υπάρχει. Αλλά ξέρεις κάτι; Όλα τα projects που τους κάνω όλα τα χρόνια, δηλαδή η θεματολογία αυτή ήταν εκεί. Στις ξένες γλώσσες λειτουργεί. Δεν ξέρω τώρα στα άλλα μαθήματα πως γίνεται. Δηλαδή, δεν κάναμε τα περιβαλλοντικά; Δεν κάναμε το θέμα των προσφύγων; Δεν κάναμε εκπαίδευση; Δεν κάναμε τεχνολογία; Δεν κάναμε τριτοβάθμια εκπαίδευση ή εκπαιδευτικά συστήματα; Ήταν θεματολογία που την είχαμε. Δεν υπήρχε περίπτωση να πέσουν έξω στη θεματολογία, ενδιαφέροντα θέματα παρόλα αυτά.</p>
12	Σ8	<p>Ναι. Δηλαδή ανταποκρίνεται πάρα πολύ, πλήρως θα έλεγα εγώ γιατί είναι απόλυτα εναρμονισμένο με τη σύγχρονη θεματολογία. Αυτό που μπορεί να έχει συμβεί και να μην το έχουμε συζητήσει, το φέρνει στο προσκήνιο προς συζήτηση στα αναλυτικά. Δηλαδή είναι πράγματα τα οποία έχουν συμβεί ή συμβαίνουν και αφορούν μαθητές και εκπαιδευτικούς, θα έλεγα. Σ: Κάποια θέματα που τίγονται, που σχετίζονται με τις σύγχρονες κοινωνικές προκλήσεις; Π: Ωραία, είχε μέσα για τους πρόσφυγες, για την μετανάστευση. Εγώ αυτό θυμάμαι. Και είχε πάλι... Θυμάμαι κάποια μαθήματα που είχε για τη χρήση της τεχνολογίας... δηλαδή πώς επηρεάζει η τεχνολογία τους εφήβους, που ήταν ένα από τα καλύτερα θέματα γιατί τα παιδιά είναι μονίμως με κινητό και ένα τάμπλετ. Αυτό ήταν ένα από τα καλύτερα και αναφερόταν μάλιστα στις κακές επιπτώσεις και τα παιδιά όντως ταυτίστηκαν με τη θεματολογία αυτή.</p>

12	Σ9	<p>Ναι, ναι. Φυσικά και απαντά στις σύγχρονες προκλήσεις. Για παράδειγμα, υπάρχουν πάρα πολλές δραστηριότητες, κάτι που μου ήρθε τώρα στο μυαλό. Υπάρχουν δραστηριότητες, οι οποίες έχουν να κάνουν με debate. Το debate, είναι κάτι το οποίο είναι στην καθημερινότητά μας. Το βλέπουμε στις ειδήσεις, μπορεί να κληθούμε και εμείς να είμαστε σε ένα debate ας πούμε στη δουλειά μας, οπουδήποτε. Οπότε βλέπω ότι είναι πάρα πολύ κοντά σε αυτά που βλέπουν οι μαθητές στην καθημερινότητά τους και αυτά που θα συναντήσουν και αργότερα.</p> <p>Σ: Τα θέματα είναι επίκαιρα;</p> <p>Π: Ναι, θεωρώ ότι τα θέματα είναι επίκαιρα. Φυσικά. Κρίνοντας από αυτά τα σενάρια με τα οποία ασχολήθηκα πιο επισταμένα, αυτό έχω αποκομίσει. Ότι είναι επίκαιρα τα θέματα. Η για παράδειγμα, κάτι άλλο που μου ήρθε στο μυαλό. Ήταν ένα σενάριο που αναφερόταν στον πολιτισμό. Δεν αναφερόταν γενικά και αόριστα ας πούμε. Αναφερόταν στην τέχνη του δρόμου, στους καλλιτέχνες που βλέπουμε στο δρόμο. Δηλαδή στην Αθήνα αν πας, όλο καλλιτέχνες του δρόμου βρίσκεις. Βλέπεις πράγματα, θέματα, τα οποία σχετίζονται με την καθημερινότητά σου και σύγχρονα. Η ένα άλλο σενάριο που προσέγγιζε νομίζω τα μουσεία. Από ότι θυμάμαι σας λέω τώρα κάποια χαρακτηριστικά. Πάντα τα προσέγγιζε σε σχέση και με τον Covid, δηλαδή είναι σύγχρονο. Προσπαθούν να ενσωματώσουν καταστάσεις της επικαιρότητας στη θεματολογία. Αλλά δεν μπορώ να έχω πιο ολοκληρωμένη άποψη γιατί δεν τα είδα όλα αναλυτικά, καταλάβατε;</p>
12	Σ10	<p>Η θεματολογία θα ξαναπώ, ναι βοηθά. Ο τρόπος οργάνωσης και όλες οι ασκήσεις, όχι. Μόνο όσον αφορά τη θεματολογία, θα έλεγα ότι βοηθά.</p>
12	Σ11	<p>Ναι, εντάξει. Το γεγονός ότι οι θεματικές του είναι παρμένες από τα βιώματα των παιδιών και ότι στην ουσία τους βάζει μέσα στο σύγχρονο κόσμο, στη σύγχρονη πραγματικότητα, με τα τωρινά προβλήματα και τις τωρινές προκλήσεις, είναι μια χαρά. Για παράδειγμα, για το περιβάλλον, πώς μπορείς να το προστατεύσεις, τις πράσινες πόλεις, δηλαδή ζητήματα τα οποία όλους μας απασχολούν.</p>
<b>ΕΡΩΤΗΣΗ</b> 13		<p><b>Πως κρίνετε το περιεχόμενο του νέου ΠΣ, σε σχέση με το χρόνο που διατίθεται για τη διδασκαλία του μαθήματος; Τι θα αλλάζατε ως προς την ύλη για να είναι επαρκέστερος ο διαθέσιμος διδακτικός χρόνος; (αξιολόγηση της επάρκειας του διαθέσιμου διδακτικού χρόνου για την κάλυψη της ύλης και διατύπωση βελτιωτικών προτάσεων)</b></p>

13	Σ1	<p>Θεωρώ από τα σενάρια που έχω δει μέχρι τώρα, ότι είναι λίγο υπερβολικό. Με την έννοια ότι έχει αρκετά tasks που δεν προλαβαίνεις να τα εφαρμόσεις σε 4 ώρες. Στα σενάρια αυτά που έχουμε δει μέχρι τώρα. Αλλά νομίζω ότι και εκεί πάλι, έχει να κάνει με τους μαθητές που έχεις να κάνεις, με το πόσο δυνατή είναι η ομάδα με την οποία δουλεύεις και με τη διάθεση του διδάσκοντα, που αν και νομίζω ότι είναι ελεύθερο, σύμφωνα έτσι, με τη λογική τους μπορεί να το τραβήξεις και όσο χρειαστεί. Οπότε... ίσως είναι λίγο λίγο, γεμάτα... λίγο υπερβολικά φορτωμένα από tasks. Αυτά. Δηλαδή θέλουν περισσότερο χρόνο. Όταν σου δίνει να κάνεις ένα role play, δεν μπορεί να το περιορίζεις σε 10 λεπτά. Θα μπορεί να σου αφήσει ένα εικοσάλεπτο γιατί είναι και άλλοι παράγοντες μέσα σε μια ζωντανή τάξη που επηρεάζουν. Σ: Οπότε τι θα αλλάζατε ως προς την ύλη για να είναι επαρκέστερος ο διαθέσιμος διδακτικός χρόνος; Μου είπατε βέβαια κάποια πράγματα. Π: Στην ύλη; Η ύλη νομίζω εντάζει ότι θα προσαρμόζεται κάθε φορά... Μπορεί ίσως να είναι λιγότερα tasks ανά διδακτική ώρα. Έτσι ώστε να υπάρχουν και άλλα πράγματα που μπορείς να κάνεις ή να έχουν οι μαθητές και άλλο χρόνο για αλληλεπίδραση.</p>
13	Σ2	<p>Τώρα, ναι. Πάμε σε πιο πρακτικά ζητήματα. Απ' ότι έχω δει και στην εφαρμογή, τα σενάρια έχουν πολλές δραστηριότητες, έχουν πολλά πραγματάκια τα οποία προτείνονται. Δεν γίνονται όλα στο χρόνο στον οποίο προτείνεται από το κάθε σενάριο. Το βλέπω αυτό. Ας πούμε το συγκεκριμένο σενάριο που κάνω τώρα, είχε 4 δραστηριότητες εκ των οποίων η μία η τελευταία ήταν η αναζήτηση πληροφοριών στο διαδίκτυο σε ομάδες και η δημιουργία μιας παρουσίασης, την οποία την συμπεριελάμβαναν στην μια διδακτική ώρα. Εμένα μου χρειάστηκε μια ολόκληρη διδακτική ώρα για αυτή την δραστηριότητα, ας πούμε με τους μαθητές μου. Ωστόσο, εξαιτίας της ευελιξίας που είπαμε προηγουμένως, νομίζω ότι αυτό δεν είναι αποτελεί εμπόδιο καθώς ο κάθε εκπαιδευτικός και ανάλογα με την εξοικείωση των μαθητών του και με τις νέες τεχνολογίες ή με αυτά που απαιτούνται στις δραστηριότητες, μπορεί... να δίνει περισσότερο χρόνο σε κάποιες μπορεί επίσης να μην κάνει και όλες τις δραστηριότητες με τον τρόπο που προτείνονται. Υπάρχει αυτή η ευελιξία και νομίζω ότι αυτό είναι το κλειδί για την επιτυχία του συγκεκριμένου προγράμματος. Σ: Τι θα αλλάζατε ως προς την ύλη για να είναι επαρκέστερος ο διαθέσιμος διδακτικός χρόνος; Σ2: Σε αυτή τη φάση τώρα που είμαστε, δεν ξέρω στο μέλλον τι προβλέπεται να γίνει, σε αυτή τη φάση που είμαστε τώρα, έχουμε ένα συγκεκριμένο βιβλίο, το οποίο πρέπει να ολοκληρώσουμε γιατί οι μαθητές μας δίνουν εξετάσεις με τη Τράπεζα Θεμάτων στο τέλος. Σ: Σωστά, κατάλαβα. Σ2: Τα νέα προγράμματα σπουδών είναι κάτι άλλο τώρα, έτσι; Μπορεί να συνδέονται με κάποιες ενότητες του βιβλίου μας αλλά ακόμα δεν έχει γίνει αυτή η... πως να το πω η επικαιροποίηση και στο βιβλίο ή δεν ξέρω πώς από δω και πέρα... Μας έχουν πει ότι θα γραφτεί ένα καινούριο βιβλίο. Επομένως μιλάμε για την ύλη η οποία θα έρθει στο μέλλον; Δεν ξέρω, τι να απαντήσω σε αυτό. Σύμφωνα με τα τωρινά δεδομένα όμως, όχι δεν επαρκεί ο χρόνος. Σύμφωνα με τα τωρινά δεδομένα δεν επαρκεί ο χρόνος γιατί ειδικά στην Α Λυκείου είναι πολλές οι ενότητες οι οποίες θα πρέπει να τελειώσουν, συγκεκριμένα πράγματα και έχουμε συγκεκριμένα πράγματα στο τέλος στην</p>

		<p>Τράπεζα θεμάτων.</p>
13	Σ3	<p>Ναι. Και αυτό στο είπα πριν. Θεωρώ ότι είναι λίγο ανακόλουθο. Είναι λίγο. Τώρα μπορεί να πιέζονται και εκείνοι με τα χρονοδιαγράμματα για να... γράφει το υλικό και να τυπωθεί και να... νομίζω ότι από την ...δεν ξέρω από την επόμενη σχολική χρονιά, από το 24 νομίζω κάτι τέτοιο λένε, από το 24 ότι θα πρέπει να είναι έτοιμα αυτά για χρήση. Ναι, θα μπορούσε να δοθεί λίγο περισσότερο. Ξέρω ότι έχουν γίνει λίγο γρήγορα. Και η δική μας η επιμόρφωση έγινε τελευταία, όπως είπα, των ξένων γλωσσών. Έγινε στο κλείσιμο της σχολικής χρονιάς. Δηλαδή δεν προλαβαίναμε καν να ενημερώσουμε τα παιδιά και... αν δεν ξέρουν τα παιδιά, δεν καταλαβαίνουν το πως θα συνδράμουν και εκείνοι. Βάζουν που τους λέμε στα τμήματα. Ποιοι θέλουν να το δοκιμάσουνε πιλοτικά; Άλλοι λένε, και τι θα κερδίσουμε εμείς; Τι πράγμα είναι αυτό ας πούμε ή πώς θα προλάβουμε την ύλη; Μετά θα μας τρέχετε. Δηλαδή λένε και τέτοια πράγματα τα παιδιά. Οπότε ψάχνεις να βρεις κάποιους που είναι πιο δεκτικοί, κάποιο τμήμα δηλαδή που θέλει να κάνει λίγο το give and take ας πούμε για να μην έχεις το εμπόδιο ότι έτσι δεν συνεργάζονται πολύ. Είναι ανάλογα τη σύνθεση του τμήματος στη δυναμική. Κάποια είναι πιο δεκτικά, κάποια είναι πιο έτσι... δεν θέλουν πολλά πολλά. Θέλουν το μάθημα και εντάξει okay. Και τους λες, είναι σημαντικό, θα βοηθήσετε και εσείς πάρα πολύ σε αυτό. Θα έχετε να λέτε ότι βοηθήσατε πολύ στη πιλοτική εφαρμογή. Εντάξει, προσπαθείς να πείσεις.</p> <p>Σ: Τι θα αλλάζατε ως προς την ύλη για να είναι επαρκέστερος ο διαθέσιμος διδακτικός χρόνος;</p> <p>Σ3: Τώρα αυτό τι να σου πω. Θα πρέπει... κάναμε αγώνα να μούνε και τα αγγλικά στην εξέταση, γιατί λέγαμε πάντα ως επιχείρημα ότι δεν προσέχουν τα παιδιά στο μάθημα επειδή δεν εξετάζονται. Εμένα μάλλον με ακούς. Με ακούς εντάξει. Επειδή το μάθημα δεν το παίρνανε</p>



		<p>πολύ στα σοβαρά, δεν εξεταζόταν, έτσι; Τώρα που μπήκε στην Α και Β, λέμε εντάξει, Τράπεζα θεμάτων. Δεν ξέρω τι μαγική φόρμουλα θα βρουν. Πως θα το... αν μπορούσαν να το αποδεσμεύσουν από εξετάσεις, εκείνο το κομμάτι είναι το ευχάριστο, αυτό που το απολαμβάνεις. Και οι μαθητές δεν αισθάνονται πιεσμένοι. Λένε ότι σε αυτό εγώ θα εξεταστώ. Όπου μπαίνει η εξέταση και ο βαθμός, πολλές φορές το καταστρέφει.</p>
13	Σ4	<p>Πιστεύω ότι θα είναι εντάξει. Θα είναι okay.  Σ: Μου είπατε θα είναι εντάξει. Οπότε δεν θα αλλάζατε κάτι ως προς την ύλη για να είναι επαρκέστερος ο διαθέσιμος διδακτικός χρόνος; Σ4: Δεν θα άλλαζα κάτι ως προς την ύλη. Θα αναγκαστώ να τα αλλάξω μέσα στην τάξη, εφόσον δεν υπάρχουν προτζέκτορες και όλο αυτό. Όλες αυτές οι ασκήσεις που είναι λοιπόν με υπολογιστές, θα τις αναθέτουμε για το σπίτι homework, τις οποίες δεν νομίζω να τις κάνουν. Δηλαδή πολλές ασκήσεις που θέλουν αυτό τον εξοπλισμό ο οποίος δεν διατίθεται, θα πηγαίνουν σαν εργασία για το σπίτι και θα χάνεται αυτό το ομαδικό που πρέπει όλοι μαζί να κάνουν κάτι, μια αφίσα ηλεκτρονική, ένα βίντεο που ζητάει. Δηλαδή, τελικά δεν θα απέχει και πολύ από ότι κάναμε μέχρι τώρα. Αυτά τα θέματα έχουν πιο πολύ ενδιαφέρον και αν μπορούσε ο εξοπλισμός ο απαραίτητος να μπει στα σχολεία, θα ήταν ένα τέλειο μάθημα.</p>

13	Σ5	<p>Αυτό πάλι περιμένουμε να το δούμε στην πράξη. Συζητώντας και με τους συναδέλφους, θεωρούμε ότι σε ορισμένα σχέδια μαθήματος που μας έχουν δοθεί δεν επαρκεί ο χρόνος. Δηλαδή μπορεί να ορίζει τι θα γίνει σε 4 διδακτικές ώρες. Ίσως θα χρειαστεί σε περισσότερες. Πάλι όμως δεν ξέρω πόσα σχέδια μαθήματος θα έχουμε μέσα στη χρονιά. Οπότε αν είναι λίγα τα μαθήματα...δεν ξέρω ακριβώς ποιο θα είναι το τελικό... η τελική μορφή για να είναι σίγουροι κατά πόσο προλαβαίνουμε ή όχι. Σε σχέση μόνο με το τι έχουμε στα χέρια μας αυτή τη στιγμή, ίσως χρειάζεται λίγο περισσότερος χρόνος από το ότι έχει δοθεί για το κάθε σχέδιο μαθήματος.</p> <p>Σ: Τι θα αλλάζατε ως προς την ύλη για να είναι επαρκέστερος ο διαθέσιμος διδακτικός χρόνος;</p> <p>Σ5: Καθώς έχουμε την ελευθερία να προσαρμόσουμε το μάθημά μας, ίσως θα χρειαζόταν, αν έβλεπα ότι δεν μου επαρκεί ο χρόνος, να μειώσω κάποιες δραστηριότητες που γίνονται μέσα στην τάξη ή αντί να τις κάνουμε μέσα στην τάξη, να τις αναθέτω ως εργασία για το σπίτι. Αλλά σε γενικές γραμμές είμαι ικανοποιημένη. Δεν θεωρώ ότι θα χρειαζόταν να κάνω κάποιες σπουδαίες επεμβάσεις.</p>
13	Σ6	<p>Ο χρόνος που διατίθεται είναι ελάχιστος, σε σχέση με όλα αυτά τα οποία θα ήθελε το πρόγραμμα να εφαρμοστούν.</p> <p>Σ: Τι θα αλλάζατε ως προς την ύλη για να είναι επαρκέστερος ο διαθέσιμος διδακτικός χρόνος;</p> <p>Σ6: Εγώ θα ήθελα να αυξηθούν οι ώρες {γέλιο}. Να το καλύψουμε αλλιώς. Λοιπόν, από ότι συζητήσαμε και με τους εκπαιδευτές του προγράμματος, όχι του προγράμματος, συγνώμη. Του υλικού, του διδακτικού υλικού. Μας είπαν ότι... το υλικό είναι γραμμένο για... θεωρητικά έναν αριθμό ωρών 4 ας πούμε κάθε ενότητα, 4 ωρών αλλά δεν θεωρούν ότι αυτό πρέπει να τηρηθεί ή μπορεί να τηρηθεί και ο κάθε εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα να τραβήξει την ενότητα όσο αυτός ή αυτή νομίζει ότι είναι απαραίτητο. Δηλαδή ότι οι δραστηριότητες παρόλο που... είναι υποτίθεται χρονοκαθορισμένες, δεν είναι χρονομετρημένες και στην πράξη πάντα βγαίνουν οι ανάγκες είναι πολύ περισσότερες από το χρόνο ο οποίος δίνεται. Αλλά αυτό το γνωρίζουν εκ των προτέρων και δεν το κάνουν με σκοπό να είναι μέσα στα χρονικά πλαίσια. Δεν ενδιαφέρει δηλαδή τους εκπαιδευτές του υλικού το αν ο χρόνος ο οποίος υποτίθεται ότι διατίθεται επαρκεί ή δεν επαρκεί. Και το δεν ενδιαφέρει, το λέω όχι με έτσι, με κακό τρόπο. Πραγματικά δεν ήταν στους στόχους τους δηλαδή αυτό. Το είπαν οι ίδιοι.</p>

Εννοείται ότι ο χρόνος είναι ανεπαρκής, είναι ελάχιστος. Αλλά αυτό είναι και κάτι προσωρινό. Ναι. Ο χρόνος είναι ελάχιστος. Δηλαδή ότι οι απαιτήσεις των διδακτικών ωρών, σε διδακτικές ώρες μάλλον, ήταν υπερβολικές σε σχέση με αυτό που έχουμε στη διάθεσή μας.

Σ: Τι θα αλλάζατε ως προς την ύλη για να είναι επαρκέστερος ο διαθέσιμος διδακτικός χρόνος;

Σ7: Αυτό τώρα πάει ανάλογα με το σενάριο. Αυτό έχει να κάνει συγκεκριμένα με το σενάριο. Κοίταξε να δεις, δεν είναι θέμα... Είναι κάπου ποσότητα και ποιότητα μαζί, αυτό το θέμα. Εγώ τώρα την ερώτηση, την καταλαβαίνω τελείως πρακτικά. Όταν στην Α Λυκείου έχω τρεις ώρες την εβδομάδα όπου κατά μέσο όρο η μία είναι χαμένη γιατί είναι μία εκδήλωση, είναι ένας περίπατος, είναι μία απουσία, είναι μία ενασχόληση με κάτι άλλο. Οπότε οι τρεις είναι δύο και στις άλλες τάξεις οι δύο είναι μία. Έτσι είναι τα ελληνικά δεδομένα. Και έρχεται ένα σενάριο το οποίο σίγουρα θέλει 16-24 ώρες και υπάρχει διαγώνισμα, τετράμηνο, εννοείται και Τράπεζα θεμάτων. Εντάξει, είναι λίγο πιεστικό αυτό για εμάς. Όμως εγώ δεν είμαι αντίθετη, με την έννοια ότι είναι μια δουλειά που πρέπει να γίνει. Αν δεν το κάνουμε, δεν θα γίνει η εφαρμογή, δεν θα πάρουμε feedback και δεν θα υπάρξει βελτίωση. Σ: Οι δραστηριότητες ήταν πολύ φορτωμένες; Θα μπορούσαν να αφαιρεθούν κάποιες δραστηριότητες μήπως;

Σ7: Όχι. Εγώ νομίζω ότι οι περισσότερες δραστηριότητες ήταν καλές, απλά παντού υπήρχε μία υπερβολή στη χρήση των ΤΠΕ η οποία αυτή σε έβγαζε εκτός προγραμματισμού. Για να το δώσω και απόλυτα με σαφήνεια τώρα το θέμα. Η διδακτική ώρα στην καλύτερη περίπτωση στην τάξη μας είναι 45 λεπτά. Ένας άνθρωπος ο οποίος είναι μάχιμος εκπαιδευτικός ξέρει ότι 5 λεπτά με 10 είναι μία διαδικασία να μπω, να βγω, να με διακόψει ο διευθυντής, να με διακόψει ένας συνάδελφος, να θελήσουν τα παιδιά κάτι να συζητήσουμε και τα λοιπά και τα λοιπά. Λοιπόν. Οπότε έχουμε μία διδακτική ώρα που στην καλύτερη είναι 35 με 40 λεπτά. Αν αυτό το λάβουμε υπόψη μας, το σενάριο δεν έχει προδιαγραφή να βγει αν εμείς δεν κάνουμε ειδική προσαρμογή. Αν πάλι πρέπει να φέρω tablets, να είμαι σε εργαστήριο πληροφορικής. Καλά να χρησιμοποιήσουν κινητά δεν υπάρχει περίπτωση, αυτό απαγορεύεται από το καταστατικό του σχολείου. Τουλάχιστον στη δική μου περίπτωση. Οπότε δεν μπορώ να χρησιμοποιήσω κάτι τέτοιο. Το να πάω σε εργαστήριο πληροφορικής, όλοι έχουν να κάνουν εφαρμογή των πιλοτικών προγραμμάτων και υπάρχουν και τα μαθήματα της πληροφορικής που τρέχουνε. Προτζέκτορας δεν υπάρχει σε όλες τις αίθουσες. Το να ασχοληθεί δηλαδή κάθε παιδί, ανά δύο παιδιά σε μία οθόνη, αυτό είναι ανέφικτο. Αν πάλι το προσπαθήσω με τον όποιο τρόπο μπορέσω εγώ να βρω τον υλικό εξοπλισμό, ας αναλογιστούμε τα 35 λεπτά τι μπορούν να καλύψουνε. Επομένως, αυτό που είδα εγώ είναι ότι υπάρχει μία υπερβολή στη χρήση των ΤΠΕ που παράλληλα είναι ανέφικτο να πραγματοποιηθεί μέσα στα δεδομένα των 40 λεπτών της διδακτικής ώρας. Εδώ, ίσως να ήταν και σκόπιμο να σκεφτούν ότι τουλάχιστον στη Α Λυκείου που είναι τρίωρο το μάθημα, το ένα session θα έπρεπε να είναι δύο ώρες ενωμένες. Και επίσης να μη ξανασκεφτούν ποτέ να πάει το μάθημα κάτω από 3 ώρες στην Α Λυκείου τουλάχιστον.

13	Σ8	<p>Ναι. Αυτό το είχα εντοπίσει. Και πέρυσι το είχαμε αναφέρει. Τα μαθήματα αυτά, δεν είναι απαραίτητο ότι θα βγουν στα 45 λεπτά της διδακτικής ώρας. Δηλαδή είχαν πάρα πολλές ασκήσεις και όλοι παραπονιόμασταν ότι ο χρόνος δεν ήταν επαρκής για να βγουν. Οπότε εκεί μπορεί να μην τα διδάσκαμε όλα ή να συνεχίζαμε και στο επόμενο μάθημα. Ήταν πολύ αναλυτικά και ναι είχε πολλές δραστηριότητες, οι οποίες μπορεί να μην έβγαιναν στο σαρανταπεντάλεπτο. Και... έχει να κάνει βέβαια πάντα και με το επίπεδο των μαθητών. Δηλαδή εγώ έχοντας ένα πολύ καλό επίπεδο από κάτω, υπήρχαν φορές που έκανα όλες μου τις δραστηριότητες αυτές που είχε το μάθημα. Κάποιες φορές όχι. Όχι ότι τα παιδιά δυσκολεύονταν, ήθελαν να μου πουν πάρα πολλά πράγματα. Είχαν να πουν πάρα πολλά, απλά ξέφευγε η ώρα και δεν προλαβαίναμε τις υπόλοιπες δραστηριότητες.</p> <p>Σ: Τι θα αλλάζατε ως προς την ύλη για να είναι επαρκέστερος ο διαθέσιμος διδακτικός χρόνος;</p> <p>Σ8: Ναι. Νομίζω ότι θα αφαιρούσα κάποιες δραστηριότητες. Δεν ξέρω, κάποιες... όχι απαραίτητα τις τελευταίες γιατί αφήνει και μια κλιμάκωση, έχει μία διαβάθμιση δυσκολίας. Οι τελευταίες ήταν ίσως και οι πιο απολαυστικές για τους μαθητές γιατί ήταν λίγο πιο challenging. Είχανε μια άλλη πρόκληση. Ίσως θα αφαιρούσα κάτι από την αρχή και κάτι από το τέλος, δηλαδή μια δυο δραστηριότητες έτσι ώστε να είναι σε ισορροπία, η απόκλιση που θα έκανα των δραστηριοτήτων.</p>
13	Σ9	<p>Δεν υπάρχει αναλογία. Οι ώρες είναι λίγες. Οι ώρες είναι λίγες. Τα προγράμματα αυτά... εγώ είμαι υπέρ των προγραμμάτων αυτών, του καινούργιου προγράμματος σπουδών, το θεωρώ πάρα πολύ προχωρημένο, πολύ καινοτόμο, πάρα πολύ ωραίο και πιστεύω ότι θα είναι αποτελεσματικό. Αλλά υπάρχει το πρόβλημα του χρόνου. Υπάρχει το πρόβλημα του χρόνου. Δηλαδή, θέλει περισσότερο χρόνο στην τάξη γιατί φυσικά υπάρχει ανομοιογένεια στο επίπεδο των μαθητών και φυσικά δεν υπάρχουν οι επαρκείς υποδομές.</p> <p>Σ: Τι θα αλλάζατε ως προς την ύλη για να είναι επαρκέστερος ο διαθέσιμος διδακτικός χρόνος;</p> <p>Σ9: Θα περιορίζα τον αριθμό των δραστηριοτήτων. Δηλαδή, σε μια διδακτική ώρα, δεν μπορεί εγώ να ενσωματώσω 5 δραστηριότητες. Για πολλούς λόγους. Πρώτον, γιατί οι μαθητές δεν είναι όπως σας είπα στο ίδιο επίπεδο γλωσσομάθειας. Άρα πρέπει να πηγαίνω και πιο αργά. Μπορεί να είναι κοντά, δηλαδή να είναι ας πούμε σε επίπεδο B1, B2 αλλά να...σ' εκείνο το χρονικό διάστημα, να μην μπορεί να υπάρχει ταύτιση. Οπότε θα πρέπει να πάω πιο αργά. Επίσης, δεν λαμβάνουμε υπόψη καθόλου το ενδιαφέρον που μπορεί να μην έχουν οι μαθητές για την ξένη γλώσσα στο λύκειο. Και αυτό λειτουργεί πάρα πολύ ανασταλτικά. Δηλαδή πρέπει να παλέψεις και με αυτό. Επίσης, κάποιες δραστηριότητες αφορούν σε χωροταξικές αλλαγές στην αίθουσα. Αυτό για να γίνει απαιτεί περισσότερο χρόνο. Οπότε ή πρέπει να περιορίσω εγώ τον αριθμό των δραστηριοτήτων που γίνονται σε 45 λεπτά ή πρέπει να τις προσαρμόσω, για να μπορέσω να βγάλω τον απαιτούμενο αριθμό. Αναφέρομαι τώρα, στα σενάρια τα οποία έχουμε και στις δραστηριότητες που προτείνουν οι δημιουργοί τους, καταλάβατε; Δηλαδή μπορεί ένα σενάριο να λέει ότι είναι για 4 διδακτικές ώρες και εγώ να το κάνω σε 6 και ιδανικότερα να το έκανα σε εφτά και οχτώ.</p>

13	Σ10	<p>Ο χρόνος δεν είναι αρκετός. Ο χρόνος δεν είναι αρκετός.</p> <p>Σ: Τι θα αλλάζατε ως προς την ύλη για να είναι επαρκέστερος ο διαθέσιμος διδακτικός χρόνος;</p> <p>Σ10: Τον συνδυασμό Τράπεζας Θεμάτων και νέου προγράμματος σπουδών {γέλιο}. Είναι προβληματικό αυτό, ειδικά στα παιδιά της Α Λυκείου που δεν γνωρίζουν τι εστί τράπεζα θεμάτων, η δευτέρα Λυκείου έχει λίγο εξοικειωθεί, νομίζω ότι ο συνδυασμός τα τρομάζει και η έλλειψη ωρών.</p>
13	Σ11	<p>Θεωρώ ότι είναι λίγος, ο χρόνος που διατίθεται. Γιατί τουλάχιστον από τα σενάρια που έχω δει, είναι αρκετά μεγάλα σε έκταση και επειδή ακριβώς δεν είμαστε σίγουροι ότι τα τμήματα θα είναι ομοιογενή, που συνήθως δεν είναι. Εγώ το είδα αυτό και σαν πρόβλημα, με το σενάριο το οποίο ανέπτυξα πέρυσι, ότι είχα πρόβλημα να προσαρμόσω τη διδασκαλία στις ώρες που ήταν οι ενδεδειγμένες.</p> <p>Σ: Τι θα αλλάζατε ως προς την ύλη για να είναι επαρκέστερος ο διαθέσιμος διδακτικός χρόνος;</p> <p>Σ11: Κοιτάζτε. Αυτό που έτσι αναρωτιέμαι πάντα και που το βλέπω είναι ότι τα ειδικά μαθησιακά αποτελέσματα του κάθε επιπέδου είναι πάρα πολλά. Και δεν ξέρω, κατά πόσο θα μπορεί να είναι τόσο λεπτομερή. Δηλαδή ίσως, θα μείωνα τον όγκο των σεναρίων. Θα τα μίκραινα λίγο.</p>
<b>ΕΡΩΤΗΣΗ 14</b>		<b>Θα αλλάζατε κάτι και τι θα ήταν αυτό ως προς τη διάταξη ή την προσθήκη/αφαίρεση επιμέρους ενοτήτων; (προτάσεις για αλλαγή στη διάταξη ή για προσθήκη/αφαίρεση ενοτήτων στο ΠΣ.)</b>
14	Σ1	<p>Οι ενότητες μπορούν να επηρεαστούν φαντάζομαι και με τα τρέχοντα γεγονότα. Δηλαδή για παράδειγμα, τώρα μπορούν να ασχοληθούν με τον πόλεμο. Ανάλογα με την εποχή που ζούμε, να είναι κάτι, να επηρεάζονται λίγο έτσι ώστε τα παιδιά να αποκτούν <i>critical thinking</i>, να έχουν μία επαφή με την πραγματικότητα και με αυτά που γίνονται γύρω τους. Αυτό. Να εμπλουτίζονται λοιπόν με τα τρέχοντα γεγονότα, να υπάρχει ένα κενό.</p>
14	Σ2	Όχι, ως προς αυτό δεν θα άλλαζα κάτι.
14	Σ3	<p>Α, τώρα αυτό...Τι να σου πω. Αυτό με τα ανθρώπινα δικαιώματα εμένα μου αρέσει πάρα πάρα πολύ που έχει. Τώρα δεν μπορώ να σκεφτώ κάτι άλλο που θα ήθελα να βάλω. Δηλαδή... η επικαιρότητα. Πάντα η επικαιρότητα ήταν στα βιβλία μέσα, είτε με έτσι συγκροτήματα ή ξέρω εγώ κάποια άλλα πράγματα που είχε πιο πολύ με ταινίες, με ηθοποιούς, τη ζωή τους, τέτοια πράγματα υπήρχανε. Δεν θα θελα να γυρίσουμε πάλι σε αυτό. Τα παιδιά θα τα βρίσκουνε όπου θέλουν απλά στο διαδίκτυο είναι τόσο...υπάρχει πληροφόρηση εκεί έξω. Εμείς προσπαθούμε να κάνουμε το κομμάτι αυτό πιο πολύ...να τους βοηθήσουμε να... αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες για να παλέψουν τη ζωή την ίδια. <i>Life skills</i>, δεξιότητες ζωής. Πως να διαχειρίζονται συναισθήματα, καταστάσεις. Αντίθετες απόψεις ξέρω εγώ, την άποψη τους πως να την περνάνε, πώς να είναι καλύτεροι ακροατές. Τέτοια πράγματα. Τώρα τις υπόλοιπες πληροφορίες που έχουν λίγο ενδιαφέρον, μπορούν να τις βρουν όπου θέλουν. Δεν νομίζω να είναι δική μας δουλειά αυτή.</p>
14	Σ4	Όχι, δεν νομίζω ότι θα άλλαζα κάτι.
14	Σ5	Δεν νομίζω ότι θα άλλαζα κάτι.

14	Σ6	<p>Δεν έχω ακόμα τόση εμπειρία, ώστε να μπορώ να απαντήσω σε αυτή την ερώτηση. Νομίζω είναι νωρίς για εμάς. Και για εμένα ειδικά που είμαι και εκτός τάξης. Δεν θα ήταν σωστό να το πω. Δεν το ξέρω το πρόγραμμα στην πράξη του. Αυτό πρέπει να το απαντήσει νομίζω κάποιος που θα το δουλέψει τουλάχιστον ένα χρόνο, να το ολοκληρώσει για να μπορέσει να πει, τι πρέπει να μπει και τι πρέπει να βγει. Αλλά αυτό είναι ο σκοπός της πιλοτικής. Οπότε νομίζω φέτος με την πιλοτική οι συνάδελφοι που είναι μέσα στην τάξη θα δούνε. Και έχουν μοιραστεί οι θεματικές ενότητες σε συναδέλφους, δηλαδή όσοι συμμετέχουν στην πιλοτική εφαρμογή και στην πιλοτική εφαρμογή συμμετέχουν τα πειραματικά και τα πρότυπα σχολεία. Κάθε συνάδελφος λοιπόν παίρνει από 2 ενότητες και θα κρατήσει ημερολόγιο με τις παρατηρήσεις. Επομένως, όλα αυτά θα μαζευτούν και θα πάνε στην ομάδα έργου για να γίνουν οι αναγκαίες βελτιώσεις.</p>
14	Σ7	<p>Τώρα να σου πω, τις έχω διαβάσει, τις έχω δει. Κάποιες μου φάνηκαν λίγο πιο ιδιαίτερες. Όλες μου φάνηκαν χρήσιμες. Ενδεχομένως ανάλογα με το μαθητικό δυναμικό της χρονιάς και της τάξης, να μην τα χρησιμοποιήσω όλα. Αλλά okay. Το να έχω ένα ευρύ πλαίσιο και ένα ευρύ φάσμα, μου δίνει μεγαλύτερη δυνατότητα στην επιλογή. Οπότε εννοείται ότι δέχομαι ότι καλό είναι που υπάρχουν όσες υπάρχουν.</p> <p>Σ: Δεν θα αφαιρούσατε κάτι;</p> <p>Σ7: Να σου δώσω και εδώ ένα παράδειγμα. Μου ήρθε ένα στην πιλοτική εφαρμογή για νομαδική ζωή. Εντάξει; Όπου τα παιδιά ήταν Β Λυκείου παραξενεύτηκαν. Δηλαδή μου έθετε, να ξεκινήσω ένα σενάριο για νομαδική ζωή θέτοντας το έτσι, λες και θα καταλάβαιναν τα παιδιά περί τίνος πρόκειται. Το οποίο δεν έδενε, δηλαδή και μέσα από το ωρολόγιο, εγώ δεν μπορούσα διαθεματικά να το ενώσω κάπου. Οπότε, εκεί ήθελα και μία ώρα παραπάνω για να αναμορφώσω όλη την πρώτη ώρα και να κάνω καλό το lead - in στο διδακτικό σενάριο. Εντάξει. Δηλαδή καταλήγω και σε μία πρόταση. Όσο γίνεται, τα πεδία αυτά και οι ενότητες να έχουν ένα μεγαλύτερο συσχετισμό με το αναλυτικό πρόγραμμα ευρύτερα της τάξης... του ωρολογίου προγράμματος δηλαδή της σχολικής τάξης.</p>
14	Σ8	<p>Ναι. Αυτό που θα άλλαζα, θα ήταν να αφαιρέσω κάποια πράγματα μόνο και μόνο για να χωρέσουν όλα στο 45 λεπτό μάθημα. Δεν θα άλλαζα θεματικές και τα λοιπά. Πάνω στην ίδια θεματική, απλά θα αφαιρούσα κάτι το οποίο θα ήταν ίσως πολύ εύκολο για τους μαθητές και ίσως κάτι μεσαίας δυσκολίας. Εγώ δεν θα αφαιρούσα το πιο δύσκολο γιατί τα δύσκολα είναι που ιντριγκάρουν τους μαθητές και τους αφήνουν να έχουν ενδιαφέρον. Δηλαδή στα πολύ εύκολα τους βλέπεις ότι... ίσως δυσανασχετούν κιόλας και σου λέει, τι μας λέει να κάνουμε. Οπότε όχι. Κάτι εύκολο και ίσως μεσαίας δυσκολίας θα αφαιρούσα. Σίγουρα θα κρατούσα τα πιο απαιτητικά.</p>
14	Σ9	<p>Οι θεματικές ενότητες είναι ...υπάρχει πληθώρα θεματικών ενοτήτων. Νομίζω ότι καλύπτουν πάρα πολλούς τομείς. Δεν θα πρόσθετα σίγουρα κάτι. Δεν θα πρόσθετα κάτι. Δεν ξέρω αν θα άλλαζα κάτι. Δεν μπορώ να σας απαντήσω με σιγουριά τώρα. Αλλά υπάρχει πολύ μεγάλη πληθώρα ενοτήτων.</p>

14	Σ10	<i>Όχι, η θεματολογία είναι καλή, δεν θα άλλαζα κάτι εκεί. Σε ασκήσεις ξαναλέω, θα επέμενα να βγούνε κάποιες, οι οποίες είναι απαρχαιωμένες. Μία άσκηση τώρα που έχω μπροστά μου. Μιλάει για...είναι το KWL Chart, πως το λένε ακριβώς. Το τι περιμένεις να μάθεις. KWL Chart. Ναι, λέει είναι η κλασική στήλη, το κλασικό πεδίο που λέει what I know, what I want to know, what I have learnt. Δεν υπάρχει παιδί στο 2022 που θα κάτσει να γράψει τι ξέρει, τι περιμένει να μάθει, τι έχει μάθει μετά.</i>
14	Σ11	<i>Αυτό θα το έκανα, ανάλογα με τα ενδιαφέροντα των παιδιών και κατά πόσο θα θεωρούσα ότι το συγκεκριμένο σενάριο επιδέχεται βελτίωση ή προσαρμογή. Αν κάτι εστίαζε σε θέματα που θα έβλεπα ότι δεν κυλάει πολύ εύκολα ή ότι τα παιδιά δεν ενδιαφέρονται, θα προσπαθούσα να το προσαρμόσω. Επίσης και στο σενάριο που εφάρμοσα πέρυσι, χρειάστηκε να αλλάξω τη σειρά των δραστηριοτήτων.</i>
<b>ΕΡΩΤΗΣΗ 15</b>		<b><i>Ως παιδαγωγική φιλοσοφία οι κατασκευαστές του νέου ΠΣ. διακηρύσσουν μια προοδευτική-μαθητοκεντρική λογική ισχυριζόμενοι ότι: «Τα ΠΣ προωθούν την ενεργό συμμετοχή και συνεργασία όλων των μαθητών/τριών, μέσω της δημιουργίας περιβαλλόντων καθοδηγούμενης μάθησης, αυτενέργειας, συνεργατικής δράσης σε ομάδες, διερευνητικής μάθησης, βιωματικής προσέγγισης, συνεργατικής επίλυσης προβλήματος, επικοινωνιακής προσέγγισης, και μετασχηματιστικής λογικής». Κατά πόσο θεωρείτε ότι το νέο ΠΣ πράγματι διαπνέεται από αυτή την παιδαγωγική προσέγγιση; Δώστε ενδεικτικά παραδείγματα (αναγνώριση του παιδαγωγικού προσανατολισμού του νέου ΠΣ. και τεκμηρίωση);</i></b>
15	Σ1	<i>Ναι. Διαπνέεται σε μεγάλο βαθμό. Γιατί όλες οι εργασίες που είδαμε μέχρι τώρα, στα tasks που έχουμε μέσα στα σενάρια, έχουν να κάνουν με έρευνα των μαθητών στο διαδίκτυο, με παραγωγή προϊόντος το οποίο είναι αποτέλεσμα συνεργασίας σε ομάδες. Οπότε όλα αυτά συμβάλλουν πάρα πολύ και ακολουθούν πλήρως αυτό το σκεπτικό που έχουνε.</i>

15	Σ2	<p>Ναι, είναι πολύ σαφές αυτό, ότι διαπνέεται από αυτή την προσέγγιση. Συνεχώς, σε όλη την διάρκεια αυτού του προγράμματος και σε όλα τα σενάρια είναι εμφανές αυτό. Ότι οι μαθητές εμπλέκονται σε τέτοιες δραστηριότητες που προωθούν τη μαθητοκεντρική προσέγγιση, προωθούν τη συνεργατική μέθοδο και όλες αυτές τις παιδαγωγικές μεθόδους που αναφέρατε.</p> <p>Σ: Σας έρχεται στο μυαλό ένα παράδειγμα που να δείχνει ότι υπάρχει αυτή η φιλοσοφία ;</p> <p>Σ2: Ναι. Όταν οι μαθητές ας πούμε συνεργάζονται προκειμένου να ολοκληρώσουν ένα project, να δημιουργήσουν ένα poster ηλεκτρονικό ή να δημιουργήσουν ένα κείμενο για το blog του σχολείου τους... ή να μετατρέψουν ένα κείμενο από την ελληνική στην αγγλική γλώσσα προκειμένου να μεταφέρουν κάποιες πληροφορίες σε να συμμαθητή τους, τις οποίες δεν έχει, αυτός ο μαθητής. Ναι, αυτά είναι κάποια από τα παραδείγματα που θυμάμαι αυτήν την στιγμή.</p>
15	Σ3	<p>Θεωρώ πράγματι στις ξένες γλώσσες σε εμάς, είναι έτσι. Έχουμε δηλαδή και την κουλτούρα και πίσω η παιδαγωγική όλη αυτή που υπάρχει, τα τελευταία χρόνια, τις τελευταίες δεκαετίες θα έλεγα, είναι πολύ πιο μπροστά και όλοι οι άλλοι κλάδοι και μη φανεί ότι είναι εγωιστικό αυτό, όντως, οι άλλοι κλάδοι ακολουθούνε το δικό μας το κομμάτι των παιδαγωγικών, της μεθοδολογίας, της γλωσσολογίας. Όλο αυτό το κομμάτι. Βλέπουμε δηλαδή και....αυτό που ξεκίνησε από την εκπαίδευση ενηλίκων με την μετασχηματίζουσα έτσι μάθηση και λοιπά, με αναστοχασμό, πως περνάει σε πιο κάτω βαθμίδες. Δευτεροβάθμια, πρωτοβάθμια. Ήταν μια εκπαίδευση ενηλίκων, το κομμάτι αυτό, που έλεγε, ας πούμε, ότι μόνο ενήλικας μπορεί να αναστοχαστεί, να σκεφτεί και να συνδιαμορφώσει πράγματα και να έχει άποψη για τη μάθησή του και να χει ευθύνη για τη μάθησή του. Να αυτό το βλέπουμε ότι κατεβαίνει πιο κάτω, άρα έχει εφαρμογή. Τα παιδιά δηλαδή είναι σε θέση να το κάνουν αυτό. Με τα κατάλληλα εργαλεία, την κατάλληλη καθοδήγηση. Εντάξει, υπάρχει, υπάρχει ευελιξία. Αλλά πιστεύω ότι μπορούν το κάνουν αυτό. Σαν θεωρία από εκεί ξεκίνησε αλλά και σε εμάς στο Λύκειο τουλάχιστον, βρίσκει εφαρμογή.</p> <p>Σ: Μπορείτε να σκεφτείτε ένα παράδειγμα που φαίνεται αυτή η φιλοσοφία, δηλαδή ότι προωθείται η ενεργός συμμετοχή των μαθητών;</p> <p>Σ3: Το παράδειγμα που είπα με την ανεστραμμένη τάξη, είναι έτσι χαρακτηριστικό. Γιατί...όταν δουλεύουμε και σύγχρονα και ασύγχρονα, έχουνε μάθει να συμπληρώνουνε οι ίδιοι, τη διαδικασία και δεν είναι το μάθημα της τάξης. Ότι κάναμε αυτό, 40 45 λεπτά. Τελείωσε και θα κάνουμε κάτι καινούργιο μετά ή μόνο ότι είπε ο καθηγητής ή αν έδωσε ένα φυλλάδιο ας πούμε, μία φωτοτυπία. Γίνονται και οι ίδιοι είπαμε συνυπεύθυνοι για το κομμάτι που υπάρχει εκεί πέρα έξω, έτσι; Με μια πλατφόρμα, για το e -me, για το e- class οπουδήποτε υπάρχει. Και φτιάχνουνε πράγματα και οι ίδιοι. Μοιράζονται πράγματα, συνεργάζονται, δημιουργούν. Αν έχουν και άλλες κλίσεις δηλαδή ασχολούνται με τη μουσική, τα καλλιτεχνικά, με διάφορα, θέατρο, βρίσκουν την ευκαιρία. Κάποιοι είναι καλοί με τα βιντεάκια, με τον ήχο. Φτιάχνουν πραγματάκια και βοηθάει πάρα πολύ στο μάθημα αυτό. Γίνεται κτήμα τους και προσέχουν και πιο πολύ. Όταν τους δώσεις την ευκαιρία δηλαδή βγαίνουν μπροστά και... για το πιο διστακτικό παιδί, το πιο δειλό λιγάκι, το πιο έτσι</p>



		<p>ντροπαλό, εντάξει. Αλλά και αυτό θα.. με την κατάλληλη βοήθεια, θα μπει κάπου, σε κάποια ομάδα. Θα βγάλει και αυτό έτσι τη λάμψη του λίγο, που λέω εγώ. Κάτι θα κάνει, ναι.</p>
15	Σ4	<p>Είναι έτσι, ακριβώς. Είναι έτσι ακριβώς σχεδιασμένο. Τώρα κατά πόσο στην πραγματικότητα, στην τάξη μέσα θα το καταφέρουμε αυτό, είναι ένα άλλο ζήτημα γιατί είναι ένα πάρα πολύ ωραία, ωραίο υλικό για παιδιά, για ανθρώπους που ενδιαφέρονται και θέλουν να μάθουν αγγλικά. Έχουν το κίνητρο. Τώρα στα αλήθεια αυτό το κίνητρο δεν υπάρχει από τη πλευρά των μαθητών. Ναι. Πιστεύω ότι θα τους αρέσει σαν υλικό, αλλά δεν θα έχει τα αποτελέσματα που περιμένουμε, τη βελτίωση του επιπέδου των αγγλικών τους. Επειδή δεν έχουν το κίνητρο να μάθουν τη γλώσσα. Θα σχηματίζουν τις ομάδες, θα μιλάνε μεταξύ τους στα ελληνικά. Κρίμα, αλλά αυτή είναι μια πραγματικότητα του σχολείου.</p> <p>Σ: Τι εννοείτε όταν λέτε κίνητρο;</p> <p>Σ4: Θεωρούν ότι έχουν πάρει τα πτυχία τους και ότι έχουν ολοκληρώσει τα αγγλικά και ότι...ναι, δε θα μάθουν κάτι περισσότερο και δεν τους ενδιαφέρει κιόλας γιατί είναι δευτερεύον μάθημα στο σχολείο τα αγγλικά. Θεωρούν ότι θα γράψουν ούτως η άλλως καλά στο διαγώνισμα, οπότε θα πάρουν και ένα καλό βαθμό, οπότε δεν υπάρχει λόγος να κουράζομαι.</p>

15	Σ5	<p>Συμφωνώ. Υπάρχουν πάρα πολλές δραστηριότητες πέρα από τις θεματικές που είναι κατάλληλες που προσφέρονται, υπάρχουν και πάρα πολλές δραστηριότητες όμως που καλούν τους μαθητές να συμμετέχουν με τον τρόπο αυτόν που ορίσατε.</p> <p>Σ: Μπορείτε να μας δώσετε ένα ενδεικτικό παράδειγμα; Που να φαίνεται η ενεργός συμμετοχή των μαθητών.</p> <p>Σ5: Ωραία. Παράδειγμα, ανάλογα με κάθε θεματική μπορεί να χρειαστεί να κάνουνε μια ιστοεξερεύνηση. Στη συνέχεια να φτιάξουν με τους συμμαθητές τους μια κοινή εργασία όπου θα παρουσιάσουν τα αποτελέσματα στους συμμαθητές τους και στη συνέχεια θα γίνει συζήτηση, αντιπαράθεση των ιδεών τους.</p>
15	Σ6	<p>Ναι, είμαι αυτής της άποψης, συμφωνώ. Οι δραστηριότητες, είναι δραστηριότητες διερεύνησης, είναι δραστηριότητες σύγκρισης, είναι δραστηριότητες που απαιτούν ομαδική δουλειά. Βέβαια, εκεί ως προς την ομαδική εργασία χρειάζονται προϋποθέσεις για να επιτευχθεί αυτό. Δηλαδή, πρώτα από όλα τα παιδιά πρέπει να μάθουν να δουλεύουν ομαδικά από πολύ μικρή ηλικία και όχι ξαφνικά να θυμηθούμε την ομαδική δουλειά στο Λύκειο ας πούμε. Η να την θυμηθούμε σε ένα μάθημα και σε όλα τα άλλα να έχουμε παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας. Θεωρώ ότι όλα αυτά ναι, ισχύουν πράγματι, αλλά είναι στα χαρτιά. Αυτοί που θα κληθούν και καλούνται να τα κάνουν πράξη είναι οι εκπαιδευτικοί. Και για να το συνδέσω με αυτό που είπα πριν για την έλλειψη επιμόρφωσης, θεωρώ ότι οι καλύτερες προθέσεις μπορούν να βρουν τοίχο μπροστά τους μέσα στη σχολική τάξη και σε αυτό να ευθύνεται η αντίληψη που έχει ο εκπαιδευτικός γιατί τη διδασκαλία και τη μάθηση. Δηλαδή, είμαστε σίγουροι ότι οι εκπαιδευτικοί που καλούνται να εφαρμόσουν τα προγράμματα είναι οπαδοί της μετασχηματιστικής μάθησης, της αυτόνομης μάθησης, της φθίνουσας καθοδήγησης κ.τ.λ.;</p>
15	Σ7	<p>Ωραία. Λοιπόν. Γενικώς διαπνέεται από αυτό, εάν η έκταση είναι πιο εκλογικευμένη. Ότι γενικά όλα αυτά τώρα που μου ανέφερες, υπάρχουν. Τώρα τι παράδειγμα να δώσω; Έχουνε κάνει υπερπροσπάθεια οι εκπονητές, φαίνεται. Έχουνε βάλει τον καλύτερό τους εαυτό, έχουν ψάξει ότι υπάρχει και δεν υπάρχει. Όπου μπορούν να βρουν και δεν μπορούν να βρουν. Αυτό κάπου δυσκολεύει την κατάσταση. Δηλαδή αν το είχαν πιο ελαφρύ, αυτό που είπα, όχι τόσο πυκνό, σίγουρα θα ήταν καλύτερο. Αλλά ότι δίνουνε τη δυνατότητα της αυτενέργειας και ενισχύουν την ενεργητική μάθηση, εννοείται. Απλά μπορεί κάποιος και να κομπλάρει και να μην το προχωρήσει καθόλου. Ξέρεις όλα αυτά τα καινούργια πράγματα θέλουν και μια τόλμη. Και δεν είναι και όλοι θαρραλέοι. Η τους κυνηγάνε πολλά πράγματα από πίσω. Οπότε μην καταλήξουμε να κάνουμε κάτι διεκπαιρευτικά. Okay. Είναι πολύ καλές αφορμές. Φαίνεται ότι οι άνθρωποι έχουν κάνει εξαιρετική δουλειά, δεν το συζητάμε αυτό το πράγμα. Απλά λίγο, έχει υπάρξει μία υπερβολή που το βγάζει έξω από τα πλαίσια της πραγματικότητας που έχουμε να αντιμετωπίσουμε. Κάτι θέλω να σου προσθέσω για το προηγούμενο, που σου είπα να υπάρχει μία μεγαλύτερη σύνδεση με το αναλυτικό πρόγραμμα της σχολικής χρονιάς. Αυτό θα διευκολύνει γιατί αυτό δεν το έχουν τονισμένο ιδιαίτερα, περισσότερο τη διαθεματική προσέγγιση αλλά και την συνεργασία των εκπαιδευτικών διαφορετικών ειδικοτήτων. Το οποίο είναι κάτι που δεν το έχουν προσεγγίσει αλλά πάντοτε το κάνουμε. Εντάξει, πάντα το προσπαθούμε αυτό.</p>

		<p>Σ: Εσείς στο σενάριο που είχατε, πως δούλεψαν οι μαθητές και φάνηκε η ενεργός συμμετοχή τους και η συνεργασία τους;</p> <p>Σ7: Εντάξει. Εγώ τώρα στο πλαίσιο που έχω δουλέψει γιατί είπαμε το ένα το είχα ξεκινήσει πέρυσι και ξεκίνησα τώρα και τα δύο πάλι φέτος. Πάντα έχω τα δεδομένα αυτά που μου δίνει το σενάριο, ξεκινάω έτσι όπως είναι για να δω τι... πως θα τα δουν τα παιδιά, πως θα ξεκινήσουν γνωρίζοντας αμέσως τα τμήματά μου, όταν δω ότι κάτι δεν μπορούν να το πιάσουν με τη μορφή που δίνεται, αμέσως κάνω αναπροσαρμογή. Δηλαδή στο ένα το σενάριο, κατάλαβα ότι κάποιο κομμάτι που ήταν μεταγενέστερο, εγώ έκρινα ότι θα λειτουργούσε καλύτερα αν ήταν σε ένα άλλο χρονικό σημείο του σεναρίου.</p> <p>Σ: Έφτιαξαν κάτι οι μαθητές πάνω στο σενάριο αυτό; Δηλαδή έκαναν project;</p> <p>Σ7: Θα φτιάξουν, τώρα δεν θέλω να σου πω ψέματα. Εμείς ειδικά στη ξένη γλώσσα, τώρα δεν ξέρω, υποθέτω θα το είπαν οι συνάδελφοι, αρχίσαμε πολύ αργοπορημένα πέρυσι. Για αυτό και η εφαρμογή έγινε μόνο για μία διδακτική ώρα και τώρα είναι δύο τρεις εβδομάδες που θα μπορούσαμε να έχουμε ξεκινήσει. Δηλαδή είναι κάτι πολύ πρόωρο αλλά κρίνοντας όχι μόνο από αυτό που έχω τώρα στα σενάρια αλλά και αυτά που τους κάνω εγώ, πάντοτε δημιουργούνε. Δηλαδή πάντα θα φτιάξουνε κάτι. Τώρα, θα είναι, αν θα το πάμε σε κάτι πιο καλλιτεχνικό, από το να ζωγραφίσουν, να φτιάξουν ένα τραγούδι, να συνθέσουν τη μουσική, να παρουσιάσουν κάτι, να κάνουν μία αφίσα, να κάνουν μεταξύ τους ένα debate ή κάτι τέτοιο, αυτό είναι κάτι που πάντα το κάνουμε. Υποθέτω θα γίνει και στα συγκεκριμένα προς εφαρμογή.</p>
15	Σ8	<p>Σε πολύ μεγάλο βαθμό. Όλα αυτά νομίζω που θέλει να πετύχει και θέτει ως στόχους, τα πετυχαίνει. Με τη θεματολογία, με την ποικιλία των δραστηριοτήτων, με την ένταξη, με την ανάμειξη μάλλον περισσότερο των παιδιών στη χρήση των ΤΠΕ... με τη διαδραστικότητα των δραστηριοτήτων. Ναι, εγώ θεωρώ ότι σε πολύ μεγάλο βαθμό πετυχαίνει όλους αυτούς τους στόχους που αρχικά θέτει.</p>
15	Σ9	<p>Φυσικά, διαπνέεται από αυτή την προσέγγιση και αυτό φαίνεται και από την επιλογή των δραστηριοτήτων. Το ανέφερα και προηγουμένως. Αλλά και από την επιλογή του τρόπου αξιολόγησης. Δεν έχουμε την κλασική αξιολόγηση, γράφει ο μαθητής κάτι, βαθμολογεί ο καθηγητής, επιστρέφει το γραπτό του. Είναι πάρα πολλές μορφές αξιολόγησης που αξιοποιούνται. Πέρα από την τυπική αξιολόγηση που μπορεί να είναι και κάποιες ασκήσεις συμπλήρωσης, κάποιες ασκήσεις επιλογής, μπορεί να υπάρχουν και αυτές. Αλλά ενσωματώνεται μετά μέσα, μπορεί η δραστηριότητα δηλαδή να είναι τυπική μορφή δραστηριότητας αλλά η αξιολόγηση γίνεται με εναλλακτικό τρόπο, γίνεται με τη μορφή της ετεροαξιολόγησης. Οπότε θεωρώ ότι είναι... ζέχασα...πείτε μου λίγο ξανά.</p> <p>Σ: Η συμμετοχή των μαθητών ότι είναι μαθητοκεντρική.</p> <p>Σ9: Ότι είναι μαθητοκεντρική, ναι. Είναι μαθητοκεντρική. Διαπνέεται από αυτό... διαπνέεται από αυτό, όλο το πρόγραμμα σπουδών. Και στις δραστηριότητες και στην αξιολόγηση. Το παράδειγμα που σας έφερα, το έφερα για να σας δείξω ότι μπορεί να είναι παραδοσιακή μορφή άσκησης αλλά είναι εναλλακτική μορφή αξιολόγησης, η οποία στοχεύει στο μαθητή, είναι μαθητοκεντρική δηλαδή.</p>

15	Σ10	<p>Ναι, σε μεγάλο βαθμό αυτοί είναι οι στόχοι. Σε μεγάλο βαθμό αυτοί είναι οι στόχοι, <span style="float: right;">ναι.</span>  Σ: Μπορείτε να μας δώσετε κάποιο παράδειγμα;  Σ10: Υπάρχουν αρκετές ασκήσεις οι οποίες απαιτούν pair work ή team work. Μέχρι πέρυσι βέβαια δεν ήταν απόλυτα εφικτό πάλι αυτό, λόγω covid, δεν μπορούσαμε να κάνουμε αναδιάταξη των θρανίων των παιδιών για να δουλέψουν ομαδικά. Οπότε περιοριζόμασταν στην ατομική ή το πολύ πολύ pair work, δύο άτομα που καθόντουσαν στο ίδιο θρανίο ή μπρος με πίσω θρανίο.</p>
15	Σ11	<p>Κοιτάζτε. Αν σκεφτούμε ότι δίνει ερεθίσματα για έρευνα και ομαδοσυνεργατική, συνεργασία μέσα σε ομάδες, θα έλεγα ότι το καλύπτει τουλάχιστον θεωρητικά. Δεν ξέρω κατά πόσο όλα τα σενάρια θα έχουν αυτή τη δυνατότητα.  Σ: Μπορείτε να μας δώσετε ένα ενδεικτικό παράδειγμα που φαίνεται η ενεργός συμμετοχή και η συνεργασία των μαθητών;  Σ11: Ναι. Για παράδειγμα, πολύ έντονο φαίνεται σε αυτό που λέμε follow up, την μετασηματιστική χρήση της γνώσης. Εκεί που τους ζητάει συνήθως στα σενάρια, στο τέλος, να μπορέσουν να δημιουργήσουν κάτι. Είτε μια ψηφιακή αφίσα, είτε ένα blog, είτε μια εικόνα, είτε να γράψουν ένα ποίημα, είτε να γράψουν ένα αυθόρμητο κείμενο.</p>
<b>ΕΡΩΤΗΣΗ 16</b>		<p><b>Κατά πόσο συμφωνείτε ότι η παραπάνω προοδευτική-μαθητοκεντρική λογική είναι κατάλληλη για τη διδασκαλία του μαθήματός σας; (βαθμός συμφωνίας με την προτεινόμενη παιδαγωγική προσέγγιση)</b></p>
16	Σ1	<p>Στις ξένες γλώσσες νομίζω ότι είναι πολύ σημαντικό γιατί αυτό είναι που προκαλεί και διατηρεί το ενδιαφέρον των παιδιών για συμμετοχή στην τάξη. Δεν είναι δηλαδή η γλώσσα, δεν είναι... Είναι ένα ζωντανό μάθημα, δεν είναι μάθημα δηλαδή που περιμένουν τα παιδιά να τους εξηγήσεις. Μαθαίνουν συμμετέχοντας περισσότερο. Εφαρμόζοντας αυτά που ξέρουν.</p>
16	Σ2	<p>Θεωρώ ότι είναι το πιο σημαντικό, νομίζω. Ε δεν ξέρω στο δικό μου νου δεν χωράει κάτι άλλο για τη σύγχρονη εποχή και για το μάθημα των αγγλικών στο σχολείο. Μόνο έτσι μπορεί να πορευτεί. Εντάξει, το απαιτούν και οι μαθητές μας πλέον αυτό. Αλλά και είναι και ο μόνος τρόπος να βρούμε ανταπόκριση και να κάνουμε κάτι ουσιαστικό.</p>
16	Σ3	<p>Εάν δεν είναι για το δικό μας, για ποιο είναι; {γέλιο} Θα έλεγα εγώ. Είναι, είναι.</p>
16	Σ4	<p>Ναι. Θεωρώ ότι είναι πολύ πιο κατάλληλη από την διδασκαλία που κάναμε μέχρι τώρα.</p>
16	Σ5	<p>Ίσα ίσα. Αυτό χρειάζεται να γίνεται γιατί... υπάρχει τόση μεγάλη ευκαιρία για επικοινωνιακή διάδραση μεταξύ των μαθητών που θαρρώ ότι είναι η καταλληλότερη μέθοδος για να βελτιωθούν οι γνώσεις τους στην ξένη γλώσσα.</p>

16	Σ6	Απολύτως. Συμφωνώ απολύτως
16	Σ7	Ναι. Εννοείται ότι είναι. Μα τώρα πλέον το πλαίσιο αυτό είναι. Ξέρεις κάτι, τώρα με ξενίζουν λιγάκι οι ερωτήσεις με την έννοια, ότι όταν λειτουργούμε τη ξένη γλώσσα στα σχολεία, εννοείται ότι εμείς αυτό το δρόμο ακολουθούσαμε. Άλλο που δεν είχαμε πρόγραμμα σπουδών. Έτσι λειτουργούσαμε. Απλά λειτουργούσαμε μόνοι μας, αφ' εαυτών. Για αυτό εγώ το περίμενα πως και πως να έρθει κάτι τέτοιο. Για να δούμε είμαστε και στο σωστό το δρόμο; Μπορούμε να έχουμε κάποια βοήθεια; Μπορούμε να έχουμε κάποια ενίσχυση; Μπορούμε να έχουμε δύο, τρεις ιδέες ακόμα; Μπορούμε θεωρητικά να έχουμε ένα πλαίσιο, οπότε να περιχαρακώσουμε αυτό που κάνουμε τόσα χρόνια;
16	Σ8	Απόλυτα. Νομίζω ότι και χωρίς το νέο πρόγραμμα σπουδών, εμείς κάπως έτσι δουλεύαμε. Δηλαδή πάντα ήταν τα παιδιά. Γιατί το θέμα είναι τα παιδιά να χρησιμοποιήσουν τη γλώσσα. Τα παιδιά να δουν πως είναι να κάνεις παρουσίαση, να γράψεις ένα ποίημα, να γράψεις ένα short story. Δηλαδή, είναι η δική τους χρήση της γλώσσας. Εμείς τους δίνουμε τα εφόδια, τους δίνουμε έτσι ...τις ιδέες και εκείνα πραγματικά αν τους δώσεις έστω κάτι μικρό, επειδή έχουν πολύ καλό επίπεδο, νομίζω πάνε και πολλά επίπεδα παραπάνω από αυτό που τους δίνεις. Δηλαδή τους δίνεις ένα και το δεκαπλασιάζουν, εγώ θα έλεγα για τους δικούς μου μαθητές.
16	Σ9	Η μαθητοκεντρική λογική νομίζω είναι κατάλληλη για τη διδασκαλία όλων των αντικειμένων. Νομίζω ότι μόνο έτσι πρέπει να γίνεται. Γιατί ο μαθητής βασικά πρέπει να είναι το κέντρο. Αλλιώς πως θα προχωρήσουμε
16	Σ10	Η μαθητοκεντρική προσέγγιση είναι καλή, ναι. Η μαθητοκεντρική προσέγγιση σαφώς, ναι.
16	Σ11	Είναι κατάλληλη αλλά θέλει δουλειά. Και με τους μαθητές και με εμάς, τους συναδέλφους γιατί νομίζω ότι εδώ υπερισχύει η δύναμη της συνήθειας. Ότι επειδή για πάρα πολλά χρόνια, όλοι μας έχουμε μάθει ιδίως οι πιο μεγάλοι σε ηλικία, έχουμε μάθει... δεν έχουμε εξοικειωθεί με αυτό τον τρόπο και θα έλεγα ούτε οι μαθητές και όταν προσεγγίζεις τη διδασκαλία με ένα τέτοιο τρόπο, πάντα σε βλέπουν λίγο και αυτά με μισό μάτι γιατί περιμένουν αυτό που έχουν συνηθίσει τόσα χρόνια. Και δυστυχώς μερικές φορές και εμείς πέφτουμε σε αυτή την παγίδα. Οπότε θέλει και από μας δουλειά και από τους μαθητές για να καταλάβουνε τη νέα αυτή προσέγγιση.
<b>ΕΡΩΤΗΣΗ 17</b>		<b>Πώς δέχτηκαν γενικά οι εκπαιδευτικοί της ειδικότητας σας το νέο ΠΣ;</b>
17	Σ1	Θετικά νομίζω γιατί γενικά στις ξένες γλώσσες λειτουργούμε έτσι πιο ανοιχτά και με εμπλοκή ενεργή των μαθητών. Δεν είναι όπως στα μαθηματικά για παράδειγμα που μπορεί να είναι ο διδάσκων απέναντι και να εξηγεί και οι μαθητές να προσπαθήσουν να κατανοήσουν
17	Σ2	Ήτανε πραγματικά πολύ θετική ανταπόκριση θεωρώ.

17	Σ3	<i>Από τις συναντήσεις που είχαμε, βλέπω ότι οι πιο πολλοί είναι ενθουσιασμένοι. Εντάξει, πάντα θα υπάρχουν και εκείνοι που είναι λίγο... έτσι... διστακτικοί, σε όλα. Εντάξει, στην ανθρώπινη φύση είναι αυτό. Αλλά ναι, okay, όπως με κάθε καινούργιο έχει... έτσι τους αμφισβητιές. Εντάξει, σε γενικές γραμμές είναι δεκτικοί. Και είπανε και πολύ ωραία σχόλια και προσπαθούνε με τους μαθητές τους να κάνουν πράγματα, να τους εμπλέξουνε. Εντάξει αυτό.</i>
17	Σ4	<i>Θετικά πιστεύω.</i>
17	Σ5	<i>Θετικά. Περιμέναμε να γίνει η αλλαγή, το θέλαμε όλοι και επειδή στηρίζεται στις νέες μεθόδους διδασκαλίας, θεωρώ ότι όλοι θετικά το δεχτήκαμε.</i>
17	Σ6	<i>Έχω επαφή μόνο με μία συνάδελφο γιατί είπαμε είναι πιλοτική εφαρμογή και στην περιοχή τη δική μας, έχουμε μόνο ένα σχολείο. Δηλαδή σε όλη τη δυτική Μακεδονία, υπάρχει μόνο ένα σχολείο. Ένα Πρότυπο Λύκειο έχουμε, πειραματικά δεν έχουμε. Επομένως μιλάω μόνο με μια συνάδελφο αυτή η οποία εφαρμόζει πιλοτικά και αυτή είχε εφαρμόσει όπως είπαμε πέρυσι μόνο μία δύο ώρες. Δεν έχω ακούσει άσχημη κριτική από μέρους της αλλά νομίζω ότι το δείγμα είναι πολύ μικρό για να μπορούμε να πούμε κάτι στην περίπτωση.</i>
17	Σ7	<i>Κοίτα. Στο σχολείο είμαστε δύο συνάδελφοι που συνεργαζόμαστε άψογα. Δεν θα στο κρύψω, γενικά πειστήκαμε και με τις επιμορφωτικές συναντήσεις. Πειστήκαμε εξαιρετικά και με το σενάριο που εκπονήσαμε. Είναι μία διαδικασία εξαιρετικά απαιτητική και όταν έχεις ένα πρόγραμμα φορτωμένο και δεν μιλάω από τα δικά μας ας πούμε, τα προσωπικά, τα οικογενειακά, μιλάω και μέσα από το σχολείο. Πάντοτε εμείς μέσα στα σχολεία μας, δεν λειτουργούμε μόνο το μάθημα. Εγώ για παράδειγμα, έχω όμιλο, έχω δύο πολιτιστικά προγράμματα, διοργανώνω τώρα ένα χριστουγεννιάτικο μεγάλο project που έχουμε να κάνουμε στο δημοτικό θέατρο μπροστά στο σταθμό του μετρό. Δηλαδή είναι τόσες πολλές οι υποχρεώσεις που αναλαμβάνουμε και που τις λειτουργούμε, όπως είναι και το πνεύμα και η φιλοσοφία των νέων προγραμμάτων σπουδών, αναγκαστικά με το να έχουμε να συμμετέχουμε στην επιμόρφωση, να εκπονήσουμε, να πιλοτάρουμε να, να, να, και να έχουμε και τράπεζα θεμάτων και πανελλήνιες, πανελλαδικά εξεταζόμενο μάθημα στο οποίο εγώ κάθε χρόνο εμπλέκομαι. Εντάξει, αυτό υπήρξε πολύ χρονοβόρο και έχει υπάρξει μία θυσία που έχουμε κάνει. Το ομολογώ. Okay. Δύσκολο. Πολύ δύσκολο. Απαιτητικό. Αλλά το ομολογώ, δεν πας αλλιώς μπροστά. Δεν μπορεί να γίνει κάπως αλλιώς. Αλλιώς είσαι 80 χρόνια, πόσα ήτανε, χωρίς πρόγραμμα σπουδών στο λύκειο.</i>
17	Σ8	<i>Νομίζω ότι εμείς των ξενόγλωσσων είμαστε πολύ πιο ανοιχτοί. Είναι τέτοια η εκπαίδευση που έχουμε εμείς, που νομίζω ότι δεν μας δυσκόλεψε και δεν μας προκάλεσε καμία έκπληξη. Δηλαδή, ήρθε ως φυσικό επακόλουθο αυτού που ήδη κάναμε. Οπότε νομίζω ότι όχι. Το μοναδικό νομίζω που μας κούρασε πέρυσι, ήταν εκείνο το θεωρητικό πλαίσιο το οποίο εγώ τώρα καταλαβαίνω ότι ήταν απαραίτητο για να περάσουμε στην εφαρμογή. Αλλά πραγματικά εκείνο το διάβασμα των ατελείωτων σελίδων θεωρίας, ήταν ότι χειρότερο.</i>

17	Σ9	<i>Πάρα πολύ θετικά. Οι εμπλεκόμενοι εκπαιδευτικοί, αυτοί που είχαμε περάσει και από την επιμόρφωση, το δέχτηκαν πάρα πολύ θετικά. Αυτό τουλάχιστον αποκόμισα εγώ. Είναι λίγο κουραστικό βέβαια, θέλει αρκετή προσπάθεια από τη μεριά των εκπαιδευτικών γιατί πρέπει ταυτόχρονα εμείς αυτό το διάστημα και να ασχοληθούμε με την εφαρμογή των πιλοτικών προγραμμάτων, πρέπει να δούμε το καινούριο πρόγραμμα και ταυτόχρονα πρέπει να είμαστε εντάξει στην ύλη, η οποία τρέχει γιατί έχουμε και μια Τράπεζα θεμάτων μπροστά. Είναι επιπρόσθετη δουλειά αλλά γενικά είναι πολύ θετική η ανατροφοδότηση που έχω από συναδέλφους, δηλαδή. Και αυτή είναι θετική για το πρόγραμμα.</i>
17	Σ10	<i>Με επιφύλαξη. Με επιφύλαξη. Θετικοί στις αλλαγές, στη θεματολογία ξαναλέω κυρίως θετικοί, αρνητικοί στην απίστευτη θεωρία που υπάρχει ακόμα και στη διατύπωση των ερωτήσεων.</i>
17	Σ11	<i>Κοιτάζτε. Από την ίδια εμπειρία, γιατί δεν είχα τη δυνατότητα, το σχολείο μας είναι μικρό και είναι και το μόνο Γυμνάσιο Πειραματικό στο νομό. Οπότε δεν είχα τη δυνατότητα να συζητήσω με άλλους συναδέλφους, παρά μονάχα μέσα από τα σεμινάρια που ερχόμασταν σε επαφή με άλλα άτομα. Θα έλεγα ότι στην αρχή ήταν πιο προβληματισμένοι και λίγο σκεπτικοί. Στην πορεία ήταν πιο δεκτικοί.</i>
<b>ΕΡΩΤΗΣΗ 18</b>		<b><i>Λαμβάνοντας υπόψη την επαγγελματική ετοιμότητα των διδασκόντων, τις υλικές συνθήκες και την κουλτούρα των ελληνικών σχολείων θεωρείτε πως θα μπορούσαν να ανακύψουν κάποιες δυσκολίες στην εφαρμογή του νέου ΠΣ. και ποιες; (αξιολόγηση της εφαρμοσιμότητας του νέου ΠΣ. με βάση τα τρία κριτήρια, αναφορά σε πιθανές δυσκολίες στο πεδίο της εφαρμογής)</i></b>
18	Σ1	<i>Οι δυσκολίες σας είπα και πριν ότι είναι κατά βάση, βασίζονται στην υλικοτεχνική υποδομή. Γιατί όλα αυτά είναι καλά, με δεδομένο ότι σε ένα δημόσιο σχολείο υπάρχει και υλικοτεχνική υποδομή, η οποία δεν υπάρχει από ότι ξέρω σε όλα και από την εμπειρία μου στα υπόλοιπα σχολεία. Οπότε όσο καλή διάθεση και να υπάρχει, όσο καλά σενάρια και να υπάρχουν, αν δεν βοηθάει η υποδομή, δύσκολο να εφαρμοστούν.</i>
18	Σ2	<i>Ναι. Οι βασικές δυσκολίες αφορούν την υλικοτεχνική υποδομή των σχολείων. Όπως σας είπα στην αρχή, ήμουν σε Πρότυπο σχολείο και στο οποίο υπήρχαν κάποιες ελλείψεις. Ωστόσο, μπορούσαμε να τις καλύψουμε. Τώρα που είμαι σε ένα σχολείο το οποίο δεν είναι πρότυπο, βλέπω ότι υπάρχουν πολλές υλικοτεχνικές ελλείψεις. Επομένως, νομίζω ότι θα πρέπει πρώτα τα σχολεία να εξοπλιστούν, πλήρως, με διαδραστικούς πίνακες ή έστω έναν προτζέκτορα στην τάξη, σε κάθε τάξη προκειμένου να μπορούν οι καθηγητές να μπαίνουν και να κάνουν όλα αυτά τα υπέροχα πράγματα τα οποία προτείνονται και πραγματικά αλλάζουν το μάθημα ολόκληρο.</i>

18	Σ3	<p>Εντάζει, ένα θέμα ήτανε... σε εμάς ας πούμε, η τάξη είναι... πολυάριθμα τα τμήματα. Είναι 27 παιδιά σε κάθε τμήμα. Δεν μπορείς να κάνεις ομάδες. Αλλά το προηγούμενο διάστημα πέρυσι τουλάχιστον που ήμασταν και με τα πρωτόκολλα πιο αυστηρά και έπρεπε πώς θα τους κάνεις, πως δεν πρέπει να εμπλακούν, να μην μπερδευτούν κτλ, ήταν αυτή η ιδιαιτερότητα της πανδημίας. Αν το βγάλουμε αυτό πίσω εκεί, το κομμάτι το υγειονομικό... μπορώ να πω ότι εντάζει, μπορείς να τους κανείς σε ομάδες, να κάνουν πράγματα, να σηκωθούν, να κινηθούν, να εμπλέξεις και άλλες τεχνικές, πιο βιωματικές, πιο... που έχουν την κίνηση δηλαδή μέσα, τον λόγο, ότι πρέπει να έρθουν πιο κοντά, να μην έχουν την απόσταση. Σε κάποια πράγματα, όταν τους βάλεις σε ένα ρόλο ας πούμε θα πρέπει να έρθουν πιο κοντά. Δεν μπορούν να το κάνουν αυτό από απόσταση. Και η τεχνολογία βέβαια. Ότι αν η τεχνολογία... να έχεις δηλαδή τον υπολογιστή, να έχεις ίντερνετ.</p>
18	Σ4	<p>Ότι δεν υπάρχουν υποδομές. Δεν υπάρχει ο εξοπλισμός. Ότι ζητάνε πράγματα όπως να φτιάξουμε μέσα στην τάξη βίντεο. Καλά πέρα από το ότι δεν έχουμε υπολογιστές, εγώ δεν ξέρω πώς να φτιάξω ένα βίντεο. Δεν έχω τις γνώσεις τις τόσο εξειδικευμένες σε σχέση με τη χρήση των υπολογιστών για να καθοδηγήσω τους μαθητές. Μου ζητάνε δηλαδή να κάνω και ένα κομμάτι της πληροφορικής, το οποίο δεν έχω εκπαιδευτεί, δεν έχω ειδικευτεί σε κάτι τέτοιο. Καλά, να ανοίξουμε ένα online λεξικό τα καταφέρνουμε. Αλλά να φτιάξουμε βίντεο που μας ζητάνε, πως θα το κάνουμε αυτό; Η ψηφιακή αφίσα. Θα πρέπει κάποια επιμόρφωση να γίνει.</p>
18	Σ5	<p>Για τις ξένες γλώσσες δεν θεωρώ ότι... θεωρώ ότι είμαστε έτοιμοι και ως εκπαιδευτικοί και ως μαθητές, τουλάχιστον για τη θεματολογία. Το μόνο πρόβλημα που μπορεί να ανακύψει είναι η χρήση νέων τεχνολογιών, γιατί κάποια σχολεία δεν διαθέτουν, έχουν μόνο μία αίθουσα με έναν προτζέκτορα και τίποτα άλλο. Οι μαθητές δεν μπορούν να μπαίνουν στα εργαστήρια πληροφορικής για το μάθημα των αγγλικών. Δεν έχουν όλοι οι μαθητές τον απαραίτητο τεχνολογικό εξοπλισμό στο σπίτι, ώστε να κάνουν κάποιες από τις εργασίες που απαιτούνται. Αυτό, ίσως ανακύψει πρόβλημα.</p>
18	Σ6	<p>Ελλείψεις στον εξοπλισμό και αντιλήψεις από τη μεριά των εκπαιδευτικών, οι οποίες θα έπρεπε να βοηθήσουν μέσω μιας άλλου είδους επιμόρφωσης πέρα από αυτή που γίνεται συνήθως και αυτό που θα με ενδιέφερε εμένα, είναι μια επιμόρφωση η οποία θα διαρκεί στο χρόνο.</p>



Ναι. Εντάξει. Ξεκινώντας από την υλικοτεχνική υποδομή, εννοείται ότι αυτό είναι δύσκολο. Κοίταξε να δεις τώρα. Αυτό, είναι κάτι το οποίο υπάρχει όλα τα χρόνια. Το ελληνικό σχολείο, κακά τα ψέματα, βασίζεται στο φιλότιμο του Έλληνα εκπαιδευτικού. Εντάξει; Δηλαδή, ακόμη... και μην ακούς Πρότυπα και τέτοια πράγματα. Ότι κάνουμε εμείς και προσφέρουμε, αυτό εκεί και υπάρχει. Δηλαδή όλοι είμαστε στο σωστό δρόμο, ειδικά των ξένων γλωσσών, επειδή βάζουμε από τον εαυτό μας, επειδή θα πάρουμε στο σχολείο προτζέκτορα δικό μας, επειδή θα βγάλουμε φωτοτυπία ένα λογοτεχνικό έργο με δικά μας χρήματα. Επειδή δεν θα τσακωθούμε με τους συναδέλφους για την αίθουσα αλλά θα φροντίσουμε να φέρουμε δικά μας μέσα. Η υλικοτεχνική υποδομή των σχολείων είναι μηδαμινή. Αυτό δεν σημαίνει, ότι δεν θα κινηθείς μέσα στο πλαίσιο που πρέπει. Απλά πρέπει από όποια γραμμή βρίσκετε ο καθένας, αυτά να τα γνωστοποιούμε και να λέμε ότι εκείνη την ώρα που εκπονούνται προγράμματα σπουδών, πρώτα από όλα έχει γίνει και μία σοβαρή έρευνα στο ποια είναι η πραγματική κατάσταση ως προς την υλικοτεχνική υποδομή μέσα στα σχολεία ή τουλάχιστον μία σωστή αξιολόγηση της νομοθεσίας.

Σ: Δηλαδή;

Σ7: Δηλαδή όταν το κινητό τηλέφωνο δεν μπαίνει μέσα, εγώ δεν μπορώ να καλούμαι να χρησιμοποιήσω κινητό τηλέφωνο. Και είμαι εναντίον, δεν είμαι υπέρ του να υπάρχει κινητό τηλέφωνο στο σχολείο. Εντάξει; Δηλαδή, ας το πηγαίνουμε με αυτά που έχουμε. Το κάθε σχολείο έχει έναν δικό του κανονισμό λειτουργίας. Για τα νέα προγράμματα σπουδών, δεν μπορεί να βγει ο κανονισμός λειτουργίας εκτός και να πάει περίπατο. Οπότε, ταυτόχρονα με αυτή την τόσο σημαντική δουλειά, ας γίνει και έρευνα τι υπάρχει στο κάθε σχολείο. Τα τελευταία δύο χρόνια όντως έχουν γίνει πάρα πολύ μεγάλες προσπάθειες, έτσι; Στο να είμαστε καλύτερα. Αλλά στο δικό μου το σχολείο, δεν έχουμε καν αίθουσες. Δεν έχουμε αρκετές αίθουσες. Δηλαδή, αίθουσες που θα κάνουν προσανατολισμό η Γ Λυκείου και γενικής παιδείας μαθήματα, είμαστε στο ίσα ίσα. Δηλαδή, μπορεί να υπάρχει αίθουσα με προτζέκτορα αλλά πρέπει να πάει ο προσανατολισμός να κάνει μάθημα εκεί, δεν προηγούμαι εγώ της ξένης γλώσσας. Και αυτό είναι μία καθημερινή συνθήκη. Επομένως, εγώ θα πρέπει να μπορώ να αγοράζω προτζέκτορα, να τον κουβαλάω, να χάνω...μπορείς να καταλάβεις πόσα λεπτά από τη διδακτική ώρα να συνδέσω. Να μπουν τα παιδιά, να τα ηρεμήσω. Δηλαδή κάποια στιγμή, ας καταλάβουν και μέσα από την εφαρμογή αυτή ότι είναι υπεράνθρωπη όλη αυτή η προσπάθεια την οποία καταβάλλουμε. Παρόλα αυτά, εγώ είμαι πολύ υπερ και πολύ σωστά τα κάνουν τα νέα προγράμματα και θα τα εφαρμόσουμε αλλά για μία ακόμα φορά βασίζονται αποκλειστικά σε αυτά που μπορούμε να δώσουμε εμείς και όχι σε αυτά που μας δίνουν γενικότερα, οι από πάνω.

18	Σ8	<p>Πολλές θα προκύψουν. Τα ξενόγλωσσα νομίζω ότι δεν θα έχουν πρόβλημα με τη θεματολογία γιατί είναι κάτι το οποίο θα το θέλουν και είναι αυτή η ένταξη στην κοινωνία των παιδιών, βλέποντας ας πούμε κοινωνικά θέματα τα οποία άπτονται το ενδιαφέρον τους. Άρα, δεν θα έχουμε εκεί. Θα έχουμε με την υλικοτεχνική υποδομή. Θα έχουμε πολύ μεγάλο πρόβλημα γιατί δεν έχουν όλα τα σχολεία εξοπλισμό και ακόμα και αν τον έχουν, δεν είναι δεν είναι απαραίτητο ότι επιτρέπουν στα ξενόγλωσσα να το χρησιμοποιήσουν. Δηλαδή εκεί, πρώτο λόγο έχει το μάθημα της πληροφορικής και αν περισσέψει χρόνος δίνεται και σε εμάς κάποια ώρα να μπορούμε στο εργαστήριο. Και υπάρχει πάντα ένα εργαστήριο, δεν υπάρχουν δύο. Υπάρχει ένα εργαστήριο. Οπότε η δυσκολία η μεγάλη θα είναι πως αυτές οι δραστηριότητες που απαιτούν τη χρήση ΤΠΕ, πώς θα μπορέσουν να εφαρμοστούν τελικά στην πράξη και στην ώρα εκεί, τη διδακτική ώρα. Αυτή θα είναι η μεγαλύτερη δυσκολία νομίζω για όλα τα σχολεία.</p>
18	Σ9	<p>Φυσικά, θα μπορούσαν να υπάρξουν. Ήδη υπάρχουν δυσκολίες. Μεγαλύτερη δυσκολία είναι η έλλειψη υποδομών. Η έλλειψη υποδομών. Για να μπορέσει να γίνει αποτελεσματικότερη εφαρμογή των νέων προγραμμάτων σπουδών, πρέπει τουλάχιστον σε κάθε τάξη να υπάρχει προτζέκτορας. Να υπάρχει υπολογιστής κεντρικός με προτζέκτορα για να μπορεί ο καθηγητής ανά πάσα στιγμή, να χρησιμοποιήσει ένα βιντεάκι, κάτι να δείξει τελοσπάντων από αυτά που υπάρχουν στις δραστηριότητες. Είναι πρακτικά ανέφικτο, κάθε φορά που γίνεται το μάθημα να προσπαθώ να ανατρέξω να βρω χώρο διαθέσιμο, να βρω διαθέσιμο το εργαστήριο της πληροφορικής και λοιπά. Η για παράδειγμα στο σχολείο που δεν υπάρχουν πολλά εργαστήρια πληροφορικής. Όπως καταλαβαίνετε, είναι πάρα πολύ δύσκολη η εφαρμογή. Και επίσης μια άλλη δυσκολία, είναι ότι αυτά τα οποία απαιτούνται μέσα από το πρόγραμμα σπουδών είναι πάρα πολύ καινοτόμα, θεωρώ ότι είναι πολύ μπροστά, αλλά οι μαθητές δεν τα γνωρίζουν. Δηλαδή όπως για παράδειγμα σας είπα, με τη χρονογραμμή που απαιτούνταν να γίνει σε κάποια δραστηριότητα, είχα πολύ μεγάλο πρόβλημα. Γιατί οι μαθητές, κάποιοι το είχαν ακούσει, κάποιοι δεν ήξεραν καν τι είναι και κάποιοι είχαν επιχειρήσει κάποτε στο γυμνάσιο να κάνουν. Οπότε, τι γίνεται σε αυτή την περίπτωση. Πρέπει εγώ να αφιερώσω μία έξτρα ώρα, να τους διδάξω αυτό το καινούργιο εργαλείο web για να μπορέσουν μετά να εφαρμόσουν αυτό που απαιτεί η δραστηριότητα. Αυτές είναι οι δυσκολίες.</p>
18	Σ10	<p>Ναι, αν και ο κλάδος μας δεν είναι τόσο γερασμένος, παρόλα αυτά υπάρχουν συνάδελφοι οι οποίοι δεν έχουν καλές σχέσεις με τους υπολογιστές και αυτό θα δυσχέραινε την εφαρμογή, όπως και επίσης και η έλλειψη υποδομής στα σχολεία. Αυτές είναι οι δυσκολίες του.</p>
18	Σ11	<p>Ναι. Θα μπορούσε πρώτα από όλα, σε σχέση με τη χρήση των υπολογιστών. Το βασικό πρόβλημα είναι ότι τα περισσότερα σχολεία πάσχουν από υλικοτεχνική υποδομή όπως κι εμείς και με πολύ κόπο καταφέραμε φέτος να έτσι λίγο χτίσουμε πάνω σε αυτό τον τομέα, το σχολείο. Επίσης, με τους διδάσκοντες όπως σας είπα και πριν, ότι θέλει κατά τη γνώμη μου εκπαίδευση.</p>

<p><b>ΕΡΩΤΗΣΗ</b> <b>19</b></p>		<p><i>Με βάση την εμπειρία σας από την πιλοτική εφαρμογή του νέου ΠΣ, ποιες ήταν οι σημαντικότερες δυσκολίες/αδυναμίες του που εντοπίσατε; Ποια ήταν τα σημαντικότερα θετικά στοιχεία του που διαπιστώσατε στην πράξη; (αναφορά στις σημαντικότερες δυσκολίες και πλεονεκτήματα από την πιλοτική εφαρμογή των ΠΣ.)</i></p>
<p>19</p>	<p>Σ1</p>	<p><i>Εμείς αδυναμίες δεν είχαμε γιατί και μικρά τμήματα έχουμε και υλικοτεχνική υποδομή έχουμε, οπότε ιδιαίτερα προβλήματα δεν είχαμε. Δεν ξέρω σε μια άλλη τάξη ενός άλλου σχολείου που με περισσότερα παιδιά, με μεγαλύτερες ηλικίες. Για παράδειγμα, εμείς στο σχολείο τα παιδιά τα χωρίζουμε κατά επίπεδο. Οπότε υπάρχει μια ομοιογένεια και μπορούν να δουλέψουν πιο εύκολα. Σε ένα σχολείο όμως που οι μαθητές είναι περισσότεροι και είναι πολύ διαφορετικό το επίπεδο τους, εκεί φαντάζομαι ότι θα υπήρχαν προβλήματα στο να εφαρμοστούν τα σενάρια αυτά.</i></p> <p><i>Σ: Ποια ήταν τα σημαντικότερα θετικά στοιχεία που διαπιστώσατε στην πράξη;</i> <i>Σ1: Τα θετικά στοιχεία είναι η ενεργή συμμετοχή των μαθητών και η λειτουργία σε ομάδες και το ενδιαφέρον των μαθητών, το οποίο διατηρείται μέχρι τέλους.</i></p>
<p>19</p>	<p>Σ2</p>	<p><i>Ήταν, θεωρώ, όχι επειδή τα σενάρια τα οποία είχαμε να εφαρμόσουμε ήταν κάτι το απίθανο να εφαρμοστεί ή το δύσκολο, ήταν κυρίως επειδή πέρυσι τον Μάιο όπως σας είπα στο τέλος της σχολικής χρονιάς που μας ζητήθηκε να κάνουμε την εφαρμογή, ήταν μια τελείως ακατάλληλη εποχή, περίοδος για το σχολείο. Ειδικά για το Λύκειο να εφαρμοστεί κάτι τέτοιο καθώς ο Μάιος είναι μήνας γενικώς αποδιοργάνωσης... Υπήρχαν πολλοί μαθητές οι οποίοι ήταν σε Erasmus, σε εκδρομές του σχολείου ή λίγο πριν την εκπνοή των μαθημάτων, οπότε δεν υπήρχε και το ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Εμείς είχαμε ξεκινήσει επαναλήψεις προκειμένου να προετοιμαστούμε για την Τράπεζα θεμάτων, οπότε ήταν λίγο περίεργο και άκαιρο να πω, να ξεκινήσουμε μια νέα γνώση από την αρχή με τα σενάρια. Οπότε θεωρώ ότι ήταν θέμα... μη έγκαιρης περιόδου δηλαδή για κάτι τέτοιο. Όχι... δεν μπορώ να αξιολογήσω αδυναμία στο σενάριο για τη συγκεκριμένη περίοδο. Τώρα που εφαρμόζω, δεν έχω βρει κάτι το οποίο να με εμποδίζει αυτή τη στιγμή.</i></p> <p><i>Σ: Και ποια ήταν τα σημαντικότερα θετικά στοιχεία που διαπιστώσατε στην πράξη;</i> <i>Σ2: Το βασικότερο είναι αυτή η ευελιξία, που σου δίνει. Σου δίνουν τα σενάρια, την ευελιξία να αλλάξεις πράγματα, να τα προσαρμόσεις στη τάξη σου, να κάνεις τις δραστηριότητες ανάλογα με το χρόνο που διαθέτεις, να τις σπάσεις μια ενότητα σε περισσότερες ενότητες ή ακόμα και να κάνεις μια μικρή δραστηριότητα μεγαλύτερη, να την κάνεις πιο μικρή έτσι ώστε αν δεις ότι δεν υπάρχει ιδιαίτερη ανταπόκριση από τους μαθητές σου και να προχωρήσεις. Αυτή η ευελιξία θεωρώ ότι είναι το πιο θετικό στοιχείο. Και επίσης η ενδιαφέρουσα θεματολογία, που ανταποκρίνεται ως πούμε έτσι στη θέληση των παιδιών για μάθηση.</i></p>

19	Σ3	<p>Ναι. Θα εστιάσω πάλι στο χρόνο. Ήταν στο τέλος της χρονιάς, κλείναμε δηλαδή. Δεν προλαβαίναμε να κάνουμε σχεδόν τίποτα. Οπότε θα αδικούνταν το πρώτο σενάριο. Το συνεχίζουμε τώρα. Πιστεύω ο χρόνος πιο πολύ είναι... δεν είναι και... η διάθεση να σαι αισιόδοξος. Να μη φέρνεις εμπόδια μπροστά, δηλαδή να ζητάς τη βοήθεια όταν είναι και από άλλους συναδέλφους. Για παράδειγμα, μπορεί να ζητήσεις να κάνει κάποιος ξέρω εγώ... να είναι στο μάθημά σου, να δει κάτι, να κρατήσει σημειώσεις. Με την έννοια να σε βοηθήσει στο ημερολόγιο. Δηλαδή εσύ είσαι μέσα που το κάνεις αυτό, είσαι με τα παιδιά. Ένας που είναι από δίπλα και παρακολουθεί. Είδες κάτι; Έπιασες κάτι; Δηλαδή να μου το δώσει για feedback. Δεν υπάρχει πολλή αυτή η κουλτούρα του peer observation ή peer teaching. Θα μπορούσε να γίνει και αυτό. Και στα προγράμματα αυτά. Σ: Ποια ήταν τα σημαντικότερα θετικά στοιχεία που διαπιστώσατε στην πράξη;</p> <p>Σ3: Τα θετικά είναι η εναλλαγή των τεχνικών, έτσι; Ότι δεν κουράζουν τα παιδιά... δηλαδή είναι κάτι που... όχι μόνο τα μέσα. Μέσα είχαμε δηλαδή. Το μέσο υπολογιστής, το μέσο το βίντεο ή κάτι άλλο. Μπαίνουν και άλλα πράγματα. Οπότε εκεί το έχεις το παιδί και το έχεις σε εγρήγορση, αυξάνεις το κίνητρο του, αυξάνεις την επιθυμία του να παραμείνει στη διαδικασία, να είναι μέρος της διαδικασίας. Αυτό πιο πολύ. Ότι υπήρχε η εναλλαγή και ήταν βέβαια ρεαλιστικά σενάρια. Με πραγματικά θέματα έξω στην κοινωνία που απασχολούν τα παιδιά και τους γονείς τους βέβαια και τους γονείς τους. Δεν ξέρω πώς το μεταφέρουν στο σπίτι αυτό όλο. Δηλαδή, αν το έχουν πει στους γονείς, στο σπίτι αν το συζητάνε, ότι κάνουμε στο σχολείο τέτοια πράγματα. Δεν κάνουμε μόνο το βιβλίο, κάνουμε και κάτι σενάρια. Δεν ξέρω αν φτάνει, να το πούνε ως εκεί. Εγώ το λέω σε γονείς βέβαια, όταν τους βλέπω αλλά... ρωτάνε πολλές φορές αυτό θα επηρεάσει το βαθμό του; {γέλιο} Δηλαδή με την έννοια, θα του πάρει παραπάνω χρόνο; Γιατί είναι και Λύκειο από τι είπαμε και σου λέει θα του πάρει παραπάνω χρόνο; Είναι κάτι έξτρα μήπως ας πούμε κουραστεί ή θα έχουν επιπλέον βαθμό όσοι συμμετέχουν; Ναι, εντάξει γονείς είναι, ρωτάνε ας πούμε. Εντάξει, καλό είναι.</p>
19	Σ4	<p>Το κλασικό. Οι υποδομές. Δεν υπάρχει εξοπλισμός για να αξιοποιηθεί το υλικό. Σ: Και ποια ήταν τα σημαντικότερα θετικά στοιχεία του που διαπιστώσατε στην πράξη;</p> <p>Σ4: Πολύ ενδιαφέροντα θέματα που ενδιαφέρουν τους εφήβους και η εργασία σε ομάδες.</p>

19	Σ5	<p>Στο τόσο λίγο που το έχω εφαρμόσει, προς το παρόν δεν αντιμετώπισα καμία δυσκολία. Ίσα ίσα το μάθημα όταν το εφάρμοσα κύλησε πάρα πολύ καλά.</p> <p>Σ: Ποια ήταν τα σημαντικότερα θετικά στοιχεία που διαπιστώσατε στην πράξη;</p> <p>Σ5: Λοιπόν. Η διαφοροποίηση ώστε να καλύψουμε τις ανάγκες των διαφορετικών μαθητών. Η σύνδεση με το κοινό ευρωπαϊκό πλαίσιο για τις γλώσσες. Ο εναλλακτικός τρόπος αξιολόγησης, πάρα πολύ σημαντικός, δεν είναι όλοι οι μαθητές ίδιοι. Η διασύνδεση της γλώσσας με την πραγματική ζωή. Ότι ανταποκρίνεται στα ενδιαφέροντα των μαθητών. Και το γεγονός ότι οι ενδεικτικές δραστηριότητες μπορούν να τροποποιηθούν ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες της τάξης και των μαθητών.</p>
19	Σ6	<p>Σ6: Τι να πω... Δεν το εφαρμόσαμε {γέλιο}</p> <p>Σ: {γέλιο} Ναι, όντως. Αλλά είπατε ότι συνεργαστήκατε όμως με μία εκπαιδευτικό.</p> <p>Σ6: Ναι, ναι. 2 ώρες κάναμε. Δεν κάναμε τίποτα παραπάνω. Πήγα εγώ, η συνάδελφος δίδασκε . Εγώ ήμουνα μέσα στην τάξη και παρακολουθούσα. Εντάξει, πρόβλημα είχαμε πρώτα από όλα με την αίθουσα. Έπρεπε να πάμε συγκεκριμένη ώρα γιατί το σχολείο δεν έχει, δεν διαθέτει τον εξοπλισμό που θα έπρεπε, με αποτέλεσμα να πρέπει να πάμε στο εργαστήριο υπολογιστών, το οποίο είναι κατελημμένο πάρα πολλές φορές και πρέπει να βρούμε μια ώρα άδεια για να πάμε. Αυτό από μόνο του δημιουργεί θέμα.</p> <p>Σ: Και τα σημαντικότερα θετικά στοιχεία που διαπιστώσατε στην πράξη;</p> <p>Σ6: Ναι. Τα σημαντικότερα είναι, όπως έχω ξαναπεί, ότι αντιμετωπίζει την διδασκαλία της γλώσσας, όχι ως κάτι το στερεοτυπικό και αυτό που γινόταν παλιότερα, ζητώντας από τους μαθητές να μάθουν κανόνες γραμματικούς ας πούμε, αλλά τη διδασκαλία της γλώσσας σαν μία επικοινωνιακή διαδικασία όπου μαθητές και μαθήτριες έρχονται σε επαφή με τη γλώσσα, για τους λόγους για τους οποίους η γλώσσα υπάρχει. Δηλαδή να επικοινωνήσουν, να ψάξουν πληροφορίες, να μεταδώσουν πληροφορίες κ.τ.λ.</p>

19	Σ7	<p>Εντάζει, δυσκολίες ήταν το χρονικό πλαίσιο. Το χρονικό πλαίσιο εφαρμογής μέσα στο σχολείο, δηλαδή το ωράριο του σχολείου να μπορώ να χρησιμοποιήσω ώρες εγώ, για το θέμα των νέων προγραμμάτων σπουδών αλλά και ο δικός μου προσωπικός χρόνος για να μπορέσω να αναμορφώσω, να τελειοποιήσω, να εκπονήσω, ότι μου ζητάγανε. Ήταν δηλαδή πολύ μεγάλη απαίτηση σε χρονικό πλαίσιο, το να μπορέσουμε να το καταφέρουμε αυτό. Όπως είναι και τώρα.</p> <p>Σ: Ποια ήταν τα σημαντικότερα θετικά στοιχεία που διαπιστώσατε στη πράξη;</p> <p>Σ7: Ναι. Ωραία. Ότι ενώ στην αρχή μου φαινόταν όλα πάρα πολύ δύσκολα, καλά εντάζει αυτό είναι και θέμα χαρακτήρα, okay; Δηλαδή, ότι ενώ μου φαινόταν κάτι πάρα πολύ δύσκολο, κάτι πάρα πολύ πυκνό, κάτι πολύ δύσκολο στο να το προσαρμόσω στη καθημερινότητα του σχολείου, σιγά σιγά σιγά αφιερώνοντας άπειρο χρόνο ήταν κάτι που μπορούσε να γίνει. Και το θετικό ήταν ότι και εγώ μέσα από αυτά τα σενάρια που είδα και διάβασα, πήρα πάρα πολλές ιδέες. Και το βασικότερο, μπόρεσα να καταλάβω που στέκω εγώ. Δηλαδή αυτά που κάνω μέχρι στιγμής, έχουν σωστό προσανατολισμό ή όχι; Τα σκέφτομαι σωστά τα πράγματα ή όχι; Ενεργώ σωστά ή όχι; Η αυτενεργώ 100%. Οπότε, είναι δηλαδή αυτό που λέει ο επιμορφωτικός χαρακτήρας, είναι πολύ σημαντικό σε αυτό. Εντάζει πάντα όλες αυτές οι επιμορφώσεις και οι εφαρμογές αφήνουν θετικά πράγματα δεν είναι εντάζει...απλά ζοριζόμαστε.</p>
19	Σ8	<p>Δεν ξέρω να σας πω γιατί δεν το εφάρμοσα εγώ με τα 27 παιδιά. Δηλαδή είχα λίγους μαθητές και εφάρμοσα μόνο ένα σενάριο. Φέτος θα κάνουν την εφαρμογή αλλά φέτος εγώ αρνήθηκα γιατί θεωρώ ότι δεν θα είχα χρόνο να το κάνω αυτό. Ήδη πέρυσι χωρίς να κάνω την εφαρμογή των τόσων ωρών και δεν την τελείωσα την ύλη. Οπότε φέτος είπα όχι δεν μπορώ να το κάνω αυτό και είπα όχι. Αλλά νομίζω ότι... Δεν ξέρω, οι δραστηριότητες ναί ότι θα είναι, πώς θα τις εφαρμόσεις, όλες. Αν δεν γίνουν δηλαδή περικοπές γιατί είναι πάρα πολλές και η χρήση πάλι των ΤΠΕ που είναι πάρα πολύ ωραία, τα παιδιά θέλουν να ακολουθήσουν αλλά δεν ξέρω αν το σχολείο θα μπορέσει να τους βοηθήσει σε τέτοιο βαθμό. Εγώ δηλαδή πέρυσι, δεν είδα τις πραγματικές συνθήκες της εφαρμογής γιατί δεν είχα πρόβλημα. Είχα 6 μαθητές, έκανα χρήση των ΤΠΕ, μου δόθηκε η αίθουσα αλλά δεν είναι η πραγματική τάξη αυτή. Και το έκανα μόνο για ένα διδακτικό σενάριο. Οπότε δεν μπορώ να πω. Νομίζω φέτος θα μπορέσουν να απαντήσουν αυτή την ερώτηση πιο καλά, εκείνοι που δέχτηκαν να κάνουν την πιλοτική εφαρμογή και νομίζω ότι τους ζήτησαν 25 ώρες .25 ώρες στο Λύκειο αν τις κάνεις πιλοτική εφαρμογή, δεν ξέρω αν θα προλάβεις να κάνεις το βιβλίο, την τράπεζα θεμάτων {γέλιο} Δηλαδή είναι πάρα πολλές οι ώρες. Πάρα πολλές.</p> <p>Σ: Ποια ήταν τα σημαντικότερα θετικά στοιχεία του που διαπιστώσατε στην πράξη;</p> <p>Σ8: Η ανάμειξη των μαθητών... σε μικρές ομάδες ...Ναι, η συνεργατικότητα, η ομαδοσυνεργατική μέθοδος θα έλεγα. Αυτό μου άρεσε πάρα πολύ και άρεσε στα παιδιά. Ούτως ή άλλως βέβαια εμείς το κάναμε, αλλά... νομίζω ότι αυτό, σε συνδυασμό με τη χρήση των ΤΠΕ, δηλαδή ότι τα παιδιά μπορούσαν στο μάθημα των Αγγλικών και να μπορούν να αναρτήσουν, να κάνουν ένα post και να αφορά το μάθημά τους. Νομίζω ότι ο συνδυασμός αυτών των δύο, τους άρεσε πάρα πολύ.</p>

19	Σ9	<p>Οι αδυναμίες ήταν πάλι, στη χρήση των ΤΠΕ που σας είπα και στην έλλειψη υποδομών. Σε αυτό. Δηλαδή, δεν έχω ολοκληρώσει ακόμα το πρώτο σενάριο. Δηλαδή, έκανα μόνο 1 ώρα πέρυσι, η οποία αφορούσε σε κάποια γενικά και τελείωνε με τη χρονογραμμή όπως σας είπα και συνεχίζω τώρα την εφαρμογή αλλά ακόμα δεν χρειάστηκε να αξιοποιήσω ΤΠΕ. Δηλαδή, περιοριστήκαμε μόνο σε κάποιο κείμενο και σε κάποιες ασκήσεις λεξιλογικές. Τώρα, στη συνέχεια της εφαρμογής, σίγουρα θα πρέπει ή να μπω στο εργαστήρι της πληροφορικής και θα έχω καλύτερη άποψη ολοκληρώνοντας το σενάριο.</p> <p>Σ: Ποια ήταν τα σημαντικότερα θετικά στοιχεία του που διαπιστώσατε στην πράξη;</p> <p>Σ9: Ήταν ο ενθουσιασμός των παιδιών, τον οποίο είδα και πέρυσι γιατί εφάρμοσα το πρόγραμμα στο ίδιο τμήμα. Το ξεκίνησα πέρυσι και το εφαρμόζω στο ίδιο τμήμα φέτος. Πέρυσι τα παιδιά ήταν Α, φέτος είναι Β. Ο ενθουσιασμός τους ήταν μεγάλος. Πέρυσι τους άρεσε πάρα πολύ γιατί ήταν κάτι καινούριο, κάτι διαφορετικό, ξέφευγε από το βιβλίο. Φέτος επίσης, γιατί αφορούσε, ήταν και το θέμα τέτοιο, που ήταν η τεχνολογία αφορούσε σε πράγματα τα οποία τους ήταν πάρα πολύ οικεία. Έλεγε social media, έλεγε για άλλους τρόπους επικοινωνίας, ενθουσιάστηκαν. Αλλά, προχωρώντας μετά, μετά από 2 ώρες εφαρμογή ας πούμε, το βαρέθηκαν. Δηλαδή έχω να αντιμετωπίσω και αυτό. Πέρα από τα πρακτικά ζητήματα.</p>
19	Σ10	<p>Η κάλυψη του σεναρίου στο χρόνο, των 4 ωρών και η έλλειψη υλικοτεχνικής υποδομής.</p> <p>Σ: Και τα σημαντικότερα θετικά στοιχεία που διαπιστώσατε στην πράξη;</p> <p>Σ6: Η θεματολογία. Η θεματολογία.</p>
19	Σ11	<p>Εμένα, με δυσκόλεψε αρκετά, δηλαδή νομίζω ότι χρειάζομαι εξάσκηση στο να μπορέσω να δημιουργώ δραστηριότητες, φύλλα εργασίας με βάση τους μαθησιακούς στόχους και τα ειδικά μαθησιακά αποτελέσματα και το ανάποδο. Δηλαδή θα ήθελα μεγαλύτερη εξοικείωση με αυτό το ζήτημα, ούτως ώστε στην πορεία να είναι μια διαδικασία που θα βγαίνει αυτόματα. Δηλαδή που θα έχω αυτήν την εμπειρία και αυτόν τον πλουραλισμό τέλος πάντων των δραστηριοτήτων, ούτως ώστε να πω, ότι θέλω να πετύχω αυτό τον στόχο άρα θα κάνω αυτή τη δραστηριότητα και το ανάποδο. Αυτή τη δραστηριότητα που έχω στο νου μου, τι ακριβώς μαθησιακό στόχο, σε τι μαθησιακό στόχο στοχεύει.</p> <p>Σ: Ποια ήταν τα σημαντικότερα θετικά στοιχεία του που διαπιστώσατε στην πράξη;</p> <p>Σ11: Το θετικό στοιχείο ήταν ως επί το πλείστον, οι ωραίες θεματικές και στην ουσία το συνεργατικό... οι πολύ καλές ευκαιρίες αξιολόγησης. Αυτά μου άρεσαν.</p>
<b>ΕΡΩΤΗΣΗ 20</b>		<p><b>Κλείνοντας τη συζήτησή μας ποιες συγκεκριμένες προτάσεις θα είχατε να κάνετε για πιθανή βελτίωση του νέου ΠΣ.; (συνοπτική διατύπωση συγκεκριμένων βελτιωτικών προτάσεων)</b></p>
20	Σ1	<p>Φαντάζομαι συνεχής ανατροφοδότηση και εμπλουτισμό των θεμάτων με θέματα της επικαιρότητας.</p>

20	Σ2	<p>Προτάσεις... Η πρώτη πρόταση είναι αυτό που είπα και πιο πριν, δηλαδή να επενδύσουμε επιτέλους στην Ελλάδα στην υλικοτεχνική υποδομή των σχολείων μας. Όσο δύσκολο και αν είναι αυτό, θεωρώ ότι όμως είναι το κλειδί, για να μπορούν να γίνουν όλα αυτά τα τόσο όμορφα πράγματα που έχουν γίνει στο πρόγραμμα σπουδών στην πράξη. Κάτι άλλο όσον αφορά τη θεματολογία δεν έχω να προσθέσω. Απλά νομίζω ότι τώρα με την εφαρμογή, γιατί ακόμα δεν έχει εφαρμοστεί το πρόγραμμα έστω και πιλοτικά σε μεγάλο εύρος, φέτος νομίζω ότι θα γίνει η μεγαλύτερη δοκιμή της εφαρμογής του, αυτά που θα βγουν από την εφαρμογή γιατί θα υπάρξουν σχόλια από εμάς που εφαρμόζουμε τα προγράμματα, θα μπορούσαν ίσως να ληφθούν υπόψη και να γίνουν οι βελτιώσεις που χρειάζονται στα υπάρχοντα σενάρια.</p>
20	Σ3	<p>Τώρα βελτίωση... θα μου πεις εντάξει, ο εχθρός του καλού είναι το καλύτερο. Αλλά, εδώ δεν μιλάμε για εχθρό, μιλάμε για συμπαραστάτη. Ίσως να μπουν και άλλες έτσι ενότητες, όπως ξέρω εγώ ενσυναίσθηση, κάτι που να είναι η θεωρία του Gardner που είναι συναισθηματική νοημοσύνη. Αλλά μέσα από δραστηριότητες ή το κομμάτι του εθελοντισμού να τονιστεί λίγο περισσότερο, της αλληλεγγύης, της βοήθειας προς τον συνάνθρωπο ή με την τρίτη ηλικία. Δηλαδή προβλήματα της τρίτης ηλικίας και πώς μπορούν οι πιο νέοι να βοηθήσουνε; Μέσα από την οικογένεια. Είναι βέβαια ευαίσθητα θέματα που μπορεί έτσι λίγο... να τσιγκλίσουν κάποιους, γιατί θα πει ο καθηγητής εγώ δεν έχω τόσο εξειδικευμένες γνώσεις. Αμα ανοίξω ένα τέτοιο θέμα, πώς να το κλείσω μετά; Τι θα κάνω; Μπορεί να έχει να κάνει, ξέρω εγώ με... διαζύγιο ή ξέρω εγώ με... Δεν ξέρω, τέτοια θέματα που τα βιώνουν τα παιδιά πολλές φορές. Δεν ξέρω, μπορεί να είναι και πολύ ακραία αυτά που λέω. Δεν ξέρω, το κρατάς αν θέλεις ή όχι. Δεν ξέρω, είναι λίγο εξειδικευμένο.</p>
20	Σ4	<p>Βελτίωση... δεν ξέρω. Να προσαρμοστούν, να προσαρμοστεί στην ελληνική πραγματικότητα των σχολείων; Ότι δεν υπάρχει εξοπλισμός για να γίνουν αυτά; Και να προσαρμοστούν; Αυτό.</p>
20	Σ5	<p>Δεν έχω κάποια πρόταση. Θα ήθελα να το εφαρμόσω περισσότερο για να μπορώ να απαντήσω σε αυτή την ερώτηση.</p>
20	Σ6	<p>Όχι. Θα ήθελα πρώτα να εφαρμοστεί, έτσι όπως θα εφαρμοστεί πιλοτικά. Επάνω στις παρατηρήσεις των συναδέλφων που θα το διδάξουν και θα το εφαρμόσουν, εκεί να πατήσουμε και να κάνουμε τα σχόλιά μας. Σ: Σίγουρα περισσότερο χρόνο χρειαζόμαστε. Το είπαμε πριν. Π: Ναι, ναι. Περισσότερο χρόνο.</p>



20	Σ7	<p>Ότι πέρα από αυτά που θα γράψουμε εμείς στα ερωτηματολόγια, θα πρέπει να έχουν και μια δυνατότητα πανελλαδικά. Πρώτα απ' όλα, όταν θα τελειώσει η διαδικασία τώρα με τα Πρότυπα και με εμάς, θα γίνει η επιμόρφωση των υπολοίπων συναδέλφων στην επικράτεια, έτσι; Που δεν είναι σε Πρότυπα και που δεν είναι μόνο στα αστικά κέντρα αλλά είναι οπουδήποτε. Λοιπόν. Εκεί θα πρέπει να δούνε λίγο σε πιο πραγματικό χρόνο την εφαρμογή. Δηλαδή, εγώ μπορεί να γράψω ένα άριστο ερωτηματολόγιο, μπορεί να το εφαρμόσω, μπορεί και να μη το εφαρμόσω. Καταλαβαίνεις, τι λέω τώρα. Το ζήτημα όμως είναι να δούνε σε ένα απομακρυσμένο σχολείο αλλά και στο σχολείο του αστικού κέντρου σε πραγματικό χρόνο πώς έχει λειτουργήσει η διαδικασία.</p>
20	Σ8	<p>Μικρότερος αριθμός δραστηριοτήτων ανά σενάριο. Γιατί νομίζω ότι δεν άπτεται της ελληνικής πραγματικότητας αυτό {γέλιο}. Δηλαδή, οι μαθητές αν δεν είναι πολύ καλοί, δεν θα μπορέσουν να ολοκληρώσουν αυτές τις ασκήσεις. Και εξάλλου μην ξεχνάμε ότι η τάξη είναι ζωντανός οργανισμός και όταν μπαίνεις μέσα γίνονται πολλά. Δεν πας το πρόγραμμα δηλαδή 45 λεπτά. Κάτι θα γίνει και θα αφαιρεθεί η προσοχή των μαθητών, κάτι που θα πεις και θα γελάσεις. Εντάξει, παιδιά είναι. Νομίζω λοιπόν ότι δεν είναι πραγματικός ο αριθμός δραστηριοτήτων.</p>
20	Σ9	<p>Μπορώ να έχω καλύτερη άποψη, όταν εφαρμόσω τα σενάρια ολοκληρωμένα. Δηλαδή, τώρα είμαι ακόμη στο πρώτο σενάριο, το οποίο δεν έχω εφαρμόσει εντελώς. Δεν το έχω ολοκληρώσει δηλαδή. Και είναι ακόμη ένα, το οποίο πρέπει να ολοκληρωθεί πριν τα Χριστούγεννα. Μετά από 2 εφαρμογές, νομίζω θα μπορέσω να έχω εμπειρισταωμένη άποψη. Το μόνο που μπορώ να εστιάσω τώρα, είναι... σε αυτό που σας είπα στον αριθμό των δραστηριοτήτων. Επειδή είναι αρκετά απαιτητικές κάποιες δραστηριότητες ή πρέπει να περιορίσουμε τον αριθμό τους ή πρέπει να γίνουν τα σενάρια, η πιλοτική εφαρμογή τους σε περισσότερες ώρες. Αν μπορούσα να αλλάξω κάτι, θα άλλαζα αυτό. Τώρα άλλα προβλήματα, δεν ξέρω τι θα ανακύψουν στην πορεία. Σ: Σίγουρα να εξοπλιστούν και τα σχολεία με την κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή, όπως είπατε. Σ9: Ναι, ναι. Φυσικά. Δεν το συζητώ αυτό. Είναι απαραίτητο γιατί βλέπουμε ότι υπάρχουν σε όλα τα σενάρια, εμπλέκονται άμεσα οι ΤΠΕ, άμεσα. Δηλαδή, είναι δύσκολο και για τον εκπαιδευτικό ας πούμε, να κουβαλάει μαζί του προτζέκτορα, να κουβαλάει τον υπολογιστή. Καλύτερα θα ήταν να υπήρχε σε κάθε αίθουσα. Τώρα δεν ξέρω, το ιδανικότερο βέβαια θα ήταν να μπορούσαν οι μαθητές να έχουν τον υπολογιστή τους ή να μπορούν να χρησιμοποιούν άνετα tablet, κινητά και τέτοια. Είναι κάποια πρακτικά ζητήματα, τα οποία αν λυθούν, πιστεύω θα διευκολύνουν περισσότερο το μάθημα. Όχι τόσο την εφαρμογή. Αν εφαρμοστεί ευρέως σε όλα τα σχολεία, θα είναι πολύ πιο εύκολο στη διδακτική πράξη όλο αυτό.</p>

20	Σ10	Απαλοιφή κάποιων ασκήσεων που είναι απαρχαιωμένες, μορφών ασκήσεων μάλλον. Χρήση ίσως... περισσότερο διαδραστικών ασκήσεων ή βίντεο, τα οποία να τραβούν την προσοχή των παιδιών. Ακόμα και σε αυτό το ζήτημα που είναι για το exchange program υπάρχει ένας κύριος που μιλάει, ο οποίος είναι μιας άλφα ηλικίας, που μιλάει για τα οφέλη των εργαζόμενων που συμμετέχουν σε προγράμματα ανταλλαγής. Θα μπορούσε να είναι κάποιος φοιτητής ή κάποιος εργαζόμενος. Είναι, τα παιδιά ανταποκρίνονται εντελώς διαφορετικά όταν βλέπουν ένα συνομήλικό τους, ένα νέο άνθρωπο σε ένα βίντεο από ότι ένα μεσήλικα να περιγράφει κάτι.
20	Σ11	Θα έλεγα για το πρόγραμμα σπουδών δεν ξέρω, γιατί δεν ξέρω όλα τα σενάρια πως θα vai. Να ληφθεί υπόψη, ο χρόνος που έχουμε μέσα στο εβδομαδιαίο πρόγραμμα, ούτως ώστε να είναι κάτι εφικτό. Να μπορεί να καλυφθεί όλο αυτό.
<b>ΕΡΩΤΗΣΗ 21</b>		<b>Η επιμόρφωση ήταν αποτελεσματική στο να γίνουν σαφή και να προωθηθούν τα νέα στοιχεία του ΠΣ; Τι θα θέλατε να γίνει περισσότερο;</b>
21	Σ1	Ναι, ναι. Οι οδηγίες ήταν πολύ καλές και η επιμορφώτρια άμεση στις απαντήσεις της, στη λύση των αποριών. Δεν έχω παράπονο. Και στο feedback ήταν πολύ άμεση. Σε ότι εργασία της στέλναμε, απαντούσε άμεσα. Γιατί ήταν και καταρτισμένη δηλαδή. Ήταν ενημερωμένη σε αυτά που έλεγε. Σ: Θα θέλατε να γίνει κάτι περισσότερο; Σ1: Ήταν αρκετά θα έλεγα γιατί νομίζω ότι η γενική πολιτική, τη νοοτροπία πίσω από αυτή την έχουμε κατανοήσει. Πιστεύω ίσως, περισσότερη εφαρμογή περισσότερων σεναρίων ίσως για να το δούμε στην πράξη. Γιατί νομίζω με την πράξη έτσι βιωματικά, θα το μαθαίνουμε και εμείς, όπως και οι μαθητές.
21	Σ2	Όχι, δεν θεωρώ ότι ήταν πολύ αποτελεσματική. Θα μπορούσε να γίνει, ίσως, με καλύτερη δομή, με καλύτερο τρόπο. Να συζητούμε έτσι λίγο περισσότερο κάποια βασικά στοιχεία του προγράμματος γιατί την απλή ανάγνωση την κάναμε και μόνοι μας. Θα έπρεπε να επιμείνουμε έτσι περισσότερο, σημαντικά στοιχεία και επίλυση αποριών. Επίσης, ο τρόπος έτσι λίγο που έγινε, ήταν λίγο πιεστικός για όλους μας. Μιλώ για την επιμόρφωση. Γιατί έγιναν πολλά πράγματα ταυτόχρονα, δηλαδή μας αναλύθηκε το καινούριο πρόγραμμα σπουδών, μας έδωσαν τα σενάρια, μας είπαν να φτιάξουμε ένα δικό μας σενάριο ενώ δεν είχαμε καλά καλά ας πούμε εξοικειωθεί με τα σενάρια και το τι είναι το πρόγραμμα σπουδών. Ένα δικό μας σενάριο λοιπόν, το οποίο θα ανταποκρινόταν στα πλαίσια του προγράμματος. Επομένως, πολλά πράγματα σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα, μεγάλη πίεση. Ναι, η επιμόρφωση θα μπορούσε να γίνει καλύτερα.

21	Σ3	<p><i>Ναι, ήταν λίγο γρήγορη, η αλήθεια είναι. Το περιμέναμε ότι θα ξεκινήσει από πέρυσι τέτοια εποχή. Τέτοια εποχή. Και για κάποιο λόγο μετατέθηκε των ξένων γλωσσών για το Γενάρη, Φλεβάρη και μετά ξεκίνησε κάπου εκεί μετά, δηλαδή στην άνοιξη. Και τρέχαμε και δεν φτάναμε, η αλήθεια είναι. Δεν ξέρω τώρα τι άλλο θα μπορούσε να γίνει. Φαντάσου ότι πιέζονται και από το ΙΕΠ, δεν ξέρω από πού αλλού μπορεί να πιέζονται; Από το Υπουργείο; Δεν ξέρω. Άλλοι κλάδοι, άλλες ειδικότητες είχαν ξεκινήσει νωρίτερα. Είχαν ξεκινήσει έτσι, το φθινόπωρο ας πούμε, Νοέμβριο, Δεκέμβριο, full. Οι επιμορφώσεις ήταν πάρα πολύ καλές, δεν μπορώ να πω. Γιατί είναι και οι επόπτες πάρα πολύ καλοί, τους ξέρουμε. Και οι συνάδελφοι βέβαια που είναι στα σχολεία αυτά, είναι λίγο πιο ψυλλιασμένοι, πιο έμπειροι, πιο... έτσι με ιδέες, με καινοτομία. Συντονιζόμαστε πιο πολύ και μεταξύ μας, έχουμε βρεθεί και σε άλλες φάσεις. Αλλά δεν ξέρω τώρα τι άλλο θα μπορούσε να γίνει πάνω σε αυτό. Μπορεί να έπρεπε να γίνει έτσι, τι να πω. Δεν ξέρω.</i></p>
21	Σ4	<p><i>Η επιμόρφωση ήταν πάρα πολύ καλή. Όμως μόνο αυτό το κομμάτι επιμόρφωσης, το κομμάτι το ψηφιακό το οποίο δεν είναι μάλλον για τη δικιά μας ειδικότητα, είναι για όλες που θα εφαρμόσουν τα πιλοτικά. Οπότε δεν μπορούμε, υστερούμε σε αυτό το κομμάτι, δεν μπορούμε να τα εφαρμόσουμε αυτά. Δεν έχουμε τις γνώσεις.</i></p>
21	Σ5	<p><i>Όχι. Νομίζω ότι ήταν... πήγε πάρα πολύ καλά. Αν είχαμε κάποιες απορίες λυνόντουσαν την επόμενη φορά. Η παρουσίαση ήταν πολύ αναλυτική του νέου προγράμματος. Χρειάστηκε να κάνουμε αρκετές εργασίες και μετά από κάθε επιμόρφωση, αλλά και μια... να φτιάζουμε ένα δικό μας σχέδιο μαθήματος. Οπότε εφαρμόσαμε όλες τις νέες μεθόδους και νομίζω ότι ήμασταν καλυμμένοι.</i></p>

21	Σ6	<p>Ναι, αυτό που είπα και πριν. Εγώ θα ήθελα, ένα θεωρητικό μέρος επιμόρφωσης, πολύ ωραία αυτό. Πάρτε το, δείτε το. Και από κει και πέρα, εφαρμογή, αυτό δηλαδή που θα γίνει τώρα με την πιλοτική εφαρμογή, να γίνει κάτι παρόμοιο και σε μεγαλύτερη έκταση όταν φτάσουμε στη γενίκευση. Γιατί πολύ φοβάμαι ότι στη γενίκευση, η επιμόρφωση θα είναι πολύ μικρής διάρκειας.</p> <p>Σ: Συγνώμη τώρα που σας διακόπτω. Τώρα που είπατε για διάρκεια, η επιμόρφωση είχε μικρή διάρκεια;</p> <p>Σ6: Ναι, είχε μικρή διάρκεια. Και αυτό το οποίο ζητείται από τους επιμορφούμενους να κάνουν, είναι να δημιουργήσουν ένα σενάριο. Ένα διδακτικό σενάριο. Όπως είπα και πριν, δεν ξέρω κατά πόσο αυτό είναι τόσο χρήσιμο. Με δεδομένο ότι αργότερα ο εκπαιδευτικός καλείται να εφαρμόσει ένα συγκεκριμένο βιβλίο το οποίο υπάρχει. Θα προτιμούσα δηλαδή να έβλεπα επιμόρφωση, πάνω στο διδακτικό υλικό, να δούμε δηλαδή πώς αποφασίζει ο κάθε εκπαιδευτικός να εφαρμόσει το διδακτικό υλικό. Γιατί παρόλο που το διδακτικό υλικό είναι ένα, δέκα εκπαιδευτικοί το διδάσκουν με τελείως διαφορετικό τρόπο. Και δεν είναι δύσκολο. Δραστηριότητες οι οποίες είναι καινοτόμες και πολύ ωραίες, να καταστήσουν να διδάσκονται με ένα παραδοσιακό τρόπο. Δεν είναι καθόλου δύσκολο να συμβεί αυτό.</p> <p>Σ: Δεν ήταν αρκετά βοηθητική να φανταστώ η επιμόρφωση τελικά.</p> <p>Σ6: Εγώ νομίζω ότι για εκπαιδευτικούς της τάξης, όχι. Και υπήρχαν και παράπονα πάνω σε αυτό το κομμάτι, από τους συναδέλφους. Εντάξει, εγώ είμαι σε άλλη θέση και από τη φύση της δουλειάς μου έχω και μια άλλη γνώση των διαδικασιών, ας πούμε. Δεν είναι υποχρεωμένος ο κάθε εκπαιδευτικός να έχει γνώσεις αναλυτικού προγράμματος. Οπότε, υπήρχε κάποια αντίδραση, του στυλ, γιατί μας ζητάτε να κάνουμε πράγματα τα οποία αύριο δεν θα χρειαστεί να τα κάνουμε. Γιατί μας ζητάτε δηλαδή να φτιάχνουμε δικές μας δραστηριότητες, από τη στιγμή που μας δίνεται ένα βιβλίο και θα διδάξουμε αυτό το βιβλίο εν τέλει.</p>
21	Σ7	<p>Ναι. Στην αρχή ήταν λίγο μουνδιασμένα τα πράγματα. Προφανώς γιατί και η επιμορφώτρια ήθελε το χρόνο της. Είναι αυτό που είπα πριν. Θέλουμε το χρόνο μας όλοι. Στην αρχή ήταν λίγο παγωμένη η διαδικασία. Κάθε φορά που βρισκόμασταν, βελτιωνόταν η κατάσταση. Μελετάγαμε και εμείς και βελτιωνόμασταν και εμείς και καταλαβαίναμε περισσότερα πράγματα. Λοιπόν, στην αρχή ήταν δύσκολα αλλά με την τριβή και με την ενασχόληση και όλα γινόντουσαν σαφέστερα και όλα έπαιρναν το δρόμο τους.</p> <p>Σ: Θα θέλατε να γίνει κάτι περισσότερο σχετικά με την επιμόρφωση; Σ7: Ότι εντάξει έγινε μία επιμόρφωση, οι επιμορφώσεις δεν πρέπει να σταματάνε ποτέ. Και αυτό δεν πρέπει να είναι ζητούμενο των εκπαιδευτικών. Αυτό πρέπει να το ξέρουν από πάνω και το ξέρουν, εντάξει. Δηλαδή θα πρέπει τις διαστάσεις αυτές του νέου προγράμματος σπουδών, γιατί κάποια στιγμή και αυτά τα πολύ ωραία και τα πολύ σύγχρονα, σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα μπορεί και να είναι παρωχημένα. Δηλαδή, όχι το φτιάξαμε τώρα αλλά θα το ξανασκεφτούμε την επόμενη δεκαετία. Θα πρέπει μετρήσιμα σημεία να τσεκάρονται συνέχεια. Και επίσης αυτό τώρα γιατί το είδα και κατάλαβα δεν έχουνε βάλει τη διάσταση, παρόλο που είχε κομμάτι αξιολόγησης μέσα στο επιμορφωτικό μας υλικό. Ότι και το κομμάτι της αξιολόγησης είτε της τυπικής είτε της οποιασδήποτε πρέπει και σε χρονικό πλαίσιο να το κοιτάζουμε. Δηλαδή ένας πολύτιμος χρόνος πρέπει να αφιερωθεί από εμάς και στο κομμάτι της τυπικής αξιολόγησης αφού έχουμε διαγωνίσματα, εξετάσεις, 50% από την τράπεζα θεμάτων. Πρέπει και αυτό να βρει τη θέση του μέσα στο νέο πρόγραμμα σπουδών.</p>

21	Σ8	<p>Όχι. Νομίζω σαφέστατοι είναι οι στόχοι. Εγώ θεωρώ ότι όλοι όσοι παρακολούθησαμε, αντιληφθήκαμε ποιοι είναι οι στόχοι του νέου προγράμματος σπουδών. Ίσως θα έπρεπε και εγώ να συμμετέχω στην εφαρμογή αλλά 25 ώρες με τρώμαξαν. Τώρα δηλαδή δεν το μετανιώνω από αυτή την άποψη. Από την άποψη...αν θέλω βέβαια μπορώ να πάρω κάποια σενάρια και να τα κάνω. Αλλά πραγματικά θα είναι ένα δίωρο, δεν θα μπορούσα να αφιερώσω τόσες πολλές ώρες.</p> <p>Σ: Στην επιμόρφωση θα θέλατε κάτι περισσότερο να γίνει;</p> <p>Σ8: Όχι, όχι. Νομίζω ότι ήταν σαφές αυτό που έγινε πέρυσι. Δηλαδή είχαμε το θεωρητικό κομμάτι, είχαμε το πρακτικό. Γράψαμε τα δικά μας σενάρια. Όχι. Νομίζω ότι έγινε, αυτό που μπορούσε να γίνει. Σίγουρα όμως ήταν πολύ κουραστικό το κομμάτι της θεωρίας, το θεωρητικό, το οποίο όμως δεν θα μπορούσε να γίνει και αλλιώς. Δεν θα μπορούσε να μην γίνει. Γιατί χωρίς αυτό δεν θα μπορούσαμε μετά να καταλάβουμε, τι έπρεπε να εφαρμόσουμε στην τάξη ή τι σενάριο έπρεπε να γράψουμε εμείς οι ίδιοι.</p>
21	Σ9	<p>Η επιμόρφωση ήταν κατατοπιστική. Δηλαδή, όλα τα στοιχεία που πήραμε βοήθησαν πάρα πάρα πολύ. Και η επιμορφώτρια μας ήταν πάντα δίπλα μας. Δηλαδή και μας πληροφορούσε σχετικά και οτιδήποτε απορίες είχαμε, ήταν εκεί για να μας τις λύσει. Και γενικά όλο το υλικό, το οποίο αξιοποιήθηκε για την επιμόρφωσή μας ήταν πάρα πολύ κατατοπιστικό. Στο οποίο ακόμα ανατρέχω δηλαδή, για απορίες ή οτιδήποτε.</p> <p>Σ: Θα θέλατε να γίνει κάτι περισσότερο;</p> <p>Σ9: Όχι. Δεν θα ήθελα να γίνει κάτι περισσότερο, εκτός αν οι κατασκευαστές του προγράμματος κρίνουν ότι πρέπει να μας δώσουν περισσότερες πληροφορίες για κάτι. Αυτό δεν το γνωρίζω εγώ. Εγώ κρίνοντας από αυτά τα οποία διδάχθηκα και τον τρόπο που επιμορφώθηκα, θεωρώ ότι μπορώ να ανταπεξέλθω στην εφαρμογή των προγραμμάτων.</p>

21	Σ10	<p>Σε μεγάλο βαθμό ναι.</p> <p>Σ: Θα θέλατε να γίνει κάτι περισσότερο;</p> <p>Σ10: Από άποψη επιμόρφωσης, όχι. Νομίζω ότι είναι ικανοποιητική η επιμόρφωση. Πρέπει να γίνουν αλλαγές όμως, στο περιεχόμενο και στην εμμονή στην θεωρία.</p> <p>Σ: Υπήρχε πολλή θεωρία;</p> <p>Σ10: Ήταν αρκετά κουραστικό, το να αναλύσουμε στο σενάριο που φτιάξαμε και υποβάλαμε κάθε άσκηση με το πρίσμα αυτό το θεωρητικό, τι στόχους πετυχαίνουμε εδώ. Δεν θα κάτσει κανένας από μας, να κάνει ποτέ σενάριο και να βάζει μέσα, σας ξαναλέω, τώρα μου έχει μείνει το Bloom και να βάζουν κατά Bloom αυτό, κατά Bloom εκείνο. Δηλαδή δεν υπάρχει περίπτωση. Επιλέγουμε ασκήσεις με βάση το προσδοκώμενο μαθησιακό αποτέλεσμα, okay. Παραγωγή προφορικού λόγου, γραπτού λόγου και τα λοιπά. Αλλά όλα τα υπόλοιπα που αναφέρονται σε κάθε άσκηση, τώρα εδώ για παράδειγμα, ειδικές επιδιωκόμενες γλωσσικές μάκρο μικρο λειτουργίες, να εκφράσουν με σαφήνεια τα επιχειρήματά τους, okay. Δημιουργώντας κατά Bloom, να εκφράσουν τη συμβολή τους, συμβουλή τους σχετικά με την πρακτική άσκηση στο εξωτερικό, πραγματολογική ικανότητα, συμβουλή και παρουσίαση δημιουργώντας κατά Bloom. Αυτά τα πράγματα απλά κούρασαν.</p> <p>Σ: Αυτό που μου διαβάσατε τι ήταν ακριβώς;</p> <p>Σ10: Είναι στο σενάριο, ακριβώς, ναι. Είναι η θεωρία που έχουμε και συνοδεύει το σενάριο και λέει. Τρίτη δραστηριότητα. Δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου. Σχετικά με την πρακτική άσκηση στο εξωτερικό. Και γράφει από κάτω. Γενικοί στόχοι της δραστηριότητας. Οι μαθητές να παράγουν προφορικό λόγο για την έκφραση στάσεων και πεποιθήσεων σχετικά με την πρακτική άσκηση στο εξωτερικό. Okay, το ζητούμενο. Να παρουσιάσουν το μονόλογο στο σύνολο της τάξης. Ειδικά προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα. Να είναι σε θέση να δώσουν σύνθετες πληροφορίες και συμβουλές που να εκφραστούν με αυτοπεποίθηση , παραλείπω πράγματα. Ειδικές επιδιωκόμενες γλωσσικές μάκρο, μικρο λειτουργίες. Να εκφράσουν με σαφήνεια τα επιχειρήματα. Σε παρένθεση, πραγματολογική ικανότητα, επιχειρηματολογία, δημιουργώντας κατά Bloom. Αυτά σας λέω μας κουράζουν και μας διώχνουν, μας απωθούν.</p>
21	Σ11	<p>Στην πορεία ήταν σαφή. Αλλά ήθελε αρκετό διάβασμα από μόνο δηλαδή... προσωπικό διάβασμα ούτως ώστε να μπορείς να καταλάβεις όλο το πλαίσιο και να το βάλεις όμως στο μυαλό σου σε μια σειρά. Εγώ προσωπικά, θα προτιμούσα να εστιάσουν στο μέλλον στην εξάσκηση των καθηγητών στην δημιουργία φύλλων εργασίας με βάση τους μαθησιακούς στόχους.</p>